

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 4 november 2013**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht Vergadering 4 november 2013

BESTUUR, EUROPA en MIDDELEN

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 10 september 2013, dienst/sector SER, nummer Ps2013BEM 10, inzake vaststelling van de tarieventabel behorend bij de Precariobelasting- en legesverordening, alsmede wijziging van de Grondwaterheffingsverordening Provincie Utrecht 2012 met ingang van 1 januari 2014.

Daartoe besloten
PS2013BEM10

MILIEU, MOBILITEIT en ECONOMIE

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 september 2013, dienst/sector VEH, nummer PS2013MME11, inzake luchthavenregeling luchthaven Zuidzijdseweg 100a in Polsbroek, gemeente Lopik.

Daartoe besloten
PS2013MME11

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 september 2013, dienst/sector VEH, nummer PS2013MME12, inzake luchthavenregeling Oostkanaaldijk 5, Loenen aan de Vecht, gemeente Stichtse Vecht.

Daartoe besloten
PS2013MME12

RUIMTE, GROEN EN WATER

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 september 2013, dienst/sector FLO, nummer PS2013RGW10, inzake Natuurbeleid 2.0.

Daartoe besloten
PS2013RGW10

Motie M51, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake agrarisch natuurbeheer in de groene contour.

De stemmen zijn gestaakt.
Daartoe besloten

Motie M52, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake plant een boom.

De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M53, ingediend door de fractie van de PVV, inzake tijdelijke natuur.

De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M54, ingediend door de fracties van de SP, 50Plus, ChristenUnie en PvdD, inzake veranderen met de vinger aan de pols.

De stemmen zijn gestaakt.
Daartoe besloten

Motie M55, ingediend door de fracties van de SP, 50Plus, ChristenUnie en PvdD, inzake mensen maken net milieu.

De stemmen zijn gestaakt.
Daartoe besloten

Motie M56, ingediend door de fracties van de ChristenUnie, SP, PvdA en 50Plus, inzake regisseursrol.

De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M57, ingediend door de fracties van de ChristenUnie, SP, 50Plus en PvdA, inzake Landschap 2.0.

De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M58, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake tijdelijke natuur.

De stemmen zijn gestaakt.
Daartoe besloten

Motie M59, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake gans, vos en IPO.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M60, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake gans en vos.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M61, ingediend door de fracties van GroenLinks, D66, ChristenUnie, 50Plus, CDA, VVD en PvdA, inzake ecosysteemdienst drinkwater.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 24 september 2013, dienst/sector UFL, nummer PS2013RGW08, inzake Hoofdlijnennotitie en Bestuursovereenkomst Grond.
Daartoe besloten
PS2013RGW08

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 27 augustus 2013, dienst/sector BDO, nummer PS2013RGW09, inzake (her) benoeming voorzitter en leden Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL).
Daartoe besloten
Ps2013RGW09

STATEN (provinciale)

Vaststellen agenda

Afscheid van mevrouw M.W.J. Maasdam-Hoevers te Zeist

Onderzoek geloofsbrieven van de heer T. van Oosterom te Woerden.

Beëdiging van de heer T. van Oosterom te Woerden tot lid van Provinciale Staten Utrecht.

Ingekomen stukken.

Mondelinge vragen van de heer Boer (SP) inzake de lobby voor de start van de Tour de France.

Vaststellen van de notulen van 19 september en de besluitenlijst van 30 september 2013.

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 september 2013, dienst/sector MAO, nummer PS2013PS09, inzake Najaarsrapportage 2013.
Daartoe besloten
PS2013PS09

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 september 2013, dienst/sector MAO, nummer PS2013PS10, inzake Begroting 2014.
Daartoe besloten
PS2013PS10

Amendement A61, ingediend door de fracties van de SP en 50Plus, inzake winst op waterhandel terug naar de inwoners.
Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A62, ingediend door de fracties van de SP en 50Plus, inzake BIBOB en huis aan huis in plaats van externe representatiekosten.
Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M43, ingediend door de fracties van de SP en 50Plus, inzake OV-stroppenpot.
De moties is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M44, ingediend door de fracties van de SP en 50Plus, inzake rechtstreekse busverbinding Achterveld/Leusden – Meander Ziekenhuis.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M45, ingediend door de fracties van de SP en 50Plus, inzake Veenendaal-Oost aangesloten houden op OV-net.
De motie is ingetrokken
Daartoe besloten

Motie M46, ingediend door de fractie van de SP, inzake actieplan Geluid voor iedereen.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M47, ingediend door de fractie van de SP, inzake bezint eer gij aan ERP begint.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M48, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake voorkomen zwervkattenpopulaties.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M49, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake kat.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M50, ingediend door de fracties van de ChristenUnie, SP, 50Plus en PvdD, inzake groene handhaving.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Interpellatie van de fractie van de PVV inzake windmolens in Lage Weide.

Motie M62, ingediend door de fractie van de PVV, inzake Lage Weide.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Stemverklaringen.

Stemmingen.

Presentielijst vergadering 4 november 2013

Voorzitter:	W.I.I. van Beek, commissaris van de Koning (tot 17.32 uur) E.R.M. Balemans, plaatsvervangend voorzitter (vanaf 17.32 uur)
Griffier:	L.C.A.W. Graafhuis
VVD	E.R.M. Balemans, Utrecht mr. R.N.S. Emons, Bilthoven drs. J. Germs, Renswoude W.J. Joustra, Langbroek drs. A.H.L. Kocken drs. J.A.J. Konings, Vleuten mevr. Y. Smit, Maarssen mr. D.S.L. Tuijnman, Utrecht mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein Z. el Yassini, Utrecht
PvdA	mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen drs. K.E. Driehuijs, De Meern (tot 18.18 uur) A. Essousi, Utrecht ing. D. Kiliç, IJsselstein drs. C. de Kruijf, Leusden mevr. P.J. van Viegen MSc, Utrecht mr. E. de Vries, Amersfoort
CDA	mr. J.M. Buiting, Utrecht mevr. P. Doomenbal-van der Vlist, Lopik ir. H. Graaff, Amersfoort mevr. H. Nap, Vleuten T. van Oosterom, Woerden C. Westerlaken, Willige Langerak
D66	drs. J.G. Boerkamp, Utrecht ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik ir. J.P.M. Peters, Bilthoven dr. I.Thonon, Utrecht mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht
PVV	mevr. E.J. Broere, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven ing. H.N. Scherer, Maartensdijk drs. W.J. Ubaghs, Maarssen
GroenLinks	drs. F.H.W. Bekkers, Utrecht mevr. A.C. Boelhouver, Wijk bij Duurstede J. Fastl, Utrecht
SP	drs. B. Nugteren, Utrecht M.H.O. Boer, Bilthoven ir. ing. Y.S. Lutfula, Utrecht (vanaf 10.00 uur tot 18.18 uur) A.M. Meijer, Amersfoort mevr. drs. A.M.C. Mineur, De Bilt
ChristenUnie	drs. C. de Heer, Amersfoort A.J. Schaddelee, Houten
SGP	W. van Wikselaar, Driebergen
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
PvdD	W. van der Steeg, De Meern

Afwezig: mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen

Leden van Gedeputeerde Staten

drs. R.W. Krol, Soest

J.W.R. van Lunteren, Hoogland (vanaf 10.00 uur)

mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort

drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading

Opening.

De VOORZITTER: Leden van de Staten van Utrecht, ik open uw vergadering. Goedemorgen, van harte welkom. Ik heb het van velen van u al gehoord: u heeft er zin in. Dat doet mij genoegen. We hebben een interessante agenda. Die gaan wij samen afwerken.

Ik moet even een paar huishoudelijke mededelingen doen. De heer Van Lunteren zal wat later ter vergadering komen. Mevrouw Alsem komt wellicht wat later vanmiddag. De heer Lutfula zal ook later ter vergadering komen.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Dames en heren, dan iets over de orde van de vergadering. Ik stel u voor dat wij een combinatie maken van de agendapunten 9 en 10 en van de agendapunten 14 en 15. Dat is overigens ook met u afgestemd in het presidium. Het is echter goed om dit nog even te melden. Voor het vragenhalfuurtje is een vraag aangekondigd door de fractie van de SP. Dat wordt bevestigd. Ook is er nog een interpellatie aanstaande. Ik kijk daarbij even naar de PVV. Ik stel u voor om die interpellatie te doen als agendapunt 16a. Gaat u daarmee akkoord? Dat is het geval. Wij zijn het eens over de orde van de agenda.

De vraag die wordt gesteld in het vragenhalfuurtje is gericht aan de gedeputeerde die nu nog niet aanwezig is. Als u het goed vindt, wil ik even in de agenda schuiven tot hij er wel is. Dan krijgt u namelijk het antwoord waar u naar uitkijkt.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda aldus gewijzigd vast.

Afscheid mevrouw M.W.J. Maasdam-Hoevers te Zeist.

De VOORZITTER: Graag wil ik iets zeggen over het vertrek van een van onze collega's, mevrouw Maasdam.

Geachte mevrouw Maasdam, beste Mirjam. Wij hebben nog niet echt de gelegenheid gehad om elkaar te leren kennen. Toch spreek ik u graag toe. Dat hoort ook bij een commissaris. Gelukkig heb ik een voortreffelijke ondersteuning die mij in staat stelt om mij voor te bereiden voor een aantal interessante zaken uit uw verleden en een anekdote van wat zich heeft voorgedaan.

Op 10 maart 2011 trad u toe tot de Staten. Jong en bevlogen ging u aan de slag, met name op het terrein van de jeugdzorg. U toonde zich een betrokken pleitbezorger. U hamerde erop dat zolang deze zorg onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de provincie valt, er geïnvesteerd moet worden in de kwaliteit van de zorg, in het belang van de betrokken kinderen. Uw focus op de kinderen richtte zich niet alleen op hun kwetsbaarheid, maar ook op de kansen die deze kinderen hebben. Vanuit dat perspectief pleitte u niet alleen voor samenwerking binnen de jeugdzorg, maar ook voor een goed partnerschap met het onderwijs en voor een goede nazorg.

Als statenlid heeft u duidelijk gemaakt dat het om de mensen in de provincie gaat. Alleen als je weet wat de mensen bezighoudt en wat hen beweegt, kunnen goede besluiten genomen worden. U paste de scharnierfunctie die u heeft als statenlid in al uw handelen consequent toe.

Als reden voor uw ontslag geeft u aan dat het statenwerk niet goed te combineren is met uw baan als beleidsadviseur bij een van de zorgverzekeraars en met uw privé-leven. U heeft daarom een keuze moeten maken die wij natuurlijk respecteren, maar wel betreuren. De combinatie van werk en zorg binnen het gezin stond eerder dit jaar centraal in een twistgesprek dat u had met opinieredacteur Henk Müller van de Volkskrant. U pareerde in die krant het standpunt van Jet Bussemaker dat een beetje vrouw een werkende vrouw is. U toonde zich voorstander van een andere visie op de arbeidsmarkt, waarbij het vanzelfsprekend is dat mannen en vrouwen in hun carrière af en toe een stap opzij doen

om voor de kinderen of voor hun ouders te zorgen. Kortom: een vrouw van deze tijd, die echter ook aanliep tegen de grenzen van het combineren van functies.

Uit goede bron weet ik dat u altijd druk bent. Dat heb ik zelf ook mogen ervaren. Zo had ik ook graag met u nader kennism gemaakt toen ik een bezoek bracht aan de fractie van het CDA. Wij hebben elkaar de hand geschud, maar direct daarna rende u weer weg naar de ouderavond van uw dochter. Dat is wat mij betreft overigens de juiste prioriteit.

Verder begreep ik ook uit betrouwbare bron dat u altijd goed voorbereid te werk gaat. Zo hoorde u dat tijdens een fractiedag van het CDA mogelijk ook polsstokhoogspringen zou plaatsvinden. U bent voor veel dingen in, maar dat was toch een beetje te gek. Dus wat deed u? U kwam gewoon te laat, maar wel op tijd voor het diner. U bent een groot liefhebber van koken en dus ook van lekker eten. Die laatste passie deel ik met u.

Geachte mevrouw Maasdam, beste Mirjam. Graag bedank ik u voor alles wat u als statenlid hebt gedaan voor de Utrechtse samenleving. Als dank overhandig ik u graag de roemer met oorkonde, een Utrechtse traditie die ik graag voortzet. Ik wens u heel veel succes met uw werkzaamheden. Nogmaals: heel hartelijk dank en heel veel succes. (Applaus en overhandiging cadeau).

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb bewust geen speech voorbereid. Ik wil echter toch even van de gelegenheid gebruik maken. Als je dan nu als ex-statenlid een microfoon voor de neus krijgt, voelt dat toch altijd wel weer lekker en dat blijft bij mij zo.

Toen ik een paar jaar geleden de gelegenheid kreeg om in de Staten te komen, heb ik die met twee handen aangegrepen. Als zeer betrokken persoon, altijd al, moet je zo'n kans en gelegenheid niet voorbij laten gaan. Dat ik dat altijd was, wil ik wel benadrukken, want toen ik het hierover had, heb ik van mijn ouders gehoord: "Ja, Mirjam, toen jij vier jaar was, stond je al te demonstreren voor de kleuterschool, omdat jij het niet met de juf eens was dat zij de werkjes niet mee naar huis wilde geven." Ook vertelden zij mij: "Toen jij twaalf jaar was, hield je een wedstrijd met je buurjongen." Die wedstrijd hield overigens in dat we allebei een bekende Nederlander zouden schrijven en dat wij zouden zien wie er het eerst een reactie terug zou krijgen. Ik schreef – dat zal de PvdA-fractie goed doen – een brief aan onze minister-president. Op dat moment was dat premier Den Uyl. Ik heb daarin mijn zorgen geuit over de crisis die er op dat moment was en vooral over de jeugdwerkloosheid. Ook hier over het onderwerp jeugd en de jeugdwerkloosheid die er heerste. Binnen een paar weken had ik een prachtige brief terug. Ik heb de wedstrijd dus gewonnen. Dat doe ik ook altijd graag; ik ben ambitieus.

Van jongs af aan ben ik al een heel betrokken iemand en dat zal zeker niet stoppen nu ik stop met de Staten. Ik stop weliswaar hier, maar mijn CDA-hart klopt gewoon door. Daar blijf ik gewoon heel actief. Ik zal het werk heel erg missen, ik zal de fractie heel erg missen. Ik weet dat Teus, mijn opvolger, in een warm badje terechtkomt. Dat gun ik hem ook heel erg. Ik zal het dus heel erg missen en ik ga zeker door. Je hoort niet over je graf heen te regeren, maar ik wil wel zeggen dat ik hoop dat ik in 2015 gewoon kan stemmen voor de Utrechtse Staten. Dat zijn mijn laatste woorden. (Applaus)

De VOORZITTER: Zou u nog heel even willen plaatsnemen op uw eigen plaats? Dan gaan we nog een paar zaken regelen rond de opvolging. Daarna schors ik de vergadering om de gaande en de komende collega de hand te schudden.

Onderzoek geloofsbrieven van de heer T. van Oosterom te Woerden

De VOORZITTER: Mevrouw Doornenbal zal ons verslag doen van de beraadslagingen omtrent de geloofsbrieven.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De commissie heeft de geloofsbrieven van de heer Van Oosterom onderzocht en geen beletselen geconstateerd. Hij voldoet aan alle wettelijke eisen en kan daardoor worden toegelaten als lid van Provinciale Staten.

De VOORZITTER: Hartelijk dank voor uw werk. Het toeval wil dat hij aanwezig is en dat wij meteen van de gelegenheid gebruik kunnen maken om hem te beëdigen. De griffier is al naar hem op zoek, hij kent hem.

Beëdiging van de heer T. van Oosterom te Woerden tot lid van Provinciale Staten Utrecht.

De VOORZITTER: Ik verzoek de Staten en de mensen op de publieke tribune te gaan staan, voor zover zij in staat zijn dat te doen. De tekst van de beëdiging luidt:

"Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of onder welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen."

De heer VAN OOSTEROM (CDA): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De VOORZITTER: Dan ben ik de eerste die u mag feliciteren met uw terugkomst in de Staten van Utrecht. Van harte. Heel veel succes. Ik voorzie een plezierige samenwerking.

De heer VAN OOSTEROM (CDA): Dank u wel. (Applaus)

De VOORZITTER: Dames en heren, ik stel voor even te schorsen. Ik vraag ook Mirjam naar voren te komen, zodat wij u welkom kunnen heten en afscheid kunnen nemen.

Schorsing van 9.50 uur tot 10.03 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Ingekomen stukken.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: De heer Boer heeft aangekondigd een vraag te willen stellen. Ik geef u daarvoor de gelegenheid.

De heer BOER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Op 26 maart 2013 ontvingen wij de beantwoording van onze schriftelijke vragen over de lobby voor de start van de Tour de France in Utrecht, waarvoor dank. Vraag 3 en 4 uit die set en de antwoorden daarop luiden als volgt:

3 Kan het college toezeggen dat er bij een eventuele tourstart in de gemeente - en daarmee de provincie Utrecht - geen enkele financiële bijdrage aan die tourstart wordt geleverd?

Antwoord: Bij een officiële aanvraag bij het college van Gedeputeerde Staten, kan deze worden getoetst aan het vigerende provinciaal beleid. Omdat daar op dit moment geen sprake van is, is een uitspraak over een eventuele bijdrage niet mogelijk en is er logischerwijs ook geen reservering opgenomen voor een financiële bijdrage aan de tourstart.

4. Zo nee, waarom niet? Tot welk bedrag is het college bereid bij te dragen aan de tourstart en uit welke middelen zal dat worden bekostigd?

Inmiddels hebben alle media bericht over de vrijwel zekere start van de Tour in Utrecht in 2015. We hebben daarover opnieuw vragen.

- Heeft de gemeente Utrecht inmiddels een aanvraag gedaan bij de Provincie voor een financiële bijdrage aan de tourstart?
- Zo ja, voor welk bedrag?
- Zo ja, is het college voornemens om deze aanvraag al dan niet volledig te honoreren?
- Gezien het feit dat er in de meerjarenbegroting van de provincie noch qua beleid, noch qua middelen ook maar iets staat vermeld over de Tour de France, uit welk programma en uit welke middelen zal dat in dat geval worden bekostigd?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Op zich is het wellicht logisch dat deze vraag op dit moment nu hier komt. Het gaat echter tot zover wel om berichten vanuit de media. Dat maakt het wat lastig om daarop heel uitgebreid te reageren.

In de afgelopen maanden hebben wij wel een keer informeel een verzoek gekregen van de gemeente om een bijdrage te leveren. Dat verzoek is aangehouden, omdat wij nog geen duidelijkheid hadden. Dat verzoek is een aantal maanden geleden gedaan en daar kwam een paar weken later alweer een berichtje overheen dat men het verzoek voorlopig even wilde aanhouden, omdat men eerst meer duidelijkheid wilde hebben. Die duidelijkheid lijkt er aan te komen. Dat is echter wel duidelijkheid zoals die geschetst wordt in de media. Verder vinden er af en toe natuurlijk wel eens bestuurlijke gesprekken plaats. Dan hoor ik daar wel eens iets van, maar dan wordt daarbij altijd aangegeven dat het in alle vertrouwelijkheid gebeurt. Ik vind het niet gepast om hier op dit moment daarover uitspraken te doen, gezien het feit dat het nog iets is waarvan officieel geen sprake is dat het er is en er officieel dus op dit moment geen vraag aan het college voorligt. Dat maakt het allemaal wat lastig. Het lijkt mij het meest verstandig om eerst maar eens af te wachten of er daadwerkelijk een verzoek komt en om op dat moment te beoordelen hoe dat verzoek eruit ziet. Dat heb ik in de informele gesprekken namelijk altijd wel aangegeven.

Zoals u terecht opmerkte: er is niet direct een relatie te vinden. Het zal dus heel erg afhankelijk zijn van hoe het verzoek aan het college gericht wordt. Op het moment dat wij een verzoek hebben en wij daarover helderheid hebben hoe wij denken dat een antwoord op het verzoek zou kunnen luiden, wil ik met u afspreken dat wij dat per omgaande aan u melden. Die toezegging wil ik u hierbij doen. U hebt er inmiddels al een paar vragen over gesteld. Ik kan mij namelijk voorstellen dat het iets is waarbij wij natuurlijk wel de ruimte hebben om daarop bestuurlijk te reageren als je binnen het beleidsveld zou kunnen bedenken waar dat in zou vallen. Desalniettemin denk ik dat wij u daarvan dan terstond bericht zullen geven.

De heer BOER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij verzoeken om een schorsing.

De VOORZITTER: U wilt even schorsen? Dat kan heel kort, toch? Ik schors de vergadering voor een korte tijd.

Schorsing van 10.08 uur tot 10.11 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan de heer Boer.

De heer BOER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dank u wel voor deze nogal vroege schorsing. Wij hebben voor onszelf even het een en ander op een rijtje gezet. Wij zouden graag willen dat op het moment dat er een verzoek vanuit Utrecht komt, u dat dan als een statenvoorstel richting ons stuurt. Dan hebben wij er voorlopig even vrede mee.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt mij een terecht verzoek, omdat er, als er in dat kader iets komt, het gaat om het schuiven in budgetten. Het is het budgetrecht van de Staten. Ik ben het er dus mee eens.

De VOORZITTER: Goed. Ik kijk even rond of er andere fracties zijn dit nog willen reageren op dit punt. Dat is niet het geval. Het vragenhalfuurtje is daarmee afgehandeld.

Vaststellen van de notulen van 19 september en de besluitenlijst van 30 september 2013.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen van 19 september 2013 en de besluitenlijst van 30 september 2013 ongewijzigd vast.

Statenvoorstel Najaarsrapportage 2013.

Statenvoorstel Begroting 2014.

De VOORZITTER: Zoals afgesproken behandelen wij deze agendapunten gecombineerd.

De heer DE KRUIJF: Mijnheer de Voorzitter! Vanmorgen debatteren wij vooral over de najaarsnota 2013 en de begroting 2014. Het eerste dat ik daarbij wil opmerken is toch wel dat de beide voorstellen helder en heel goed leesbaar zijn te verwerken. Het gaat om veel en ingewikkelde informatie. Het college is er wat ons betreft goed in geslaagd om het geheel overzichtelijk weer te geven, waarvoor onze complimenten.

Vervolgens valt op dat de marges wat smaller lijken te worden. We geven ook volgend jaar weer flink meer geld uit dan dat er in komt. Daarnaast staat het geld dat binnenkomt behoorlijk onder druk, zo mag je wel zeggen. Eind 2014 zijn we zo bij elkaar toch weer € 24.000.000 armer dan aan het begin van 2014. Ik moet u zeggen dat ik niet weet hoe dat in Brabant gaat, maar als ik op een verjaardag aan gewone mensen zou willen uitleggen dat wij spreken over een materieel sluitende begroting en een solide financiële basis en je weet dan tegelijkertijd dat je € 24.000.000 armer bent aan het einde van het jaar, dan heb je toch iets uit te leggen, zo schat ik in. Het is daarbij jammer dat de laatste cijfers over onze algemene inkomsten blijkbaar nog niet bekend zijn. In Binnenlands Bestuur was te lezen dat het herfstakkoord voor gemeenten gunstig lijkt uit te pakken. Ik hoor graag van de gedeputeerde de inschatting voor de provincie Utrecht.

Hoe dan ook, hoe het er dan ook uitziet, de PvdA is van mening dat het in algemene zin gesproken redelijk is wat zich hier aftekent. Wij zijn als provincie geen beleggingsinstelling. Als PvdA vinden wij het dus ook vanzelfsprekend dat wij gemeenschapsgeld niet op de plank laten liggen om er rendement van te trekken, maar dat wij het weer ten goede laten komen van de burgers. Als je kijkt naar de problemen waarmee het Rijk worstelt, maar ook als je kijkt naar de moeite die gemeenten hebben om uit de rode cijfers te blijven, dan gaat het ons als provincie nog steeds, immer, als altijd – zo zou ik bijna willen zeggen – voor de wind.

Met het oog op onze precieze financiële situatie zijn wij wel nieuwsgierig naar de actualisatie van de Nota Reserves en Voorzieningen. Deze zal begin volgend jaar verschijnen, zo hebben wij begrepen. Zeker nadat bij de jaarrekening 2012 het voordelige resultaat volledig ging naar allerlei bestemmingsreserves, bestaat bij mijn fractie toch een beetje het gevoel dat die reserves wat voller en vetter zijn dan strikt noodzakelijk is en dat daarmee de algemene reserve lager is dan strikt noodzakelijk. Wat ons betreft zal het op dat moment wellicht de moeite waard zijn om eens aan de Randstedelijke Rekenkamer te vragen een onderzoek te actualiseren van een aantal jaren geleden naar onze reserves en voorzieningen in relatie tot die van andere provincies.

Dan maak ik graag een opmerking over het niet langer toerekenen van rente aan voorgefinancierde projecten, met name het zoeken van compensatie van die gedeerde rente binnen de programma's. Bij de behandeling van de Voorjaarsnota hebben wij daartoe besloten, zoals bekend. Voor wat betreft het Hart van de Heuvelrug staat daarover echter vermeld dat de exacte uitwerking pas bekend zal worden bij de Jaarrekening 2013 en de Voorjaarsnota 2014. Dat betekent dat wij dus pas in juni/juli zullen weten waar in de programma's 1 en 2 de pijn van dit rentebesluit zal komen te liggen. In die programma's, dat mag bekend zijn, zijn nogal wat dingen te vinden die ons dierbaar zijn. Dat voelt dus niet prettig, zo zeg ik maar heel eerlijk. Ik heb begrepen dat op dit moment al wordt nagedacht over de manier waarop die compensatie zal plaatsvinden. Ik zou de gedeputeerde willen vragen ons op de

hoogte te stellen van zijn aanpak in dit opzicht en ook van de manier waarop hij de keuzes uiteindelijk denkt voor te bereiden.

Dan toch nog een opmerking over de fusie van onze provincie met de provincies Flevoland en Noord-Holland. Vanuit Utrecht hebben wij een zienswijze ingediend die kritisch is, soms zelfs zeer kritisch, maar waarin tegelijkertijd de bereidheid is uitgesproken constructief in gesprek te gaan met de minister om het huidige wetsvoorstel te verbeteren. Onze vraag is dan: hoe gaat dat in zijn werk, hoe gaat u dat aanpakken? Willen wij bijvoorbeeld meer bevoegdheden als het gaat om het aansturen van de regionale economie? Afgelopen donderdag hadden wij daarover hier in huis een buitengewoon interessante avond. Hoe gaat dat precies? Wat wilt u eigenlijk? Wat willen wij bereiken in het gesprek met de minister en hoe willen wij dat bereiken? Die vraag geldt uiteraard ook voor andere aandachtspunten die wij in de visie hebben benoemd, bijvoorbeeld voor de integrale visie en/of de vervoersautoriteit. Wij horen heel graag hoe het college die kritische, maar constructieve houding concreet gaat vormgeven en hoe de Staten daarbij vervolgens betrokken worden.

De tweede opmerking in dat kader betreft de samenwerking die er op dit moment op tal van terreinen tussen de drie provincies schijnt te zijn. Een succesvolle samenwerking zelfs, zo hebben wij begrepen, want in de ogen van sommigen maken ze een fusie overbodig. De PvdA is daarin nog voorzichtig, zeg ik er meteen bij. Uiteraard erkennen ook wij de noodzaak van samenwerking. Geen enkele schaalomvang voldoet voor alle opgaven. Wij zien echter ook de nadelen van die samenwerking. Het belangrijkste nadeel is toch wel dat het voor volksvertegenwoordigers, die wij toch zijn, erg moeilijk is om er zicht en grip op te krijgen. De PvdA zou om te beginnen graag zicht willen krijgen op al die samenwerkingsverbanden. Wij verzoeken het college om ons een overzicht te geven van alle provinciale samenwerkingsverbanden die er toe doen, zo zeg ik erbij, die van enige importantie zijn en waarin de provincie Utrecht deelneemt.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer De Kruijf zegt terecht dat het bij samenwerkingsverbanden lastig is om de democratische controle goed te houden. Daarbij kan ik mij iets voorstellen. Wat de PvdA echter eigenlijk zegt is dat omdat er nu eenmaal zoveel gefuseerd wordt, onderop, bij gemeenten, omdat de gemeenten zo groot worden, wij bovenop ook zullen moeten gaan schaalvergroten. Dan laat je je dus leiden door een impuls die je zelf in gang hebt gezet. Onderop, dicht bij de burgers, wordt de volksvertegenwoordiging steeds slechter. Je kunt wel zeggen dat als wij bovenop maar steeds grotere provincies optuigen, het dan allemaal vanzelf goed komt. De afstand tot de burger wordt daardoor echter wel steeds groter. Ik weet dat de heer Plasterk voorstelt dat wij dan maar wijk- en dorpsraden moeten instellen, maar de democratische legitimatie daarvan is niet groot. Ziet de heer De Kruijf dat probleem ook?

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het is volgens mij niet per definitie zo dat bij grotere verbanden en grotere instellingen zoals een provincie de democratische legitimatie kleiner is. Ik denk zelfs dat dit volstrekt niet het geval is. We hebben eerder een debat gehad over het opkomstpercentage bij de Provinciale Statenverkiezingen. Het is maar een willekeurig voorbeeld; dat geef ik toe. Daaruit blijkt absoluut niet dat de betrokkenheid kleiner wordt naarmate de provincie groter wordt, helemaal niet, als het gaat om democratische legitimering. Laat ik het zo zeggen: samenwerkingsverbanden zijn per definitie een uiting van onjuiste schaalgrootte, als ik het even extreem wil formuleren. Daar waar je samenwerking nodig hebt, lukt het je blijkbaar niet binnen je eigen democratische instelling om het probleem of de opgave aan te pakken. Ik denk dus niet dat een grotere schaal leidt tot een kleinere democratische legitimatie. Ik denk wel – daarvan ben ik echt overtuigd – dat samenwerkingsverbanden die zich onttrekken aan uw en mijn blik wel leiden tot een kleinere of lagere democratische legitimatie. Dat betreurt ik. Ik ontken niet dat het af en toe mogelijk is, maar daar waar het te voorkomen valt door een juistere schaalgrootte te kiezen dan wij nu hebben, ben ik daarvan een groot voorstander.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag voorkomen dat wij de discussie van de vorige statenvergadering helemaal overdoen. Ik kan het echter niet nalaten om mevrouw Mineur even na te geven, als zij weer begint over de relatie tussen de fysieke afstand tussen burger en

volksvertegenwoordiger en dat dit een relatie zou hebben met de kwaliteit van de volksvertegenwoordiging, om in elk geval het verslag van de vorige vergadering helemaal na te lezen. Ik heb in die vergadering uitgebreid uitgelegd waarom ik van mening ben dat het niet zo is. Die volksvertegenwoordiger moet overleggen met alle collega's en al die samenwerkingsverbanden om eventueel die bestuurder te kunnen aansturen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De opmerking die mevrouw Versteeg maakt, geeft precies aan waarin wij verschillen. Mevrouw Versteeg heeft het erover dat een bestuurder moet overleggen met zijn collega's. Wat de SP betreft is het van groot belang dat een bestuurder overlegt met de bevolking en dat hij zich opstelt als volksvertegenwoordiger en niet als bestuurder. Dat is een stuk lastiger als je als volksvertegenwoordiger duizenden mensen moet vertegenwoordigen. Wij zijn wat dat betreft voor een kleinere schaal, zodat je echt voeling houdt met de bevolking van een gemeenschap.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een korte opmerking. Hier worden wederom twee zaken door elkaar gehaald. Daarop heb ik mevrouw Mineur al vaak aangesproken. Natuurlijk moet een bestuurder te rade gaan bij de bevolking om daar de plannen al een beetje te polsen. Daar pleiten wij zeer voor. Dat is echter echt iets anders dan directe democratische legitimatie.

De heer DE KRUIJF(PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou graag willen, en dat verzoek ik aan het college, dat het college ons een overzicht geeft van alle samenwerkingsverbanden van enige importantie waarbij de provincie Utrecht een rol speelt. Dan bedoel ik met name de samenwerkingsverbanden met andere provincies.

Vervolgens aandacht voor het interbestuurlijk toezicht. De betreffende wet is er al vanaf oktober 2012 en heeft als kern het vertrouwen in de horizontale verantwoording van b. en w. naar gemeenteraad en van GS naar Provinciale Staten. Wij merken nog maar heel weinig of niet zo veel van de uitwerking van die wet op het generieke toezicht. Ik lees dat u er in december op terugkomt en u zegt dat 2014 in dat kader een belangrijk jaar zal worden. Ik lees zelfs van de mogelijkheid in de begroting dat er een escalatieteam zal worden opgericht. Onze vraag is hoe u dat horizontale toezicht dan toch vorm zult geven. Dat is toch de kern van die revitalisering? Hoe gaat u dat doen? Krijgt die voldoende aandacht? We horen er graag uw reactie op.

Bijna ter afronding het volgende. 2014 is het laatste jaar voordat de jeugdzorg naar de gemeente gaat. Dat wordt een spannend jaar, ongetwijfeld. In dat jaar moet er nog heel veel gebeuren, terwijl met name de financiering voor gemeenten nog steeds onzeker is. De PvdA is heel tevreden over de wijze waarop wordt gewerkt aan de warme overdracht, bijvoorbeeld door nauw aan te sluiten bij de wensen van gemeenten. In het bijzonder noemen wij hierbij de aandacht voor cliëntenparticipatie. Tegelijkertijd noemen wij de aandacht voor het aansluiten bij de uitgangspunten van de transformatie naar één gezin, één plan, één regisseur. Evengoed wordt 2014 een spannend jaar. We zullen de ontwikkelingen met betrekking tot de jeugdzorg dan ook nauwlettend volgen. Voor het optreden van de gedeputeerde gedurende het afgelopen jaar bestaat overigens heel veel waardering, zowel bij de PvdA als bij gemeenten, zo hebben wij gemerkt. We hebben het vertrouwen dat zij ook in 2014 de noodzakelijke stappen op de juiste manier en tijdig zal weten te zetten. Ongetwijfeld zullen wij daarna met elkaar kunnen terugkijken op een succesvolle transformatie van de jeugdzorg van provincie naar gemeenten.

Verder wachten wij het debat uiteraard met belangstelling af. Vooralsnog ga ik ervan uit dat wij zowel de Najaarsnota 2013 als de Begroting 2014 zullen kunnen ondersteunen.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dit zijn inmiddels alweer de derde begroting en najaarsnota die wij in de huidige statenperiode behandelen. De VVD wil allereerst haar dank en waardering uitspreken voor de samenstellers van de najaarsnota en de begroting voor het vele werk dat zij hiervoor hebben verricht. Wij zijn blij dat beide stukken een compact, overzichtelijk en duidelijk leesbaar geheel zijn geworden. Ook stemt het ons positief dat de begroting dit jaar – weliswaar een

bescheiden – positief saldo laat zien. Met mogelijke kortingen op komst heeft de provincie dit hard nodig.

Een sluitende begroting en de focus op kerntaken. De VVD is positief over de gepresenteerde begroting. Aan het begin van deze collegeperiode is een duidelijke keuze gemaakt voor de focus op kerntaken van de provincie, een kleinere overheid en een sluitende begroting. Deze keuze laat nu haar vruchten zien. De resultaten voor de keuze van een kleinere overheid en kerntaken zijn nu zichtbaar.

De VVD is blij dat de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting in Utrecht niet verhoogd worden. Deze zijn al sinds 2009 ongewijzigd. Daarmee blijven deze lasten voor de burgers in onze provincie tot de laagste van Nederland behoren. Dat is in tijden van zwaardere lasten voor de inwoners toch een goed resultaat.

De gemaakte keuzes in het provinciaal beleid in deze statenperiode zijn ook keuzes voor economie en mobiliteit. De economie in onze provincie is van groot belang voor de werkgelegenheid in de provincie. Dit jaar is onze provincie gekozen als meest competitieve regio in Europa. Dat is toch een prestatie van formaat. Het is een erkenning van waar de provincie en de bedrijven toe in staat zijn. Een goede economie is belangrijk voor de werkgelegenheid voor onze inwoners. De VVD is blij dat kennisinstellingen, bedrijven en overheden in de provincie samenwerken in de Economic Board Utrecht. Haar visie en slagkracht hebben alles in zich om de regio verder te brengen. De VVD is ook blij dat de Economic Board Utrecht ook komend jaar doorgaat op deze weg. Als nog meer bedrijven kiezen voor vestiging in onze provincie, biedt dit werkgelegenheid voor onze inwoners. Het hebben van een baan, van vooruitzichten en het zo financieel zelfstandig een bestaan te kunnen opbouwen, is wat de VVD graag ziet voor onze inwoners.

Utrecht als meest competitieve regio is ook zichtbaar in de ontwikkelingen van Utrecht Science Park. Ook daar heeft de VVD mede mogelijk gemaakt dat innovatieve bedrijven op voedingsgebied zich kunnen vestigen, evenals Park and Ride en straks nog het Prinses Máxima Centrum. Dit zijn voor de VVD belangrijke resultaten.

Daarnaast kijken wij uit naar de voorstellen van GS over de aanpak van leegstand van kantoren. Op verschillende plekken in de provincie heeft al een transitie plaatsgevonden van kantoren naar woningen. Dit kan echter niet overal en onbepikt. De VVD ziet voorstellen en alternatieven met belangstelling tegemoet.

Een ander element in de aantrekkelijkheid van onze provincie voor inwoners, bedrijven en instellingen is de mobiliteit. Dit belang gaat zelfs onze provinciegrenzen nog te boven. Utrecht ligt immers in de draaischijf van Nederland, zowel letterlijk als figuurlijk. Als het in Utrecht stilstaat, staat Nederland stil. Dat hebben wij helaas in de afgelopen week weer mogen ervaren en sommige mensen hebben dat zelfs vanochtend nog mogen ervaren, als bij de eerste stormachtige herfstdag de wegen dichtslibben en er meerdere treinen uitvallen. Mobiliteit en bereikbaarheid zijn belangrijk voor onze inwoners en voor de bedrijven. We kunnen het weer niet beïnvloeden, maar de infrastructuur voor mobiliteit en bereikbaarheid wel. In het afgelopen jaar is daaraan al veel gebeurd, maar ook in het komende jaar zullen hierin nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden. Zo zal in het komende jaar veel aandacht besteed worden aan het mobiliteitsplan.

Ook zijn er meer tastbare zaken die opgeleverd zijn. De daadkrachtige aanpak van hardnekkige fileknelpunten in onze provincie werpt zijn vruchten af. In de file top 10 is de eerste vermelding voor onze provincie pas op de achtste plaats. De recente openstelling van de verbreding van de A28, afgelopen juli, heeft een reistijdwinst opgeleverd van tussen de vier en zes minuten, afhankelijk van de rijrichting. Het programma Beter Benutten gaat een substantiële bijdrage leveren aan de bereikbaarheid en de leefbaarheid in onze regio. De rol van het bedrijfsleven heeft een uniek onderdeel in het programma. Een structurele samenwerking tussen werkgevers en overheden om te komen tot 20% minder files in de spits in Midden-Nederland ten opzichte van 2011 en 5% groei op het spoor is een aansprekende opgave. In de loop van 2014 worden de resultaten verwacht van de eerste effectmetingen. De VVD kijkt daar optimistisch naar uit.

Er zijn ook resultaten voor het ondernemerschap. De VVD gunt ook de cultuursector een financieel zelfstandiger bestaan. De VVD vindt dat de provincie de juiste focus heeft aangebracht om de cultuursector financieel meer op eigen benen te laten staan. Met het programma Cultureel ondernemerschap wordt de sector geholpen om klaar te zijn voor het ondernemerschap nu de economie weer wat lijkt aan te trekken. Ondernemerschap dat het draagvlak in de samenleving voor kunst en cultuur verbreed.

Eind deze maand wordt in de commissie WMC een eerste rapportage gegeven van de concrete resultaten van het programma. Ook wordt binnenkort gerapporteerd over de samenwerking tussen de kasteelmusea. Tot slot heeft de gedeputeerde ook op korte termijn een uitwerking toegezegd over de motie Utrecht verhaalt, zoals die bij de behandeling van de Voorjaarsnota door collega's ingediend en door ons ondersteund is. Ook die motie richt zich op het leggen van verbindingen en ondernemende vormen om draagvlak voor erfgoed te vergroten. Dat is mooi, maar het blijft papier. Het gaat de VVD om concrete stappen. Vandaar onze vraag aan de gedeputeerde: kan zij al enkele concrete, nieuwe initiatieven noemen van het ondernemerschap vanuit de cultuur- en erfgoedsector die zij vanuit de provincie zal ondersteunen?

Bij het volgende agendapunt van deze vergadering zullen wij spreken over het natuurbeleid 2.0. Ik zal hier niet het gras voor de voeten van onze woordvoerder wegmaaien, maar voor de VVD is het wel belangrijk om te zien dat er gezocht wordt naar nieuwe financieringsmodellen voor de natuur. Financiering zodanig dat de provincie ook de kerntaak natuur een financieel gezonde invulling kan geven in tijden van minder beschikbare financiële middelen. De rol van het ondernemerschap en van partijen, zowel van particuliere als agrarische partijen als instellingen, vormen gezamenlijk een bijdrage.

De VVD kan zich vinden in de Najaarsnota 2013 en in de voorgestelde Begroting 2014. Een komende beperking van financiële middelen in de toekomst, of mogelijke beperkingen, maken wel dat wij in de provincie de discussie moeten blijven voeren welke taken wij wel uitvoeren en welke niet. De VVD is blij dat de resultaten van de keuzes van twee jaar geleden zichtbaar zijn. Door te kiezen voor kerntaken van de provincie is er ruimte voor ontwikkelingen door marktpartijen zelf. Wij zijn blij te zien dat de markt dat oppakt, zodat de provincie kan blijven werken aan economische ontwikkeling, mobiliteit en bereikbaarheid en het stimuleren van ondernemerschap op gebieden van cultuur en natuur en zo een goed leefklimaat voor onze inwoners kan blijven bieden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als ik de eerste twee sprekers zo aanhoor, kan het ook in de provincie Utrecht niet lang meer duren voordat de PvdA en de VVD met elkaar gaan fuseren.

Het zijn vreemde tijden. Dit college vindt het prima dat het waterbedrijf, het semi-staatsbedrijf en monopolist Vitens een voetbalclub sponsort. Het college vindt het ook prima dat Vitens € 2.500.000 per jaar aan ontwikkelingshulp geeft, op eigen initiatief, voor water in Rwanda, Malawi en nog wat van die streken. Allemaal betaald door de Utrechtse burgers. De nieuwe coalitie in Den Haag, die van het crematoriumakkoord, verhoogt de belasting op kraanwater met als reden: de vervuiler betaalt. Gratis water in Afrika, nog hogere belasting op water in Nederland.

Vitens zelf is dan weer boos op die belastingverhoging, terwijl de dividenduitkeringen aan de aandeelhouders ook in 2013 weer zijn verhoogd. En de Utrechtse burger maar betalen. Die hogere dividendopbrengst, de te hoge lasten op water, gaan dan vervolgens naar de fitnessactiviteiten van de provincie. Kafka had het niet kunnen verzinnen. Woekerwinsten, ontwikkelingshulp en shirtsponsoring; en dit college – in antwoord op onze vragen – meent nog steeds dat we kunnen spreken van een maatschappelijk aanvaardbare kostprijs van water. Misschien dat we daarover nog eens een peiling onder de inwoners van Utrecht kunnen houden, te betalen uit het dividend van Vitens.

Een andere melkkoe is de automobilist. Hij betaalt in Nederland per jaar € 21.000.000.000 aan belastingen. Dat zijn bedragen gelijk aan onze aardgasbaten. Daarvan komt ongeveer een kwart terug naar infrastructuur. Dat is inclusief het spoor. In de provincie Utrecht is het niet veel anders.

€ 114.000.000 moet de Utrechtse automobilist betalen aan opcenten: 62% van de structurele opbrengsten. Daarvan vloeit maar 30%, terug naar mobiliteit. Dit is inclusief de GroenLinks-fietspaden van snelwegkwaliteit en spitsvrij en andere projecten, alsmede andere projecten die niets met provinciale wegen te maken hebben. Wij hebben ook nog even nagevraagd hoe het in de afgelopen jaren is gegaan met die verdeling van geld van de opcenten naar provinciale wegen. Ondanks het feit dat wij die vragen vier weken geleden hebben gesteld, hebben wij die vragen nog niet beantwoord gekregen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! De heer Dercksen noemt de opcenten de grootste melkkoe van Nederland, omdat er maar relatief weinig direct terugvloeit naar het onderhoud van wegen en zo. Zijn schoenen dan echter niet een veel grotere melkkoe, waarop 21% BTW wordt geheven? Die 21% zie ik namelijk niet terug in ander asfalt waardoor mijn zolen minder slijten. En wat te denken van de pindakaas met 6% BTW? Ik kan nog wel meer belastingen verzinnen die niet een directe doelbelasting zijn. Wat is nu precies het punt dat hij wil maken?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het een beetje een rare vraag. Ik heb u namelijk verteld dat de opbrengst van de belasting die de automobilist betaalt € 21.000.000.000 per jaar is. Dat zijn de aardgasbaten in dit land zo'n beetje. Ik weet niet of u heeft teruggerekend hoeveel de BTW op schoenen oplevert, maar ik sluit niet uit dat dit een marginaal gedeelte is van dat bedrag. Het gaat om de verhouding. Het gaat om de verhouding dat de automobilist een belangrijk deel van de begroting in Den Haag betaalt. Het gaat erom dat de automobilist voor het grootste gedeelte de structurele inkomsten van de provincie Utrecht betaalt. Dat stel ik hier aan de kaak, want de automobilist krijgt er niets voor terug.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! De heer Dercksen zegt het zelf. Het gaat over de verhouding. We hebben het hier over percentages en een principe. Dat is dan ook mijn vraag: wat is precies het punt dat u wilt maken? Wij hebben het nu over principes en percentages. Dat is mijn vraag aan u.

De heer DERCKSEN (PVV): Mevrouw Versteeg, ik hoef u toch niet uit te leggen dat de automobilist alleen maar 21% belasting over de nieuwe auto betaalt? Ik hoef u toch niet uit te leggen dat er nog een hele rij andere belastingen is die u gemakshalve even vergeet?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Ik constateer dat wij elkaar volgens mij niet willen begrijpen. Ik laat het graag bij de heer Dercksen.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In zekere zin ben ik altijd wel blij als de heer Dercksen het woord GroenLinks in de mond neemt, want dan weten we weer precies waar wij staan. Dan komt het allemaal weer goed, zo denk ik maar. Ik weet echter ook dat hij erg van feiten houdt. Ik wil toch nog even kijken naar de begroting en reageren op zijn opmerking dat in de provincie meer aan opcenten wordt betaald dan er wordt uitgegeven aan vervoer en mobiliteit. Wij halen ruim € 100.000.000 aan opcenten binnen. Als ik kijk naar 2014 geven wij aan mobiliteit bijna € 200.000.000 uit. Dat is toch een wat andere cijferverhouding dan hij nu suggereert.

De heer DERCKSEN (PVV): Ja, maar dat komt omdat u een aantal cijfers door elkaar gooit. Ik heb het over de structurele inkomsten en de structurele uitgaven. De structurele inkomsten zijn de opcenten. Die zijn ooit, heel lang geleden, bedoeld – de heer Aptroot van de VVD heeft dat ook al eens gezegd – voor de automobilist, voor het vervoer en voor de provinciale wegen. Intussen, u ziet het zelf als u kijkt naar de structurele uitgaven voor mobiliteit, is dat maar zo'n 30% van het bedrag dat ze ophalen.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Dan komen wij nu heel snel weer in het bekende spel dat ik toch kijk naar de begroting en zeg dat wat u nu zegt, niet waar is en dat u zegt dat het wel zo is. Incidentele middelen horen er ook bij. U kunt wel zeggen: structureel is mooi, maar het incidenteel telt niet mee, maar het grootste gedeelte van alle uitgaven in Nederland is incidenteel gefinancierd. Dat geldt ook

voor mobiliteit. Het feit is dat het geld om uit te geven voor mobiliteit er gewoon is. Dat is bijna € 200.000.000 voor volgend jaar. U kunt het dan wel hebben over structureel en incidenteel, maar het wordt zo gedaan. Elk jaar is er een dergelijke incidentele uitgave die het bedrag van uitgaven voor mobiliteit aanzienlijk hoger maken dan de inkomsten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer Nugteren heeft het boek voor zich liggen. Kan hij misschien ook kijken naar de incidentele opbrengsten van de mobiliteit? Als u daarnaar kijkt, ziet u dat de incidentele uitgaven en de incidentele opbrengsten nagenoeg met elkaar gelijkvallen. Dat is ongeveer evenveel. Daarom is het gerechtvaardigd om de structurele opbrengsten, de opcenten, weg te zetten tegen het onderhoud van de provinciale wegen waarvoor ze bedoeld zijn.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Nu gaat u heel veel rekensommetjes maken. Ik hoor u nu alweer zeggen dat de incidentele opbrengsten en uitgaven gelijk zijn. U schuift al vrij snel in uw algemene uitspraak dat de 30% aanzienlijk de bedoeling domineert is van wat er aan mobiliteit wordt binnengehaald.

De heer DERCKSEN (PVV): Sorry, maar dan let u echt niet op. Ik heb gezegd dat de structurele opbrengsten van € 114.000.000 van de opcenten niet in verhouding staan tot de 30% die wordt uitgegeven aan mobiliteit. Die uitgaven zijn voor uw fietspaden, voor Spitsvrij en voor allerlei andere mobiliteitsprojecten. Die vergelijking heb ik gemaakt. Nu haalt u echter de incidentele opbrengsten en uitgaven erbij. Dat moet u niet doen, want die vallen nagenoeg tegen elkaar weg. Als wij een weg aanleggen, wordt dat vaak voor een belangrijk deel betaald uit de BDU (Brede doeluitkering). Die vergelijking kunt u dus niet maken.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Die vergelijking kan ik wel maken. Ik kan namelijk met hetzelfde argument zeggen dat het grootste gedeelte van de belasting voor allerlei andere zaken gebruikt zou kunnen worden, maar het wordt gebruikt voor mobiliteit.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat over auto's. Eigenlijk wil ik mij daarmee niet bemoeien, zo zou ik willen zeggen. Toch echter even de volgende opmerking. De effecten van automobilititeit zijn natuurlijk buitengewoon groot, bijvoorbeeld als je het hebt over de gezondheid. Ik kan mij heel goed voorstellen dat je een deel van de opbrengsten voor automobilisten besteedt aan openbaar groen en aan andere dingen die de gezondheid dan weer ten goede komen. Bent u dat niet met mij eens?

De heer DERCKSEN (PVV): Nee, wij vinden dat dat deel van de opbrengsten zeker wel kan worden gebruikt voor maatregelen als schermen en CO2-werende voorzieningen. Daarin kunt u ons vinden. Wij vinden niet dat wij daarvan het Hart van de Heuvelrug moeten inrichten. Ik zeg dat nu, wetende dat het Hart van de Heuvelrug zichzelf zou moeten terugverdienen. Natuurlijk worden van die € 114.000.000 een heleboel andere zaken betaald die helemaal niets met mobiliteit te maken hebben.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Dat is mijn opmerking. Het is maar net hoe nauw je de link wilt leggen met die automobilititeit. U noemt de geluidsoverlast en ik heb het over gezondheid gehad en over het Hart van de Heuvelrug. Ik denk dat dit een aantal dingen is dat echt in relatie staat tot aan de ene kant de negatieve effecten van de automobilititeit en aan de andere kant het als overheid proberen om die negatieve effecten zo veel mogelijk proberen te compenseren of te voorkomen. Ik zie die link wel, maar u ziet die minder.

De heer DERCKSEN (PVV): U ziet hem een stuk breder dan wij. Die conclusie kunnen wij trekken. Desalniettemin betaalt de automobilist in de provincie Utrecht de ecoducten – daar zijn ze weer – en het asbestdebaacle, de festivals en ga zo nog maar even door. Vorig jaar hebben wij geprobeerd die opcenten een heel klein beetje te verlagen, maar wij stonden daarin alleen. In deze linkse Provinciale Staten is er wel geld voor de OMU (Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht) of voor een zonatlas die er al is. Kortom, er is wel geld voor meer overheid, maar niet voor een verlaging van de opcenten.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Daar is 'ie weer. De verlaging van de opcenten. Terug naar de burger. Wij hebben in de fractie echter eens even een rekensommetje gemaakt. Als wij kijken naar wat wij in de fractie aan opcenten betalen, komen wij uit op gemiddeld zo'n € 10 tot € 120 per huishouden. Als wij daar nu eens 10% vanaf zouden halen, zou degene met de kleinste auto € 12 per jaar terugkrijgen en degene met de grootste auto zo'n € 144. Dan komt u toch niet op voor die burger die het zo hard nodig heeft, maar voor de mensen die het helemaal niet nodig hebben? Kunt u mij uitleggen waarom u daarvan elke keer zo'n punt maakt bij deze belasting?

De heer DERCKSEN (PVV): Waarom denkt u dat sommige mensen die € 100 niet nodig hebben?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Als mensen zo'n dure auto kunnen betalen, dan kun je je afvragen of zij dat geld terug moeten krijgen. Het gaat mij om het principe dat u een heel groot punt maakt en een heel grote broek aantrekt voor die burger die het zo moeilijk heeft, maar dat u in feite de portemonnee spekt van de mensen die het helemaal niet zo hard nodig hebben, namelijk degene met de grootste auto die het kennelijk ook nog kan betalen.

De heer DERCKSEN (PVV): Dat is lariekoek en volstrekte onzin. Wij willen die opcenten naar beneden brengen. U heeft het nu helemaal niet gehoord. Wij hebben het vorig jaar geprobeerd met een paar miljoen. De VVD-fractie was niet thuis. Wij willen dat bedrag serieus naar beneden brengen en niet met € 2.000.000. Serieus is misschien wel tientallen miljoenen. Wij komen volgend jaar met een voorstel en een tegenbegroting. Dan zult u het allemaal zien en kunt u het ook in ons verkiezingsprogramma zien. Wij willen een forse verlaging van dat bedrag en dat kan ook. U zegt dat de mensen maar niet in de auto moeten gaan zitten, maar wij vinden dat mensen een beetje recht hebben op mobiliteit. Daar scheiden onze wegen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik constateer dat de heer Dercksen van mijn vragen en opmerkingen wegdraait en niet voor de burger opkomt die het moeilijk heeft in zijn portemonnee, maar dat hij opkomt voor de burger die het niet nodig heeft. Dat is een ander verhaal dan hij altijd durft te bepleiten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij komen op voor een verlaging van de opcenten. De conclusie is dan dat D66, die daar niet voor pleit, opkomt voor de burger. Wie het snapt, mag het zeggen.

Binnenstedelijk wonen. Wat de PVV-fractie betreft geen taak van de provincie. Het subsidiëren van af en toe een project van een bevriende gemeente, een bevriende wethouder of ontwikkelaar, is geen taak van de provincie. Laat ik ook eens een voorbeeld geven uit mijn omgeving. Dat illustreert dat met binnenstedelijk bouwen vaak het paard achter de wagen wordt gespannen. In Den Dolder is een klein schooltje gesloopt dat midden in een woonwijk stond. Een woonwijk met rijtjeswoningen uit de jaren '50. De gemeente Zeist wil daar een blok appartementen neerzetten van drie bouwlagen hoog. Gelukkig gaat daar niemand mee beginnen in deze moeilijke markt, want de buurt heeft deze plek intussen geadopteerd. Men onderhoudt zelf het groen, de speeltoestellen, men schildert zo links en rechts wat en het is een ontmoetingsplaats voor de buurt geworden. Men koestert de ruimte in een toch vrij dichtbebouwde buurt. Het is niet te hopen dat er binnenkort iemand bij gedeputeerde De Vries langskomt voor een zak subsidie, want dan zal die ruimtelijke kwaliteit verloren gaan. Ruimte in de stad is namelijk van groot belang voor de kwaliteit van leven in die stad, voor de veiligheid in de stad, voor de leefbaarheid in de stad en in de gemeente. Dan is het wat de PVV-fractie betreft beter om af en toe een weilandje te bebouwen met woningen waar vraag naar is. Gun de mensen in de stad ook wat ruimte.

Deze linkse Provinciale Staten houden echter bijna wanhopig vast aan de rode contouren, want stel je voor dat je iets bouwt voor je inwoners. De inwoners willen nu eenmaal, zoals vorige week weer in de krant stond, een huis met een tuin. Nee, de groene contouren zijn heilig, behalve dan als je er

industriële subsidiemolens in moet zetten. Daarmee heeft men geen enkel probleem. Wederom: wie het begrijpt mag het zeggen.

Het is hetzelfde als alle protesten tegen het kappen van een aantal bomen als een weg verbreed moet worden. De wereld is te klein, terwijl die bomen meer dan ruimschoots worden gecompenseerd. Duizend bomen op het Kodak-terrein. Als er echter tientallen bomen worden gekapt voor het aanleggen van ecostructuren, dan is het oorverdovend stil.

Over subsidiemolens gesproken: ook in 2014 krijgt de NMU, promotor van deze overlast, weer een bak belastinggeld. Afgepakt dus maar weer van de automobilist, zodat de NMU met zijn milieuactivistische agenda desinformatie over ons kan uitstorten. Als wij de NMU subsidiëren, waarom dan niet de Bovag of de KNAC?

Duurzaamheid wordt ons verkocht onder het motto people, profit, planet. U moet de people in Houten maar eens spreken. De people in Houten hebben ernstige overlast van die windmolens. De mensen in Spakenburg zijn ten einde raad door de stank van een biogascentrale. Hoezo people? Zolang deze zogenaamd duurzame installaties niet zonder oneindige subsidie kunnen, is profit ver te zoeken. En ja: we moeten zuinig zijn op onze planet, maar die molens worden ook gemaakt van eindige grondstoffen, van zeldzame metalen. Zonder welvaart is er geen ruimte voor een schoon milieu. Met het milieu en de natuur in landen met een laag welvaartsniveau is het nu eenmaal slecht gesteld. Dus pak de welvaart niet af van je burgers door vast te houden aan inefficiënte energie, want de leefomgeving gaat daaraan uiteindelijk kapot.

Over dogma's gesproken. Uit Noors onderzoek is gebleken dat de uitstoot van broeikasgassen van een elektrische auto, gezien over zijn gehele levenscyclus, gelijk of nagenoeg gelijk is aan die van een auto met een verbrandingsmotor. De productie van een elektrische auto levert nu eenmaal twee keer zo veel broeikasgassen op als de productie van een conventionele auto. Wat ons betreft kunnen wij snel stoppen met snel laden.

Hart van de Heuvelrug is een groot project, ook binnen de begroting van 2014. Laat ik voorstellen dat de wijze van financieren, rood voor groen, het bebouwen om doelstellingen te realiseren, onze sympathie heeft. Bij ons thuis is het dan alleen zo dat je eerst wat geld moet verdienen voordat je het uitgeeft, maar dat gaat over ons eigen geld. Met geld van een ander gaat dat heel anders. Dat wordt eerst uitgegeven om vervolgens na vier jaar vast te stellen dat wij een crisis hebben, ook in het vastgoed. Graag zouden wij die vraag nog eens kort en vooral ook helder beantwoord hebben. Hoe kan het namelijk zo zijn dat vier jaar na het uitbreken van de crisis hier pas iemand zijn vinger opsteekt, met de mededeling dat het geld voor groen is uitgegeven en de opbrengst te verwaarlozen is. Hoe kan dat? Hoe kun je eerst het geld uitgeven voordat er wat binnen komt? Hoe werkt dat? Gedeputeerde Krol wil nog wel eens verhalen over zijn thuissituatie. Ik mag echter toch hopen dat mevrouw Krol over de huishoudportemonnee gaat.

Dat de nog niet gerealiseerde opbrengsten uit de rode projecten worden uitgegeven aan tekentafelnatuur, zoals de edelhertencorridor zonder edelherten en de niet werkende ecostructuren en dat je doorgaat met het aanleggen van ecostructuren, terwijl – we hebben het verslag al eerder genoemd – is aangetoond dat er onvoldoende wetenschappelijk nut is voor die dingen, is natuurlijk volstrekt belachelijk. Dat wordt ons door de collegepartijen verkocht met de mededeling: "Wij zijn goed voor onze handtekening." Welnu, dat die handtekening daarvoor goed zou zijn, viel bij de motie over het referendum aangaande de provinciefusie nogal tegen. Je kunt toch niet doorgaan met het uitgeven van geld aan de stelling dat de aarde plat is als uiteindelijk vastgesteld is dat de aarde rond is? Dan zou je toch verwachten dat, op het moment dat er weer geld moet worden uitgegeven, er geen geld meer aan die platte-aarde-theorie zal worden uitgegeven? Nee, het college gaat er vrolijk mee door. Straks is alleen al aan het Boele Staal ecostructuur bijna € 22.000.000 uitgegeven. Aangezien wilde zwijnen, damherten er niet welkom op zijn en edelherten maar een klein beetje – ze worden nagenoeg allemaal afgeschoten – zal de gedeputeerde er op een gegeven moment weer een kudde schaapjes op loslaten. Je moet toch wat.

Hoe zeker zijn de nieuw verwachte opbrengsten binnen de Hart van de Heuvelrug? Dat zou ik graag willen weten. Zijn die net zo zeker als die 68.000 nieuwe woningen van gedeputeerde De Vries, want

dan hebben wij een probleem. De opbrengsten van het Hart van de Heuvelrug moeten nu € 86.000.000 bedragen. De provincie gaat € 26.000.000 voorfinancieren. Het moment dat men daarmee doorgaat, is het moment dat er nieuwe afspraken zijn gemaakt. Wij zouden echter graag zien dat er pas weer geld wordt uitgegeven als er geld is binnengekomen. Voordat er weer een euro wordt uitgegeven, moeten wij eerst geld ophalen. Graag een toezegging van de gedeputeerde.

De rente op voorfinanciering die is geschrapt, is zojuist al ter sprake gekomen. Dat kost € 6.700.000. Dat moet u thuis eens proberen. U geeft een kennis of een familielid een lening en u zegt: "Ach, je hoeft geen rente meer te betalen. Het gaat niet goed met je." Dan heb je echter toch echt snel een serieus probleem met de Belastingdienst. Maar goed, dat gaat over eigen geld. Hier gaat het over geld van de belastingbetaler. Dan is klaarblijkelijk alles geoorloofd. Is de gedeputeerde bereid om met het aanpassen van de rode contouren die € 6.700.000 alsnog op te halen? Graag een toezegging van de gedeputeerde.

Tot slot nog de cijfers van de begroting. Volgend jaar wordt er € 24.000.000 meer uitgegeven dan er binnenkomt. Collega De Kruijf zei het al. Misschien is het goed om dat in een persbericht mee te delen aan de inwoners van deze provincie. De komende jaren blijven de reserves op een vrij hoog niveau. Het gaat om zo'n € 400.000.000, terwijl de begroting terugvalt naar zo'n € 250.000.000. Dat is wat ons betreft buiten elke verhouding.

Het is tijd om een begin te maken met het teruggeven van het geld – althans, wat er nog van over is – aan hen van wie het geld is: de belastingbetaler. Het is goed voor de economie. Goed ook voor het college; dit college en volgende colleges. Als men namelijk niet oneindig kan putten uit reserves, zal de drang zuiniger om te gaan met belastinggeld een stuk groter worden.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De programmabegroting voor 2014 ligt voor ons en deze ziet er niet alleen erg leesbaar, maar ook erg solide uit. Ondanks de economische en financiële crisis waardoor er veel minder rijksmiddelen richting de provincie komen, is de provincie Utrecht financieel klaar voor de komende jaren. Het CDA is ervan overtuigd dat de keuze van deze coalitie voor het beperken van het takenpakket tot de provinciale kerntaken op het goede moment is gemaakt. Niet alleen heeft dat gevolgen voor de provinciale financiën; het heeft ook een veel duidelijker profiel gegeven aan de provincie als serieuze bestuurslaag. Dat duidelijke profiel is keihard nodig in een tijd waarin het kabinet blijft volharden in het samenvoegen van deze provincie met Flevoland en Noord-Holland. Ook is het duidelijke profiel belangrijk in onze relatie met maatschappelijke partners en gemeenten. Het is duidelijk waar deze provincie over gaat en ook heel duidelijk waar anderen aan zet zijn. Het beeld van de provincie als flappentap is nu echt weg en gemeenten zien in deze provincie een serieuze partner op het gebied van mobiliteit, ruimtelijke ontwikkeling, binnenstedelijke ontwikkeling, cultuurhistorie, economie en natuur. Wij hebben afscheid genomen van de bestuurslaag die zich bezighield met zaken die niet echt van ons waren. Die stap heeft wel heel wat voeten in de aarde gehad: subsidies op het gebied van cultuur, sport en welzijn worden afgebouwd of zijn al helemaal gestopt.

In het kader van de decentralisaties zal de jeugdzorg volledig van de provincie overgaan naar de gemeenten. Het is gevoelsmatig heel moeilijk om dit los te laten en over te laten aan gemeenten. Het gaat ten slotte over kinderen, een heel kwetsbare groep in onze samenleving. We zijn er allen van overtuigd dat de zorg en hulpverlening aan hen goed moet zijn. Dat laat je niet zo gemakkelijk los. Het idee erachter, naast bezuinigingen, is dat er meer door mensen zelf wordt gedaan. Het is goed dat er in de nieuwe jeugdwet een recht komt op het eerst zelf mogen maken van een hulpplan met familie en vrienden. In ons verkiezingsprogramma stond dat hulpplan ook centraal bij het onderdeel jeugdzorg. Het is prettig en goed om te zien dat de gedeputeerde Pennarts datgene doet wat in haar vermogen ligt en wat in het vermogen van de provincie ligt om de zaken goed en zorgvuldig over te dragen. Van gemeenten wordt wel veel gevraagd, dat realiseren we ons. Naast de jeugdzorg die gemeenten van ons overgedragen krijgen, komt er nog veel meer op het gebied van zorg en welzijn op het bordje van de gemeenten te liggen. Dat is een hele kluit voor de gemeenten. Niet alleen voor de gemeenten; maar ook voor de samenleving. De decentralisaties betekenen tenslotte ook voor een groot deel dat er meer gevraagd wordt van de samenleving. Daarvan zijn wij als CDA een groot voorstander.

Naast het afstoten van taken en decentralisaties zijn sommige taken en structuren binnen onze provincie aan hervorming toe. Zo zien we bij de recreatieschappen dat de oude structuur waarin alle gemeenten deelnemen aan een recreatieschap om diverse, maar met name financiële redenen, niet meer houdbaar is. Het CDA is een groot voorstander van hervorming of verandering van de structuur van de recreatieschappen, waarbij we binnen bepaalde grenzen meer kansen en mogelijkheden aan ondernemers bieden. Dit betekent echter wel dat we ondernemers ook echt iets moeten bieden. Wij moeten dus niet de kosten voor het beheer van recreatiegebieden bij de ondernemers neerleggen en vervolgens tot in detail bepalen wat deze ondernemers wel of niet mogen. Ook hier moeten we de randvoorwaarden opstellen voor de doelen die we willen bereiken en moeten we aan het proces overlaten hoe deze doelen bereikt moeten worden en daarbij ruimte bieden aan nieuwe en andere spelers. We gaan wat ons betreft dus naar een minder sturende overheid en naar een meer faciliterende overheid. Als overheden moeten wij dus niet meer redeneren vanuit het systeem dat we bedacht hebben, maar vanuit de bedoeling die we ermee hebben. Mijn collega Buiting heeft hierover samen met Wouter Hart het één en ander opgeschreven in het boek 'Verdraaide organisaties, terug naar de bedoeling'. We moeten van het systeem als houvast naar de bedoeling als houvast en van het onteigenen naar het toe-eigenen. Wij moeten van het zeker willen weten naar het vergroten van kansen, van het tijd-geld-perspectief naar kosten-waarde-perspectief. In plaats van het geven van antwoorden moeten wij vragen stellen. Geen schaalvergroting, maar gemeenschapsvorming. Niet afdwingen, maar uitnodigen. Wat het CDA betreft is dat de manier van werken waar wij naartoe willen. We zouden meer resultaatsafspraken moeten maken in plaats van ons te bemoeien met het proces. Loslaten dus: een hele kunst.

Na onze zienswijze over de door het kabinet beoogde fusie, zitten we nu in de fase waarin we als PS dit onderwerp ook moeten loslaten; het ligt nu niet meer bij ons. We hebben er alles aan gedaan om onze stevig onderbouwde mening hierover te ventileren. Het ligt nu in de handen van de Eerste Kamer. Het bezoek van vorige week aan de Eerste Kamer geeft wel enig vertrouwen dat daar alle kanten van het voorstel belicht zullen worden. De minister zal nog een hele kluit krijgen om het fusievoorstel daar gesteund te krijgen.

Ook andere zaken hier in huis hebben alles te maken met de kunst van het loslaten. Zo hebben we aan het begin van dit jaar de PRS (Provinciale Structuurvisie) vastgesteld. Voor de hele provincie is er opgeschreven wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn qua bouwen, grondgebruik en natuurontwikkeling et cetera. Het is nu de kunst om de gemeenten en initiatiefnemers van plannen te houden aan de afspraken in de PRS. Dat betekent dat we als provincie op onze handen moeten blijven zitten als er initiatieven ontwikkeld worden die binnen de kaders passen.

Een week of twee geleden waren collega Westerlaken en ik uitgenodigd bij inwoners van Helsdingen, een buurtschap bij Vianen. Daar zijn wij ook als statencommissie geweest. De mensen daar maken zich zorgen over de plannen van de woningbouwvereniging heeft voor een zorgcentrum in Helsdingen. Het zou een nieuwe zorgboerderij, c.q. een zorglandgoed moeten worden. Helsdingen is een prachtige oude buurtschap in een landbouwgebied met monumentale panden. Daar zou een dergelijke ontwikkeling een vrij ingrijpende ontwikkeling zijn voor dat gebied. Naar onze mening heeft Vianen in de Landschapsvisie een aantal doelredeneringen opgenomen waarvan wij hopen dat deze doorzichtig genoeg zijn voor de provincie Utrecht om te reageren, zodat de initiatiefnemers hun zorginitiatief in een leegstaand pand zullen verwezenlijken. Ook hier geldt dat PS een rol hebben gehad bij het vaststellen van de PRS en dat wij het nu moeten loslaten en toevertrouwen aan GS. Ik noem het echter niet voor niets. Wij gaan ervan uit dat GS hier alert op is.

Tot slot. Wij stellen vandaag de derde begroting van dit college vast. Het college dat op koers ligt en dat naar onze overtuiging het vertrouwen verdient.

Mevrouw MINEUR (JSP): Mijnheer de Voorzitter! Het regent en het is november. Dan denk ik altijd aan de dichter Bloem:

"Altijd november, altijd regen
Altijd dit lege hart, altijd."

Ik wil graag mijn best doen om de politiek vandaag een beetje meer hart te geven. Ik ga beginnen met een paar praktische voorstellen en aan het eind kom ik met een voorstel waarover de aanwezigen ongetwijfeld hun opvatting kenbaar zullen willen maken. Ik verheug mij op een hartverwarmend debat. Onze voorstellen worden overigens gesteund door de fractie van 50Plus. Dat zeg ik er alvast even bij, anders moet ik dat steeds zeggen en dat wordt wat ingewikkeld.

Laat ik beginnen met een kwestie die betrekking heeft op de najaarsrapportage. Het college stelt daarin voor om het extra dividend van Vitens van € 235.000 te besteden om gaten te dichten in de begroting. Wij vinden dat niet terecht. Als er iets van ons allemaal is, dan is het wel water. Het is een eerste levensbehoefte. Het mag dus niet meer kosten dan strikt noodzakelijk. Als Vitens erin slaagt om de kosten te drukken – waarvoor hulde –, dan moet dat geld terugvloeien naar onze inwoners en mag het niet gebruikt worden om restpostjes te dichten. Ik hoor graag de reactie van het college op het amendement dat wij daarvoor voorstellen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga maar meteen even door op Vitens. U zult ook niet voor shirtsponsoring zijn, zo heb ik begrepen. Ontwikkelingshulp misschien? Vindt u dat die dividenduitkeringen helemaal geschrapt moeten worden ten faveure van de prijs van water?

Mevrouw MINEUR (SP): We gaan kijken welke voorstellen u daarvoor indient. Het ligt volgens mij genuanceerder dan wat u ervan maakt. Dat is vaak zo.

De heer DERCKSEN (PVV): Ik weet niet hoe genuanceerd ik die vraag kan stellen. Vindt u dat dividend hoort op de prijs van water? Ik weet niet hoe ik het anders moet formuleren. Misschien moet u mij maar een keer helpen met een dichter of een andere filosoof, maar mijn vraag is: moet een waterbedrijf dividend uitkeren of moet de prijs van water omlaag?

Mevrouw MINEUR (SP): Wat ons betreft is marktwerking in brede zin onzinnig en is zo'n bedrijf ervoor bedoeld om ons van water te voorzien en anders niet.

De heer DERCKSEN (PVV): Ik word van weinig nuance beticht, maar ik heb nog geen antwoord op mijn vraag. Ik stel de vraag nog één keer, want als ik geen antwoord krijg, is dat misschien ook wel een antwoord. Wilt u dat het waterbedrijf dividend uitkeert en wilt u dat het waterbedrijf op eigen houtje aan ontwikkelingshulp doet?

Mevrouw MINEUR (SP): Ik blijf bij wat ik gezegd heb. Ik wil dat een waterbedrijf ervoor zorgt dat er water is en anders niet. Dat is volgens mij vrij duidelijk. Ik heb een amendement met een vijftal beslispunten. Dit amendement dienen wij hierbij in.

Amendement A61 (SP, 50Plus): winst op waterhandel terug naar de inwoners.

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 4 november 2013, ter bespreking van het Statenvoorstel Najaarsrapportage 2013;

gehoord de beraadslagingen;

besluiten:

- *beslispunt 2 als volgt aan te vullen:*
" , met uitzondering van het op pagina 22 geformuleerde bestedingsvoorstel over het extra dividend van Vitens, ten bedrage van € 235.000";
- *het extra dividend van Vitens, ten bedrage van € 235.000, terug te laten vloeien naar de inwoners van de provincie, dan wel in te zetten om de prijs van drinkwater te drukken;*
- *het college op te dragen bij de verantwoording 2013 hiervoor een voorstel te doen;*

- de ongedekte kosten voor de asbestsanering Huis ter Heide en de proceskosten voor de aansprakelijkstelling inzake het asbestdossier oude provinciehuis, ten bedrage van respectievelijk € 50.000 en € 100.000, ten laste te brengen van de reserve huisvesting;
- het tekort op het project bedrijfsfitness, ten bedrage van € 40.000 te dekken uit de algemene middelen,

Toelichting:

Water is een primaire levensbehoefte en dient daarom tegen een zo laag mogelijke prijs ter beschikking te worden gesteld aan de inwoners. Behaalde voordelen, waaronder dividend, kunnen en mogen niet worden gebruikt voor andere doeleinden dan algemeen nut, maar moeten terug naar de burger in de vorm van lastenverlichting, dan wel ten goede komen aan voorzieningen waar iedereen profijt van heeft.

De VOORZITTER: Het amendement A61 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In de voorafgaande jaren heb ik de SP nooit horen zeggen dat dividend teruggegeven moest worden. Is er een aanleiding waarom de SP nu dit standpunt inneemt en ons dit voorlegt?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is voortschrijdend inzicht. Laten we het daar maar even op houden.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Dat is een groot goed. Dat hoop ik op andere terreinen ook mee te maken. Realiseert u zich echter dat deze teruggave neerkomt op een kwartje per inwoner en dat dat misschien een wat merkwaardige indruk maakt?

Mevrouw MINEUR (SP): Ik denk dat de inwoners er op zich blij mee zijn. Het is wat ons betreft echt een principekwestie dat je geen winst maakt op water en daarmee andere dingen doet.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Zo wordt alles natuurlijk kapot geredeneerd. Als je de opcenten wilt verlagen, is het niet genoeg. Als je water goedkoper wilt maken, is dat niet genoeg. Dat doet mij denken aan een NOS-journalist die zei, toen er een paar banken gered werden: "Ach, hoeveel kopjes koffie zijn dat nu eenmaal per inwoner van Europa?" Zo komen wij nergens. U wilt een deel van het dividend laten terugvloeien. Op welke manier? Wilt u dat in de aandeelhoudersvergadering bij Vitens aan de orde stellen? Wij hebben natuurlijk maar een klein pakket aandelen van Vitens. Wilt u met dat bedrag de opcenten dan misschien verlagen? Ik wil even de techniek horen van hoe u wilt dat dat geld terugkomt bij de burger en dat het echt terugkomt bij de burger, want dan bent u natuurlijk snel bevriend met wat wij vinden.

Mevrouw MINEUR (SP): Dat laten wij over aan het college. Wij willen graag dat het college daarvoor met voorstellen komt.

Ik ga door met een volgend onderwerp: de brede doeluitkeirng (BDU), althans voor het openbaar vervoer. Onze provincie staat aan alle kanten onder druk. De BDU van de rijksoverheid wordt sinds een paar jaar niet meer geïndexeerd en de gevolgen daarvan laten zich steeds meer voelen. Daarnaast zijn er plannen voor een alternatieve OV-regio. Verder sluit de kwaliteit van het OV in het BRU-gebied niet meer aan bij de rest van de provincie. Het is van belang dat wij kwalitatief hoogstaand openbaar vervoer behouden in onze provincie. Dat is niet alleen van belang omdat de files korter worden of er minder mensen in de auto stappen, maar ook omdat openbaar vervoer voor ouderen, jongeren en mensen met een beperking een onmisbare manier is om zich te verplaatsen en deel te nemen aan de samenleving. Daarbij tekenen wij aan dat voor mensen met een kleine beurs het openbaar vervoer ondertussen bijna onbetaalbaar is geworden.

Om goed openbaar vervoer te behouden, stelt de SP daarom voor om nu alvast een reserve op te bouwen – een OV-stroppenpot, zeg maar –, zodat wij op alle eventualiteiten zijn voorbereid. Wij denken dat de Utrechtse automobilist desgevraagd best bereid zou zijn om € 1 per maand extra te

betalen als dat betekent dat daardoor de mensen voor hem minder in de file staan. De gedeputeerde moet daarom het verhogen van de opcenten in elk geval kunnen overwegen. Dat is in jaren niet gebeurd. Wij staan laag in de volgorde. Wij hebben wat dat betreft ruimte. Hiertoe dienen wij een motie in.

Motie M43 (SP, 50Plus): OV-stroppenpot.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013, ter bespreking van het statenvoorstel Programmabegroting 2014;

constaterende dat:

- *d BDU-indexering van rijkswege achterblijft;*
- *de OV-kwaliteit in het BRU-gebied niet meer aansluit bij de tot dusver in de rest van de provincie gehanteerde standaarden;*
- *meerdere toekomstscenario's, waaronder overname OV van het BRU, maar ook ruwe plannen met betrekking tot alternatieve OV-regio's, het aanbod van kwalitatief hoogstaand OV in de provincie Utrecht bedreigen;*

overwegende dat:

- *een kwalitatief hoogstaand OV inhoudt: kortere reistijden, goedkopere ritten en een kleinere loopafstand naar halteplaatsen voor alle inwoners van de provincie Utrecht;*
- *een kwalitatief hoogstaand OV op het grondgebied van de provincie Utrecht een geloofwaardig alternatief voor de auto moet zijn en blijven;*
- *de toekomstige financiële perspectieven voor OV-autoriteiten somber zijn;*
- *middels jaarlijkse storting in een OV-stroppenpot uiteindelijk een verantwoorde reserve kan worden gecreëerd, zonder de jaarlijkse begrotingen disproportioneel te belasten;*

dragen het college op:

- *middels een statenvoorstel een OV-stroppenpot in te stellen;*
- *bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2014 daartoe een dekkingsvoorstel aan de Staten voor te leggen en daarbij verhoging van de opcenten motorrijtuigenbelasting niet uit te sluiten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De SP wilt de lasten verlagen voor de burger als het gaat om het extra dividend van Vitens. U kunt echter niet aangeven hoe u dat wilt doen. Dat laat u over aan het college. U wilt echter wel de mogelijkheid openlaten om de opcenten te verhogen.

Mevrouw MINEUR (SP): Zeker.

De heer DERCKSEN (PVV): Eigenlijk bent u dan een beetje inkomenspolitiek aan het doen. Mensen met een auto mogen misschien wel meer gaan betalen, maar er moet wel geld terug. U zegt niet hoe, maar de enige manier waarop de provincie geld ophaalt, is door middel van opcenten. Volgens mij raakt u een beetje verstrikt in uw eigen betoog.

Mevrouw MINEUR (SP): Wat ons betreft is het niet zo raar dat waar de provincie ontzettend veel geld uitgeeft aan autovervoer en automobilititeit – ik heb begrepen dat de gedeputeerde op zoek is naar € 15.000.000 extra voor de noordelijke ontsluiting bij Amersfoort – dat wij ervoor zorgen dat er ook ruimte is bij het openbaar vervoer. Ik blijf bij mijn stelling dat automobilisten er baat bij hebben als er minder mensen voor hen in de file staan. Vandaar dat wij het redelijk vinden om daarvoor een bijdrage te vragen van de automobilist voor het verbeteren van het openbaar vervoer.

De heer DERCKSEN (PVV): Nu zijn ze bij GS volgens mij vrij creatief, maar de enige manier waarop zij qua geld een directe link hebben met de belasting en de burger is de auto. Dat zijn de opcenten. Nu

vraagt u om geld terug te geven aan de burger. Dat moet dan met opcenten, want er is niets anders. Aan de andere kant zegt u dat wij de opcenten moeten kunnen verhogen als dat nodig is. Daarover hebben wij een ander idee. Ik snap niet hoe u dat met elkaar kan verknopen.

Mevrouw MINEUR (SP): Nogmaals, het gaat erom waar het geld naartoe gaat. Geld voor water moet wat ons betreft naar water. Geld voor de wegen is wat ons betreft in het voordeel van de burger als er steeds meer mensen gebruikmaken van het openbaar vervoer.

De heer DERCKSEN (PVV): Nog één keer: nu zegt u dat het geld voor het waterbedrijf naar water moet gaan. Qua shirtsponsoring was het helder, maar als ik u echter op de vrouw af vraag of Vitens ontwikkelingshulp moet blijven geven of dat Vitens alle dividend moet gaan schrappen, bent u niet thuis. U wekt dus een schijnhelderheid die er helemaal niet is. U laat het allemaal in het midden. U zegt niets over ontwikkelingshulp. U zegt niets over de rest van het dividend. U laat het in de lucht hangen. Wees dan een keer ongenueanceerd, zou ik bijna willen zeggen, en zeg: waar gaan wij naartoe met het dividend en met de ontwikkelingshulp?

Mevrouw MINEUR (SP): Volgens mij heb ik daarover gezegd wat ik daarover wilde zeggen. Graag wil ik ook ingaan op een concreet geval met het openbaar vervoer. De SP vindt het zorgelijk dat er geen buslijn komt van Leusden en Achterveld naar het nieuwe ziekenhuis in Amersfoort. Wij willen dat die nieuwe lijn er alsnog komt. Ook daarvoor heb ik een motie:

Motie M44 (SP, 50Plus): rechtstreekse busverbinding Achterveld/Leusden – Meander Ziekenhuis.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013;

gehoord de beraadslagingen over de Begroting 2014;

constaterende:

dat de nieuwe provinciale dienstregeling niet voorziet in een rechtstreekse busverbinding Achterveld/Leusden-Meander Ziekenhuis;

overwegende:

- *dat het ontbreken van een rechtstreekse busverbinding Achterveld/Leusden-Meander Ziekenhuis noodgedwongen het vervoer per auto zal bevorderen;*
- *dat een gemeente met ca. 30.000 inwoners een rechtstreekse OV-verbinding met een ziekenhuis hoort te hebben;*
- *dat de dorpskern Achterveld zonder een dergelijke OV-verbinding in een isolement geraakt;*
- *dat de regiotaxi geen alternatief is voor een volwaardige OV-verbinding;*
- *dat vrijwilligersbusdiensten geen garantie bieden voor een duurzame en continue dienstverlening;*

dragen het college van GS op:

- *om in de aankomende dienstregeling, die in december aanstaande ingaat, een busverbinding op te nemen die Achterveld en Leusden rechtstreeks met het nieuwe Meander Ziekenhuis verbindt;*
- *daarvoor binnen de huidige begroting dekking te vinden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ook in Veenendaal verslechtert het busvervoer. Buslijn 580 naar de nieuwe levensloopbestendige wijk De Klomp is per 15 december geschrapt. Wij vinden dat het van groot belang is om openbaar vervoer naar alle wijken te behouden. De SP pleit er daarom voor om deze buslijn niet definitief af te sluiten, maar hem 'on hold' te zetten. Mocht er vanuit de bevolking een initiatief komen, dan willen wij de bus graag weer direct nieuw leven in kunnen blazen. Ook daarvoor heb ik een motie.

Motie M45 (SP, 50Plus): Veenendaal-Oost aangesloten houden op OV-net.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013;

gehoord e beraadslaging over het statenvoorstel Begroting 2014;

constaterende:

dat lijn 580 in Veenendaal wordt opgeheven;

overwegende:

- *dat het hier een aansluiting op een nieuwe levensloopbestendige wijk betreft;*
- *dat alles uit de kast moet worden gehaald om deze wijk op het OV aangesloten te houden;*
- *dat lokale initiatieven het draagvlak kunnen vergroten;*

roepen het college op:

in de voorliggende begroting voorzieningen te treffen die het mogelijk maken dat aansluiting van de wijk Veenendaal-Oost nog in de loop van 2014 kan worden hersteld.

En gaan over tot de orde van de dag.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag in eerste instantie aan mevrouw Mineur zou zijn: welke verbeteringen aan buslijnen komen er nog meer?

Mevrouw MINEUR (SP): Dit was even mijn lijstje voor vandaag.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Dat verbaast mij een beetje. Ik vraag mij dan namelijk bijvoorbeeld het volgende af: stel je voor dat je woont in Willige Langerak en je zou met de bus naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis willen gaan, hoe kom ik daar dan? Waarom zou ik daar bijvoorbeeld geen motie voor indienen en wel voor de route van Leusden-Zuid naar een ziekenhuis dat ongeveer op hoeveel kilometer afstand ligt? Ik weet de afstand niet precies. Mijn vraag is: ik ben een beetje op zoek of u nu naar willekeur buslijnen inzet. Er zijn natuurlijk genoeg black spots waar geen openbaar vervoer mogelijk is voor mensen die daarvan wellicht graag gebruik zouden willen maken. Waarom gaat u nu specifiek op deze trajecten zitten, terwijl ik denk dat Leusden-Zuid - Amersfoort nu niet de grootste trajecten zijn? Waarom kiest u daarvoor en waarom kiest u bijvoorbeeld niet voor willekeurig Willige Langerak, maar misschien eerst voor een traject met Gouda dan wel Woerden dan wel Nieuwegein? Dat zijn toch wel iets grotere afstanden. Waarom kiest u daarvoor en niet voor allerlei andere trajecten die wellicht meer aandacht zouden verdienen?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is fijn dat mevrouw Doornenbal mij de gelegenheid geeft om te zeggen dat de SP sowieso een groot voorstander is van een goed en fijnmazig netwerk van openbaar vervoer. Dat heb ik net ook al gezegd. In België heb je het systeem dat er maximaal een kilometer van elk huis binnen de bebouwde kom een bushalte staat en op een iets grotere afstand buiten de bebouwde kom. Daar zouden wij erg voor zijn. Zonder meer natuurlijk. Dan is Willige Langerak ook zeker een kandidaat voor zo'n voorstel. We noemen nu deze voorstellen, omdat die op dit moment ter discussie staan en omdat er binnenkort, volgende week of de komende week misschien zelfs al, het nieuwe ziekenhuis in Amersfoort opengaat. Toegang tot de ziekenhuizen wordt, zeker omdat de schaalvergroting steeds groter wordt, steeds lastiger. Dan is openbaar vervoer voor veel mensen een levensnoodzaak.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dat verbaast mij enigszins. Dit zijn namelijk nog best afstanden die te overzien zijn. Het lijkt mij in elk geval van enige willekeur getuigen zoals de SP nu optreedt, omdat ik had verwacht dat zij dan zou kiezen voor de trajecten die echt ingewikkeld worden voor mensen om met het openbaar vervoer te bereiken.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor mevrouw Mineur de vergelijking maken met België. Ik vroeg mij af of zij zich ervan bewust is dat daar weliswaar misschien veel meer lijnen in stand worden gehouden, maar dat het dan ook lijnen zijn die drie keer per dag rijden. U praat over hoogwaardig openbaar vervoer. Ik weet niet wat u daar dan precies onder verstaat.

Mevrouw MINEUR (SP): De term hoogwaardig openbaar vervoer wordt ook op een andere manier gebruikt. Het gaat ons erom dat busvervoer beschikbaar is. Het is ook niet zo dat wij nu kijken dat hier wegen zijn waar maar één persoon overheen rijdt, omdat zijn huis aan het eind van deze weg staat en dat wij dus die weg niet meer onderhouden. Wij vinden het normaal dat er gewoon een weg is. Op het moment dat je zegt dat er bijna niemand op rijdt en dat wij de weg dan niet meer onderhouden, dan kun je er donder op zeggen dat die weg helemaal vervalst en dat er in de toekomst niemand meer over wil gaan rijden.

Overigens, wat Veenendaal betreft zeggen wij niet dat wij willen dat het stopzetten van die buslijn helemaal wordt teruggedraaid, maar dat wij willen dat ruimte wordt gegeven aan de inwoners om met nieuwe alternatieven te komen. Dat moet u toch ook aanspreken.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Het spreekt mij zeker aan dat u de inwoners erbij wilt betrekken, maar ik hoop ook dat u het met D66 eens kunt zijn dat een buslijn die 24 diensten rijdt, met een bezettingsgraad van vijftien mensen op een dag, dus met een gemiddelde bezettingsgraad van 0,6 persoon, iets is waarover je je als politiek moet afvragen of je die lijn in stand moet houden. Ik hoop dat wij elkaar daarin in elk geval kunnen vinden.

Mevrouw MINEUR (SP): Dat is dan ook niet de strekking van mijn motie. Misschien moet u hem lezen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Dat beweer ik ook niet. Ik vraag alleen of u het eens bent met die redenering dat dit een correcte redenering is. Als u zegt dat u wilt kijken of er initiatief vanuit de samenleving komt om te bekijken of die bus een doorstart kan maken, wat wellicht wel meer rendabel is en waarover iedereen tevreden is, dan zijn wij het volgens mij eens.

Mevrouw MINEUR (SP): Nogmaals, dat is de strekking van mijn motie. Ik hoop wat dat betreft op uw steun.

Wij hebben ook een motie om een actieplan te hebben voor geluidsmaatregelen. Het blijkt dat er nog 3100 woningen in onze provincie zijn die een geluidsbelasting hebben van meer dan 61 decibel. We hebben daarvoor een motie opgesteld.

Motie M46 (SP): actieplan Geluid voor iedereen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013;

constaterende dat:

uit het actieplan Geluid blijkt dat er nog circa 3100 woningen in onze provincie overblijven met een geluidsbelasting van meer dan 61 dB;

overwegende dat:

- *de provincie een nadrukkelijke verantwoordelijkheid draagt m.b.t. het terugdringen van geluidsoverlast;*
- *geluidsoverlast uit het oogpunt van volksgezondheid schadelijk is;*

dragen het college op:

- *in de voorliggende begroting € 100.000 te bestemmen ten behoeve van het substantieel terugdringen van het aantal woningen dat na uitvoering van het Actieplan Geluid bloot staat aan een geluidsbelasting van meer dan 61 dB;*

- *dit te dekken uit het programma Mobiliteit.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het college stelt voor om het softwarepakket ERP te kiezen voor de ondersteuning van het managementsysteem Presto. Mijn collega, Younis Lutfula, heeft in de commissie BEM al uitgebreid uit de doeken gedaan waarom wij daarbij grote voorzichtigheid willen betrachten. Met name het Computable-artikel "Organisatie verliest veel geld aan ERP-systeem" van april van dit jaar, maakt ons aardig kopschuw. Kort gezegd komen de problemen erop neer dat ERP niet is aan te passen aan veranderingen in de bedrijfsvoering, terwijl dat wel voortdurend nodig is. Dat betekent dat er veel meer kosten verbonden zijn aan dit pakket dan nu gesuggereerd wordt. Wij stellen daarom voor om nog eens goed na te denken over de keuze voor ERP en een ander pakket te overwegen, bijvoorbeeld Java Oracle of Progress . Ook daarvoor dienen wij een motie in.

Motie M47 (SP, 50Plus): 'bezint eer gij aan ERP begint.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 3 november 2013;

gehoord de beraadslagingen over de Begroting 2014;

constaterende:

dat het college in het kader van het project PRESTO € 1.645.000 wil uitgeven aan de invoering van een ERP-systeem dat de interne administratie moet vereenvoudigen en de kwaliteit van sturingsinformatie moet verbeteren (pagina 12 begroting);

overwegende;

- *dat de ervaringen met ERP niet gunstig zijn, zoals onder andere blijkt uit het artikel "Organisatie verliest veel geld aan ERP-systeem" uit het vaktijdschrift Computable van 2 april van dit jaar. In een onderzoek dat het artikel aanhaalt, noemen de respondenten omzetverlies, een daling van de marktwaarde en lagere klanttevredenheid als gevolg van rigide systemen;*
- *dat de keuze voor ERP betekent dat provinciale processen volledig afhankelijk worden van het standaardpakket en dat elke wijziging in de bedrijfsprocessen vraagt om een nieuwe versie van het pakket en om de inhuur van externe specialisten;*
- *dat de fusie van de drie provincies nog steeds niet van tafel is en dat de andere provincies niet op ERP zullen willen overgaan wanneer zij de voorkeur voor dit pakket niet delen;*

verzoeken het college van GS:

om de keuze voor dit systeem te heroverwegen en op zoek te gaan naar alternatieven.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het college is op zoek gegaan naar vrije ruimte in de verschillende programma's en heeft structurele ruimte gevonden van € 477.000. Dat geld wil het college ten dele laten gaan naar de publicaties in de huis-aan-huisbladen en ten dele naar het structurele tekort op de uitvoering van de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur). De SP vindt dat een verkeerde besteding. De publicaties in de huis-aan-huisbladen en de uitvoering van de Wet Bibob zijn bij uitstek zaken die vallen onder het programma Bestuur en middelen. Voor het onderdeel Strategie en bestuurlijke zaken uit dit programma staat een budget genoemd van een kleine € 14.000.000. Als je op dit programma 2% bezuinigt, kun je daarvan die € 320.000 voor de huis-aan-huisbladen en de Wet Bibob gemakkelijk betalen. De SP stelt voor om dat te doen door onder andere het externe representatiebudget te halveren.

Gedeputeerden ontvangen een salaris van € 7.900 bruto per maand. Dat staat zo in het rechtspositiebesluit voor gedeputeerden en daaraan valt niet te tornen. Daar komen bij een vakantie-

uitkering en een eindejaarsuitkering, gebruik van de dienstauto, een reiskostenvergoeding, vergoeding voor een laptop, vergoeding voor een telefoon en een eventuele extra uitkering indien aan het personeel in de sector Rijk een eenmalige uitkering wordt toegekend. Daar bovenop kunnen Provinciale Staten bij verordening bepalen dat aan een gedeputeerde een onkostenvergoeding voor overige aan het ambt verbonden kosten wordt toegekend, die ten hoogste € 336,09 per maand bedraagt. Let wel: dat is optioneel, dat hoeft niet. Het is ook niet verplicht om het maximale bedrag toe te kennen. Dat doen Provinciale Staten van Utrecht echter wel. Gedeputeerde Staten ontvangen de volle mep. Dan is er ook nog een budget voor € 150.000 voor externe representatiekosten. Wij denken dat het wel een tandje minder kan. Sterker nog, als een gedeputeerde zijn of haar onkostenvergoeding overschrijdt, kan hij of zij met zijn/haar bonnetjes naar de belastinginspecteur, om die ervan te overtuigen dat een ruimere onkostenvergoeding nodig is. Het lijkt ons dus niet verkeerd om te bezuinigen op het budget voor externe representatiekosten. Daarvoor dien ik een amendement in.

Amendement A62 (SP, 50Plus): Bibob en huis aan huis in plaats van externe representatiekosten.

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 4 november 2013, ter bespreking van het statenvoorstel Programmabegroting 2014;

gehoord de beraadslagingen;

besluiten:

- *beslispunt 1 van het statenvoorstel Programmabegroting 2014 als volgt aan te vullen:
"met uitzondering van het bestedingsvoorstel voor de in programma's gevonden structurele vrije ruimte van € 477.000."*
- *een nieuw beslispunt 2 in te voegen, luidende:
"De kosten voor de publicaties in de huis-aan-huisbladen, ten bedrage van € 195.000 tot en met 2015, en het structurele tekort op de wet Bibob, ten bedrage van € 126.000 structureel, op te vangen binnen het programma Bestuur en Middelen, programmaonderdeel strategische en bestuurlijke zaken en de binnen het programma Bestuur en Middelen gevonden structurele vrije ruimte."*
- *een nieuw beslispunt 3 in te voegen, luidende:
"De gevonden vrije ruimte binnen het programma Economische Zaken en Recreatie, ten bedrage van € 250.000 incidenteel, op te nemen in een reserve om knelpunten op te vangen van de mogelijke opheffing van de recreatieschappen."*
- *een nieuw beslispunt 4 in te voegen, luidende:
"De resterende gevonden structurele ruimte in de programma's vrij te laten vallen in de algemene middelen."*
- *de overige oorspronkelijke beslispunten te hernoemen als 5 en 6;*
- *GS op te dragen de programmabegroting 2014 en alle andere ter zake doende documenten aan te passen overeenkomstig de hierboven geformuleerde beslispunten.*

Toelichting

Kosten voor uitvoering van de wet Bibob en provinciale publicaties in huis-aan-huisbladen horen bij uitstek thuis in het programma Bestuur en Middelen. Met een taakstelling van 2% op het budget Strategische en Bestuurlijke zaken, dat voor 2014 € 13.758.000 bedraagt, zouden de benodigde middelen al gedekt zijn. Voor de invulling van deze ombuiging zou het college als eerste kunnen denken aan een halvering van het externe representatiebudget dat nu € 105.000 per jaar bedraagt. Verder lijkt het de indieners verstandig een buffer te hebben om eventuele knelpunten als gevolg van de mogelijke opheffing van de recreatieschappen op te kunnen vangen.

De VOORZITTER: Het amendement en de moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Ze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Waar jaren 'ik word gesubsidieerd, dus ik besta' leidend leek, lijkt dat nu 'ik participeer, dus ik besta' te worden. Onze klassieke verzorgingsstaat begint langzaam maar zeker te veranderen in wat men ook wel een participatiesamenleving noemt. Een term die ongetwijfeld tot woord van het jaar 2013 zal worden verkozen sinds Koning Willem-Alexander dit meerdere malen in zijn troonrede noemde. Of is het modewoord Maatschappij 2.0 beter dekkend? What's in a name? Interessanter is het onbetwistbare verschijnsel dat de samenleving in een hoog tempo verandert en daarmee ook de relatie van de samenleving met de overheid. De rol van de overheid die bepaalt en regelt, wordt in een participatiesamenleving een rol waarbij de overheid veel meer faciliteert en voorwaardenscheppend bezig is. Overigens een rol waarbij wij ons als D66 heel senang voelen.

D66 is echter van mening dat de provincie Utrecht al jaren bezig is om als middenbestuur een andere rol in die in een hoog tempo veranderende samenleving te pakken en vorm te geven. Terug naar de kerntaken en die goed uitvoeren door te verbinden, te vernieuwen en te versterken, met meer nadruk op eigen verantwoordelijkheid en ruimte voor ondernemerschap, zowel van medeoverheden, als van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties en zo samen met partners te zoeken naar slimme manieren om doelen met minder geld te bereiken. De tijd 'geld zoekt project' is voorbij, en dat is maar goed ook. D66 was daarop in de vorige coalitieperiode al tegen. Overdaad schaadt namelijk. Het schaadt vooral innovatie en creativiteit van mensen zelf. Project zoek tegenwoordig geld. Geld in de vorm van subsidies bijvoorbeeld, maar dan niet vanzelfsprekend en zonder evaluatie verlengd. Subsidies zijn ook een middel om projecten van de grond te krijgen of aan te jagen. De provincie kiest daarom voor financieringsvormen die ondernemingszin en eigen verantwoordelijkheid versterken. Bijvoorbeeld door gedeeltelijke garantstelling en publiekprivate samenwerking op basis van revoluerende constructies en cofinanciering. Dat is een mooie ontwikkeling.

Als provincie stimuleren we innovatie door samenwerking te bevorderen tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Innovatie ontstaat vaak op het snijvlak van sectoren die elkaar niet dagelijks ontmoeten. Daar is dus veel te winnen. De oprichting vorig jaar van de Economic Board Utrecht (EBU), die deze verbindende rol oppakt, past wat D66 betreft uitstekend binnen de ambities die de provincie zichzelf heeft gesteld ten aanzien van de kerntaken en de rollen die ze wil oppakken. Een mooi voorbeeld hoe je als 'provincie nieuwe stijl' de andere relatie tussen bedrijven, onderzoeks- en onderwijsinstellingen en andere overheden vormgeeft. Dat de provincie Utrecht onlangs volgens de Europese Commissie voor de tweede keer op rij tot de meest competitieve regio van Europa is uitgeroepen, laat zien dat solide financieel beleid en concentreren op taken die echt bij de provincie horen economische kansen geeft. Zo zorgen we ervoor dat de provincie Utrecht een economische topregio blijft. Een geweldige erkenning van de positie die Utrecht inneemt in Europees perspectief. Deze benoeming is een mooi fundament voor de EBU om op verder te bouwen. D66 vindt het waardevol om economische groei en innovatie vooral te stimuleren waar het van maatschappelijk belang is, bijvoorbeeld in de zorgsector en duurzame energie. Een mooie opdracht voor de EBU om hierop in te spelen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Versteeg vertelde zojuist dat het niet meer zo is dat 'project zoekt subsidie' de gang van zaken zou zijn. Ik heb hier een oproepje voor mij van 5 november 2013, dus het is voor morgen. Het staat desalniettemin online op de site van de provincie Utrecht. Daar staat dat u wordt uitgenodigd om hier naartoe te komen om te kijken of u op welke manier dan ook subsidie kunt krijgen die je – weliswaar via Europa – toch kunt krijgen. Ik weet niet waar u het vandaan haalt dat een project niet meer op zoek hoeft naar subsidie.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Het was: project zoekt geld, om helemaal precies te zijn. Ik geef toe dat dat een heel klein verschil is. Het gaat erom dat je een zak geld hebt en dat je zegt: "Nou, we hebben zo veel, komt u maar." Dat was altijd de teneur. Daar zijn we voorbij. Dat je anderzijds als provincie ambities hebt om bepaalde zaken te bereiken, dat daar geld wordt weggezet en dat je vervolgens ook openbaar maakt dat je geld wilt uitgeven voor bepaalde beleidsambities en dat je dit op IRA kenbaar wilt maken, vind ik een ander verhaal.

De heer DERCKSEN (PVV): Ik heb het onderscheid niet echt gehoord.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Ik moet u eerlijk zeggen dat ik niet de precieze tekst ken.

De heer DERCKSEN (PVV): Ik ga hem ook niet voorlezen, maar misschien hebt u morgen tijd voor die bijeenkomst. Dan kunt u van 9.00 uur's ochtends tot 17.00 uur's middags proberen subsidie binnen te halen. Daar is morgen die bijeenkomst voor hier in het provinciehuis. Nogmaals: u zegt dat het niet meer aan de orde van de dag is dat een project geld of subsidie zoekt. Voor mij is het een op een. 'Project zoekt belastinggeld' is misschien nog een beter omschrijving. Het gebeurt dus nog steeds.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Nogmaals: ik ken de precieze tekst niet en ik weet niet waarover het gaat. Ik blijf bij mijn punt dat er in dat opzicht iets heel wezenlijks veranderd is vergeleken met vroegere tijden als het gaat om 'project zoekt geld' of 'geld zoekt project'.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In de categorie klok en klepel: ik heb het even opgezocht. Die bijeenkomst wordt georganiseerd om informatie te verstrekken over Europese subsidiemogelijkheden. Dat is iets anders dan wat mevrouw Versteeg betoogde.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als ik zo vrij mag zijn. Hoor ik hier de bevestiging dat wij niet meer gaan cofinancieren?

De heer NUGTEREN (GroenLinks): In de algemene beschouwingen, zo heb ik begrepen, heeft premier Rutte op een gegeven moment op een interpellatie van de heer Wilders de opmerking gemaakt dat de heer Wilders hem altijd deed denken aan het tijdschrift Arts en Auto, waar het gaat om twee zaken die niets met elkaar te maken hebben en die aan elkaar verbonden worden. Ik denk dat dat hier ook zo is. U zegt dat er een bijeenkomst door de provincie wordt georganiseerd over het thema waar je subsidie kunt halen. Ik leg uit dat het een bijeenkomst is over Europese subsidies. Ik denk dat het heel goed is dat de overheid daarover informatie verstrekt. Vervolgens vraagt u of het betekent dat wij gaan cofinancieren. Dat is een heel ander onderwerp. U moet niet altijd alles aan elkaar koppelen.

De heer DERCKSEN (PVV): Overigens waren de mensen van Arts en Auto zeer verbolgen over die opmerking van de minister-president.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Vonden ze dat een verkeerde associatie?

De VOORZITTER: Heren, ik begrijp dat het gezellig is zo, maar ...

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb hierover nog één opmerking. Europese subsidies worden hier niet verstrekt zonder cofinanciering. Dat is ons geld, dat is ons provinciale geld. Het Europese geld is ook ons geld. Sterker nog: u kent ons standpunt daarin.

De VOORZITTER: Goed, wij gaan door met het betoog van mevrouw Versteeg.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! We gaan door met de versterking van de natuur in onze provincie: een robuuste natuur die tegen een stootje kan. Het nieuwe natuurbeleid richt zich op het scheppen van omstandigheden waarin de natuur kan opbloeien. De natuur laat zich niet gemakkelijk leiden en daar kun je dus de inzet van mensen ook niet gemakkelijk op beoordelen. Door de nieuwe benadering kun je sturen op hoofdlijnen en kunnen mensen de ruimte nemen om hieraan op de beste manier invulling te geven. Dat versterkt de betrokkenheid. De Natuur met een hoofdletter N heeft een intrinsieke waarde. Natuur gaat echter in de hoofden van mensen veel verder. Wij zijn blij dat de beleving van de natuur een rol van betekenis heeft gekregen in dit natuurbeleid. Natuur moet je uiteindelijk toch kunnen beleven om het te waarderen. Pas dan creëer je eigenaarschap en betrokkenheid. Om die natuurgebieden groen te houden, hebben we in het voorjaar de structuurvisie vastgesteld: tweederde van de woningbehoefte bouwen we binnenstedelijk. Dat gaat soms echter niet vanzelf. Daarom werkt de provincie samen met bijvoorbeeld Woerden, Nieuwegein en Veenendaal om

hun binnensteden op orde te krijgen. Niet meer door het subsidiegeld als regendruppels in een herfstbui over de hele provincie uit te strooien, maar door gericht samen te werken en in te spelen op de vraag van de gemeenten. Soms gaat dat via een convenant, een andere keer via inzet van de deskundigenpool, maar steeds alleen als de inzet van de provincie meerwaarde biedt. Zo mag D66 het graag zien.

Nog even over die structuurvisie: die gaan we al binnen een jaar herzien. Zo blijkt maar weer dat zelfs een document als de structuurvisie, dat zoveel ruimte biedt voor initiatief van onderop, het aflegt tegen de dynamiek van de maatschappij. We kijken uit naar een mooie inpassing van het Prinses Máxima Centrum en een kwaliteitsslag van het groene gebied er omheen als compensatie voor het opschuiven van de rode contour. Zo geven we letterlijk ruimte aan ondernemerschap, zonder aan groene waarden in te te boeten.

Wij kijken ook uit naar de behandeling van het inpassingsplan Prattenburg, waar ondernemerschap en natuurversterking ook hand in hand gaan. In het bijzonder zijn we dan benieuwd hoe de verkeersafwikkeling rondom het hotel wordt geregeld.

Dat brengt ons bij mobiliteit. 2014 is ook het jaar waarin de mobiliteitsvisie wordt vastgesteld. Ook die vraagt om Maatschappij 2.0. Aan de provincie wordt gevraagd een overkoepelend beleid vast te stellen en uit te voeren, waarbij enerzijds vooral wordt samengewerkt met gemeenten en anderzijds wordt verlangd dat de provincie besluiten neemt die ingrijpen in de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het aanleggen van een goed regionaal fietsnetwerk kan soms conflicteren met lokale belangen. Daarbij is het van het grootste belang dat we ook de inwoners van de provincie goed meenemen. De inwoners van Maarsbergen hebben met een alternatief voorstel voor een provinciaal plan hun dorp beter leefbaar kunnen maken. Andere inwoners van de provincie kunnen dat ook. Wij willen gebruik maken van die kennis die in de directe omgeving aanwezig is. Dat vergroot het draagvlak van ingrijpende maatregelen die soms moeten worden uitgevoerd. Ik noem daarbij als voorbeelden de participatiegroep voor de verbetering van de westelijke ontsluiting in Amersfoort en bijvoorbeeld de bewoners in het buitengebied tussen Houten en Bunnik die willen meepraten over de inrichting van de N410. Mocht het moment komen dat wij als provincie een inpassingsplan moeten maken, dan wil D66 die inspraak serieus meewegen.

Ook bij cultuur zien wij dat wij als provincie al jaren inzetten op vertaling van die veranderende rol tussen samenleving en overheid bij bijvoorbeeld de vormgeving van cultureel ondernemerschap. Bij de jeugdzorg zet onze provincie zich al sinds 2007 in om meer via het principe van de eigen kracht en de zogenaamde 'wrapp around care' te kijken wat kind, ouders en het sociale netwerk zelf kunnen en wat professionele zorg aanvullend moet doen. Met de nieuwe Jeugdwet wordt dan de vraag: "wat heeft u nodig?" in plaats van "waar heeft u recht op?" Dan worden ook daar waar kan eigen netwerken en mogelijkheden – ook financiële – aangesproken. Dat is ook vertrouwen op de eigen kracht van mensen en mensen onderling; voor D66 als sociaal-liberale partij een uitgangspunt waarin we zeer geloven. Je voorziet dan als overheid in dat deel dat mensen niet zelf kunnen. Door 'het recht op' eruit te halen staan overheid en burger niet meer tegenover elkaar, maar naast elkaar.

Als we kijken naar het beleid waar dit college voor staat – terug naar de kerntaken en die goed uitvoeren door te verbinden, vernieuwen en te versterken – is D66 heel tevreden over de wijze waarop dit wordt opgepakt en uitgevoerd. Met meer nadruk op eigen verantwoordelijkheid en ruimte voor ondernemerschap, zowel van medeoverheden als van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Noem het een participatiemaatschappij, noem het Maatschappij 2.0, noem het Provincie Nieuwe Stijl. In de provincie Utrecht hebben we er geen etiket opgeplakt, maar werken we gewoon al jaren, en met effect: met minder middelen aan een beter woon-, werk- en leefklimaat, waar het middenbestuur zijn waarde toevoegt, waarbij je als middenbestuur het verschil maakt. En dat zonder lastenverhoging voor onze inwoners. Als het aan ons ligt, blijft dat ook zo.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Laten we het eens over de Hubble hebben. Graag neem ik de Staten in gedachten mee naar een experiment. Een experiment dat wel een beetje spannend is, omdat het ons aan het twijfelen kan brengen, maar ook wel nuttig en noodzakelijk

is. Dat heeft te maken met perspectief, met zien en kijken. Zoals iedereen ongetwijfeld weet, is 2014 een heel belangrijk jaar. Vooral voor de ruimtetelescoop Hubble, want die draait in het komende jaar zijn laatste paar rondjes. Die Hubble kennen wij, naast van peperdure aanloopproblemen, ook van prachtige foto's van het heelal. Wie wel eens foto's heeft gezien die door de Hubble zijn gemaakt, moet bekennen dat ons heelal werkelijk verbluffend mooi is. Van een afstand klopt alles perfect. Als christen zeg ik: hoe kan het ook anders, met zo'n vernuftig ontwerper? Wie echter inzoomt, ziet meer. Er komen ineens oneffenheden aan het licht. Vanuit het perspectief van de Hubble is de aarde prachtig, alles klopt, maar wie kijkt vanuit het perspectief van een doorsnee burger ziet dat sommige dingen minder fraai zijn en dat niet alles klopt. Ik ben een praktisch mens: uiteindelijk hebben wij toch vooral te maken met die werkelijkheid hier op aarde.

Laten wij de Hubble eens verplaatsten naar de wereld van politiek en bestuur. Vanuit onze nota's en soms ook vanuit de ivoren torens, klopt de wereld aardig. Vanachter de tekentafel ziet de provincie er wellicht prachtig uit. De uitdaging is echter dat wij ons meer verplaatsen naar het perspectief van de burger. Wat ziet de burger? Tegen welke gewone problemen lopen gewone mensen dagelijks aan?

Als lezer van de najaarsnota en de begroting 2014 zeg ik: hulde. Het ziet er prachtig uit. De begroting zit goed en helder in elkaar. Veel dingen doen wij gewoon goed. In het bijzonder noem ik het economisch beleid, met als klapper de Economic Board Utrecht. Wij doen daar precies waarin wij als provincie goed zijn, en dat is mooi.

In de vierjarige cyclus die een politiek bestuur kent, moet 2014 een oogstjaar worden. Net als de Hubble draait ook ons college in 2014 zijn laatste rondjes. Dat is te zien in deze begroting. We gaan een mobiliteitsplan vaststellen, alsmede een keuzenota bodem-, water- en milieubeleid, een kadernota voor de ondergrond. Verder zetten wij grote stappen met het Deltaprogramma, met de vorming van de RUD's (Regionale Uitvoeringsdiensten), met de omvorming van de recreatieschappen, de transitie van de jeugdzorg, de uitwerking van het Natuurbeleid 2.0, de aanpak van integrale gebiedsontwikkeling op basis van de nieuwe PRS (Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie), de aanpak van leegstand, et cetera. Voor deze begrotingsbehandeling is het overigens wel erg lastig dat we van een aantal trajecten nog maar bar weinig weten, zowel inhoudelijk als financieel. De consequenties van de RUD-vorming zijn volstrekt onduidelijk. De Randstedelijke Rekenkamer verzuchtte in een recent rapport dat ze van Utrecht geen gegevens heeft over incidentele kosten, structurele kosten, terugverdientijd en besparingen. Het financiële verhaal rond de recreatieschappen is eveneens een black box. Dat is jammer, want we zijn voor een serie essentiële provinciale taken toch compleet afhankelijk van moderne recreatieschappen en een goed functionerende regionale uitvoeringsdienst.

Dat was de provincie vanuit de ruimtetelescoop Hubble. Ik hecht er toch aan nu af te dalen naar het perspectief van de burger. Waar ligt de burger nu wakker van? Sommige burgers staat het water tot aan de lippen. Anderen snakken naar frisse lucht. De volgende zit werkeloos thuis. Fietsers lopen vast op overvolle fietspaden. Kinderen, al dan niet op wachtlijsten, zien met angst en beven allerlei veranderingen in de jeugdzorg op zich af komen. Weer een ander foetert over lege kantoren en winkels, terwijl men zelf geen betaalbare woning kan vinden. Weer een ander heeft landgoed dat geteisterd wordt door vandalisme en stroperij. Anderen liggen misschien wakker van de opcenten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! U vroeg zich af waar de burger wakker van ligt. Nou, een aantal inwoners van uw gemeente Houten ligt wakker van windmolens. Dat antwoord wilde ik u niet onthouden.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Dank u, wij nemen het mee. Het is volgens mij een belangrijk perspectief, maar wij komen er vandaag ongetwijfeld nog over te spreken. Laten wij eens bij die laatste burgers beginnen: de landgoedeigenaren. Dat zijn doorsnee burgers, nietwaar? Zij klagen steen en been over gebrekkig toezicht, met name op de Utrechtse Heuvelrug. Zij klagen over vandalisme en stroperij. De wildpluk van paddestoelen en zwammen wordt een steeds groter probleem. De ChristenUnie vraagt aandacht voor de groene handhavingstaken. Daarbij sluiten wij ons aan bij de oproep die Terreinbeheer en de organisaties recent deden in dit huis. Een van de doelstellingen van Natuurbeleid 2.0 is om nog meer burgers naar de natuur te brengen. Dat zou betekenen dat de problemen rond vandalisme en verstoring nog groter worden. Tijdens de

commissiebehandeling van Natuur 2.0 hebben wij vragen gesteld over het niveau van de handhaving. De gedeputeerde erkende dat hier een serieus probleem ligt. De vraag is nu: hoe gaat het college dit aanpakken? Afhankelijk van de beantwoording door het college overwegen wij in de tweede termijn hierover een motie in te dienen.

Van de landgoedeigenaren is het een kleine stap naar diegenen die nog helemaal geen huiseigenaar zijn, maar dit graag willen worden.

De VOORZITTER: Ik dacht al: waar blijft hij? Het ging over de Hubble, dus ...

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil eraan toevoegen dat de Hubble in de tussentijd een paar keer is gerepareerd en nog steeds ronddraait. Misschien is dat ook een perspectief dat de heer Schaddelee in zijn beschouwing wil meenemen.

Ik heb een vraag die mij oprecht bezighoudt, omdat ook wij altijd hebben gezegd dat het beheren van de natuur een punt is. Het gaat om vandalisme en al dat soort zaken, zoals raggende heren op fietsen op zondagochtend, die vanuit Den Haag met bussen hierheen komen om hier dan rondjes te rijden. Het zou echter ook zo kunnen zijn dat juist het meer toegankelijk maken en het juist meer betrekken van mensen bij de natuur, ertoe kan leiden dat er ook iets van sociale controle optreedt. Het meeste vandalisme doet zich namelijk juist voor in die gebieden waar zich heel weinig mensen bevinden. Is dat een overweging die ook bij u een rol kan spelen?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): U poneert hier eigenlijk een stelling: hoe drukker het wordt, hoe minder vandalisme er zal zijn. Ik vraag mij af of dat zo is. Als je bijvoorbeeld op het centraal station van Utrecht kijkt, dan is dat een plek waar veel mensen komen, maar ook een plek waar wel vandalisme plaatsvindt. Ik weet dus niet of die stelling helemaal opgaat. Je zou echter op de een of andere manier wel kunnen proberen om de bezoekers – de mensen die genieten van het gebruik van het natuurgebied – te betrekken bij onderhoud en bij bepaalde handhavingstaken. Volgens mij zou je dit als overheid echter nooit helemaal kunnen loslaten.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Ik denk dat het vandalisme op het centraal station aanzienlijk minder is dan's nachts om 04.00 uur ergens in de binnenstad. Dat zou mijn gedachtegang kunnen onderschrijven. Zegt u nu dat dit nog redelijk open ligt of zou je moeten nadenken over hoe je burgers, als zij belangstelling hebben voor de natuur, kunt betrekken bij het met elkaar netjes houden van die natuur, om het zo maar even kort samen te vatten?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Dat lijkt mij een heel goede suggestie. Volgens mij gebeurt het ook al met boomknotdagen en dat soort dingen. Volgens mij kunnen wij daarin best nog een slag maken in het kader van de participatiemaatschappij.

Ik was bezig met het maken van een stapje van de landgoedeigenaar naar degene die huiseigenaar wil worden. Het college werkt heel hard aan het tegengaan van leegstand en aan het in kaart brengen van woningbehoefte en bouwplannen. De aanpak van winkelleegstand is de volgende stap die wij samen met de gemeenten moeten zetten. De ChristenUnie wacht met spanning op het plan van aanpak van het college op dat punt.

Een ander punt: komende donderdag vindt het grote landelijke Deltacongres plaats. Dat lijkt op Hubble-niveau te zijn, maar het raakt wel degelijk onze inwoners. Waterveiligheid, zoetwatervoorzieningen en binnenstedelijke vernieuwing raken ons allemaal. De ChristenUnie vindt het jammer dat het college niet veel meer voorsorteert op dit Deltaprogramma en op de opgaven die in dat kader op ons afkomen. In veel gevallen geldt namelijk dat snel ingrijpen vele malen goedkoper is dan laat reageren. De meekoppelmogelijkheden liggen voor het grijpen, vooral als het gaat om klimaataanpassingen, het voorkomen van hittestress in steden en op andere koppelingen tussen het waterbeleid en de leefkwaliteit van het stedelijk gebied. Het is jammer dat het college wacht tot het water onze burgers letterlijk tot aan de lippen staat.

Andere burgers snakken naar frisse lucht. Vorige week donderdag vond in Lelystad een boeiend symposium over luchtkwaliteit plaats. Ook daarin bestaan verschillende knelpunten. Een van de dingen die wij uit de begroting kunnen opmaken, is dat het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit volgend jaar afloopt, terwijl knelpunten nog niet zijn opgelost. Daarvoor is een vervolg nodig. Reserveer in deze begroting genoeg geld voor het Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit. Onze vraag aan het college is: wat komt er in de komende jaren nog op ons af?

In het verlengde hiervan het volgende. De ChristenUnie houdt van fietsen. Onze voltallige fractie komt meestal met de fiets. Niet omdat wij in Utrecht wonen, ook niet om een politiek statement te maken, maar gewoon omdat wij van doortrappen houden. De ChristenUnie wil het college daarom vragen om met een netwerk van fietssnelwegen het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit in te fietsen. Wellicht krijgt het daardoor ook wat meer prioriteit bij gemeenten. Overigens zijn we wel blij dat er voor 2014 ruim € 1.000.000 extra wordt uitgetrokken voor verkeersveiligheid. Dat was vorig jaar een zorgpunt van ons.

Burgers houden van een overheid die helder communiceert. Wij zijn daarom blij met verschillende collegeleden die actief een weblog bijhouden. Soms staat daar iets in dat interessant is voor statenleden. Zo las ik op 11 oktober een weblog van gedeputeerde Pennarts, met als kop "Duurzaam, duurzamer, duurzaamst." Dat past natuurlijk prima bij haar politieke kleur. In de weblog lijkt zij zich te ontpoppen tot portefeuillehouder Duurzaamheid. Voor de provincie Utrecht is het motto: duurzaamheid maakt deel uit van al ons beleid, zo valt te lezen in de weblog. Vervolgens lees ik de aankondiging dat de provincie binnenkort de eerste set tekstsheets presenteert. De eerste set zal wellicht ook alweer de laatste zijn, want waarschijnlijk doelt de gedeputeerde hier op de Staat van Utrecht. De besluitvorming is niet helder. Daarom vraag ik het hier maar even expliciet: gaat vandaag met de Agenda 2020 – 2040 ook de Staat van Utrecht de deur uit? De financiële ondersteuning vervalt en het brengt het Netwerk 2020 – 2040 onder bij de Economic Board Utrecht. Op zich is dat een goede ontwikkeling, omdat op die manier de breedte en de netwerkgedachte worden gewaarborgd. Structurele financiële ondersteuning is inderdaad niet per se nodig, maar helemaal stopzetten is een ander uiterste. Zeker ook voor de continuïteit van het monitoren van onze beleidsdoelen zou het goed zijn om elke vier jaar een nieuwe editie van de Staat van Utrecht te maken. Is het college bereid dit te blijven doen?

Tot slot de jeugdzorg. 2014 is het laatste jaar dat wij hiervoor verantwoordelijk zijn. Daarna gaat de jeugdzorg over naar de gemeenten. Onze provincie zit duidelijk op de goede weg. Hulde daarvoor. Tegelijkertijd zijn er echter ook nog wel een paar zorgen. Centraal daarbij staat de vraag of wij kunnen garanderen dat kinderen en gezinnen niet, als is het maar heel even, de dupe worden van overgangsprikelen. Natuurlijk kunnen wij dat niet garanderen. Toch een vraag: ziet het college mogelijkheden om zijn grote kennis op dit vlak te behouden en voor een kortere periode beschikbaar te stellen voor gemeenten?

De Hubble kan meerdere lichtjaren overzien. De begroting gaat vooral over volgend jaar. Er is genoeg werk aan de winkel om onze provincie draaiende te houden. De ChristenUnie wenst het college en alle provinciale ambtenaren Gods zegen bij de uitvoering van alle plannen.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De begroting die hier ter bespreking en besluitvorming voor ons ligt, verdient onze waardering. Sommigen hebben dat ook al eerder gezegd. Om te beginnen voor het vele werk dat ervoor verricht is en voor de wijze waarop deze dit jaar is uitgevoerd en wordt gepresenteerd. We zijn al jaren bezig met het verbeteren van de leefbaarheid en de toegankelijkheid. Dit jaar is er naar ons idee echt een grote stap gezet. Waardering hiervoor. Dat geldt ook voor de najaarsrapportage die eveneens beter leesbaar geworden is.

De economische crisis is nog niet uitgewoed. Dit ondanks de tekenen van herstel die her en der zichtbaar zijn. Dit past overigens in het historisch patroon waarbij de economische ontwikkeling op langere termijn altijd een golfbeweging laat zien. Onlangs uitte de directeur van De Nederlandsche Bank zijn optimisme, omdat hij onder andere constateerde dat de bodem in de huizenprijzen wel

bereikt leek te zijn en de exportcijfers stegen. Ook wie tekenen van herstel ziet, zal echter erkennen dat de effecten van de crisis voorlopig nog niet zullen zijn uitgewoed. Dit geldt voor mensen individueel en dit geldt voor de samenleving als geheel. Wij moeten dat niet vergeten.

Enigszins verborgen tussen de discussie over Zwarte Piet en andere zaken staat natuurlijk al geruime tijd centraal in het politieke debat in Nederland de vraag hoe uit deze crisis te komen en hoe de effecten daarvan te beperken. Vooralsnog houdt de regering vast aan een strikt bezuinigingsbeleid. Dat zien wij ook helder in onze begroting die wij vandaag bespreken. De rijksbijdragen blijven teruglopen in het Provinciefonds, om dat maar eens te noemen. Was de uitkering twee jaar geleden voor ons nog € 55.000.000; voor volgend jaar is het € 46.000.000. Ook op de doeluitkeringen – wij zien dat helder in de begroting – wordt er flink bezuinigd. Tegenstanders van het regeringsbeleid bepleiten dat de overheid juist nu moet investeren en dat er nu moet worden ingezet op toename van de binnenlandse vraag, dus op de koopkracht. Sommigen vergelijken de crisis met die van de jaren'30 van de vorige eeuw en zeggen ook dat er op een even lankmoedige wijze op gereageerd zal worden als in de tijd van Colijn en zijn gouden standaard. Toch is het de vraag of het zo simpel ligt en of met extra Keynesiaanse investeringen de crisis achter ons gelaten zou kunnen worden. Deze twijfel heeft alles te maken met de aard van de crisis. Een jaar of wat geleden betoogden twee journalisten van Die Zeit, Marc Brost en Bernd Ulrich, dat meer investeren op basis van nieuwe schulden niet op deze wijze kan doorgaan; schulden die gemaakt worden om de crisis af te ronden of op te heffen. Naar hun idee hebben wij namelijk niet te maken met een financieringscrisis, maar met een schulden crisis. Die kun je niet afbetalen met nog meer schulden. Daarvoor heb je economische groei, politieke stabiliteit en vertrouwen nodig. Dat laatste natuurlijk ook op meer dan provinciaal niveau, landelijk en internationaal. Wat in het verleden nog kon – schulden in de toekomst terugbetalen door extra economische groei op basis van verwachtingen van arbeidsproductiviteit – is in hun visie zeer twijfelachtig. Met andere woorden: de wissel op de toekomst kan volgens hen niet vanzelfsprekend verder getrokken worden. Ikzelf heb het idee dat de laatste opvatting veel hout snijdt, al ben ik geen econoom. Ik denk namelijk – dat is ook in GroenLinks zo – dat het altijd wel een tandje minder mag met de welvaart in de afgelopen jaren. Wij hebben gezien waartoe dat kan leiden.

De provincie speelt in dit debat eigenlijk geen rol. Het Rijk kan met zijn financieel-economisch beleid invloed uitoefenen op de economische ontwikkeling in ons land, maar de provincie met haar beperkte omvang en instrumentarium heeft die mogelijkheden geheel niet. Die moeten wij volgens mij ook niet willen hebben. In het debat over hoe uit deze crisis te komen – bezuinigen of investeren – doet de provincie er verstandig aan om op basis van de eigen mogelijkheden en schaal een financieel behoedzame politiek te blijven voeren. Enerzijds binnen de beschikbare middelen en tegelijkertijd door het geld dat wij hebben zo optimaal mogelijk in te zetten voor de Utrechtse samenleving en de toekomst van de provincie; blijven investeren.

De voor ons liggende begroting verdient wat dat betreft dan ook onze waardering. Het behoedzame financieel beleid levert op dat, hoewel het Rijk verder bezuinigd heeft en mogelijk anderszins – wij weten de uitkomst van het herfstakkoord nog niet – nog wat meer zal bezuinigen, er geen nieuwe bezuinigingen en er ook geen lastenverhoging nodig zijn. Dat is goed nieuws. Natuurlijk is er twee jaar geleden enorm bezuinigd, dat valt niet te ontkennen – we waren er allemaal bij, deels omdat de provinciale reserves op waren en deels omdat het Rijk bezuinigde. Er moest van zeker € 100.000.000 per jaar vrij te besteden teruggegaan worden naar zo'n € 25.000.000 per jaar. Dat waren de feiten. Scherpe keuzes waren onvermijdelijk met het oog op de langere termijn. Keuzes die vaak pijn deden, maar waarvoor wij als GroenLinks ook niet zijn weggelopen. Het resultaat is dat er niet telkens weer bezuinigd hoeft te worden en dat – sommigen hebben dat ook al gezegd – op basis van het feit dat gekozen is voor of de focus is gelegd op de kerntaken, juist in die taken die activiteiten verder in geïnvesteerd is en kan blijven worden. Daarover zijn wij heel tevreden, even los van het feit dat er natuurlijk een crisis is.

Uit de vele onderwerpen die je kunt behandelen bij de algemene beschouwingen, heb ik er een gepakt waarvan ik denk dat wij daarbij nog weer eens moeten stilstaan. Het moge bekend zijn dat vergroening van de economie voor GroenLinks een heel belangrijk punt is. Naast de financiële crisis meent

GroenLinks namelijk dat er ook sprake is van een energiecrisis en een ecologische crisis. Dat zijn geen abstracties, maar het is dagelijkse realiteit. Laat ik noemen de ooit beruchte Londense smog. U weet nog wel, de mist die daar hing, waarvan enorm veel kinderen last kregen, omdat in die mist ook allemaal rookdeeltjes zaten. Dit bestaat nog steeds in steden als Bejing, waar men nu ook maatregelen neemt die een beetje doen lijken op de autoloze zondagen die wij ooit gehad hebben. De ongebreidelde groei in landen als China, maar ook vele andere, kent zijn keerzijde in de sterk gegroeide milieuvraagstukken. Dat zijn onvermijdbare kosten aan het worden en zijn dus ook een rem op de economische groei aldaar. Dat moeten wij gewoon inzien. Wij moeten niet denken dat groei elders dit kan opvangen.

Ook in Nederland begint het besef van de essentiële noodzaak van het vergroenen van de economie een steeds bredere steun te krijgen. Het in september gesloten energieakkoord onder leiding van de SER tussen overheid, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven, in totaal zo'n 40 organisaties, is daarvan een goed voorbeeld. Sociale partners en milieuorganisaties hebben elkaar daar gevonden; een eerste stap. Er is veel kritiek op mogelijk, maar het is een stap. Het energieakkoord draagt ook bij aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot en het broeikas-effect. Tegelijkertijd levert het minimaal 15.000 banen op en versterkt het de exportpositie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal niet ingaan op het hele betoog van de heer Nugteren. Misschien is hij wel geschrokken dat wij in elk geval met elkaar delen dat daar waar de welvaart is, het milieu erop vooruitgaat. U noemt het voorbeeld van Bejing. Je ziet dat de welvaart in China langzaam stijgt, dus men krijgt ook oog voor milieu en natuur. Ik hoop dat wij die visie delen. Ik schrok er echter wel een beetje van dat hij in het begin van zijn betoog zei dat het allemaal wel een tikkeltje minder kan met de welvaart. We zitten in een diepe crisis in dit land. 51% van de Nederlanders kan niet of nauwelijks rondkomen met het geld dat ze verdienen of dat ze als uitkering krijgen. U bent nota bene van een linkse partij die zegt op te komen voor de mensen met een kleine beurs. Hoe kunt u dan zeggen dat het wel een tikje minder kan met de welvaart? Mensen kunnen niet rondkomen. Ik kan dat niet plaatsen.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dit had ik verwacht. Ten eerste de opmerking dat in Bejing de welvaart toeneemt en daarmee ook het besef voor milieuvraagstukken. Dat is een soort Verelendungstheorie waarin ik niet geloof, namelijk dat het eerst erger moet worden voordat men er iets aan gaat doen. Natuurlijk: als het erger wordt, gaat men er iets aan doen, maar het had ook wel op een andere manier aangepakt kunnen worden doordat men gelijk met de groei van de economie en alle fabrieken en noem maar op, maatregelen had genomen om dit te voorkomen. Uiteindelijk is toch de gezondheid van mensen hierbij in het geding, niet alleen het bewustzijn.

Wat betreft het tweede punt, de welvaart, het volgende. Ik zeg dat in algemene termen. De welvaart die wij nu hebben ligt ongeveer op het niveau van 2008. 2008 ligt aanzienlijk hoger dan de jaren ervoor. Ik zal altijd zijn voor het feit dat een ieder in gelijke mate kan deelnemen aan het maatschappelijke verkeer en aan de maatschappelijke opbrengst, om het maar zo te zeggen. U mag mij niet in de mond schuiven dat ik het salaris van kleine zelfstandigen of wie dan ook aanpak. Dat werp ik verre van mij. In zijn algemeenheid gesproken is er echter in onze cultuur en in onze samenleving een welvaartspeil bereikt met enorm veel verlies aan grondstoffen en met een enorme hoeveelheid zaken waarvan je je afvraagt of dat hetgeen is wat wij willen en waarvan wij gelukkig worden. Ik zeg niet dat wij allemaal terug moeten naar de landbouw en de agrarische samenleving; van geen kanten. Ik plaats echter mijn vraagtekens bij de excessen die er in de welvaart zitten, zo zal ik maar zeggen, en die heel veel geld kosten.

Ik neem als voorbeeld maar even een ander geliefkoosd onderwerp van u. Wij hebben overal op de rijkswegen – ik vind dat wel verstandig – een maximumsnelheid. Soms 130 km/uur en op andere delen is het verstandig om het met iets minder te doen. We hebben echter allemaal auto's die 100 km/uur harder kunnen rijden. Dat kost geld. Waarom maken wij die auto's? Om dat soort dingen gaat het mij. Het gaat mij niet om het feit dat mensen meer belasting moeten betalen; zeker niet. Het gaat mij erom dat wij ons in deze samenleving een luxe zijn gaan permitteren die naar mijn gevoel op een aantal terreinen buitenproportioneel is.

De heer DERCKSEN (PVV): Ik moet een beetje zuchten, want u kunt hier wel een kort of een lang verhaal houden, maar 51% van de Nederlanders kan niet of nauwelijks rondkomen. U zegt dat het allemaal wel een tandje minder kan met de welvaart. Als ik dan vraag waarover wij het dan hebben, dan komt u met de stelling dat wij auto's hebben en vraagt u wat wij ermee moeten. Dat is natuurlijk wel een drager van onze economie en daardoor kunnen wij ons een heleboel zaken veroorloven. De automobilist betaalt € 21.000.000.000 aan de begroting van Nederland. We kunnen een heleboel dingen niet doen en we kunnen geen uitkeringen betalen als die auto's niet blijven rijden. GroenLinks was even aan de bal toen dit kabinet in de problemen kwam. Dat zegt misschien wel het meest over waar GroenLinks staat. Welvaart ziet u namelijk als het eten van vlees, want u wilde een vleestax. Welvaart was een vliegtax, want als mensen met het vliegtuig gaan, is dat natuurlijk allemaal welvaart. Dat wilt u allemaal niet. Dat wilt u van de mensen afnemen, omdat het allemaal wel een tikje minder kan. Mijnheer Nugteren, u moet zich schamen, want 51% van de Nederlanders kan nauwelijks nog het licht betalen. U zult het zien, net als in Duitsland, waar al 800.000 huishoudens zijn afgesloten van de stroom omdat ze die groene energie van u niet kunnen betalen. Daar gaan wij in Nederland hard naar op weg.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Ik kan alleen maar constateren dat u welvaart geheel verwacht met consumentisme. Daarover kan ik nog een heleboel woorden zeggen. Ik bestrijd toch de indruk die u wilt wekken dat wij er vooral op uit zijn om de kleine man – als dat ook nog in uw termen bestaat – te pakken en dat wij daar de welvaart van willen afnemen en van de andere 49% juist niet. Dat beeld mag u niet schetsen. Eerlijk gezegd hoef ik mij ook helemaal niet te schamen voor wat ik zeg. Dat werp ik dus maar van mij.

Ik ga nog wat opmerkingen maken. Wellicht spreekt de heer Dercksen mij daarop nog even aan. Terecht heeft dit college duurzaamheid en innovatie hoog in het vaandel staan. Ook hierop beoordelen wij het college. Hoe serieus is het college ermee bezig? Het college heeft ervoor gekozen om duurzaamheid integraal te benaderen. Dat hing enerzijds samen met het feit dat er niet meer die tientallen miljoenen op de plank lagen die er in de vorige periode waren en anderzijds vanuit de overtuiging dat duurzaamheid iets is dat je gewoon overal moet aanpakken en invoeren. Op allerlei terreinen begint dat zichtbaar te worden. Of het nu het collectieve energiesysteem is in een wijk in Veenendaal-Oost, of een Smart Grid-project bij honderden huishoudens in Amersfoort en Utrecht, of het nu de ambitie is om Fair Trade provincie te worden of dat het gaat om de parkeerplaats bij Fort Vechten, waarbij het traditionele beton wordt vervangen door gerecyclede producten: in allerlei beleidsterreinen wordt duurzaamheid de standaard. De Economic Board Utrecht is ook al genoemd. Het feit dat wij ons daar op een strategische agenda hebben aangesloten en hebben gezegd dat dat een veel beter instrument is om beleid te ontwikkelen en te implementeren dan wijzelf, betekent ook dat wij de programma's die daarin zitten en die bewust tot doel hebben om de groene economie te stimuleren ook steunen. Dat is goed.

In deze voor ons liggende begroting wordt deze integrale benadering voortgezet. Wij zijn tevreden over de inzet van de provincie, maar dat neemt niet weg dat de lat niet hoog genoeg kan liggen en dat er nog veel werk te doen is. De Nederlandse economie is nog lang niet groen. Dat stelt het energieakkoord, waarnaar ik net verwees, ook. Neem de Kyoto-doelstellingen. In Europa is momenteel circa 13% van de totale energie duurzaam. In 2020 moet dat 20% zijn. Nederland bungelt momenteel ver onderaan met 4%.

Voor het realiseren van een meer duurzame economie en het terugdringen van ecologische effecten is een brede samenwerking nodig. Zonder dat zal het nooit lukken. Tegen dat licht is indertijd het Netwerk 2020 – 2040 opgezet. Wij staan achter het onderbrengen van het netwerk en de uitgaven van de Staat van Utrecht bij het NMU. Dat zal het functioneren van het netwerk versterken. Het beëindigen van de subsidie per 1 september 2014 evenwel kan weer het tegendeel veroorzaken. Dat zouden wij ongewenst vinden. Daarmee worden namelijk de mogelijkheden die het netwerk heeft als denktank en als plek voor informele afstemming en als plek waarin initiatieven gezamenlijk tussen partijen kunnen worden genomen in feite onderschat. GroenLinks zou graag zien dat het voortbestaan

van het netwerk na september 2014 zeker gesteld zal zijn. Wij horen graag van het college hoe het daar tegenaan kijkt.

Tot slot. Wie spreekt over de duurzame economie in Utrecht kan ook niet voorbijgaan aan de algemene economische ontwikkelingen in onze provincie. Daarover is veel te zeggen; ook over de enorme positie die wij in Europa innemen met onze toekomstgerichte en kennisintensieve economie. Dat is goed voor de samenleving. Toch moeten wij ons steeds weer afvragen of de Utrechtse samenleving in zijn volle breedte hierop kan aansluiten en of wij daarvoor niet nog meer stappen moeten zetten. Vorige week was door collega Essousi een bijzonder boeiende en interessante avond georganiseerd over de moderne maakindustrie. Ook gedeputeerde Van Lunteren sprak daar. Het was wat mij betreft een goed initiatief en een geslaagde avond. Het was ook wel duidelijk dat het provinciaal beleid de toets der kritiek hierbij voor het economisch beleid dat wij voeren, goed kan doorstaan. Tegelijkertijd werd er echter ook een aantal opmerkingen gemaakt over het beroepsonderwijs en over de afstemming tussen onderwijs en werkpraktijk, die bij mij de vraag hebben opgeroepen of wij niet nog eens de rol en de mogelijkheden van de provincie op dit terrein zouden moeten bespreken. Ook hierover hoor ik graag het college.

Wij kunnen instemmen met de najaarsrapportage 2013 en de begroting 2014. Wij hebben er vertrouwen in dat het uitpakt zoals wij dat heel graag zien.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik begin met een citaat: "We hebben die 3% in nog geen uur tijd aan een hoekje van de keukentafel bedacht, zonder enige theoretische onderbouwing. Mitterrand had een eenvoudige regel nodig, waarbij hij de ministers die, de een na de ander, om geld kwamen bedelen, nul op het rekest kon verkopen. We moeten iets simpels hebben; 3% misschien? Een mooi getal dat al eeuwenlang werd gebruikt en ook aan de drie-eenheid deed denken." Zou minister Plasterk ook iets met het getal 3 hebben? Laten wij die vraag echter maar even buiten beschouwing laten. Tenslotte hebben wij het over de begroting van onze provincie, die is en moet blijven. U begrijpt dat het slot van het zojuist voorgelezen citaat voor ons een diepe dimensie heeft en dat wij vanuit die geloofsovertuiging proberen ons werk te doen. In een tijd waarin geloof geen rol meer schijnt te mogen spelen in het openbaar bestuur, staat de politiek bol van geloven. Wij geloven dat wij weten wat goed is voor de maatschappij. Dat geloven is veelal niet gebaseerd op een weten, maar op een denken. Zo dachten die ambtenaren dat 3% wel een mooi uitgangspunt is, en Brussel vindt dat nog steeds. Let wel: wij hebben het nog steeds over 3% tekort. En dan toch maar doorgaan. De rekening wordt wel door de volgende generatie betaald. Als we thuis die -3%-norm aanhouden, is ons geen lang leven beschoren. Zeker niet als wij naar de structurele inkomsten en uitgaven blijven kijken.

We zijn tevreden met de beleidslijn die de gedeputeerde in de begroting tot uiting laat komen. Er is sprake van een materieel evenwicht. We zien tegelijkertijd echter ook dat er heel wat lasten gefinancierd worden uit tal van reserves die wij in het verleden hebben opgebouwd. Reserves zijn eindig en bedoeld als appeltje voor de dorst. We zien dat al terugkomen in het dalen van het weerstandsvermogen. Gelukkig zijn de kunstmatige toevoegingen, de financiële E-nummers, eruit, maar de ontwikkeling geeft wel de nodige zorgen. In tijden van economische crisis zien wij forse risico's optreden in bijvoorbeeld de woningsector. Bij twijfel niet inhalen. Als we het niet zeker weten, is voorzichtigheid geboden. Meer geld uitgeven is voor de SGP dan ook geen optie. Ombuigen is natuurlijk bespreekbaar.

We ervaren dat de coalitie een hechte club is. Men houdt zich aan de afspraken en dat is natuurlijk goed. Ik hoop echter dat wij met elkaar zo veel bestuurlijke verantwoordelijkheid hebben dat wij bereid zijn om afspraken te heroverwegen als de maatschappelijke vraag er ligt.

Kijkend naar de begroting beginnen wij bij programma 1. Programma 1 heeft onze goedkeuring. Het zal een forse uitdaging worden om het woningbouwprogramma en met name de binnenstedelijke ontwikkeling op gang te krijgen. Het punt is dat de financieringsruimte waarop wij als provincie geen of nauwelijks invloed kunnen uitoefenen in onze ogen onnodig strak gehouden wordt.

Programma 2 klinkt mooi, maar door de laatste wijzigingen in de PRS is het minder mooi dan het lijkt. We schrijven over ontwikkelingsmogelijkheden en beheerste groei, maar ja, u gelooft het niet: de EHS is heilig verklaard en er is geen of nauwelijks ruimte. We komen daarop bij de herziening van de EHS nog terug. Ook de doorgaande investeringen in ecoducten, zoals eerder al genoemd, hebben ook zeker niet onze sympathie.

Kijkend naar de programma's 3 en 4 hebben wij geen opmerkingen.

Programma 5 is ook goed, maar de indicatoren geven soms wel een naar gevoel. Zijn we tevreden met 110 doden of ernstig gewonden op onze provinciale wegen? Dat kan toch niet waar zijn? Toch geeft dat het rare gevoel dat je hebt. We begrijpen dat het niet zo bedoeld is, maar laten we er veel aan doen om oorzaken die bij ons liggen zo snel mogelijk weg te nemen. Daarin willen wij investeren.

Programma 6. Cultuur verrijkt, cultuur verbindt, cultuur versterkt. Daar kun je in principe niet tegen zijn. De vraag is echter wel waar de grenzen hiervan liggen. In het coalitieakkoord zijn afspraken gemaakt. Een belangrijk onderdeel daarvan was het programma De Vrede van Utrecht. Vrede in een individualistische samenleving kan af en toe ook een contradictio in terminis zijn. Ten diepste is het dat ook. Als wij alles alleen maar vanuit en voor onszelf willen, is er geen ruimte voor de ander. De vraag in dit verband is echter of de ...

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het idee dat ik collega Van Wikselaar nu in zijn toelichting onderbreek, want die had ik hem nog even willen laten afmaken. Laat ik mijn vraag stellen. Ik kan niet helemaal de gedachtegang volgen dat vrede tussen individuen iets anders is dan vrede op een wat abstracter, groter niveau. Ik vind dat vrede tussen mensen ook een buitengewoon grote betekenis heeft en ook zo benoemd mag worden.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Daarmee ben ik het helemaal eens. Ik wilde echter alleen maar aangeven dat, op het moment dat wij in een maatschappij verkeren, waarin naar mijn overtuiging individualisme eerder toeneemt dan afneemt, de kans op vrede minder groot aan het worden is.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik deel de analyse van de heer Van Wikselaar dat de individualisering verder voortschrijdt, maar zou dat nu niet juist een extra inzet moeten zijn om het besef van vrede, ook tussen individuen, te versterken?

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Ik denk dat het op het persoonlijke vlak ligt waarin ik moet investeren en dat wij als maatschappij hier en daar een zetje kunnen geven dat goed is. Echter, of wij met de juiste programma's, waarover wij van mening zullen verschillen, zoals het nu uitgevoerd is, daaraan onze goedkeuring kunnen geven? Nee, dat niet. Dan denk ik aan een andere invulling.

De VOORZITTER: U kunt uw eigen betoog vervolgen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De vraag in dit verband is echter of de prioriteit die wij nu stellen de juiste is. In de begroting hebben wij het programma de Vrede van Utrecht niet meer teruggevonden. Ik heb echter geen ruimte in de begroting zien ontstaan. In mijn beleving zit die er dus nog steeds in. Het programma noemen wij niet meer, maar wij gaan door op dezelfde weg, zo is onze analyse. Dat zou de SGP graag anders willen.

Binnen programma 7 schetst u een rol te willen vervullen. Ik denk dat wij niet eens een keuze hebben in een warme overdracht van de huidige taken en verantwoordelijkheden aangaande de jeugdzorg; het is gewoon onze plicht. In het rijksbeleid zijn wij wel een partner. Wij hebben daarin zeker een rol. De SGP maakt zich daarover grote zorgen. Het Rijk roomt het budget fors af. Dat geeft de nodige budgettaire spanningen bij degenen die het beleid straks moeten uitvoeren: de gemeenten. Dan kan het toch niet zo zijn dat er problemen ontstaan in een tijd van overschakeling, waarbij er zonder meer sprake zal zijn van frictiekosten? Het gaat namelijk minder efficiënt, terwijl de efficiency al op voorhand is ingeboekt. Daarover maken wij ons zorgen. Wat ons betreft moeten wij dus een andere stap of een terugvalscenario inzetten. Als SGP zijn wij van mening dat de overdracht van de jeugdzorg van provincie naar gemeenten ook een coachingsrol behoeft. Deze rol kan worden opgepakt door

middel van blijvende advisering, zowel voor als direct na de transitie. We moeten dus niet in één keer over.

Naar ons gevoel dient echter ook een optie uitgewerkt te worden, waarbij de gemeenten weliswaar de regie op zich genomen hebben, maar waarbij het eerste jaar na effectuering van de transitie of een deel van de uitvoering diverse taken nog gedeeltelijk door de provincie ter hand worden genomen. Dit houdt in dat wij als provincie dus nog een aantal zaken eventueel ter hand nemen om de ellende niet groter te laten worden dan nodig is.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik deel de mening van mijn collega Van Wikselaar dat wij voor wat betreft de jeugdzorg nog het nodige te verwachten hebben. Het is al gezegd: het is heel goed aangepakt door de gedeputeerde en ook door de wethouders die erbij betrokken zijn. Men heeft het idee dat men allemaal op het goede spoor zit, maar dat kan niet wegnemen dat er onzekerheden zijn over hoe het gaat. Ik reageer echter op uw opmerking over de coachende rol van de provincie. Dat vind ik een beetje een dubbel begrip. Enerzijds kan het betekenen dat je je afdeling bij wijze van spreken in stand houdt en dat je blijft meekijken over de schouder van de wethouder en de ambtenaren in de gemeenten. Anderzijds kun je zeggen: "Bel maar op als er een probleem is." Ik ben daar sowieso niet zo voor, maar ik hoor graag hoe u dat nu ziet.

In feite pleiten wij voor een 'fall back-scenario' voor de provincie in geval van gemeenten die beleidsmatig in nood zijn. Dan heb ik het over de uitvoering, want in het budget zit een deel dat daadwerkelijk voor de hulp is en een deel dat opgaat aan de aansturing van het programma en de uitvoering van de taken. Op het moment dat je die taken in één keer overschuift, met een korting op het budget, loop je het risico dat men nog in die beleidskant, de uitvoerende en de organiserende kant en de analyse om de goede adviezen te geven, heel veel energie stopt en daarvoor mankracht/vrouwkracht inhuurt, dat men daarmee het budget verkleint en naar ons oordeel dan ook direct komt aan het budget van wat werkelijk nodig is om die zorg voor de jeugd te kunnen garanderen. Omdat je een totaal budgettaire situatie hebt, waarbij zowel de kosten van uitvoering als de kosten van aansturing in de gemeentelijke overheid in datzelfde budget zitten, is dat wat ons betreft een heel groot risico. Zo zien wij het in elk geval.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou graag aan de heer Van Wikselaar het volgende willen vragen. Ik deel zeker uw zorgen, maar bent u niet een beetje te prematuur als u nu al een oplossing bedenkt? Het is zeker zo dat de efficiency – de 15% die wordt ingeboekt tegelijk met het wettelijk overdragen van de taak aan de gemeenten – een groot risico is en dat dit echt een heel kwetsbaar punt is. Dat deel ik met u. Dat zijn echter de omstandigheden zoals die nu eenmaal in Den Haag zijn afgesproken. Ik had ook liever gezien dat die efficiency wat later was geregeld. Het is nu eenmaal zo. Aan de andere kant hebben de gemeenten op 31 oktober hun transitiearrangement dat zij moeten aanleveren aan een commissie die beoordeelt. Als het niet goed is, worden er tussen nu en de komende maanden allemaal maatregelen genomen. Waar u zo bang voor bent, namelijk dat er straks nog heel veel middelen gaan zitten in advies, gaan wij volgens mij in de komende maanden verwachten. Ik weet niet hoe de gedeputeerde daarover denkt, maar ik heb het gevoel dat u in uw betoog en de oplossing die u bedenkt iets te prematuur bent. Wellicht dat de tijd het vanzelf oplost. Ik ben heel benieuwd hoe anderen daarover denken, in het bijzonder de gedeputeerde.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Het is een stelling en er ligt geen vraag voor. Ik vervolg daarom mijn betoog.

Waar het gaat om het terugvalscenario zou die helpende hand er moeten zijn. De ruimte die hiervoor nodig is, kan gefactureerd worden aan de regiehoudende gemeenten. Wil je dat echter goed organiseren, dan moet je nu wel nadenken over een soort bouwwerk dat afdoende in de steigers komt te staan om eventuele fricties in de transitie op te vangen. Ik zeg niet dat je nu al een heel pakket klaar moet hebben, maar wel dat je moet anticiperen om ervoor te zorgen dat op het moment dat dit nodig is, je niet eerst nog allerlei stappen moet zetten voordat je het uiteindelijk kunt regelen. Naar ons idee is het noodzakelijk dat wij dan daarin een aantal stappen voor zetten, een eventueel budget dat daarvoor nodig is alvast meegeven aan het college, zo van: denk daaraan, kijk daarnaar en kijk daarnaar, om uiteindelijk lopende 2014 hier terug te kunnen komen. Ik hoop dat de gedeputeerde dan terugkomt met een verhaal dat er helemaal geen zorg is en dat het helemaal geweldig gaat. We hebben

voorgesorteerd, waaruit verder geen bloed vloeit en dat ook geen ellende heeft veroorzaakt, zodat er geen nadelige gevolgen zijn. Op het moment dat het echter wel nodig is, moet je het naar onze overtuiging wel georganiseerd hebben.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou ook bijna zeggen dat het prematuur is. Ik ga nog een stapje verder. De hele beweging is om het aan de gemeenten over te dragen en de gemeenten het vertrouwen te geven dat het aan hun is en niet om als een soort 'fall back-scenario' – u zegt het zelf – op de achtergrond aanwezig te blijven. Dat zou naar mijn idee alleen maar ongewenste effecten oproepen, in de zin van dat men denkt dat het nog wat meer tijd heeft. Het staat onder enorme druk; daarover zijn wij het eens. Misschien wel een te grote druk. Ik denk echter dat het onverstandig is om nu voor onszelf wat meer tijd in te bouwen. Mochten er problemen ontstaan, dan moet je natuurlijk bekijken hoe je het gaat oplossen en daarin deel ik uw intentie geheel. Door nu te zeggen dat er altijd nog een terugvalscenario is, ben ik bang dat u daarmee de jeugdzorg an sich geen goed doet. Ik vind het wat dat betreft meer systematisch toegelicht dan vanuit de inhoud, waarbij het toch zo moet zijn dat er zo snel mogelijk en zo goed mogelijk moet worden overgedragen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De argumentatie van de heer Nugteren is helder. Het is echter de vraag welk moment je ervoor kiest om eventueel verder te kijken. Ik begrijp dat op het moment dat je het signaal geeft dat wij een 'fall back-scenario' hebben, dit voor een paar mensen aanleiding kan zijn om de druk er even af te nemen. Dat is het risico dat je loopt. Aan de andere kant hoor ik om mij heen en spreek ik mensen die zeggen dat men ermee bezig is, maar dat het wel heel veel gaat kosten. Dan zoek je een middel waarmee je voorkomt dat het kind uiteindelijk de dupe is. Dat is onze zorg. Als er een andere methodiek is om daarvoor te zorgen, dan vind ik dat prima. Als wij als Provinciale Staten met elkaar de beslissing nemen en zeggen dat op het moment dat het nodig is, wij er zijn en dat dan ook de middelen er zijn als het moment echt onverhoopt daar is. Dat is prima. Het kan nu echter niet zo zijn, als wij praten over de begroting 2014 en er geld voor bepaalde zaken opzij wordt gezet, dat wij voor dit onderdeel geen oog hebben. In mijn beleving kan dat niet, maar daarover verschillen wij dan van mening.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp de stappen die de heer Van Wikselaar zet wel, maar ik zei net al dat loslaten best moeilijk is. Soms moet je dat echter doen. Ik ben niet heel erg thuis in de jeugdzorg, maar ik dacht dat het bij wet geregeld is dat je tot een bepaalde datum verantwoordelijk bent en dat een volgende minuut de gemeenten verantwoordelijk zijn. Hoe kun je dat dan opvangen? Uiteindelijk is het dan namelijk uit je handen, omdat het dan bij de gemeenten ligt. Dan ga je daar toch weer een noodverband leggen, terwijl het niet meer jouw verantwoordelijkheid is. Hoe is dat geregeld? Het is toch bij wet geregeld dat je het dan ook gewoon moet loslaten?

Een tweede vraag. Als je nu al een vangnet neerlegt, geeft dat dan niet het effect dat gemeenten wat gemakkelijker achterover gaan leunen, zo van: "Nou ja, mocht het echt niet lukken, dan kunnen wij dat altijd nog doen." Het kan ook wel eens een heel negatief effect opleveren.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Wat betreft punt 2 zit u op dezelfde lijn als de heer Nugteren. Volgens mij zit u op dezelfde golflengte. U merkt bij mij daar de spanning op dat vlak van hoe ver je gaat en wat je wel doet en wat niet. Aan de andere kant blijven bij mij de zorgen nog wel overeind vanuit de input van de gemeenten. Er moet nogal het nodige plaatsvinden.

Als ik kijk naar punt 1 spelen er volgens mij twee dingen. Je kunt natuurlijk wettelijk kijken en zeggen dat op het moment dat het overgaat per 1 januari 2016, dan valt het op dat moment uit je handen. Ik kijk er echter iets anders tegenaan. Wij hebben nu de verplichting, de rol. De taak is nu nog aan ons. Op het moment dat je die taak overdraagt, moet je voor jezelf de verantwoordelijkheid kunnen nemen om te zeggen dat de taak zo is overgedragen dat men de taak uiteindelijk ook kan dragen. Daaraan twijfelt onze partij op dit moment duidelijk. Je kunt wel formeel en wettelijk zeggen dat het niet meer aan ons is, dat de Kamers hebben besloten en dat het zo is, maar op het moment dat ik iets uit handen geef dat mijn verantwoordelijkheid was en waarbij de zorg voor het kind op de eerste plaats staat, zal ik de laatste zijn die zegt dat het een wettelijke zaak is en dat we het maar moeten laten gaan. Dat is onze overtuiging in elk geval.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Ik begrijp uw zorg, maar baseert u die zorg ook op de geluiden die u hoort vanuit de gemeente dat men het niet gaat redden? Of heeft u het gehoord van de gedeputeerde dat nog ergens tegenaan wordt gelopen of dat dit of dat nog gedaan zou moeten worden? Dan is het toch veel logischer dat je nu zorgt dat het allemaal up-to-date is, dat de gemeenten daadwerkelijk toegerust zijn? Dan is het toch veel verstandiger om daarop in te zetten dan om nu al een noodverband neer te leggen? Het lijkt mij logisch dat je daarop inzet en dat we datgene gaan doen wat de gemeenten nog nodig hebben en wat iedereen nog nodig heeft om klaar te zijn, in plaats van om bij voorbaat al een noodverband neer te leggen. Ik zoek er even naar waarom u daar niet om vraagt: gedeputeerde Pennarts, waar loopt u tegenaan? Waaraan moeten wij nog denken? Zij is volgens mij degene die zou kunnen vertellen waar wij tegenaan lopen. Die vragen hoor ik u niet stellen. Ik hoor u wel praten over een noodverband. Waarom doet u dat op deze manier?

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Als ik even terugdenk aan de laatste sessie met de gedeputeerde en de experts op dit gebied, dan kwam er duidelijk van de experts al een signaal dat het wel een heel spannende exercitie wordt. Zelfs zij bevestigen het. De contacten die wij met gemeenten hebben en waar dit dossier op tafel komt, zeggen dat dit bloed, zweet en tranen gaat kosten. Dat zijn een beetje de woorden die geuit worden. Ook horen wij dat men denkt dat het risico wel heel erg groot wordt en dat het kind de dupe is. Die signalen zetten ons op de lijn dat wij vroeg willen voorsorteren als het nog kan.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat is wel interessant. De heer Van Wikselaar heeft verwezen naar de bijeenkomst waar ik zelf ook was. Die bijeenkomst heb ik iets anders geïnterpreteerd. Natuurlijk worden er zorgen geuit, maar die zijn er al drie jaar, vanaf het moment dat bekend werd dat de jeugdzorg zou overgaan naar de gemeenten. Het is een heel ingewikkelde operatie. Zelf heb ik het dus anders geïnterpreteerd.

Ook zie ik dat juist de deadline van 2015 die zo dichtbij komt, maakt dat de gemeenten hier toch te laat aan begonnen zijn. Ik ben er echt van overtuigd dat een aantal gemeenten hebben beseft wat er werkelijk op hen af komt. Dat genereert een bepaalde energie, die maakt dat zij heel voortvarend aan het werk gaan. Ik ben er echt van overtuigd dat op het moment dat je zegt dat we die deadline maar weer moeten opschuiven en dat je de provincie nog maar even moet laten meelopen, maakt dat mensen meer achterover gaan leunen en denken dat als zij het niet redden, de provincie wel weer bijspringt. Ik pleit er echt voor om er heel helder en duidelijk in te zijn, alleen al omdat je, op het moment dat je wettelijk gezien ergens voor verantwoordelijk bent – die wet gaat op een bepaalde datum in –, je daaraan bepaalde consequenties moet verbinden.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een stelling, het is geen vraag.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Versteeg heeft deze opvattingen ook in de Eerste Kamer te berde gebracht. Zij werd daar tegengesproken door mijn partijgenoot Nanneke Quik, die zei dat je wel heel veel druk gaan zetten op de uitvoering van een slecht plan, maar dat het daarmee nog geen beter plan wordt. Dit zijn overigens mijn woorden. Dat wij inderdaad rustig de tijd nemen voor deze transitie, waarvoor wij allemaal gekozen hebben, lijkt mij meer dan terecht.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog even het volgende opmerken, omdat wij anders een heel andere discussie ingaan die veel te ver reikt voor waarmee wij bezig zijn. Het tempo en de feitelijke wettelijke inhoud zijn echt twee verschillende zaken die mevrouw Mineur nu door elkaar haalt. Ik zou er toch echt voor willen pleiten om daartussen onderscheid te maken.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil hierover nog één ding zeggen. Als het gaat om het proces en de vertaalslag naar de gemeenten, sta ik daar nog steeds achter. Dat is een goed proces. Je moet er echter wel voor zorgen dat de kwaliteit geborgd is en dat het kind niet de dupe wordt. Ik val in herhaling, maar dat is het gevoel dat ik erbij heb. Ik zoek naar een modus om daarvoor vroeg genoeg oog te hebben. Ik laat dit dossier nu maar even rusten. Ik wacht de reactie van de

gedeputeerde straks wel even af. Daarna zullen wij bekijken of wij ons amendement, dat wij ons voorgenomen hadden om in te dienen, nog zullen indienen.

Ik probeer snel de hoofdlijnen te pakken. Om over de andere programma's niets meer te zeggen, is ook niet eerlijk als ik wel iets heb gezegd over de eerste zeven programma's.

Programma 8. De SGP is geen warm pleitbezorger van Europa. Wij zetten op dit moment in om zo veel mogelijk geld er vandaan te halen. We zijn namelijk toch wel de grootste betaler. Probeer daaraan duidelijk te werken.

We hebben al eens een evaluatie gehad die in mijn beleving boterzacht is. Ik zou echter heel graag een goed inzicht willen hebben in de inspanningen die wij daarin stoppen en in welke opbrengsten dat oplevert. Het gaat om een reële kosten-batenanalyse.

De communicatieparagraaf verdient wat mij betreft een wat betere toelichting. Zoals het er nu staat, lijkt het er namelijk op dat de mensen een cursus aangeboden krijgen. Aanbieden is heel vrijblijvend. Als een cursus noodzakelijk is, moet die gewoon gevolgd worden. Klaar. Daarop zou wat meer de aandacht gericht mogen zijn.

"Zelfredzaamheid verhogen door de implementatie van een digitaal portaal" valt wat mij betreft onder de soort zinnen die de burger niet begrijpt. Zelf moest ik er ook even over nadenken. Ik dacht misschien wel: als dat nu echt een middel zou zijn, zou het voor ons als Provinciale Staten misschien ook wel een mooi middel kunnen zijn om ons voordeel mee te doen.

De risicoparagraaf blijft een lastige. Ik noem er twee. 25% kans op een strop van €2.600.000 bij Dorrestein. 10% kans op een strop van € 4.400.000 bij de vliegbasis. De rente wordt al niet meer toegevoegd, want dan is de ellende nog groter. Gelukkig heeft de accountant toegezegd deze zaken bij de jaarrekening 2013 goed mee te nemen. Het zit ons niet lekker. In samenhang met de dekkingskans zien wij dan een weerstandsvermogen van de factor 1,43. We zien die ratio de laatste jaren steeds verder afnemen. Dat betekent dat wij pas op de plaats moeten maken met ons beleid om voldoende reservevermogen te hebben om projecten met een forse kans op risico's ten uitvoer te brengen. Een rem erop.

Gegevens als onbenutte belastingcapaciteit zeggen ons in dit kader niet veel, zeker niet in de huidige economische situatie waarin wij verkeren.

Ik rond af. Als bestuurders hebben wij in deze tijd een pittige taak. U als gedeputeerden en commissaris ook. Naar onze overtuiging is Gods woord daarbij het beste kompas. Bijvoorbeeld door uw naaste lief te hebben als uzelf. Als wij daarover serieus nadenken, betekent dat nogal wat. Dan kan het ons heel veel fouten en ellende doen voorkomen. Ik wens u toe dat het woord uw kompas in uw leven en uw dagelijks handelen is. Dat biedt ruimte om te leven voor iedereen. Een maakbare samenleving? Nee, tenzij wij een middel in Gods hand zijn en hij dat geeft. In die afhankelijkheid willen wij met u graag ons werk in 2014 vervolgen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ten eerste wil ik uiteraard ook mijn complimenten maken voor al het werk dat is verricht, zodat er weer een gedegen stuk voor ons op tafel ligt.

50Plus vindt in deze begroting de menselijke maat ver te zoeken. Aandacht voor de bereikbaarheid van kleine kernen wordt steeds meer een ondergeschoven kindje. Openbaar vervoer is en blijft slecht.

De bereidheid om het te verbeteren is er nauwelijks of niet. Een geldkwestie, maar voor de prestigeprojecten, zoals de voormalige vliegbasis Soesterberg, worden miljoenen uitgetrokken.

Natuurlijk is economie een speerpunt, maar de consumenten zijn niet alleen dertigers die alleen in het weekend shoppen, maar ook ouderen die juist doordeweeks consumeren. Zij houden mede het midden- en kleinbedrijf in stand, maar moeten daarvoor steeds meer naar naburige gemeenten, omdat in hun directe omgeving de voorzieningen er niet meer zijn of op het punt staan te verdwijnen.

Daarnaast moet men ook steeds verder reizen voor ziekenhuisbezoek, de apotheek, huisartsenposten en bibliotheken. En niet te vergeten zijn er de herindelingsproblemen die veroorzaken dat een gemeentehuis op vele plaatsen niet meer bereikbaar is of bijna niet meer te bereiken is. Ik kan zo nog wel even doorgaan. Ik vertel niets nieuws, maar blijf het herhalen, totdat ik aan de horizon de stip van verbetering zie die laat blijken dat het beter gaat worden.

De spiraal wordt omgekeerd voor het openbaar vervoer. Door steeds meer te verschrallen, worden de lijnen onrendabel en vervolgens wegbezuinigd, met als gevolg nog minder openbaar vervoer. Door openbaar vervoer slimmer in te zetten, kan er juist geld gegenereerd worden, waardoor de lijnen rendabeler worden. Daar wil men echter niet naar luisteren.

Ik wil graag even reageren op de opmerking van mevrouw Versteeg. Het moet niet zo zijn dat openbaar vervoer altijd rendabel moet zijn. Het gaat er juist om dat wij zorgen voor een acceptabel voorzieningenniveau. Daarvoor betalen wij met z'n allen belasting. Iedere inwoner mag daarvoor iets verwachten. Inwoners zonder auto betalen ook belasting. Zij hebben niets aan snelwegen van vijf of meer rijstroken, waar vele miljoenen naartoe gaan. Wij adviseren dan ook om te werken aan een betere afstemming tussen het BRU en de provincie voor wat betreft het openbaar vervoer.

Mevrouw VERSTEEG (D66) Mijnheer de Voorzitter! Ik zou graag aan mevrouw Hoek het volgende willen vragen. Zij zegt dat er een acceptabel voorzieningenniveau moet zijn voor openbaar vervoer. Dat deel ik met haar. Deelt zij echter ook met mij dat een bezettingsgraad van 0,6 niet acceptabel is en dat je daar als maatschappij wel kritisch naar moet kijken?

Mevrouw HOEK (50Plus): Ik heb dat juist ook aangehaald. Als je ervan uitgaat dat alles rendabel moet zijn en als je daardoor steeds meer bepaalde voorzieningen gaat weghalen, omdat ze niet meer rendabel zijn, dan gaat het om een omgekeerde spiraal en worden de voorzieningen nog slechter. Op een gegeven moment worden lijnen dan opgeheven, omdat ze totaal niet meer rendabel zijn. 50Plus vindt juist dat je, als je het dan toch over openbaar vervoer hebt, het zo moet inrichten dat het wel rendabel wordt. Bijvoorbeeld door het iets oprekken van bepaalde lijnen, zodat ze niet om 18.00 uur 's avonds stoppen, maar om 20.00 uur, waardoor de forenzen 's morgens wel het openbaar vervoer kunnen gebruiken, maar 's avonds niet terug kunnen komen. Als je de tijden iets oprekt, maak je een lijn rendabel, waardoor men meer geld genereert en de lijn in elk geval geen tekort oplevert en men de lijn continueert.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Tussen een rentabiliteit en een bezettingsgraad van 0,6 die absoluut niet rendabel is te noemen, zit natuurlijk nog wel een hele wereld van verschil. Ik neem aan dat mevrouw Hoek dat in elk geval wel met mij eens is.

Mevrouw HOEK (50Plus): Dat is een verschil, maar we moeten er juist aan werken om het openbaar vervoer rendabeler te maken, in plaats van te zeggen dat het niets meer oplevert en dat wij het maar afschaffen. Dan benadeel je toch een heel grote groep van mensen die bijvoorbeeld geen auto hebben. Hoe kunnen zij dan nog ergens komen? Het is steeds meer gericht op mensen of inwoners die een auto hebben. Het is steeds meer gericht op de inwoners die naar hun werk toe gaan. Natuurlijk is dat belangrijk. Er is echter een steeds grotere groep die niet meer naar het werk gaat en dat zijn de ouderen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik stellen dat D66 rentabiliteit en een goed openbaar vervoer zeker samen vindt gaan, maar dat ik de indruk heb dat wij een iets andere invulling hebben van het begrip rentabiliteit.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil alleen even opmerken dat als mevrouw Hoek nog eens de behoefte heeft om zich aan te sluiten bij een andere partij, zij zich bij de SP goed thuis zal voelen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Aan het einde van mijn betoog kom ik tot iets dat u misschien ook wel zal aanspreken.

Ik mis het volgende. Natuurlijk wordt heel veel ingegeven door het Rijk. Wij zijn een tussenschakel tussen het Rijk en de gemeenten. In de gemeente word je geconfronteerd met alle bezuinigingen. Toch zou je ook vanuit het middenbestuur, wat de provincie is, wel iets kunnen doen. Wij doen bijvoorbeeld een voorstel. Er worden namelijk geen voorstellen gedaan om de koopkracht die toch zeker bij ouderen vermindert, daar iets tegenover te stellen. Wij stellen voor om de provinciale belastingen, zoals opcenten, voor deze groep te bevriezen, om voor degenen die echt niet van het openbaar vervoer

gebruikmaken, maar wel met de auto – als zij al een auto hebben – naar voorzieningen toe moeten, te bekijken of wij voor de ouderen de opcenten zouden kunnen bevriezen. Misschien is er wel sprake van een percentage, maar moeten wij het niet met de indexaties en dergelijke laten meegaan.

Het is goed dat er veel aandacht is voor recreatie en natuur; daarvan zijn wij een groot voorstander. Als deze echter niet goed bereikbaar of niet toegankelijk zijn, is dat een gemiste kans. In deze begroting is ook te weinig aandacht voor aangepaste woningbouw, zoals levensloopbestendige woningen voor jong en ouder. Als men wil dat de ouderen langer in hun eigen huis blijven wonen, dan zou men de huidige woningbouw anders moeten inrichten. Daarom zouden wij willen meegeven dat er meer samenwerking moet zijn met de gemeenten en dat er meer tijd moet worden gegund, vooral in deze tijd van recessie, om het mogelijk te maken dat om projecten te realiseren, eventuele subsidies aan te passen aan een langer tijdspad, waardoor er meer maatwerk kan worden geleverd.

50Plus wil toch nog even extra aandacht vragen voor de vele wateroverlast op steeds meer plaatsen in de lagere gedeelten van onze provincie, maar ook in de provinciegrensoverschrijdende gebieden. Wij moeten niet eerst wachten tot de boel blank staat en dan extra geld gaan zoeken om het incidenteel op te lossen, maar meer geld vrijmaken om preventief maatregelen te kunnen nemen om meer voorbereid te zijn op actuele situaties. Al zou het alleen maar zijn om op die momenten meer pompen te kunnen inzetten. Onlangs was het bij Kockengen en omgeving te laat en waren er te weinig pompen, waardoor er langer dan nodig overlast is geweest.

Ik sluit af en dan kom ik hiermee misschien toch mevrouw Mineur tegemoet. Wij moeten meer gaan samenwerken. Dan bedoel ik: wij, met elkaar, zoals wij hier zitten. We zijn een samenstelling van in beginsel verschillende partijen, van het ene uiterste naar het andere uiterste. Tussen de partijen in bestaan er raakvlakken. Voor de ene partij is mobiliteit een heel ander begrip dan voor de andere partij. Beide hebben zij echter het doel om te komen waar men moet zijn of waar men naartoe wil. Laten wij elkaar de hand reiken, zodat wij samen kunnen komen waar men wil zijn of waar men moet zijn.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Duisternis kan geen duisternis verdrijven. Alleen licht kan dat doen. Er zijn twee manieren om licht te verspreiden. Of je bent zelf de kaars, of je bent de spiegel die het licht reflecteert. Vandaag wil ik de spiegel zijn ten aanzien van een onderwerp dat naar mijn mening wat onderbelicht blijft.

Ik ben geen zwartgallige man, geen pessimist en ook geen doemdenker. Over het algemeen kijk ik redelijk optimistisch naar de toekomst. Ik denk dat u mij ook wel zo heeft leren kennen in de afgelopen tweeënhalf jaar. Zo ook vandaag. Straks staat het Natuurbeleid 2.0 op de agenda. Daarover heb ik over het algemeen ook wel een goed gevoel. Ik heb er dus eigenlijk best zin in om vandaag positief te zijn. Voordat u zich afvraagt of u Emile Ratelband naar de microfoon hebt geroepen: wees niet bevreesd. Ik zal mijn bijdrage dan ook niet eindigen met een 'tsjakka!'. Mijn bijdrage gaat straks wel verder met het uitdelen van complimenten, gevolgd door een onderwerp dat nu in de aandacht staat en waar onze fractie periodiek al mee bezig is sinds 2007, het moment dat wij onze intrede deden in deze Staten. Op dit onderwerp wil ik via die zogenaamde spiegel wat licht in het college doen schijnen.

Allereerst gaat mijn dank uit naar het college voor de leesbaarheid van deze begroting. Anderen hebben dat ook al gezegd. Zoals wij inmiddels gewend zijn van de heer Van Lunteren, ligt er ook deze keer een zorgvuldige begroting en een solide basis om straks 2014 mee in te gaan. Complimenten hiervoor aan het college.

Voorts wil ik van de gelegenheid gebruikmaken om het college te bedanken voor zijn recente beantwoording van onze egel-vragen, die het probleem van dode egels in onze betonnen tuinbak aanroerden. Ik moet zeggen dat dit mijn vertrouwen in het instrument artikel 47-vragen weer wat heeft doen herstellen. Waar in het verleden heel goede vragen gevolgd werden door – naar onze mening – minder goede antwoorden, was dat nu anders. Meestal begint zo'n vragenset met de zinsnede "Bent u bereid om" en wordt deze afgesloten met een vraagteken. Vervolgens komt er dan meestal een

antwoord dat uitlegde waarom men niet bereid was om ... Zo niet deze keer. Vraag: bent u bereid om? Antwoord: ja. Ik heb het een paar keer gelezen. Het stond er echt. Ik heb dat als heel verfrissend ervaren. Mijn dank daarvoor aan het college.

Niet dat ik mij verder met de uitvoering wil bemoeien, maar een kleine tip wil ik nog wel meegeven. Wellicht kan het namelijk heel simpel en hoeft de oplossing niet gevonden te worden in trapachtige constructies. Misschien dat een klein stukje afgraven, met een hoek van 45 graden op de betonnen bak al voorkomen dat de egels erin vallen.

Dan het onderwerp waarover ik het nu wil hebben. U kent ze wel: die postertjes aan lantaarnpalen of op het prikbord van de supermarkt. 'Vermist' staat er dan op, gevolgd door een signalement, inclusief foto en een oproep om vooral te bellen. Waar heb ik het over? Ik heb het over het gegeven dat veel mensen deze laatste strohalm proberen aan te grijpen om hun geliefde huisdier, bijvoorbeeld een kat, terug te vinden. Ik heb net via de bode hiervan wat voorbeelden laten uitdelen. Wellicht dat ze u nog niet allemaal bereikt hebben. Het kan zomaar zijn dat deze provincie daarin ook een rol speelt. Wat is er namelijk aan de hand? In Nederland leven zo'n 3.000.000 katten, waarvan een aanzienlijk deel een zwervend bestaan leidt. Omdat zij overlast veroorzaken en schade zouden toebrengen aan de natuur, mogen verwilderde katten in Nederland worden afgeschoten door jagers. Jaarlijks gaat het hierbij om tussen de 8000 en 13.000 katten. Dit kan door provincies zo geregeld worden via artikel 67 van de Flora- en Faunawet. Provincies mogen dus zelf bepalen of verwilderde katten afgeschoten mogen worden door jagers. Sinds de bevoegdheid is overgegaan van het Rijk naar de provincies, hebben Friesland, Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Brabant een aanwijzing op grond van artikel 67 van de Flora- en Faunawet gegeven. In andere provincies mag dus niet op de kat gejaagd worden. De kat staat dus nog wel op de afschotlijst van de provincie Utrecht. In de provincie Utrecht worden jaarlijks tussen de 700 en 1000 verwilderde katten in het buitengebied afgeschoten. Onder de dodelijke slachtoffers bevinden zich echter niet alleen verwilderde katten, maar ook gewone huiskatten. Deze zijn namelijk niet van hun verwilderde soortgenoten te onderscheiden. Exacte cijfers hierover zijn niet bekend, want de dode katten hoeven niet te worden aangemeld en er wordt niet gecontroleerd op een chip. Logischerwijs is het echter zeer aannemelijk dat dit het geval is, wat ook blijkt uit geluiden die afkomstig zijn van de jagerswereld zelf. Bovendien lijken de cijfers dit te bevestigen. Er worden jaarlijks tussen de 700 en 1000 katten afschoten in Utrecht, terwijl de provinciale telling omtrent zwerfkatten uitkomt op 140. Door het vizier is namelijk niet te zien of het een verwilderde kat betreft of een gewone huiskat. Zo blijkt dat tijdens een onderzoek naar verwilderde katten, waarbij de verwilderde katten een zendertje kregen, zich onverwachts toch verbaasde kattenbezitters te melden die zich afvroegen wat er toch met hun kat was gebeurd. Sommige katten lopen soms een tijdje van huis weg, om daarna weer terug te komen. Ook de locatie van de gesignaleerde kat zegt dus niet of het om een huiskat of een zwerfkate gaat. Ook het gedrag van een zwerfkate is niet te onderscheiden van een huiskate die even op stap is. Niet elke huiskate laat zich immers gemakkelijk aanhalen. De noodzaak om katten te bejagen is nooit aangetoond door het college. Utrechtse cijfers ontbreken in het geheel. In die zin is het kattenafschot totaal niet onderbouwd. Eenzelfde gebrek aan onderbouwing was voor het Gerechtshof in Middelburg de reden om het aanwijzingsbesluit van de provincie Zeeland nietig te verklaren. De angst dat de kat bijdraagt aan de achteruitgang van beschermde weidevogels lijkt bovendien ongegrond. Uit onderzoek van SOVON (Vogelonderzoek Nederland) blijkt namelijk dat de kat slechts verantwoordelijk is voor een zeer minimaal percentage van de predatie op weidevogels. Slechts een van de 662 onderzochte kuikens was gepakt door een kat.

Jacht op katten heeft ook geen zin. Zwerfkatten leven in groepen, waarbinnen elke kat zijn eigen plek heeft. Als er een kat wegvalt, wordt zijn plek meteen ingenomen door een nieuwe zwerfkate. De overlast en daarmee de schade die de groep veroorzaakt, zullen dus hetzelfde blijven. Dit jachtbeleid herzien en andere mogelijkheden benutten om de zwerfkattenpopulatie in te perken, zou verstandiger zijn. Voorkomen is beter dan genezen. Wie al een kat heeft, zou er daarom goed aan doen deze te laten castreren c.q. te steriliseren. Natuurlijk is het zeer verstandig je kat te laten chippen en registreren. Zwerfkattenpopulaties die overlast geven, kunnen worden aangepakt door de dieren te vangen, onvruchtbaar te maken en weer terug te plaatsen. Dat is de zogenaamde Trap-Neuter-Return-methode. De dieren worden gecastreerd of gesteriliseerd en vervolgens op dezelfde plek teruggezet. Kittens worden opgevangen, gesocialiseerd en via het asiel als huiskatten geplaatst. Terugzetten van

zwerfkatten zorgt nog wel eens voor onbegrip, omdat veel mensen verwachten dat hiermee opnieuw problemen worden opgeroepen. Dat is echter niet het geval. Eenmaal terug in zijn groep zal een geïmplanteerde kat veel rustiger zijn door de veranderde hormoonhuishouding. Omwonenden zullen er dus veel minder last van hebben. Ook groeit de populatie niet meer, omdat de dieren onvruchtbaar zijn gemaakt en nieuwe, niet-steriele katten niet meer worden geaccepteerd door de groep. Uiteindelijk, zo leert de ervaring, wordt de groep steeds kleiner en zal deze door natuurlijk verloop uitsterven. Zowel voor mens als dier is dit de beste oplossing. Afschot is dweilen met de kraan open.

De jacht op zwerfkatten is een actueel onderwerp. Als PvdD hebben wij een tijdje geleden een petitie afgesloten, die aan de provincie Utrecht vraagt om haar aanwijzing om katten te doden, in te trekken en om te focussen op de duurzame en diervriendelijke methoden. Deze petitie is ondertekend door 2688 mensen. Toevalligerwijs heeft ook de Dierenbescherming onlangs een petitie georganiseerd die nee zegt tegen het afschieten van zwerfkatten en ja tegen een diervriendelijke aanpak. De Dierenbescherming kreeg ongekende aandacht voor haar campagne, van zowel media als het publiek. Er is massaal gereageerd op deze noodkreet. 136.113 mensen hebben hun handtekening geplaatst en daarmee aangegeven dat de jacht op zwerfkatten in ons land moet stoppen.

Hierbij dien ik een tweetal moties in. Voor de motie M49 vraag ik een hoofdelijke stemming aan.

Motie M48 (PvdD): voorkomen zwerfkattenpopulaties.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2014, ter bespreking van de Begroting 2014;

constaterende dat:

de verwilderde kat is aangewezen door de provincie Utrecht om met het geweer af te schieten.

overwegende dat:

'voorkomen beter is dan genezen'.

verzoekt het college van GS om:

bij het Rijk te pleiten voor gedegen TNR-ontheffingsbeleid (Trap, Neuter, Return) en identificatie- en registratiebeleid, zodat voorkomen kan worden dat zwerf kattenpopulaties ontstaan.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie M49 (PvdD): kat.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2014, ter bespreking van de Begroting 2014;

constaterende dat:

de verwilderde kat door de Provincie Utrecht is aangewezen ter eliminatie.

draagt het college van GS op om:

de kat uit het 'Besluit tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken' (Provinciaal Aanwijzingsbesluit) te halen en aldus te stoppen met het afschot van katten.

En gaat over tot de orde van de dag.

Tot slot zouden wij via u onze eigen petitie willen aanbieden aan het college. Ik zie dat de petitie eraan komt.

De VOORZITTER: De moties M48 en M49 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De algemene beschouwingen staan open voor elk onderwerp. Het onderwerp dat hier is gekozen heeft naar mijn idee weinig relatie met de begroting. Vandaar dat ik er niet op ben voorbereid. Ik zou toch wel willen weten welke relatie dit onderwerp heeft met de begroting.

Dan nog iets anders. Ik schat dat wij in de provincie 200.000 katten hebben. Dat betekent dat 1% op deze wijze voortijdig aan het einde van hun leven komt. Overigens heb ik wel sympathie voor uw opvattingen. Ik begrijp toch niet helemaal waarom het nu op deze wijze onder de aandacht moet komen. U had het naar mijn mening ook op een andere manier kunnen doen. De algemene beschouwingen zijn toch niet alleen maar bestemd voor het eruit nemen van een zo'n onderwerp, dat ook niet direct met de begroting zelf te maken heeft. Als u dat aangesneden had, had u mijn volledige sympathie daarvoor gehad, maar ik vind het nu toch heel zwaar aangezet.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het eigenlijk niet eens zozeer een vraag. Ik vind het meer een mening over mijn bijdrage als zodanig. Ik denk dat ik eigenaar ben van mijn eigen tekst en dat ik zelf mag bepalen wat ik belangrijk vind om vandaag naar voren te brengen. Dat is mijn antwoord. Iedereen uit deze zaal pakt zijn eigen speerpunten eruit. U hebt mij ook in algemene zin over de begroting horen zeggen dat ik de heer Van Lunteren en meer in het bijzonder het college, heb gecompimenteerd met deze begroting. Ik heb nog wat egel-vragen aangeroerd. Mijnheer Nugteren, ik ga over mijn eigen onderwerpen en daarmee moet u het volgens mij maar doen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Daarmee is een einde gekomen aan de eerste termijn van de kant van de Staten. Ik geef u graag de gelegenheid om hierover allemaal na te denken en het door te praten tijdens de lunch. Ik wil graag schorsen tot 13.30 uur. Daarna gaan wij door met de eerste termijn van de kant van het college. Ik wens u een smakelijke maaltijd. De vergadering is geschorst.

Schorsing van 12.48 uur tot 13.39 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik geef eerst het woord aan gedeputeerde Van Lunteren.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor allemaal rumoer en drukte over wat er wel en niet op het beeldscherm verschijnt. Om u misschien een beetje mee te nemen: wij dachten eerst nog dat, toen aan het begin van de vergadering op de kleine schermpjes de CDA-kleuren door het hele scherm heen liepen, dit te maken had met het afscheid dat plaatsvond en met de verwelkoming van een nieuw statenlid. Op de een of andere manier heeft de betreffende gedeputeerde het echter voor elkaar weten te krijgen dat hij die kleuren permanent in het scherm heeft weten te boetsen. Nu gaat het hier achter in elk geval goed.

In de afgelopen ochtend heeft u met elkaar gesproken over de begroting zoals wij u die voor 2014 hebben aangeboden. U heeft daarbij een aantal complimenten gemaakt over de leesbaarheid ervan. Zoals u van mij weet, breng ik die altijd weer graag over aan de mensen die achterin zitten en die dat werk voor ons doen. Je kunt daarvan als college namelijk heel veel vinden en je kunt aangeven wat de lijnen zijn die erin moeten staan, maar om ervoor te zorgen dat het dan ook nog op een goede manier op papier komt, zijn daar een heleboel andere mensen heel erg druk mee. Ook namens mij vanaf deze plaats dank ervoor dat ik die ondersteuning daarbij elke keer weer mag hebben.

Dan de opmerkingen zoals die door eenieder gemaakt zijn. Wij zullen de beantwoording zo laten verlopen dat ik in algemene zin een aantal dingen zeg, die u heeft opgemerkt met betrekking tot de techniek van het stuk, dus echt de financiën. Daarna zullen wij als gedeputeerden afzonderlijk nog de vragen beantwoorden. Ik zal dan beginnen met de onderdelen die betrekking hebben op mijn portefeuille.

Om te beginnen is er een discussie die elk jaar toch een beetje terug dreigt te komen, namelijk die over de reserves en dat het college meer heeft uitgegeven dan dat er binnenkomt. Om verwarring te voorkomen – wellicht komt het daaruit voort – wil ik uw vragen om bladzijde 23 van de begroting erbij te pakken. Dat helpt misschien meer dan wanneer ik elke keer hier alleen maar alle bedragen ga oplepelen. Een belangrijk staatje op die pagina staat bij 2.5 van de reserves en waarin de mutaties in de reserves worden aangegeven. Op het moment dat u zorgen heeft dat er elke keer vanuit de algemene middelen wordt uitgeplust – daar zit namelijk met name dat deel wat onvoorzien is en dat een incidentele uitgave is – ziet u dat daarvan in 2012 en 2013 meer dan € 20.000.000 is uitgegeven en dat wij daarvan in 2014 nog maar € 482.000 uitgeven, om uiteindelijk in 2016 en 2017 op de nul uit te komen.

Ten aanzien van alle andere reserves die wij uitgeven, ben ik er voor de zekerheid toch nog eens doorheen gewandeld, voor het geval het nu geen verwarring is, maar een fout van mijn zijde. U baseert zich natuurlijk ook op iets. Als ik al die programma's zie, gaat het om zaken die wij van tevoren hebben bedacht met elkaar en waarvan wij hebben gezegd dat wij ervoor zouden sparen en het geld op een later moment zouden uitgeven. Dat betekent dat je op bepaalde momenten altijd meer uitgeeft dan er binnenkomt en dat je op sommige momenten minder uitgeeft dan er binnenkomt. Dat ziet u bijvoorbeeld in de jaren 2016 en 2017 gebeuren, waarbij er meer gespaard wordt en het uiteindelijk weer zo zal zijn dat je in de jaren erna weer meer uitgeeft. Dat heeft veel te maken met het feit dat wij het systeem, zoals wij dat hier kennen en waarbij we direct vanuit de begroting dekken, eerst voorhanden moeten hebben. Veel van de projecten die de provincie draait, zijn meerjarige projecten. Dat maakt dat je ervoor moet sparen, voordat je het geld kunt uitgeven.

De kritiek die er dus in het verleden is geweest, heeft het college, ook bij aanvang, ter harte genomen. Daaraan wordt gewerkt. Terecht. De heer Van Wikselaar heeft daaraan menigmaal gerefereerd, namelijk dat wij ervoor moeten zorgen dat je je zaken structureel op orde hebt en dat wij daaraan niet incidenteel invulling moeten proberen te geven. Ik hecht eraan dat toch nog een keer goed voor het voetlicht te brengen, want dat is toch de lijn die wij hebben ingezet en het op die manier verwoord staat.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Lunteren keek niet specifiek in mijn richting, maar ik voelde mij toch wel een beetje aangesproken. Daarom reageer ik maar even. Ik heb geen enkel bezwaar dat wij geld dat op de plank ligt gebruikt wordt. Sterker nog, dat is prima zelfs. Dat moeten wij vooral doen. Zoals ik aangaf zijn wij geen beleggingsinstelling. Wij zijn er niet voor het rendement, maar wij zijn er voor het ten nutte te laten komen van de gemeenschap. Wij hebben juist een omgekeerde zorg, zoals wij al hebben aangegeven, namelijk dat er iets meer vet op de botten is dan noodzakelijk is. Dat betreur ik weer, want dat gaat dan ten koste van de hoogte van de algemene reserve. Dat gaat ten koste van onze beleidsvrijheid om dingen te doen die wij nuttig vinden. Ik herken uw opmerking. Ik vond hem niet op mij van toepassing. Ik heb er wel voor de derde keer al iets anders bij opgemerkt, namelijk dat ik in de berichtgeving wel een belangrijk punt vind. Je kunt namelijk wel zeggen dat je wel stevig in de plus eindigt, solide, enzovoort, maar mensen snappen het niet als er tegelijkertijd, heel terecht en met onze volledige instemming, € 24.000.000 meer uitgaat dan erin komt. Dat is een andere opmerking die meer te maken heeft met de manier waarop je de lay-out geeft en waarop je het vertelt aan de mensen, dan dat wat er feitelijk gebeurt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Wij hebben geprobeerd het met name uit te leggen in de publieksversie, waarmee wij in het verleden werkten, aan de hand van spaarpotten. Je legt het dan uit, net zoals je dat thuis doet. Ik ben dat in elk geval gewend, maar ik ga daarin soms misschien wel wat ver. Ik heb ooit een keer uitgelegd dat ik een spreadsheetje heb, maar dat is misschien een tic van mensen die iets met financiën hebben; zij passen dat ook nog wel eens in de privésfeer toe. Door een jaar heen bekijk je wat er binnenkomt, zodat je het op een juiste manier kunt opvangen wanneer zich kosten voordoen. De begroting zit ook op die manier in elkaar. In sommige jaren heb je inderdaad gespaard wat je in die andere jaren uitgeeft. Er wordt wel eens het beeld gecreëerd dat je meer uitgeeft en dat het dan gevaarlijk is wat er gebeurt, omdat er dan meer wordt uitgegeven dan er binnenkomt. Dat komt doordat je met name voor de grotere projecten spaart en het geld opbouwt. In het voorjaar van volgend jaar komen wij erover te spreken. U maakt er de kanttekening bij aan de hand van de

vraag of we misschien niet te veel sparen en of de spaarpot niet te vol is ten opzichte van de zaken die op stapel staan. Dat punt maakt u volgens mij.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Nog even kort. Het gaat mij in dit geval echt om het beeld dat je schetst voor de burger. Geen enkele burger – dit schat ik zomaar in; dat is misschien een beetje onvoorzichtig – die de eerste drie, vier pagina's van de begroting zal lezen, zal zelfs maar op de gedachte komen dat wij aan het einde van het jaar € 24.000.000 armer zijn dan wij aan het begin van het jaar waren. Dan denk ik dat er in de berichtgeving even iets niet goed is gegaan. Daarvoor heb ik al eerder aandacht gevraagd. Dat doe ik nu nog een keer.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Dat is dus het punt dat ik maak. Je wordt niet armer met deze systematiek. Althans, in het verleden wel. Ik heb aangegeven dat u wat dat betreft terecht een punt had. In principe worden wij volgend jaar inderdaad € 482.000 armer, maar wel met dien verstande dat dit op een totale begroting is, waarbij je je kunt afvragen of dit geheel is zoals het is. Dat is namelijk het deel dat in de algemene reserve zit, dus wat aan eigen vermogen beschikbaar is en dat je nog niet bestemd had. Het gaat dus om het vermogen dat niet opgebouwd is voor een specifiek doel. Ik probeer onderscheid te maken. Anders zou het verhaal namelijk zo zijn dat je geld zou uitgeven dat je niet hebt. Dat is echter niet aan de orde. Dat is lastig uit te leggen, maar daarom hebben wij geprobeerd dat duidelijk te maken aan de hand van de spaarpotten waarmee je ergens voor spaart. Ik ben het echter met u eens. Mijn communicatieadviseur is terug van vakantie; welkom overigens. Het is de eerste werkdag na haar vakantie. Wij hebben er elke keer weer hoofdbreken over. Tegelijkertijd kijk ik naar Peter, die met enige regelmaat met mij stoeit over hoe wij financiën met communicatie verbonden weten om het op een zo goed mogelijke manier uit te leggen. Het blijft echter lastig. Toch hier ook maar weer een poging gedaan.

Er is een aantal andere opmerkingen gemaakt in het kader van de techniek van de financiën. Een daarvan betreft met name de rentetoerekening, waarover ook een opmerking is gemaakt door de PVV. Ik beperk mij hier even tot de algemene zin van de rentetoerekening. Wellicht dat de gedeputeerde specifiek op de punten die betrekking hebben op zijn portefeuille kan terugkomen. De techniek die erachter zit, is als volgt. We hebben gezien dat in het verleden er rente werd geheven op interne projecten. Er werd daardoor lucht in de begroting gebracht. Het is geld dat je zelf hebt en vervolgens ga je daarop rente toerekenen. Vervolgens ga je dat ook meteen uitgeven. Je bent in feite geld aan het uitgeven dat er niet is. Je rekent namelijk rente aan jezelf. Als portefeuillehouder Financiën heb ik dat in het college ingebracht. Het college was met mij van mening dat dit niet de manier is waarop je het zou moeten willen, zeker niet in de huidige tijd, waarin je er verstandig aan doet om dat soort lucht niet in de begroting in te brengen. De systematiek die dat met zich meebrengt en die wij daarvoor hebben afgesproken, is dat er wel degelijk sprake is van inkomstenderving. We hebben tegenwoordig natuurlijk wel te maken met schatkistbankieren en dat die inkomsten een stuk lager zijn. Toch zijn het inkomsten die je niet meer hebt op het moment dat je dat geld gaat uitgeven.

De oplossing die wij daarin hebben gevonden is het afspreken van de spelregel dat op het moment dat die middelen worden aangesproken, je de inkomsten die je verwacht had in je begroting op dat moment bij het aangaan van de verplichting dekt. Dan geef je aan waaruit je het gaat dekken. Dat kun je op verschillende manieren doen. Je kunt zeggen dat je afspraken maakt met de externe partijen over hoe je het bedrag gaat dekken. Je kunt er ook voor kiezen om het op te vangen binnen de begroting. Dan moet er bij het betreffende voorstel een voorstel gedaan worden hoe dat binnen de begroting te dekken. Die financiële afspraak hebben wij gemaakt. Ik ben van mening dat dat een afspraak is die in elk geval voorkomt dat wij toch middelen aan het uitgeven zijn die er feitelijk niet zijn en die daarmee de lucht uit de begroting wegduwen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik geloof dat wij hier geen discussie hebben over die systematiek. Daarover hebben wij eerder gesproken. Dat vinden wij prima. Onze kritiek richt zich erop dat het gaat om het Hart van de Heuvelrug en dat het a. met externe partijen is en b. omdat het rood voor groen zou zijn en dat je uiteindelijk onder de streep zou sluiten met nul. In die situatie vinden wij dat het wel rechtvaardig is dat degene die voorfinanciert een bepaalde rentevergoeding krijgt. Ik ben het dus eens met de systematiek, maar in dit specifieke geval vind ik toch wel dat de

provincie gecompenseerd moet worden door het project en misschien dus door die andere partners, hoe je het ook wilt uitleggen, maar in elk geval door het project. Dat verschil wil ik wel aanbrengen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): In algemene zin heb ik willen opmerken dat het een afweging is per beleidsterrein hoe daarmee om te gaan. Het kan namelijk ook zo zijn dat u als Staten, al dan niet op voordracht van het college, besluit het desbetreffende beleidsdomein dusdanig relevant te vinden dat gezegd wordt dat u bereid bent om die kosten niet extern neer te leggen, maar ze zelf te dragen. Daarvan hebben wij gezegd dat die afweging mogelijk moet kunnen zijn. Daarvoor wordt gekozen vanuit de invalshoek waarvoor wordt gekozen. Wellicht dat de gedeputeerde daarover straks vanuit zijn perspectief met betrekking tot het onderhavige voorstel zijn opmerkingen bij u kan neerleggen. Volgens mij heeft u daarover echter ook, ten aanzien van het specifieke onderwerp, nader met elkaar gesproken.

Dan ligt er nog een specifieke vraag met betrekking tot de dividenduitkering van Vitens. Door een aantal van u is daarover een opmerking gemaakt. Ik beantwoord hieromtrent de algemene punten. De gedeputeerde komt daarover specifiek nog een keer te spreken als aandeelhouder Vitens. De systematiek die wij hebben, is dat het gaat om algemene dekkingsmiddelen. U had daarover een klein debat met elkaar voor wat betreft de opcenten. Die dekkingsmiddelen komen dus in algemene zin binnen. Dat geldt dus ook voor het dividend. Op het moment dat het dividend binnenkomt, is dat op dat moment een algemeen dekkingsmiddel dat voor allerlei zaken kan worden aangewend. Ik hecht eraan, los van alle politieke en andere opmerkingen die u daarbij kunt hebben, om dat uitgangsprincipe wel overeind te houden en om die niet specifiek anders te gaan invullen vanwege het feit dat dit nu eenmaal ook niet kan. Zeker als het om de opcenten gaat, is dat gewoon ook wettelijk bepaald.

Ik ga nu ook in op het amendement A61 om de winst terug te laten vloeien naar de inwoners. Om te beginnen was er onduidelijkheid over wat u nu precies bedoelde. Ik geef dit nog maar een keer mee, want in het interruptiedebat leek u daarmee te bedoelen dat u het aan water wilde uitgaven, dus dat u het thematisch wilde koppelen. Ik kreeg niet mee wat nu specifiek de opdracht was. Laat ik er gewoon bij blijven dat in algemene zin het een algemene inkomstenbron is en dat deze niet te koppelen is aan een specifiek beleidsterrein. Dat in acht genomen en gezien het feit hoe de dekking tot stand is gekomen, ontraad ik het amendement.

Dat brengt mij direct bij amendement A62, waarbij een reshuffle plaatsvindt in het geheel van hoe de dekkingen exact tot stand zijn gekomen. Als ik door de oogharen kijk, zie ik niet heel direct welke exacte wijzigingen het nu met zich meebrengt in de begroting. Volgens mij is het effect namelijk vrijwel hetzelfde. U koppelt de bedragen exact aan elkaar. Dat gaat in tegen die financiële systematiek, terwijl het eindsaldo hetzelfde blijft als je alles plust en mint met elkaar. Ik heb geprobeerd het amendement een paar keer door te lezen, maar dit is het eindbeeld dat ik erbij heb.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! We hadden er misschien een strip bij moeten tekenen, zodat wij precies met plaatjes hadden laten zien wat wij bedoelen. Het gaat erom dat wij graag willen dat dingen die bij elkaar horen, onder het juiste kopje blijven vallen. Dat betekent dat dingen die horen onder Bestuur en Middelen, ook betaald worden uit Bestuur en Middelen en dat eventuele extra uitgaven uit dat potje betaald worden. Dan is onze suggestie in de toelichting dat wij de externe representatiekosten een stukje terugbrengen en daarmee dus de kosten dekken.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Laat ik u daarop dan het volgende zeggen. Als het u daarom te doen is, dan ontraad ik u in principe amendement A62. Als ik daartegenover nu het volgende toezeg. Naar aanleiding van het debat dat wij de vorige keer hadden, heb ik eens naar de jaarrekening gekeken. Laten wij met elkaar afspreken, zoals wij dat elk jaar doen, zoals blijkt uit de jaarrekeningen, dat wij zorgvuldig omgaan met de betreffende post, dus dat wij stevig blijven inzetten om op een goede en verantwoorde manier met die post om te gaan. Voor zover ik kan overzien wordt daar jaarlijks altijd onderuitgeput. Dat is volgens mij goed bij zo'n post. De reden waarom ik amendement A62 ontraad is dat wij de systematiek van de begroting, waarbij algemene dekkingsmiddelen algemene dekkingsmiddelen blijven, overeind moeten houden. Dan heeft u dus wel een toezegging, maar ontraad ik toch echt amendement A62, omdat dit de hele financiële systematiek

ter discussie stelt, terwijl u dat niet wilt in dit amendement. Echter, door de argumentatie die u eronder legt en het effect dat dit amendement heeft, is dat wel het geval. Ik wil er dus wel mee omgaan, maar ontraad het wel.

Verder zijn de punten die nog komen ook financieel van aard, maar zijn die meer specifiek gericht op de portefeuilles die ik als gedeputeerde bekleed voor mobiliteit, economie, bestuur en organisatie. Op die manier wil ik de beantwoording vervolgen.

Vanuit de PvdA is de opmerking gekomen over de vervoersregio en is gevraagd hoe daarmee om te gaan en hoe daarbij de Staten te betrekken. Zoals ik dat tot nu toe doe, koppel ik telkens terug wat precies de situatie is. Het belangrijkste punt dat daarover nog moet komen, is met name de Kamerbehandeling. Er is op dit moment niet veel duidelijkheid over wanneer die er komt. We hebben hier trouwens de knip aangebracht tussen vervoersregio en het andere deel. Ik wil voorstellen op die manier te werk te blijven gaan. Zodra er duidelijkheid vanuit de Kamer komt, zo is ook de afspraak met het BRU, kunnen wij dan in overleg treden. Ik kan mij voorstellen dat wij dan een intensiever traject met de commissie afspreken. Ik denk dat wij dan ook goed moeten kijken hoe wij dat in de samenstelling van de commissie doen. Via uw voorzitter wil ik bekijken hoe wij dat vormgeven. Misschien dat u daarvoor een losse overlegstructuur kunt inrichten, omdat het natuurlijk raakvlakken heeft met aan de ene kant het bestuur en het aan de andere kant heel nadrukkelijk veel met mobiliteit te maken heeft.

Dat brengt mij meteen bij de motie van de SP met betrekking tot de stroppenpot, zoals die werd geformuleerd. Bij de SP bestaan er wat zorgen over de vraag of wij wel in staat zouden zijn om allerlei kosten op te vangen. Om te beginnen doteren wij jaarlijks al een bedrag van € 360.000 om eventuele kostenverhogingen te kunnen opvangen en daarmee dus ook die indexeringskosten te kunnen opvangen. Dat hebben wij geregeld binnen het geheel. Hoe wij dat voor de toekomst gaan regelen, is gewoon onderdeel van een volgende aanbesteding. Wij geven daarover toch aan dat dit iets is dat in het Strategisch Mobiliteitsplan thuishoort en niet bij een begrotingsbehandeling zoals op dit moment. Ik ontraad deze motie om die reden.

Wij hebben al meerdere malen een discussie gehad over het BRU. Ik vind het niet verstandig om op voorhand al bedragen te reserveren voor iets wat onze kant op komt. Ik wil daarover straks in eerste instantie het gesprek aangaan met het BRU en bekijken hoe de zaken daar georganiseerd zijn. Op basis daarvan zal ik het gesprek met u voeren hoe wij dat vervolgens al dan niet in de begroting opnemen. Op dit moment heb ik, hoe aardig het meedenken ook is, niet direct de behoefte om dit los te regelen binnen de begroting.

Mevrouw MINEUR (SP); Mijnheer de Voorzitter! Zojuist heb ik de gedeputeerde goed gehoord toen hij zei dat er goede reserveringen gemaakt moeten worden voor wat er op ons afkomt. Dat lijkt mij heel verstandig. Ik begrijp het daarom niet zo goed, nu er op dit moment diverse factoren zijn die het echt aanbevelenswaardig maken om ervoor te zorgen dat wij voldoende geld voorhanden hebben. Ik begrijp dat u zegt dat het BRU dan zal denken dat het geld allemaal voor hen is, maar het wordt natuurlijk nadrukkelijk vastgelegd dat er echt meerdere kwesties spelen en dat het echt niet zo is dat wij het geld klaarleggen voor het geval het BRU geld te kort komt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Ik probeer aan te geven dat er op dit moment, met de reserveringen die wij hebben, al een soort stroppenpot is. Wij schatten in dat dit op dit moment voldoende is om het op te kunnen vangen. Het enige andere onvoorzienbare is wat er eventueel vanuit het BRU nog onverwacht deze kant op zou kunnen komen. Dat is op dit moment niet in te schatten. Dat maakt het heel erg lastig om te zien welk beleid er nu onder ligt. Er ligt namelijk beleid onder, op basis waarvan de begrotingen tot stand zijn gekomen. Die gesprekken zijn op dit moment nog niet gevoerd. Dan wordt het erg veel koffiedik kijken. Op dit moment is het BRU in staat binnen de eigen begroting het openbaar vervoer te financieren op de wijze waarop hij het beleid heeft geformuleerd. Dat is voor mij op dit moment een gegeven. Wij kunnen daarmee het beleid continueren. Dat is het belangrijkste dat op dat moment wordt gevraagd. Alles wat daarna komt, gaat om politieke keuzes. Het is niet logisch om op voorhand die politieke keuzes te verankeren in middelen die je daarvoor

vrijmaakt. Dan moet u het anders formuleren en zeggen dat u meer ambitie hebt dan het BRU en dat, als het BRU hier binnenkomt, u er zo veel meer aan wilt uitgeven.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het punt is juist dat wij niet zo goed weten wat er op ons af komt. Natuurlijk is die € 360.000 een leuk bedrag, maar er komt veel meer op ons af. Daarom vragen wij het geld apart te zetten. Misschien hebben wij het niet nodig, maar dan hebben wij nog een lijstje met verzoeknummers; daar gaat het niet om. Zorg ervoor dat voor dit soort noodgevallen er geld beschikbaar is. Dat mag inderdaad wel wat meer zijn dan u nu voorstelt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan wordt het een herhaling van zetten. De middelen zijn er. Op dit moment is er, ook met wat wij voorzien, niet de noodzaak om aanvullende middelen beschikbaar te stellen. Alles wat je aanvullend beschikbaar wilt stellen, is een politieke keuze.

Het is goed om op die manier aan de voorkant daarover te spreken. Dat daagt ons ook uit om te bekijken of wij de boel nog goed op het netvlies hebben. Ik constateer echter dat het beleid zoals wij dat op dit moment uitvoeren, gedekt kan worden met de middelen die daarvoor beschikbaar zijn. Ik constateer tegelijkertijd dat het beleid van het BRU ook financieel gedekt is. Dat kunnen wij ook vanuit de rol van financieel toezichthouder zien. Daarop kunt u mij controleren. De partijen, voor zover wij dat kunnen overzien, hebben dat goed voor elkaar. Dat maakt dus dat alles wat je meer zou willen uitgeven, wel kan, maar er is dan een opdracht om meer politieke ambitie in te zetten. Dat is een ander type opdracht dan het opvangen van problemen. Dat geef ik u mee. Ik voorzie het op dit moment niet en daarom ontraad ik motie M44.

Wij debatteren hier wel vaker over het OV. In de commissie mag ik over het OV debatteren met uw commissielid, de heer Meijer. Ik zie dat u dat consequent doorzet. Het is mooi om te zien dat u die lijn op die manier neerzet. Het wordt dan echter bijna wel vervelend, omdat ik het een beetje zo inleid, maar het antwoord blijft een beetje op dezelfde lijn. Ik kijk dan ook naar mevrouw Hoek, die daarover ook een aantal opmerkingen heeft gemaakt. Gelukkig heb ik de heer Meijer dat niet horen herhalen, namelijk dat wij hier een slecht OV hebben. De heer Meijer heeft dat wel eens bevestigd. Dat is echter totaal niet het geval. Je kunt meer ambitie willen hebben dat je meer lijnen wilt hebben, maar het OV wordt beoordeeld door de reizigers als een van de beste systemen in het land. Daarover bestaat geen discussie. Dat u het OV misschien nog uitgebreider wilt hebben, valt onder de keuzes die u wilt maken. Dit is echter hoe de feiten zijn. De stukken daarvoor leveren wij u telkenmale aan.

Mevrouw Hoek maakte ook nog de opmerking dat het OV niet rendabel hoeft te zijn. Dan ga ik u daarbij helpen. Het OV is nooit rendabel. Dat is namelijk de reden waarom wij er per jaar een kleine € 30.000.000 bij leggen. Wij doen dat standaard. Daarmee is niets mis. Je kunt daarover redetwisten. Het is altijd balanceren tussen nuanceringen aan ieders zijde.

Mevrouw Hoek, zo zit het nu eenmaal met het OV. Wij vinden het met elkaar waard om in te investeren, omdat wij er aan de ene kant een sociale kant in zien en wij er tegelijkertijd in zien dat de mobiliteit in brede zin blijft functioneren. Dat debat ging ook even over tafel toen mevrouw Versteeg er nog het een en ander over zei. Mensen die van de ene mobiliteit gebruikmaken, scheppen ook weer ruimte voor andere mobiliteiten. Dat is ook de reden dat wij geld bijdragen. Dat het echter niet rendabel is, is duidelijk.

Ik kom nu bij de moties. De keuze die je maakt is er altijd een van nog minder dan heel erg niet rendabel. Dan heb je het inderdaad over bezettingsgraden van 0,6 en 0,7, zoals de moties M44 en M45 vermelden. Over motie M44 hebben wij een uitgebreide discussie gevoerd. Die wil ik hier niet helemaal overdoen, ook omwille van de tijd. Volgens mij is dat debat gevoerd. De uitkomst daarvan is helder. Ik ontraad motie M44.

Van motie M45 moet ik constateren dat wij er in de afgelopen jaren € 50.000 aan hebben uitgegeven en dat er 0,6 reiziger in zat, dus gemiddeld nog niet eens een hele reiziger per rit. Voordat daarover een opmerking komt: daarbij is de buschauffeur niet meegerekend. Dat maakt echter wel dat de vraagkant heel klein is. Misschien kan ik u wel tegemoet komen met het volgende. Ik heb met de wethouder wel de afspraak gemaakt dat als zij signaleert dat er andere initiatieven zijn die wel

haalbaar zijn, ik van mijn kant dan alle bereidheid heb om daaraan mee te werken. Ik wacht dat af. Het initiatief ligt primair daar.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dit is in grote lijnen wat wij vragen in onze motie. Ik wil graag van de gedeputeerde weten of dat ook betekent dat als in de loop van de dienstregeling blijkt dat er zulke initiatieven zijn, hij daarvoor dan ruimte wil geven.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Het is hier niet helemaal de plek om dat neer te zetten. Het kan wel, want het is namelijk binnen de budgetten. Op dit moment ben ik met de afdeling Mobiliteit aan het bekijken in hoeverre wij in het kader van vraaggestuurd openbaar vervoer op voorhand binnen de concessie kunnen experimenteren. Daar past dit volgens mij prima in. In dat kader kijken wij er dus naar. In bredere zin zie je bij dat soort initiatieven dat er bijvoorbeeld initiatieven zijn bij bedrijventerreinen, waarbij daar slimmer iets kan worden aangeboden, waardoor je mogelijk meer rendabiliteit onder het OV kunt brengen.

U heeft de motie M46, actieplan Geluid voor iedereen, ingediend. Ik vind het aardig dat u de € 100.000 daar nog een keer neerzet. Ik wil u echter ook wijzen op het feit dat in de begroting op dit moment € 1.200.000 per jaar al beschikbaar wordt gemaakt om aanvullende geluidsmaatregelen te nemen. Die inschatting hebben wij gemaakt op basis van alle opmerkingen die breed vanuit de Staten naar voren kwamen over hoe wij daaraan invulling konden geven. Dat komt bovenop de middelen die wij reeds beschikbaar hadden. In onze ogen is € 100.000 sympathiek om daar de aandacht nog eens op te vestigen, maar als college vinden wij dat door dit in de begroting te regelen, wij voldoende rekening hebben gehouden met de wensen vanuit de Staten, passend bij de mogelijkheden die daarvoor binnen de begroting aanwezig zijn.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde suggereert nu dat er eigenlijk al € 1.200.000 wordt uitgetrokken om dit probleem op te lossen. Uit het eigen actieplan Geluid komen echter die 3000 huizen die er nog niet mee geholpen zijn. Daarvoor zoeken wij een oplossing.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In de commissie is ook al meegedeeld dat het college aanvullende middelen beschikbaar heeft gesteld, omdat het zag dat er breed binnen de statencommissie behoefte bestond aan aanvullende middelen voor geluid. Die middelen liggen er nu. Ook hebben wij afgesproken dat de portefeuillehouder Milieu en de gedeputeerde Mobiliteit in het kader van het mobiliteitsplan daaraan een invulling zullen geven. Dat kunnen wij nu hier bij de begroting regelen, maar laten wij nu eerst eens kijken of de middelen die wij beschikbaar hebben afdoende zijn. Dan komt er daarna een finale afweging in deze Staten over de vraag of er in uw ogen voldoende middelen binnen het strategisch mobiliteitsplan uitgegeven worden aan geluid. Dat is een wat logischer moment om dan die afweging te maken.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Begrijp ik het goed dat er een oplossing komt voor deze 3100 huizen of worden ze gewoon gesloopt?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Wij hebben aangegeven dat wij aanvullende middelen beschikbaar hebben gesteld en dat dit ruimschoots meer is dan de € 100.000 die u hier voorstelt. Daarnaast ben ik in dat kader, samen met de gedeputeerde Milieu en natuurlijk in samenspraak met de commissie, bezig met het formuleren van het mobiliteitsplan, waarin exact zal komen te staan hoe wij denken om te gaan met de beschikbare middelen. Dan kunt u, op het moment dat het strategisch mobiliteitsplan hier ter behandeling voorligt, de afweging maken of u vindt dat met € 100.000 extra er dan meer gedaan kan worden. Nu zijn we echter een bedrag aan het reserveren, zonder dat u weet wat met het beschikbare budget exact kan worden gedaan. Ik vind, ook vanuit mijn rol als gedeputeerde Financiën, dat de verkeerde gang van zaken. We moeten eerst kijken hoe er invulling aan wordt gegeven en dan kunnen wij samen bekijken of dat afdoende is. Als het niet afdoende is, dan is het aan de politiek en aan u om een besluit te nemen om daarin eventueel een verschuiving aan te brengen. Dat is nu echter erg onhandig, want nu doen we het een beetje zo; ik wil het graag iets meer onderbouwd doen.

Dan heb ik het merendeel van de punten met betrekking tot mobiliteit besproken. De ChristenUnie heeft nog de opmerking gemaakt in het kader van het fietsnetwerk. Volgens mij weet u dat allemaal wel. We zijn heel erg druk bezig om met het huidige strategisch mobiliteitsplan juist samen met de gemeenten te bekijken hoe wij die ontbrekende schakels ingevuld kunnen krijgen. Daar werken wij aan. Ik verwacht in het voorjaar van volgend jaar hierover met meer duidelijkheid te komen hoe het programma er uit komt te zien.

Verder is er nog de vraag over de ERP. Ook daarvoor geldt dat wij daarover uitgebreid met de Staten van gedachten hebben gewisseld. Ik heb daarover aanvullend nog een keer inhoudelijk met de directie gesproken. Tegen het gebruik van het huis in heb ik zelfs een aantal statenleden daarbij uitgenodigd om hierop een keer dieper in te gaan met de betrokken directeur. Op een gegeven moment moet je op basis van de dan voorliggende stukken een besluit nemen. Ik ontraad deze motie daarom ten strengste, mede gelet op het feit dat ik deze ERP juist wil inzetten, samen met de directie, om te komen tot een stuk standaardisatie in de organisatie en om daarin juist zo min mogelijk vrijheid en flexibiliteit te bieden, omdat wij anders niet datgene gerealiseerd krijgen wat wij willen, want dan zouden wij naar onze inschatting voor nog meer kosten komen te staan.

Volgens mij heb ik nu alle punten die mijn portefeuille betreffen behandeld. Mocht dat net het geval zijn, dan zal ik daarop nader ingaan in de volgende termijn.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er is een aantal vragen gesteld over het Hart van de Heuvelrug. Voor zover wij die niet al in de commissie RGW, dan wel straks bij het afsprakenkader aan de orde hebben, zal ik ze vandaag beantwoorden. Waar ze vooral het afsprakenkader raken, lijkt het mij fatsoenlijk dat wij dan de discussie daarover met elkaar voeren.

De eerste vraag was volgens mij van de PvdA-fractie. Zij maakt zich zorgen – als ik het zo mag samenvatten – hoe zij de rentederving in het kader van het Hart van de Heuvelrug binnen de portefeuille wenst op te lossen. Ik heb daarover in de commissievergadering al enige indicatie gegeven. Wij zullen dit natuurlijk bij de behandeling van de voorjaarsnota definitief maken. Als er echter staat: "dekken in programma 1 en 2", dan zou het ook ten laste van het programma Natuur kunnen komen. In de commissievergadering heb ik echter wel aangegeven dat de eerste gedachten van het college niet in die richting gaan, maar in de richting van het ICT-programma. Dat is ook veilig. Dat zijn lastige keuzes. Binnen het programma, zoals dat draait op 1 en 2, zou het mijn voorkeur hebben om daar in eerste instantie als een vorm van gebiedsontwikkeling de rekening neer te leggen en niet bij het programma waarover wij het straks bij het agendapunt over het Natuurbeleid 2.0 hebben.

Dan de vraag van de PVV. Die vraag heb ik al vaker beantwoord, dus ik zal nu niet al te uitgebreid antwoorden. De Staten van Utrecht en het college van toen – en dus ik, want zo werkt het in dit vak – en ik hebben ooit de afspraak gemaakt om eerst de groene investeringen te doen en daarna rood. Dit vanuit de gedachte in die tijd dat groen extra hulp nodig heeft en dat rood vanzelf gaat. We weten hoe ernstig de wereld veranderd is. Die keuze zouden wij vandaag de dag op die manier niet meer maken. We hebben geprobeerd om het zo realistisch mogelijk in het kader van de grondexploitatie te berekenen en de eventuele tekorten die dit zou opleveren – dat tekort kent u, want dat tekort is geprognosticeerd – gezamenlijk te delen. Dat voorstel moet nog in PS komen. Ik vermoed dat wij er dan nog uitgebreid over zullen spreken. Ik weerspreek de gedachte dat dit programma op volle stoom doorgaat. Je kunt wel constateren dat er heel veel geld is geïnvesteerd in al die groene projecten, maar wij hadden dan misschien anders ook wel in groen geïnvesteerd. We hebben de afspraak gemaakt om dat geld terug te verdienen. Dat is best een stuk ingewikkelder geworden. De heer Dercksen stelde namelijk ook nog de vraag hoe zeker dat is. U zit in dit vak, als ik het zo mag zeggen. Het is natuurlijk niet zeker dat wij al die opbrengsten terughalen. Wij zullen er echter wel ons uiterste best voor doen. Wij hebben daarvoor nu ook enige tijd gekregen.

De ChristenUnie vroeg, met name in relatie tot het nieuwe natuurbeleid, in hoeverre handhaving een knelpunt is als dit oplevert dat er meer mensen zich in de natuur zullen begeven. Collega De Vries en ik spreken morgen onder andere met het Utrechts Particulier Grondbezit, met name over dit punt. Zij agendeert dit ook. Zo heeft zij dat ook in de hoorzitting gedaan, zo heb ik begrepen. Wij noemen het als knelpunt. Het knelpunt handhaving staat ook zo in het nieuwe natuurbeleid benoemd. Het lijkt mij niet het moment om te zeggen dat daaraan iets moet gebeuren. Het is echter een onderwerp dat zowel in onze gesprekken met de samenleving, ook in relatie tot het nieuwe natuurbeleid, maar ook zeker in relatie tot het nieuwe recreatiebeleid van collega De Vries, zeker onze aandacht verdient en waarover wij met u zullen spreken op het moment dat wij denken dat daaraan financiële of beleidsmatige consequenties verbonden zijn in de richting van Provinciale Staten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Voor het geval het nu niet zeker is dat die inkomsten van rood binnenkomen, heb ik de suggestie gedaan om er eerst voor te zorgen dat er geld binnenkomt van een aantal lopende projecten voordat wij weer geld gaan uitgeven. Ik heb begrepen dat er een heleboel aan groen is uitgegeven, maar dat er ook nog steeds een nieuw project op stapel ligt, zo heb ik mij laten vertellen. Twee zijn er nog niet klaar, dus helemaal klaar met het uitgeven aan groen bent u niet. Kunnen wij niet gewoon afspreken, nadat er zo veel geld is uitgegeven, dat wij er eerst voor zorgen dat er geld binnenkomt, voordat er weer geld uitgaat? Anders bent u straks vertrokken en zit er een nieuw college of een nieuwe gedeputeerde of misschien is het pas in het college daarna als het klaar is. Dan kunnen wij er in elk geval voor zorgen dat wij niet opnieuw worden geconfronteerd met deze tekorten.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp de vraag, want wij hebben deze discussie met uw partijgenoot in de commissie gevoerd. Het probleem bij het Hart van de Heuvelrug is juist dat vrijwel alle groene investeringen gedaan zijn, zoals de investeringen rondom de sauna, om maar een concreet voorbeeld te noemen. De enige plek waarop wij dan nog wel kunnen sturen, is de vliegbasis Soesterberg, omdat daar een aantal groene investeringen niet is gedaan. Die doen wij dan, zoals u ook zegt, terecht niet alvorens er eerst inkomsten geboekt kunnen worden. In Hart van de Heuvelrug is de grote bulk van het geld in het groen reeds geïnvesteerd. Nogmaals: ik wil dat wel even geduid hebben qua sfeer. Dat is dus uitgegeven aan groene projecten. Wij zijn er blij mee dat dit gebeurd is. Wij hebben echter een afspraak gemaakt om ervoor te zorgen dat het zo veel mogelijk terugkomt.

Als u mij vraagt of het zeker is dat wij alles gaan terugverdienen, dan kan ik deze vraag in deze tijd niet beantwoorden. We hebben echter wel een realistische mastergrondexploitatie gemaakt, waarin wij een deel van de verminderde potentie in de opbrengsten hebben meegenomen. Dat levert ook een tekort op. Dat tekort hebben wij netjes gedekt met behulp van de beide gemeenten. Daarover moeten zij overigens net als wij nog wel een besluit nemen. Dat is voor ons gevoel de ordentelijke manier om het programma financieel te sturen.

Over de gedachte dat er nog uitgaven worden gedaan hoorde ik ook de heer Van Wikselaar iets zeggen. Een aantal uitgaven die bijvoorbeeld op het gebied van ecoducten moeten worden gedaan in de provincie Utrecht in de komende tijd, zijn geen uitgaven die ten laste komen van het project Hart van de Heuvelrug. Het zijn uitgaven waarover eerdere afspraken ten laste van het mobiliteitsbudget gemaakt zijn. Dat zijn de bekende drie: 237, 225 en 226. Daarover zijn andere afspraken gemaakt. Er staan op dit moment dus geen grootschalige investeringen op het gebied van groen meer in de startblokken die gestopt zouden kunnen worden en waarmee je het probleem van Hart van de Heuvelrug kleiner of groter zou kunnen maken. Wat wij hebben kunnen stoppen, hebben wij gestopt, ook op de vliegbasis. Wij gaan ook eerst geld verdienen. In de komende jaren gaan wij daarvoor flink ons best doen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een van uw ambtenaren gesproken, die mij vertelde dat er nog investeringen in groen te verwachten zijn op één project dat nog moet worden gestart en op twee projecten die nog wel lopen, maar nog niet helemaal gereed zijn. Ik meen dat er iets is genoemd over het Ericaterrein, maar dat doet er niet zo veel toe. Kortom, er zijn mogelijkheden. Je kunt echter natuurlijk ook binnen rood zo sturen dat je begint met een project waarvan je eerst de

inkomsten gaat genereren. Ik begrijp dat er ook in geïnvesteerd moet worden, maar ga nu niet die € 26.000.000 voorfinancieren als u zelf zegt dat de inkomsten helemaal niet zeker zijn. Misschien moet het dan wat langzamer gaan, maar ga er dan zo mee om dat het meer zeker wordt – absolute zekerheid is niet te geven – dat wij uiteindelijk onder de streep op het getal 0 uitkomen.

De heer KROL (gedeputeerde): Op dit moment komt onder de streep het getal minus € 9.300.000 uit. Onze prognose is dat wij daar uit zullen komen. Vandaar dat wij de afspraak met de drie gemaakt hebben om elk een derde deel voor zijn rekening te nemen. Hetgeen u vraagt, wordt voor het overgrote deel op dit moment gedaan. U zegt dat er nu moet worden gestopt en geremd bij de kleine stukjes die er nog gebeuren op het gebied van groen. Dat zijn wij nu aan het doen. Wij zijn ook heel hard bezig met de betreffende gemeenten om ervoor te zorgen dat wij die rode projecten, waarbij het er nu eenmaal om gaat ze terug te verdienen, op dit moment zo snel mogelijk in beweging te brengen. Hoewel u en ik weten dat met de financiële afspraken waarover de heer Van Lunteren u zojuist uitgebreid heeft bijgepraat, het niet zo is dat als vandaag de markt heel erg moeilijk is, het beter is om vandaag te starten. Dan kan het juist beter zijn om morgen te starten, in metaforische zin gesproken. Omdat onze renteteller niet loopt, is het beter om even te kijken wanneer er het beste moment is om je project in de markt te zetten. In algemene zin: om nu eerst geld te verdienen en te proberen dit zo goed mogelijk te doen en dit met de gemeenten zo goed mogelijk af te stemmen om ervoor te zorgen dat wij zo dicht mogelijk bij die streep uitkomen, ben ik zelfs met u eens.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De vliegbasis hoort volgens mij bij het Hart van de Heuvelrug. Als ik dan in de begroting in de risicoparagraaf lees dat er 10% kans is op een strop van € 4.400.000 op dat onderdeel en ik u nu hoor zeg dat er € 9.300.000 is te verdelen met de deelnemende partijen, hoe ligt die verhouding dan? Of ga ik nu appels met peren vergelijken?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In formele zin zijn het twee gescheiden projecten. Bij de vliegbasis hebben wij van het begin af aan al andere afspraken gemaakt. Bij de vliegbasis hebben wij vanaf dag 1 afgesproken dat het hele project vliegbasis voor rekening van de drie is, dus voor de drie gezamenlijke partijen: gemeente Soest, gemeente Zeist en de provincie Utrecht. Ook daarvoor is natuurlijk een grondexploitatie gemaakt. U heeft gevraagd om die twee mastergrondexploitaties naast elkaar te leggen, zodat wij ze beter naast elkaar kunnen bekijken. Daar hebben wij een heleboel van de investeringen in het groen nog niet gedaan. Wij moeten er namelijk voor zorgen dat het veilig is en ervoor zorgen dat de granaten eruit zijn als het volgend jaar opengaat en dat mensen daar geen risico's lopen. Verder doen wij eigenlijk alleen maar datgene wat noodzakelijk is om volgend jaar die openstelling veilig te kunnen laten verlopen. Er worden op dit moment echter geen grootschalige investeringen in natuur en recreatie gedaan. Dit is meer een financiële vraag: er is natuurlijk een risico dat de grondexploitatie voor de vliegbasis ook niet helemaal uit zal komen. Ik moet eerlijk zeggen – dit hoort eigenlijk niet meer in de statenvergadering – dat wij heel druk bezig zijn om een stedenbouwkundige verkaveling voor de vliegbasis Soesterberg te maken en die uiteraard planeconomisch te laten doorrekenen. Daaruit blijkt dat de vliegbasis in financiële zin een solide project zou moeten kunnen zijn, in die zin dat zelfs met de € 10.000.000 die terugverdiend moet worden voor het Hart van de Heuvelrugproject erbij, is het mogelijk om het project Vliegbasis op een sluitende exploitatie uit te laten komen. Wij doen namelijk eigenlijk € 10.000.000 te kort; Hart van de Heuvelrug leggen wij op de vliegbasis en ook nog in deze tijd. Dat moet allemaal nog gebeuren. De heer Dercksen vraagt terecht of wij dat kunnen garanderen. Nee, dat kan ik niet garanderen. Wij gaan er in de komende jaren echter wel ons stinkende best voor doen. Net zoals de heer Dercksen zegt: het zou toch jammer zijn als een toekomstige portefeuillehouder met iets blijft zitten dat wij allemaal niet goed hebben aangepakt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het volgende onderwerp dat u noemde was het toezicht en de handhaving in de natuurgebieden. De ChristenUnie wil meer blauw in het groen, het blauw van de handhaving. Ik wil graag heel scherp hebben wat u net zei. U gaat morgen in gesprek met landgoedeigenaren. Zijn daarbij ook terreinbeherende organisaties betrokken? We hebben natuurlijk meer natuur- en recreatiegebieden dan alleen die van de landgoederen.

Ten tweede: is het het doel daarbij te spreken over wat vooral de zorgen en noden zijn van die landgoedeigenaren of is het ook het doel te komen tot een structurele verbetering van toezicht en handhaving in de groene gebieden?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voor wat betreft de eerste vraag: het is een verzoek van het Utrechts Particulier Grondbezit. Zij heeft gevraagd om een gesprek met ons beiden om over een aantal onderwerpen te spreken. Dat gaat inderdaad wel over de toegenomen recreatiedruk in de bosgebieden, ook die in haar bezit zijn. Het is natuurlijk een vraag die ook bij de terreinbeheerders aan de orde komt. Ik vind dat er nog wel een verschil zit tussen de terreinbeheerders. De Utrechtse terreinbeheerders krijgen in elk geval ook overheidsgeld. Dan kun je ook verwachten dat zij ook zelf een rol spelen in het beheren van de bosterreinen als het gaat over de openstelling. Bij het Utrechts Particulier Grondbezit ligt dat soms iets anders. Zij krijgen daarin echter ook een heel beperkte financiële bijdrage. Het gesprek van morgen richt zich op meer onderwerpen. Ik heb echter willen aangeven dat er een aantal partijen is – Utrechts Particulier Grondbezit is er morgen een van – die wij in het Natuurbeleid 2.0 benoemd hebben omdat zij het toezicht in onze buitengebieden laten aanvragen. Ik maak het nog iets scherper. Ik heb willen aangeven dat collega De Vries vanuit zijn integrale verantwoordelijkheid voor handhaving en recreatie en ik zich bewust zijn van dat vraagstuk, dat wij daarover goed met onze maatschappelijke partners zullen spreken en dat wij van mening zijn dat dit vraagt om een voorstel in uw richting. Dan zullen wij dat doen. Op dit moment hebben wij dat nog niet, zeker in het licht van het feit dat wij in deze tijd terughoudend moeten zijn als het gaat om verzoeken aan de Staten voor extra geld. Op dit moment zien wij die aanleiding nog niet, maar wij snappen wel dat het vraagstuk er ligt. Wij proberen het goed met de maatschappelijke partners te bespreken en indien nodig komen wij daarop uiteraard bij u terug.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nog even een vraag over wat er in het verleden gebeurd is. In oktober 2008 ging Lehman Brothers failliet. De vastgoedmarkt was toen in crisis. Ik meen dat het vier jaar later was dat men hier in huis doorhad dat die rode projecten van het Hart van de Heuvelrug niet zo goed liepen. Hoe kan dat? Ik heb die vraag net gesteld, maar misschien is nog wel belangrijker de vraag wat er nu gedaan is om dat soort dingen te voorkomen, zodat er ook nu weer binnen het project dat wij nu nog hebben een aantal dingen van buitenaf op ons afkomt die wij niet signaleren, waardoor wij een groot financieel risico lopen.

De heer KROL (gedeputeerde): Voor de goede orde het volgende. Het is bijna een soort analyse van het project Hart van de Heuvelrug en daarvoor leent de statenvergadering zich niet, maar ik geef u wel antwoord op uw vraag. Het programma Hart van de Heuvelrug was zo opgebouwd dat er in 2008, in 2009 en in 2010 tot en met nu helemaal geen rode inkomsten zouden zijn. De gedachte was eerst dat wij alle groene uitgaven zouden doen en dat wij het allemaal met elkaar zouden gaan voorfinancieren. Nogmaals, het is ooit unaniem met z'n allen besloten dat wij het zo zouden doen en dat is jarenlang met gejuich onthaald. Op enig moment, tegelijk in 2008 en 2009 constateerden wij dat de wereld stevig veranderd is. In 2008 en 2009 hadden wij echter helemaal geen rode projecten. Er waren nog geen bestemmingsplannen. Er was nog helemaal geen mogelijkheid om rode projecten in de markt te zetten. Bovendien was het markttechnisch vreselijk ingewikkeld. Uw beeld dat er in 2008 nog maar vrolijk doorgemarcheerd is en dat pas vier jaar later hier iemand wakker geworden is, is onjuist als je ziet hoe wij het programma met elkaar gestart hebben. Het eerste bestemmingsplan waarmee wij namelijk woningbouw kunnen plegen voor Apollo-Noord in Soesterberg, om maar even een voorbeeld te noemen, is pas heel recent als mogelijkheid er gekomen. Wij hebben een plan gemaakt waarbij wij gedacht hebben dat het goed was om eerst het groen te doen en later het rood. Met de kennis van vandaag hadden wij beter eerst het rood kunnen doen en daarna het groen. Het is echter niet zo dat in 2008 iedereen heeft zitten suffen tot 2012 en dat er toen pas op gecorrigeerd is. Dat is een onjuiste voorstelling van zaken.

De heer DERCKSEN (PVV): Volgens mij zijn dat de feiten die hier voorliggen. U kunt wel zeggen dat er in 2008 en 2009 geen rode projecten in uitvoering zouden zijn genomen, maar het zat natuurlijk wel in de pijplijn. Het groen zou door het rood betaald moeten worden. De crisis kwam in 2008. Dan had toch iemand hier, bij voorkeur de gedeputeerde zelf of uw voorganger, als eerste moeten zeggen

dat wij in 2011 en 2012 wel wat woningen zouden verkopen, maar dat er een crisis is. "Zullen we nou niet een beetje temporiseren op het groen?" Ik heb nog steeds de indruk dat die urgentie niet is doorgedrongen. U zegt eigenlijk dat we het goed hebben gedaan. Hoe gaat het in de toekomst dan wel goed? Het is namelijk duidelijk fout gegaan.

De heer KROL (gedeputeerde): We hebben het goed gedaan. Volgens mij heb ik in antwoord op uw vraag gezegd dat als je vandaag de dag zo'n project zou starten, je dan eerst het rood zou doen en dan pas het groen. Als u mij vraagt hoe wij het in 2002 en 2003 in dit huis anders hadden moeten doen: eerst geld verdienen en dan uitgeven. Dat ben ik met u eens. In 2008, toen die grote mate van voorfinanciering en uitgaven allemaal gedaan waren, de vliegbasis al verkocht was en ook het Kodak-terrein al verkocht was, de saunalocatie grotendeels verworven was; met andere woorden: alle grote uitgaven waren al gedaan. Toen de crisis uitbrak, was het niet meer het moment waarop je die interventie kon doen. Het enige dat je kunt constateren – dat ben ik zelfs met u eens en dat gebeurt niet zo vaak –, is dat als je het vandaag de dag opnieuw zou bedenken in dit programma, je het anders zou doen. Nu kunnen wij ervoor zorgen dat die teller niet oploopt. Dat hebben wij gedaan. Je kunt ervoor zorgen dat het risico beter gedeeld wordt, in plaats van dat het allemaal hier ligt. Nogmaals, zo was het programma. Het lag allemaal hier. Nu hebben wij een afspraak gemaakt dat het risico eerlijker verdeeld wordt. Waar wij nog kunnen sturen in het faseren van groen, zijn wij dat op dit moment aan het doen voor de vliegbasis. Dat is de manier om het probleem in elk geval niet groter te maken en waarmee ik denk dat wij in elk geval de komende jaren kunnen doorgaan. Dan moet je hopen dat de markt ons een beetje gunstig gezind is, dat in de komende jaren de situatie zal verbeteren en dat het nog steeds mogelijk is om onderaan de streep redelijk goed in de buurt te komen.

Ik rond af met de opmerkingen van de PvdD. Daaraan moet ik natuurlijk ook even aandacht besteden. Dank overigens aan Lotte voor het aanbieden van het pakket. In 2008 hebben wij en met uw voorganger, mijnheer Van der Steeg, dezelfde discussie gevoerd. Omdat wij bij de vaststelling van het flora- en faunabeleid in deze Provinciale Staten – ik heb het er maar even bij gepakt – hebben afgesproken, ook na een stevig debat in deze Staten, dat verwilderde huisdieren die deze schade toebrengen – dat ging toen overigens niet alleen over verwilderde katten, maar ook over de verwilderde postduif en de zogenaamde soepgans, want die vallen namelijk in dezelfde categorie – als gevolg daarvan het in Utrecht is toegestaan om deze verwilderde katten te bestrijden. Voor zover wij kunnen registreren – men is namelijk niet verplicht om het te melden – gebeurt het in Utrecht zo'n 480 keer. U zegt dat het er wel wat meer zouden kunnen zijn; dat kan. Voor de goede orde: wij gaan dat flora- en faunabeleid in 2014 opnieuw vaststellen. Het is natuurlijk zeer te verwachten dat u op dat moment de discussie opnieuw zult willen voeren. Ik wacht die dan met belangstelling af. Wij voeren nu echter het beleid uit zoals dat in 2008, ook specifiek op dit punt bediscussieerd met uw voorganger, is vastgesteld in het flora- en faunabeleid van 2008.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De cijfers die ik genoemd heb, hebben wij opgevraagd bij de Faunabeheereenheid, dat mag dan duidelijk zijn. Ik heb nog een vraag voor de gedeputeerde. Hij zegt dat deze dieren – hij noemde een heel rijtje op – bestreden moeten worden, omdat ze schade zouden toebrengen. Kan de heer Krol nader duiden wat die schade van de kat zou kunnen tekenen voor de provincie Utrecht?

De heer KROL (gedeputeerde): De bekende discussie is toen ook gevoerd. Laten we zeggen: er zijn heel veel verwilderde katten in Nederland. U noemde zelf volgens mij het getal van 3.000.000, als ik het goed heb opgeschreven. Nee?

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Ik noemde het aantal huiskatten. Ik noemde het aantal van 140. Dat is ooit een telling geweest van de provincie Utrecht. Er is een aantal van 140 zwerfkatten geteld.

De heer KROL (gedeputeerde): Het probleem met de verwilderde katten is dat dit katten zijn die niet meer thuis komen. Voor het beeld: zij gaan er niet 's avond nog even uit en komen 's ochtends niet terug met de bekende vogel van de burens in de mond. Dat gebeurt natuurlijk ook. Daarover hebben wij het niet. We hebben het over katten die niet meer thuis komen. Zij brengen een behoorlijke schade toe,

met name aan de weidevogelstand. Daarover hebben wij discussie. U noemt het voorbeeld dat dit maar één keer is gebeurd in Utrecht. U maakt mij echter niet wijs dat die paar duizend katten die door Utrecht zwerven geen vogels pakken. Elke huiskat komt met een vogel thuis, laat staan de verwilderde katten die geen bakjes met kattenbrokken krijgen. Die laatste komen trouwens niet thuis. (Hilariteit) Het lijkt mij onwaarschijnlijk dat als huiskatten wel met dieren thuishkomen, verwilderde katten niet meer met dieren thuishkomen. Dat is precies de reden dat wij in 2008 hebben afgesproken dat het aantal enigszins teruggebracht moet worden.

Voor de goede orde, mijnheer Van der Steeg: want anders gaat het een beetje dat type discussie worden: ik snap dat u het agendeert. Ik herinner mij de discussie die ik toen met mijn dochters daarover gevoerd heb en met Wanda Bodewitz. "Krol laat alle zwerfkatten afschieten" was toen de kop in de Gooi- en Eemlander. Mijn kinderen waren toen nog iets jonger. Ze zouden het nu niet zo erg meer vinden. Toen kreeg ik daarvoor thuis echter grootschalig op mijn donder, als ik het zo mag formuleren. Zij zeiden: "Is het nu echt waar dat jij daarvoor mede verantwoordelijk bent?" Ik kon niet anders dan een eerlijk antwoord geven. Ik kreeg de vraag waar dat voor nodig was. Ik ken het verzet op dit punt. Ik snap dat er veel mensen zijn die er zo over denken. Ik wil het ook niet bagatelliseren. Wij beheren in Utrecht de natuur. Wij beheren ook het aandeel dieren dat uit huizen komt en uiteindelijk verwilderd raakt en dan schade aanricht. Dat is niet altijd leuk, maar wij doen het wel. Dat doen wij omdat wij in dit huis, in de democratie, dat in een stevig debat hebben afgesproken. Als u zegt dat het anders moet, dan is dat uw goed recht. Ik verwacht het ook van u om het opnieuw te agenderen als wij volgend jaar het flora- en faunabeleid bespreken. Dan zal ik het weer netjes uitvoeren zoals het door uw Staten op dit punt is besloten. We hebben het toen echter afgesproken in het kader van de schade die dergelijke dieren – het ging over meerdere diersoorten – toebrengen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Ik dacht dat u net zei dat het niet over verwilderde katten ging, maar ik denk dat u bedoelde dat het wel om verwilderde katten ging. Zo staat het namelijk ook omschreven in het aanwijzingsbesluit. Misschien dat de heer Krol het volgende punt nog nader kan duiden: hoe kun je zien dat een kat verwilderd is als je door een vizier kijkt? Ik zou het niet weten. U zei dat ik zei dat het voor Utrechtse katten geldt dat als zij één keer met een vogel zijn thuisgekomen. Nee, dat heb ik niet gezegd. Ik heb gezegd dat SOVON de predatie van weidevogels onderzocht heeft. Welgeteld van de 662 kuikens die onderzocht zijn, was één keer een kat er de veroorzaker van dat er een slachtoffer is gevallen. Dat is 1 op de 662. Dat heb ik gezegd.

De heer KROL (gedeputeerde): Ik ken dat onderzoek. Wij bestrijden dat echter. De grote hoeveelheid Utrechtse zwerfkatten en niet-zwerfkatten brengen wel degelijk schade toe aan de Utrechtse fauna. Dat is precies de reden geweest dat wij dat besluit genomen hebben. Nogmaals, ik heb het even geïllustreerd met het voorbeeld. Dat huiskatten die normaal gesproken flink te eten krijgen, ook nog wel eens met een vogel aankomen, betekent dat alles wat los in het wild rondloopt en zijn eigen eten bij elkaar moet scharrelen toch een behoorlijke impact heeft op de vogelstand in het Utrechtse. Met alle respect: als wij zeggen dat wij geen zwijnen willen in het Utrechtse, omdat zij een bepaalde impact hebben en een bepaalde schade veroorzaken, en wij met ganzen een probleem hebben in de landbouw, waarbij wij ook proberen de ganzenstand terug te dringen, dan is het niet onlogisch en niet ondenkbaar dat wij op die manier ook proberen de verwilderde huiskatten in Nederland te beperken.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): U probeert het constant breder te trekken door ganzen te noemen en noem het allemaal maar op. Het gaat hier nu echt even om de verwilderde katten. Ik hoor u vervolgens ook allerlei aannames uitspreken dat 'het zeker wel zo dat die katten dit en dat'. Het is een groot monster, als ik u moet geloven. Onderbouw dat nu eens. Welk onderzoek? Welke cijfers? Ik hoor allemaal aannames. 'De kat is verantwoordelijk voor', en vervolgens komt er wat. Het is echter totaal niet onderbouwd. Sorry.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer Van der Steeg, het is natuurlijk een beetje treurig. U voert dezelfde discussie die u hier verloren hebt, omdat uw argumenten blijkbaar niet valide waren in de discussie zoals wij die met elkaar gevoerd hebben.

Ik neem aan dat wij elkaar bij de vaststelling van het nieuwe flora- en faunabeleid wel weer met honderden rapporten zullen bestoken. Uiteindelijk zal de democratie dan een besluit nemen. Vooralsnog ben ik echter gehouden om uit te voeren wat wij hierover op dit punt hebben besloten.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik was nog vergeten een vraag van de PvdA te beantwoorden. Deze vraag ging erover welke impact de besluiten van het herfstakkoord zouden kunnen hebben. Ik had het wat breder uitgezet. Ik heb namelijk gevraagd of de septembercirculaire effect had. De stukken zijn mij vrijdag toegestuurd. Ik ben alleen vergeten te accorderen die ook naar de Staten te sturen. Bij dezen zal ik ze alsnog laten rondbrengen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij heb ik twee onderwerpen waarover bij de Staten niet zozeer vragen, maar wel beelden zijn opgeroepen en waarvan het goed is dat ik daarop reageer.

Ik begin even van achteren naar voren. Mevrouw Hoek van 50Plus vroeg aandacht voor woningbouw, met name gericht op oudere senioren en dergelijke. Ik kan meegeven dat wij dat in het programma voor de kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling juist met gemeenten proberen op te nemen. U schetst daarover een beeld. Het is zonde om nu veel woningen dusdanig te moeten aanpassen, want daarna komen ze weer vrij en moet je er alles uithalen wat je aan kosten hebt gemaakt. We proberen juist met corporaties en met ontwikkelaars te bekijken welk segment je hierbij kunt ontwikkelen en ervoor te zorgen dat het levensloopbestendige woningen zijn, zodat je niet continu allerlei aanpassingen moet doen voor wie er dan ook in komt als huurder of als koper. Op die manier heeft dat een plek gekregen.

Ik schiet dan gelijk even door naar de heer Dercksen, die daarover ook het een en ander heeft gezegd. Ik denk dat het beeld dat de heer Dercksen daarbij schetst nog voor een deel een beeld is dat is gestoeld op het feit dat heel veel van de uitvoering van de programma's van het vorige college nu nog voorbijkomen, bijvoorbeeld het Fonds Stedelijk Bouwen en Wonen. Dat zijn ook de dingen die u nu ziet, omdat ze nu zichtbaar worden doordat daarvoor middelen vrijkomen en omdat men tot uitvoering van die plannen is overgegaan. Als we even kijken naar wat er op dit moment qua middelen beschikbaar is voor de kadernota zoals die door de Staten is vastgesteld, dan zitten wij op eenderde van wat daarvoor in het verleden beschikbaar was. We proberen dit nu op een andere manier in te zetten dan sec in allerlei subsidiestromen. Het is heel duidelijk meer gericht op het zoeken van samenwerking met de vijf convenantgemeenten die wij op dit moment hebben. Binnenkort maken wij ook een afspraak met Houten. Het klopt dat daarbij de focus met name ligt op de binnenstedelijke opgave, omdat wij vinden dat daar een rol ligt, juist om te zoeken naar het voorkomen van plekken die feitelijk tot de rotte kiezen van dat soort stedelijk gebied kunnen worden. Dat zou heel erg zonde zijn, want dat zou de binnensteden alleen maar verslechteren. We zouden dan weer voor de gemakkelijke weg naar buiten kiezen. Het is een beetje onderdeel van het beleid dat wij op het gebied van ruimtelijke ordening voeren.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik had nog de suggestie gedaan om bijvoorbeeld de subsidieregeling vanuit de provincie naar de bouwprojecten, naar de gemeenten, in overleg langer door te laten lopen, zodat er meer maatwerk geleverd kan worden. Nu is het heel vaak zo dat er subsidie wordt toegezegd en dat er soms een proces wordt geforceerd, omdat anders de tijd verstrijkt en men de subsidie verliest. Het zou zo mooi zijn als u daarmee op een wat andere manier wilt omgaan, zodat die forcering binnen de gemeenten verdwijnt. Juist in deze tijd met de recessie en wooncorporaties soms afhaken, soms failliet gaan, et cetera.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Ik snap uw vraag heel erg goed. Dat is ook precies de reden dat wij bij de kadernota niet hebben gevraagd om weer allerlei subsidiestromen te organiseren, met een fonds hier en een fonds daar. Wij hebben juist voor een breder pakket gekozen. Ik zie er met name onze rol in om bijvoorbeeld samen met het Aanjaagteam Wonen dan wel met een deskundigenpool te bekijken hoe wij eventueel corporaties dan wel ontwikkelaars in combinatie met gemeenten ondersteunen hoe zij die opgave kunnen doen. Het is natuurlijk wel zo dat wij met dit programma een

vierjarige termijn hebben afgesproken. Het is tenslotte incidenteel geld. Wij moeten er goed op letten dat wij die middelen op die manier kunnen wegzetten. Ik zit er dus niet meer zo in van 'u moet perse voor die en die datum hebben uitgevoerd'. Het zit hem meer in het begeleiden van het inzetten van procesgelden, om ervoor te zorgen dat men daadwerkelijk tot die planvorming kan komen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde vertelde dat de projecten die hij nu voorbij ziet komen allemaal nog van het vorige college zijn. Hij zegt echter zelf in de begroting dat hij zich in 2014 gaat richten op de ondersteuning van projecten en processen. Ik denk dat er straks toch ook wel van uw hand projecten voorbijkomen die de nodige subsidie zullen vragen. Dat is precies de kern van onze kritiek.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Dat snap ik. Ik denk echter dat wij nu op dit moment wel in een andere fase zitten bij de opgave voor woningbouw. Het zal veel meer gaan zitten in de manier waarop wij bijvoorbeeld aanjagen en wasstraten aanbieden om kantoortransformatie mogelijk te maken. Dat zit dus meer in de deskundigheid en het leveren van kennis en het verbinden van partners om tot die oplossing te komen, dan dat we zeggen: "Hier heeft u € 500.000 en gaat u maar lekker aan de slag." Dat zit er niet meer in. Die middelen heb ik op dit moment namelijk niet meer. Het is dus wel echt iets anders dan wat wij in het verleden hebben gedaan.

Dan nog een ander punt, dat zowel door de PVV als door de SP is genoemd over Vitens. Collega Van Lunteren heeft volgens mij al antwoord gegeven op het financiële verhaal hieromtrent. Ik denk dat het wel goed is om de beelden even scherp te hebben over wat Vitens doet en in hoeverre dit valt binnen de reikwijdte van wat wij als bedrijf mogen. Er zitten twee componenten aan. Enerzijds de discussie over de vraag of de prijs van het drinkwater te hoog of te laag is. In Den Haag wordt daarover volgens mij menige discussie gevoerd. Ik denk dat die daar met name thuisloort. Als je het een beetje vergelijkt met andere drinkwaterbedrijven in de rest van Nederland, dan is het verhaal toch wel dat Vitens in elk geval het laagste vastrecht heeft. In vergelijking met de drinkwaterprijs per kuub zit Vitens ongeveer in het gemiddelde. Dat is sec de prijs. Dat moet wel even helder zijn. Daar komen natuurlijk ook nog altijd eventuele belastingen bij. Die maken soms wel 25% van de totale drinkwaterprijs uit. Dat moet ik even melden voor de helderheid en het beeld dat daarbij past. Er was nog een discussie over de vraag in hoeverre Vitens wel of niet internationale activiteiten zou moeten uitvoeren. Daarover is ook een discussie gevoerd in de Tweede Kamer, maar daaruit is toen feitelijk een 1%-regeling voortgekomen die de ruimte geeft aan drinkwaterbedrijven om internationale activiteiten uit te voeren. Als ik dat doorvertaal, ook even om het beeld te schetsen van wat dat precies betekent, bijvoorbeeld voor een huishouden, dan komt dat uit bij een gemiddelde drinkwaterrekening van € 175 per jaar op een € 0,42 per huishouden. Je kunt er principieel op tegen zijn; dat kan, maar dit even om de verhouding te schetsen van waarover wij het in feite hebben.

Dan is er nog een laatste punt, dat ook door de PVV is ingebracht over de vraag hoe je bijvoorbeeld omgaat met sponsoring, zoals bij PEC Zwolle. Ik vind dat ook wel een punt waarvan ik mij afvraag of dit wel past binnen de opgave die Vitens heeft. Binnenkort heb ik sowieso al een gesprek met een directielid van Vitens. Ik wil dit punt daar best wel eens aan de orde stellen om uit te vinden welke gedachte daar achter zit en of het iets is wat je op deze manier zou moeten doen en of er andere instrumenten zijn waarmee je aandacht voor drinkwater kunt vragen – dat probeert men namelijk te genereren als alternatief voor flessenwater en dat soort dingen – en of dat nu de geëigende methode is, of dat er andere methoden voor te verzinnen zijn. Dat kan ik in elk geval op die manier toezeggen. Daarmee heb ik volgens mij de meeste dingen behandeld die mijn portefeuille raken.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie dat ik drie minuten heb. Ik ga een dappere poging doen om zo min mogelijk uit te lopen. Laat ik beginnen met het bedanken van de Staten voor de positieve opmerkingen over het beleid dat gevoerd wordt voor jeugdzorg. Een aantal fracties volgt dat heel nauwgezet. Ik ben erg blij met uw waarnemingen. Ik begin met de opmerking van de heer Van Wikselaar en de vraag of het niet verstandig is om een soort terugvalsscenario te overwegen om ook na de transitie na 2015 een soort blijvende advisering beschikbaar te houden voor gemeenten. Om twee redenen zou ik niet aan uw

verzoek tegemoet willen komen. De huidige opstelling die wij nu als provincie kiezen om na 2015 weg te zijn uit dat domein is dat wij er alles aan doen om de hele transitie met ondersteuning mogelijk te maken. Het is niet meer ons domein na 2015. Juist die instelling draagt eraan bij dat de gemeenten de omvang van de opgave zien, maar ook dat wij zo goed met elkaar samenwerken. Er zitten geen verborgen agenda's onder. Er zijn geen belangen die niet helemaal helder zijn. Wij dragen over; zij nemen de opdracht van ons over. Wij doen er alles aan om hen daarin zo goed mogelijk te ondersteunen.

Het tweede punt is dat de nieuwe organisatie van de jeugdzorg zo anders zal zijn en zo geïntegreerd zal zijn in al die andere beleidsterreinen dat onze rol na 2015 een heel beperkte zou kunnen zijn. Wij hebben kennis van de inkoop en de kwaliteit van provinciale jeugdzorg. In de toekomst ligt de opgave aan gemeenten en ook de financiële opgave daarin om alles goed met elkaar te verknopen en veel meer geïntegreerd te werken. Voor mij ligt de uitdaging er veel meer in om voor het komende jaar het maximale te doen – daar zet ik heel nadrukkelijk op in –, dan om geld of mensen achter te houden om na 2015 nog ergens in het domein aanwezig te zijn. Ik denk dat dat niet het goede signaal is om nu uit te stralen. Wij bieden gemeenten maximale experimenteerruimte. Sterker nog: als de risico's goed gemanaged kunnen worden, kan een gemeente alle ruimte krijgen om te werken conform het nieuwe model. Wij ondersteunen Bureau Jeugdzorg in zijn nieuwe en andere rol. Het grootste knelpunt nu is dat het Rijk de gemeenten duidelijkheid moet geven over de financiële ruimte. De transitiearrangementen zijn ingediend en de percentages zijn afgesproken, maar de absolute aantallen, dus de echte bedragen, zijn onduidelijk. Daar ligt het grootste vraagteken.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij steunen de gedeputeerde in de gedachte dat wij niet nu al noodverbanden moeten aanleggen, als wij daartoe al in staat zouden zijn. Ik ben even nieuwsgierig naar het volgende. In de begroting zien wij keurig dat na die grote bedragen tot en met 2014 er ineens toch nog overblijft een bedrag van zo'n € 1.500.000. Ik ben nieuwsgierig waar dat bedrag dan voor is bedoeld. Waaraan wordt dat uitgegeven? Is dat niet bedoeld voor een klein beetje achtervang? Of is het bedoeld om terug te komen naar de organisatie hier?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Ik kan het u niet precies vertellen, maar ik zal ervoor zorgen dat u dit antwoord wel helemaal krijgt. Het heeft te maken met afbouwregelingen, maar niet met inzet, beleid of ondersteuning. Wij proberen om nu al een uitwisseling tot stand te brengen. Mensen van gemeenten werken bij ons, mensen van ons ondersteunen de gemeenten. Er is sprake van een enorme uitwisseling van mensen. Er is geen financiële ruimte voor een terugvalscenario begroot.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde noemt het terugvalscenario en ik snap de overwegingen. Alleen zouden wij een soort 'lightvariant', waarbij wij wat kennis achter de hand houden, zoals wij hebben voorgesteld, kunnen overwegen. Ik hoor haar nu dus zeggen dat de kennis die de provincie nu heeft rond jeugdzorg, in 2015 is verouderd.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Ik zeg dat de nieuwe opstelling en de nieuwe organisatie van jeugdzorg een heel andere zal zijn dan nu het geval is. Onze rol als een soort terugvaloptie zal dan veel beperkter zijn. Ik zie dus veel meer de uitdaging om in het komende jaar echt maximaal in te zetten op de bijdrage aan de transformatie. Als u het heeft over het beschikbaar houden van kennis, zoals wij ook in het sociale domein hebben gedaan, dan hebben wij ons toen teruggetrokken uit het sociale domein en is de kennis of informatie nog een jaar lang beschikbaar gebleven voor gemeenten, als zij daaraan behoefte zouden hebben. Dat zouden wij nu natuurlijk ook kunnen doen. Alle kennis die beschikbaar is via de website of op een andere manier, kan natuurlijk langer toegankelijk blijven. Ik begreep de vraag van de heer Van Wikselaar zo, dat gevraagd werd of wij organisatorisch iets achter de hand kunnen houden, van mensen en daarmee de kennis en middelen, om de gemeenten na 2015 te ondersteunen. Daarvan zeg ik dat dit niet bijdraagt aan de heldere rol waarvan wij nu profijt hebben. Ik ben echter ook niet zo optimistisch over de meerwaarde van onze provinciale bijdrage als het gaat om jeugdzorg nieuwe stijl, want daarop wordt natuurlijk nadrukkelijk ingezet.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Dat begrijp ik, dat is helder. Eigenlijk beluister ik de toezegging dat wij best nog een poosje wat informatie beschikbaar kunnen houden, zoals wij dat bij

het sociale domein hebben gedaan. Volgens mij is ook een achterliggende vraag bij dit punt de zorg dat gemeenten straks voor veel minder geld hetzelfde moeten doen: zij moeten jeugdzorg aanbieden in nieuwe stijl. Het is nog maar de vraag of zij dat wel zo veel goedkoper kunnen doen. De zorg die er achter ligt is: hebben de gemeenten straks genoeg geld om dat te doen? Kunnen wij daarin nog iets betekenen of ziet u daar geen enkele rol?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Het is een uitermate terechte vraag. Die stelt u niet alleen, want heel veel gemeenten luiden nu de noodklok. Zij zeggen dat de opgaven die zij krijgen van de zorginstellingen niet matchen met de bedragen die zij van het Rijk krijgen. Ik vind het wel belangrijk om daarbij even aan te haken waar het niet zozeer gaat om de provinciale jeugdzorg. Wel hebben wij redelijk scherp in beeld om welke bedragen het gaat en ook bij de zorginstellingen is ongeveer dezelfde informatie naar boven gekomen. Het zit meer in de belendende beleidsterreinen. Het maakt in feite voor gemeenten niet uit. Zij moeten het namelijk voor het hele domein organiseren. Daar ligt op dit moment een grote zorg. Daarover is door de staatssecretaris gezegd dat die informatie beschikbaar zal komen in januari en dat deze in de meicirculaire definitief wordt. Nu is ook door de transitiecommissie Jeugd het noodsignaal gegeven. We kunnen de arrangementen wel beoordelen, met die percentages, maar als de absolute bedragen die eronder liggen niet helder zijn of uiteindelijk te laag zijn, dan zijn die drie doelstellingen van die arrangementen – vermindering van de frictiekosten, continuïteit van zorg en nog een –, natuurlijk niet gehaald. U schetst dus een reëel probleem. Daar zetten wij natuurlijk wel op in. Ook van onze kant gaat er een brief naar de transitiecommissie en naar het ministerie, waarin wij het signaal geven dat het nog niet voldoende is.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp de visie van de gedeputeerde hierop. Ik snap hem ook. Als je druk weghaalt, kan dit namelijk ook betekenen dat er trager geanticipeerd wordt en dat je daarmee in je eigen voet schiet. Dat snap ik. Kan ik van u wel de toezegging krijgen dat, op het moment dat in de loop van 2015 zou blijken dat wij toch wel de nodige problemen kunnen verwachten, wij op dat moment hier weer bij elkaar zitten met de intentie om dan onze handen uit te steken waar dat nodig is?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Die toezegging wil ik u doen. Drie keer per jaar is er ook al de stateninformatiebrief, waarin precies wordt gerapporteerd over voortgang, wachtlijsten en noem maar op. Ik zeg u er wel bij dat als het niet de goede kant zou uitgaan – ik hoop het niet en ik verwacht het ook niet, maar stel je voor –, dan nog is de vraag die wij moeten bespreken of het achterhouden van capaciteiten als een soort terugvalscenario, dan wel de beste oplossing is of dat wij op dat moment zelf samen met gemeenten zouden moeten inzetten op bepaalde ontwikkelingen. Die toezegging heeft u van mij. In feite wordt daaraan ook al invulling gegeven. Drie keer per jaar staan wij samen stil bij de ontwikkeling op het jeugdzorgdomein, toewerkend naar die datum van 1 januari 2015.

De heer Van Wikselaar stelde mij een vraag over de Vrede van Utrecht. U vroeg of wij doorgaan op dezelfde weg en dat u geen verschil ziet in de begroting. Wij investeren niet meer in de Vrede van Utrecht, vanwege het simpele feit dat het evenement voorbij is. Die € 1.100.000 die incidenteel voor een aantal jaren in de begroting was opgenomen, is daarin nu niet meer opgenomen. Dat bedrag ziet u in de komende periode niet meer terug.

De PvdA stelde de vraag hoe wij invulling geven aan onze kritisch-constructieve houding, zoals wij hebben aangestipt in de zienswijze. De gang van zaken is dat het gaat om twee punten. Het gaat om de vervoerautoriteit die nog loopt en waarvan u weet hoe wij daarin zitten, waarvoor lobbyactiviteiten worden opgestart. Het gaat ook om de discussie over taken en bevoegdheden. Wij hebben een startnotitie vastgesteld tussen provincies en Rijk, waarin de processtappen worden vastgelegd voor hoe wij dat met elkaar gaan doen. De bal ligt in feite bij de minister. De minister moet met een voorstel komen voor welke taken en bevoegdheden hij op verzoek van provincies zou willen overdragen aan de nieuwe landsdelige provincies. Ik heb een signaal dat het bewindsliedenoverleg aan het begin van deze maand zal plaatsvinden. Daarna zal er een voorstel komen vanuit het Rijk dat zal worden besproken in de stuurgroep. Het is een stuurgroep tussen de drie provincies en het Rijk, waarin dit onderwerp aan de orde zal komen. Dat zal ook in de komende weken plaatsvinden. Uiteindelijk als er dan meer

duidelijkheid is over de inzet van het Rijk ten aanzien van hun voorstel van taken en bevoegdheden, kom ik uiteraard bij u terug om dat hier te bespreken. Uiteindelijk is het de verantwoordelijkheid van de minister om ervoor te zorgen dat die taken en bevoegdheden hun plek vinden in het nieuwe wetsvoorstel, zoals wij dat hebben aangegeven in onze zienswijze.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt mij heel goed dat de minister zijn eigen verantwoordelijkheid pakt. Dat doet hij wel, zo neem ik aan en hoop ik in elk geval. De vraag is echter wat onze inzet is. Wanneer zijn wij tevreden met een inzet van de minister? Ik ben gewoon nieuwsgierig hoe wij dat gaan oppakken en hoe wij daarvan als Staten iets kunnen vinden.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Wij hebben in onze eigen zienswijze natuurlijk al een doorkijk gegeven over de belanghebbende terreinen voor provincies en de taken en bevoegdheden die daarbij horen. Dat hebben ook de andere provincies gedaan. Ook Flevoland heeft een lijstje in de zienswijze staan. Ook Noord-Holland heeft aangegeven waaraan men denkt. Dat is voor de minister natuurlijk ook input. De suggesties die wij meegeven en waaraan wij denken, waardoor een landsdeelprovincie beter gaat functioneren en meer en meer een meerwaarde heeft, is ook teruggekomen uit de 'stakeholdergesprekken'. Als er sprake is van een grotere provincie, moeten er taken en bevoegdheden bij komen. Het is natuurlijk aan de minister om bij zijn collega's te rade te gaan met de vraag waaraan zij denken en uiteindelijk met een lijstje te komen met punten waarover hij overeenstemming heeft bereikt met zijn collega's. Dat verwachten wij. Ik verwacht ook dat het overleg daarover op korte termijn plaatsvindt. Dat wordt voorgelegd aan de provincies en dan komen wij bij u terug met de oogst en kunnen wij erover spreken. Het is echter aan de minister om dit op te nemen in het wetsontwerp.

De heer DE KRUIJF (PvdA): De vraag is hoe passief wij daarin zijn. In algemene zin hebben wij al aangegeven dat je bij een grote provincie, bij een krachtig middenbestuur, passende bevoegdheden moet aanreiken. Ik heb echter niet scherp wat dit nu concreet betekent. Ik vertelde dat wij afgelopen donderdagavond een bijeenkomst hebben gehad over de regionale economie. Bij sommigen speelde het gevoel dat er wel wat meer bevoegdheden bij passen die daaraan krachtig invulling kunnen geven. Dat geldt echter voor veel meer terreinen, zoals ruimtelijke ordening. Wat u nu noemt, vind ik een beetje passief. U zegt dat er eerst wordt afgewacht en dat u als het voldoende is ermee terugkomt. Wat is uw inzet?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Het spijt me dat ik die indruk wek. In de stuurgroep wordt er natuurlijk over gesproken. Er wordt input opgehaald, ook bij de andere provincies, ook met experts. Wat zijn nu de taken en bevoegdheden die provincies hebben en die passen bij een Provincie Nieuwe Stijl. Dat heeft te maken met mobiliteitgerelateerde taken, met de natuurbeheertaken, met cultuur en alle beleidsterreinen die voor ons van belang zijn vanuit de kerntakenopvatting van de provincie. Dan moet worden bekeken welke taken en bevoegdheden daaraan nog ontbreken. Daarop is input gegeven. Het heeft echter niet zo veel zin om daarover met elkaar te spreken. Het is interessant wat er vanuit het Rijk terugkomt en waar men concreet mogelijkheden ziet om met provincies over van gedachten te wisselen. Dan kom ik bij u terug en praten wij erover. De rol van de provincies is daarin niet passief. Wij zijn zelf degenen die meedenken en die met ideeën en suggesties komen, ook vanuit de zienswijze, om de minister wat bagage mee te geven om met zijn collega's uit te onderhandelen.

Van de VVD kwam de vraag over feedback op een aantal punten ten aanzien van de cultuurportefeuille. Genoemd werd de samenwerking van de kasteelmusea. Op 2 december hebben wij daarover een bijeenkomst, waarin u samen met de heer Weijers, die dat project voor ons heeft gedaan, de terugkoppeling kunt horen. Dat geldt ook voor het ondernemerschap in cultuur. Enige tijd geleden hebben wij daarover een stuk besproken, waarin staat aan welke instrumenten wij denken. Wij hebben het gehad over de gezamenlijke inkoop, over 'crowdfunding' en over een revolverend fonds waarmee wij nu bezig zijn. Het zal mijn inzet zijn om dat samen te doen met de gemeenten Utrecht en Amersfoort, en het liefst ook nog met een extern fonds daarbij. Er is gedacht aan advies op maat. Ik kom bij u terug. Dat zal zijn in november. In de commissievergadering van november hebben wij een presentatie waarin wij zullen terugrapporteren over ingezette instrumenten rondom cultureel ondernemerschap.

Dan was er nog de motie "Utrecht verhaalt". Die motie is met brede steun van de Staten aangenomen. In de eerste commissievergadering van volgend jaar zal ik daarop terugkomen met een nadere uitwerking van die motie.

Er zijn nog enkele vragen gesteld over het Netwerk Utrecht 2020-2040. Van de zijde van de ChristenUnie zijn een paar vragen gesteld over de instrumenten die daaronder vallen. De Staat van Utrecht werd genoemd. U had het ook over de 'factsheets', met de vrees dat het eenmalig zou zijn. Ik vind het wel belangrijk dit nog even aan u toe te lichten. U weet dat onze 'policy' is om duurzaamheid niet als aparte taak te zien, maar duurzaamheid integraal onderdeel te laten zijn van alle portefeuilles. Uit de commissie kwam echter het verwijt naar voren dat je dat wel kunt zeggen, maar dat de vraag is wanneer we dat nu eens zien. 'Be good and tell it'. De 'factsheets' zijn daar voor gemaakt om een aantal casussen te benoemen, breed uit de portefeuilles, waarin wij echt invulling geven aan de duurzaamheidsgedachte en waarbij wij daarmee in het beleid rekening houden. Het gaat om een tiental casussen. Ik zal ervoor zorgen dat u die krijgt. Het is ook de bedoeling dat af en toe te vernieuwen, want wij hebben genoeg te vertellen. De uitdaging lag er meer in om even de moeite en de tijd te nemen om het verhaal op te schrijven en na te denken over de middelen en de media en over hoe wij dat verhaal kunnen vertellen. Daarop kom ik terug en daarvan hoort u meer.

Ook de Staat van Utrecht wordt weer uitgevoerd. Ik had u al laten weten dat dit in de loop van 2014 zal gebeuren. Wel proberen wij om de Staat van Utrecht nog meer te verknopen aan de maatschappelijke partners. Dat wordt ook gerechtvaardigd door de focus van Utrecht 2020-2040, die breder is dan de provinciale taakopvatting. We willen met de medewerkers van het Netwerk 2020-2040, met de partners, de stap maken om ons goed te realiseren welke vragen er zijn en hoe de Staat van Utrecht daarop moet inspelen. Vooral omdat wij dit instrument in de toekomst veel meer eigendom zouden willen laten zijn van een veel bredere groep gebruikers en willen laten meedenken over de manier waarop de Staat van Utrecht worden opgezet. Die stap wordt dus nog extra gezet. Er komt echter een Staat van Utrecht in 2014.

Van het Netwerk 2020-2040 hebben wij de administratieve ondersteuning buiten de organisatie gezet, ook met de gedachte dat het dan meer is van alle partners die deel uitmaken van het Netwerk 2020-2040. Daarvan werd de financiering gegarandeerd tot aan september 2014. Het verzoek kwam om dat wat door te trekken, zodat een nieuw college in feite een afweging zou kunnen maken hoe het zal doorgaan met het Netwerk 2020-2040. Het netwerk is altijd een incidentele subsidie. Die zit niet structureel in de begroting, maar elke collegeperiode wordt daarover door een nieuwe coalitie besloten. Vanuit de portefeuille kan ik zoeken naar mogelijkheden om dat netwerk binnen de bestaande middelen wat langer door te plannen. Die toezegging kan ik u doen.

Volgens mij ben ik nu door de vragen heen.

De VOORZITTER: Dat is fantastisch. Dan heb ik nog precies één minuut voor mijzelf.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Misschien moet u de volgende keer met mij beginnen. Dat zet een beetje de toon en zijn wij er wat vlotter doorheen. (Hilariteit)

De VOORZITTER: Ik heb één vraag gekregen van de heer De Kruijf over het interbestuurlijk toezicht. Bij het onderwerp interbestuurlijk toezicht is in het afgelopen jaar een aantal organisatorische maatregelen genomen. Er is een centraal team gevormd dat is aangesloten op de inhoudelijke beleidsafdelingen. Men is bezig geweest met alle betrokkenen om de voorlichting en de afstemming gereed te krijgen, in dit geval met de gemeenten, de waterschappen en de gemeenschappelijke regelingen. Dat is gebeurd samen met de VNG en samen met de VNG Utrecht. Ook heeft Binnenlandse Zaken er een bijdrage aan geleverd. Nu is het zover dat in de komende week de eerste afspraken zijn gemaakt met de nieuwe portefeuillehouder. Op dat punt heb ik een achterstand in te lopen. Ik heb daarom gevraagd om daarover snel te kunnen praten. Er ligt namelijk een conceptbeleidsplan klaar. De verwachting is dat dit op 10 december aan de orde zal komen in het

college. Daarmee zijn de werkzaamheden voor dit jaar zo goed als gebeurd. Dat wil zeggen: er is nog een conceptverordening voor de systematisch toezichtinformatie Opstel. Samen met die lokale overheden en in het kader van de vaststelling van het beleidsplan, komt ook dat aan de orde. De voorbereiding zal dit jaar in zijn geheel zijn afgerond. Dan hopen wij in het eerste kwartaal van 2014 het beleidsplan en de verordening met u te kunnen bespreken. Dan worden de zaken dus doorgeleid naar de Staten. Daarna zal ook het Uitvoeringsplan 2014 worden opgesteld en uitgewerkt. Dat is de planning zoals die er tot nu toe uitziet. Wij komen er inhoudelijk dus vrij snel over te praten.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dit onderwerp speelt al sinds vorig jaar zomer. D66 heeft er toen heel erg op aangedrongen dat de volksvertegenwoordiging erbij betrokken wordt – dat staat ook in die wet –, omdat het IBT (Interbestuurlijk Toezicht) ook inhoudt dat je de horizontale controle zo stevig mogelijk maakt binnen het dualisme. Ik merk echter aan alles dat het heel erg trekken is om de commissie vanuit de Staten echt actief te betrekken bij dit onderwerp. Hoe worden PS betrokken bij de nota die tot stand komt en die aan ons wordt voorgelegd?

De VOORZITTER: De voorbereiding van die nota, die ik zelf nog niet onder ogen heb gehad, is zo ver dat het ambtelijk voornemen er is om die begin december aan ons aan te bieden. Daarna hoop ik met de Staten en de statencommissie, kortom volgens de planning zoals die is voorzien, met u het debat aan te kunnen gaan. Ik weet niet of er ooit een andere procedure met u is afgesproken.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Als u het hebt over de statencommissie, neem ik aan dat u de commissie BEM bedoelt. Ik weet niet beter dan dat er heel specifiek een aparte commissie is opgetuigd vanuit de Staten, die zich bezighoudt met dit onderwerp. Ik zou u heel nadrukkelijk willen verzoeken om dit heel goed na te gaan. Ik verzoek u wederom een poging te wagen in dit huis om de Staten vanuit die groep er weer bij te betrekken.

De VOORZITTER: Dat zal ik doen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag aan u. Ik heb op 15 juli een motie ingediend met als onderwerp: [waarstaatuwprovincie.nl](http://www.waarstaatuwprovincie.nl). Dat is een website, analoog aan [waarstaatuwgemeente.nl](http://www.waarstaatuwgemeente.nl). Die motie heb ik heel breed verspreid, onder alle Staten van D66 in Nederland, om het IPO zo veel mogelijk te bestoken met een oproep vanuit de Staten in Nederland om die website op te richten. Dat heeft ook allemaal betrekking op de wet IBT. Dit versterkt het allemaal. In de afgelopen week heb ik begrepen dat het een beetje op een laag pitje is komen te staan voor wat betreft de vraag wat de acties vanuit de provincie zijn geweest. Omdat het uw portefeuille is, vraag ik bij dezen aan u hoe het staat met die motie. Weet u daar iets van?

De VOORZITTER: Nog niet, maar ik wil de motie graag betrekken bij de voorbereiding van de stukken waarover wij komen te spreken. Dan zal ik onmiddellijk laten weten hoe wij daarin staan. Nogmaals, ik hoor nu net van u dat u die motie hebt ingediend. Ik kom er graag op terug op het moment dat wij over dit onderwerp komen te spreken.

Mevrouw VERSTEEG (D66): In de commissie BEM zal ik hierop sterker gaan sturen. Ik geloof dat dit voor wat betreft dit onderwerp heel dringend nodig is. Ik begrijp natuurlijk de wisseling van de wacht en de lastigheid die dat meebrengt. Ik denk echter wel dat het goed is dat wij heel sterk de vinger aan de pols houden.

De VOORZITTER: Prima. Dank.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom even terug op het interbestuurlijk toezicht. Het succes van die wet staat of valt met de mate waarin wij in staat zijn om het horizontale toezicht en de horizontale verantwoording nieuw leven in te blazen. Mijn vraag is of u dat ook zo ziet en of u erop zult toezien dat in het voorstel dat wij krijgen dat element extra aandacht krijgt.

De VOORZITTER: Ik zie het ook zo dat dit een onderdeel is van datgene wat in die nota vormgegeven moet worden en datgene wat in de uitvoeringsplannen aan de orde moet komen. Ik zal de stukken die daarover worden aangeboden heel nadrukkelijk toetsen.

Met deze beantwoording zijn wij door de eerste termijn van de kant van het college heen. Nu bekruipt mij zomaar het gevoel dat u misschien geen behoefte meer heeft aan een tweede termijn, omdat wij zo breed geantwoord hebben. Ik kijk heel even of dat zo is.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Misschien is dat zo, maar ik zou dan even vijf minuten willen schorsen om dit uit te zoeken.

De VOORZITTER: Die heb ik ervoor over. Ik schors de vergadering voor enkele minuten.

Schorsing van 15.10 uur tot 15.20 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik kijk hoopvol naar de fractievoorzitter van de SP, mevrouw Mineur.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb mijn best voor u gedaan, maar het is helaas niet gelukt. Wij willen toch nog graag een deel van de verschillende amendementen en moties onder de aandacht brengen.

De VOORZITTER: Ik had eigenlijk toch verwacht dat uw leiderschap ... (Hilariteit).

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dit is leiderschap.

De VOORZITTER: Ik kijk even rond naar de andere fracties.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dank u wel voor de actualisering van de laatste financiële gegevens.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! We hebben een hele reeks moties. Misschien kom ik u een beetje tegemoet als ik zeg dat wij de motie M45 over het OV in Veenendaal intrekken naar aanleiding van de toezegging die wij van de gedeputeerde hebben gehoord.

De VOORZITTER: Motie M45 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw MINEUR (SP): Motie M43 over de stroppenpot willen wij handhaven. De gedeputeerde maakt eigenlijk alleen maar plannen voor het nu. Wij denken: regeren is vooruitzien. Er moet echt voor worden gezorgd dat je, wat er op je af komt, kunt opvangen. Wij handhaven die motie met grote stelligheid.

Dan de bus Achterveld-Leusden, naar het ziekenhuis. Die motie willen wij graag handhaven. Ik krijg net de cijfers: 90% van de bevolking is voorstander van een rechtstreekse verbinding. Dat weet de gedeputeerde. Hij heeft daarvoor een stapel handtekeningen gekregen. Er is dus groot lokaal draagvlak om deze buslijn te laten bestaan.

Dan hebben wij het actieplan Geluid. Wat dat betreft zijn wij ook niet tevreden. Wij vinden dat daarvoor echt maatregelen moeten worden genomen. Een geluidsbelasting van meer dan 61 dB is erg vervelend. Wij vinden dus dat daaraan gewoon iets moet worden gedaan.

Het ERP-verhaal snappen wij niet. Onze bezwaren zijn niet weggenomen. Eigenlijk is daartoe nauwelijks een poging gedaan. Ik snap dat het op dit moment te technisch is, maar wij willen graag een toezegging dat wij dit inhoudelijk nog eens bespreken, voordat het in januari zal ingaan. Die toezegging zou ik graag hebben van de gedeputeerde, namelijk dat wij het hierover inhoudelijk nog eens kunnen hebben.

Ons amendement A61 gaat over Vitens. Ik reageer hierop, alsmede op het amendement A62. De gedeputeerde zegt: "U doet het niet volgens onze methodiek, dus het kan niet". Wij hebben dat echter goed uitgezocht. Het is afgestemd, zowel met de griffie als de ambtenaren. Ik zou daarom niet weten wat er mis mee is. Over het amendement BIBOB en huis aan huis in plaats van externe representatiekosten wil ik daaraan nog toevoegen dat het college zegt: "Laat ons zelf maar bezuinigen." Wij hebben geen enkel houvast om te denken dat dat gaat gebeuren. Er is geen basis voor die argumentatie. Wij stellen daarom voor dat wij het budget halveren. Als het college daarmee niet uitkomt, dan horen wij graag met welke onderbouwing het college meer geld wil hebben. Ook dat amendement handhaven wij.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nu het college geen uitvoering wil geven aan het amendement over het dividend van Vitens, zit ik nog steeds met de vraag hoe wij die € 235.000 laten terugvloeien naar de inwoners van de provincie. Ik vind het wel belangrijk om te weten, om te beslissen of ik hier voor of tegen moet stemmen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij kunnen ons bijvoorbeeld voorstellen dat wordt ingezet op het drukken van de prijs van het drinkwater. Om eerlijk te zijn geven wij daarvoor graag de ruimte aan het college. Het gaat erom dat wij dit soort bedragen niet als winst moeten opvatten, maar als een succesvol drinkwaterbeleid, wat kan betekenen dat het voor de inwoners gunstiger wordt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank het college voor de toezeggingen. Als goede Gereformeerde jongen heb ik nog drie korte punten. Het eerste punt betreft de snelfietsroutes. Wij zien en waarderen de inzet van het college op dat thema. Ons verzoek om een netwerk van fietssnelwegen in het regionaal samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit in te fietsen, is ingegeven door de gedachte dat gemeenten dan misschien eerder willen meebewegen, omdat wij het dan koppelen aan luchtkwaliteit. Het is dus niet zo dat wij denken dat het college er niet achteraan zit. Wij denken dat het een 'move' is om de gemeenten extra mee te krijgen als een soort strategische 'move'.

Het tweede punt gaat over landgoedeigenaren en de groene handhaving. Het is volgens mij een heel goede eerste stap als de gedeputeerde Krol dat wil gaan doen. Wij hadden het al over het terreinbeheer en de organisaties; zij krijgen ook geld. Dat geld is natuurlijk voor groen en er is al nauwelijks groen voor groen. Het is helemaal niet bedoeld voor blauw, voor de handhaving. Wij dienen daarom een motie in, mede namens de SP, 50Plus en de PvdD, om de groene handhaving op een hoger plan te krijgen.

Motie M50 (ChristenUnie, SP, 50Plus, PvdD): groene handhaving.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013, ter bespreking van de Begroting 2014;

constaterende dat:

de provincie Utrecht streeft naar de vorming van een Regionale Uitvoeringsdienst (RUD), die het takenpakket van toezicht in natuurgebieden en handhaving van de groene regelgeving overneemt van de provincie;

overwegende dat:

- *het toezicht in natuurgebieden in feite onvoldoende is, met name op de Utrechtse Heuvelrug;*
- *landgoedeigenaren en terreinbeherende organisaties regelmatig vragen om meer toezicht en een betere handhaving;*
- *het aantal bezoekers van natuurgebieden in de komende jaren eerder zal stijgen dan afnemen;*

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

bij de vorming van de Regionale Uitvoeringsdienst te zorgen voor een substantiële verbetering van het niveau van toezicht en handhaving in natuurgebieden.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M50 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Ten slotte willen wij het vuurtje onder het waterverhaal nog een beetje opporren. Het is volgens mij veelzeggend dat gedeputeerde De Vries een heel brede beschouwing had en dat hij het water daarin helemaal links liet liggen. Mag ik veronderstellen dat wij na het Deltacongres van komende donderdag snel meer horen over het water? Als wij die toezegging krijgen, zijn wij helemaal gerust.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er kwamen in de tweede termijn nog een paar punten voorbij. Allereerst de toezegging met betrekking tot ERP. Ik wil met alle plezier de toezegging doen dat de heer Lutfula zich nog een keer ambtelijk laat bijpraten. Ik heb zelf echter volgens mij met een aantal statenleden, waaronder ook de heer Lutfula, al een overleg gehad met ambtenaren. Daarna heb ik in de commissie hierbij heel uitgebreid stilgestaan. Ik kan het niet eens zijn met uw conclusie dat er niet naar geluisterd wordt. Er wordt wel geluisterd, maar op een gegeven moment worden er afwegingen gemaakt en pakken die afwegingen anders uit. Als het u helpt, zal ik de heer Lutfula met alle plezier nog een keer met de betrokken ambtenaren laten praten en kijken of er misschien elementen zijn die nog kunnen worden meegenomen of meegewogen. Het werkt natuurlijk altijd twee kanten op als er openheid voor elkaars argumenten is. Ik vraag de heer Lutfula dan ook met een 'open mind' dit gesprek in te gaan en samen met de ambtenaren te kijken wat wel kan en hoe wij alles beter georganiseerd kunnen krijgen. Ik stel wel voor, zoals ik ook de vorige keer heb geconstateerd in de Staten, om nu wel door te gaan met dit traject en dit gesprek zo snel mogelijk te laten plaatsvinden. Als wij nog kunnen bijsturen, omdat de heer Lutfula nog punten heeft die van belang zijn, dan moet dit gesprek zo snel mogelijk plaatsvinden, zodat die punten nog kunnen worden meegenomen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het punt dat wij hier maken is dat er onderzoek gedaan is waaruit blijkt dat ERP geen handig project is en dat het veel meer geld gaat kosten dan de gedeputeerde nu schetst. Zeker als wij, wat ik niet hoop, met een visie te maken krijgen, dan hebben we het probleem ook nog dat wij echt een ingrijpende verandering hebben in de bedrijfsvoering. Dat is nu juist een van de zaken waar de mensen die ondervraagd zijn met die enquête voor dat onderzoek enorm tegenaan lopen. Wij maken ons zorgen over de kosten die dit met zich gaat meebrengen. Ik snap niet dat u daarvoor niet gevoelig bent.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Ik ben daar heel erg gevoelig voor – dat weet u ook – op het moment dat het kostenaspect meespeelt. Zeker in dit geval, waar het bedrijfsvoering betreft. De voorstellen waar u mee komt, althans het wegwegen van argumenten, is ook hoe wij naar het geheel hebben gekeken. Ik zal dat moeten doen, ik kan niet niets doen. Als ik niets doe, heb ik geen oplossing voor de bezuinigingen die ik moet inlopen en kan ik ook niet voldoen – zoals wij regelmatig samen merken – aan allerlei vragen die lastig te beantwoorden zijn, omdat er geen integraliteit van de systemen is. De oplossing die u aandraagt, is er een, althans u geeft aan naar Oracle en dergelijke te kijken, maar dan gaan wij inderdaad erg de techniek in. U vraagt om te gaan werken met databases en daarop maatwerk te gaan maken, zoals waar de heer Lutfula voor pleit, en daarop eigen programmatuur te zetten. Ik kan legio onderzoeken aanreiken waarin staat dat dat minstens zo vaak tot kostenoverschrijdingen leidt. Dat is de reden waarom wij gekozen hebben voor wat wij hebben gedaan. In dit project gaan wij kiezen voor een standaardoplossing, althans dat zijn de beheersmaatregelen die wij hebben genomen. Wij gaan er in de organisatie op sturen dat wij binnen die standaard blijven, dus dat wij niet buiten die standaard om gaan. Natuurlijk kunnen er dan eventuele kosten zijn wanneer wij hier of in de organisatie bedenken dat er aanvullende dingen mogelijk zijn. Het zou een illusie zijn om te denken dat dat niet het geval zou zijn op het moment dat

je werkt met een maatwerkoplossing, want dan ben je namelijk continu aan het bijsturen. Het risico daarbij is ook nog een keer dat als er updates plaatsvinden je dan aanvullende kosten hebt. Het tweede argument dat u aanhaalt heeft betrekking op de vraag of er wel of niet sprake is van het doorgaan van de fusie. Zoals ik zojuist heb weergegeven: of je nu wel of niet die fusie laat plaatsvinden, in beide gevallen zullen er besparingen moeten worden doorgevoerd op de bedrijfsvoering. Om dat te kunnen bereiken, hebben wij een sterke automatisering nodig. Ook wanneer de fusie doorgaat, heb ik deze investering dus nodig om voorbereid te kunnen zijn op het geheel. Wij hebben dit al een keer in de wacht gezet vanwege het fusietraject. Dat was onder het vorige kabinet. Daarna is de boel in de pauzestand gekomen. Als wij toen hadden doorgepakkt, hadden wij nu al in de situatie gezeten waarin ik wel die bezuinigingen had kunnen inboeken. Ik wil niet nog een keer in zo'n traject terechtkomen. Ik denk dat dit een investering is die ons goed voorbereidt op de toekomst. Als het tot een fusie komt, dan hebben wij de perfecte argumenten in handen om de andere provincies ervan te overtuigen verder op dit systeem door te gaan.

Dan de vorm van de amendementen. Ik ben inderdaad blij met de amendementen en moties die zijn ingediend. Dat was een compliment. Dat kunt u dan misschien in de notulen teruglezen. Het waren uw vragen en ik probeer naar u te antwoorden.

Ik gaf u zojuist een compliment en ik zei dat u heel veel werk heeft gestopt in de moties en amendementen. Daarmee complimenteerde ik u. U heeft er inderdaad ook met de ambtenaren voor gezorgd dat u terdege uw werk hebt neergelegd. Dat is correct. De vorm is akkoord. Het enige wat ik geprobeerd heb duidelijk te maken aan u, is dat u de bedragen een op een linkt. In de zin van de opcenten is dat bij wet bepaald dat het algemene dekkingsmiddelen zijn. In de Staten spreken wij hier, althans dat is het gebruik, ervan om alles als een algemeen dekkingsmiddel te zien en het geen directe bestemming te geven. Dat is een keuze. Van die keuze kunt u als Staten afwijken. Dan is het echter voor mij wat lastig om als gedeputeerde te zeggen dat wij die een op een koppeling gaan maken als wij dat in het college niet onderschrijven. Dat is de reden dat ik hem als college afraad. U neemt niet het besluit om het budget van GS te halveren, althans dat was een opdracht aan het college. Ik heb u aangegeven die opdracht gewoon te aanvaarden en daarmee op een zo zuinig mogelijke manier om te gaan. U vroeg waarop u dan moet bouwen. Dan zou ik zeggen: kijk daarvoor naar de jaarrekeningen van de afgelopen jaren, waarin wij altijd binnen dat bedrag zijn gebleven en wij er meestal ver onder zaten.

De laatste vraag. Er was nog discussie hoe het dan zit met amendement A62. Ik refereer aan het interruptiedebat dat daarover plaatsvond met de PVV, waarin u aangaf dat het bedrag dan teruggaat naar water. Nogmaals, dit amendement blijf in dat opzicht te onduidelijk voor ons ten aanzien van wat u hier exact probeert daarmee te bereiken. Althans, wij hebben vanuit de provincie geen mogelijkheden om die bedragen terug te geven aan mensen die water hebben afgenomen bij Vitens. Ik blijf op het standpunt staan dat ik dit amendement ontraad.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Schaddelee heeft een vraag gesteld over water en of ik het nog belangrijk vind. Nou, absoluut. Het is een van de leukste onderdelen in mijn portefeuille. Of het nu toevallig is of niet, in de komende commissievergadering RGW krijgt u een stuk over het Deltaprogramma, waarin precies de stand van zaken op dit moment staat vermeld en waarin ook staat welke koers wij varen in de verschillende onderdelen van het Deltaprogramma. U wordt dus als het ware op uw wenken bediend.

Datzelfde geldt overigens over de RUD. Volgens mij hebt u daarover ook in uw eerste termijn gesproken. Daarover komen wij op 18 november te spreken in de commissie. Dat geldt ook voor de recreatieschappen; ook daarover zullen wij op 18 november spreken. Daaraan voorafgaand, op 11 november, hebben wij ook nog een woordvoerdersoverleg om iedereen daarop voor te bereiden.

Mede namens collega Krol reageer ik nog even op motie M50. Ik pak hem dan even op vanuit de vorming van de RUD, omdat daaraan zo gerefereerd wordt. Die is enigszins prematuur. Volgens mij is dit in de eerste termijn ook al als antwoord meegegeven. Op dit moment – ik loop dan iets vooruit op datgene waarover wij volgende week komen te spreken – maken wij daarover de volgende afspraken

met onze collega's in de RUD. Wij kunnen tweeënhalve jaar lang dezelfde kwaliteit vragen voor de middelen die wij daarop inzetten. Dus iedereen vanuit zijn/haar eigen positie, of je nu gemeente bent of provincie, brengt daarvoor zijn/haar mensen in voor de taken die men heeft. Ze worden op hetzelfde kwaliteitsniveau uitgevoerd als nu. Als u hier nu vraagt om een substantiële verbetering, dan zou dat betekenen dat wij meer zouden moeten inbrengen en dus extra zouden moeten vragen. Daar staat natuurlijk een kostenplaatje tegenover. Mijn verzoek aan u is om collega Krol en mij de gelegenheid te geven om met het UPG en de andere eigenaren van natuurbeheer te bekijken hoe wij daaraan een goede mouw kunnen passen. Ook binnen de begroting van bijvoorbeeld handhaving en vergunningverlening hebben wij zoiets als wat wij 'een flexibele schil' noemen. Deze is echter niet onuitputtelijk. Ik denk dat het heel erg belangrijk is dat u eerst kennisneemt van hoe wij straks die RUD gaan vormen en welke consequenties daaraan verbonden zijn en dat wij daarna kunnen bekijken of het echt mogelijk is om het toezicht en de handhaving in de natuurgebieden een goede plek te geven binnen de RUD. Ik vind de motie nu nog voorbarig. Om die reden wil ik hem nu ontraden.

De VOORZITTER: Daarmee rond ik de beraadslagingen over dit agendapunt af. Wij gaan straks over tot stemming, zowel over de amendementen en de moties als over de stukken zelf.

Statenvoorstel vaststelling van de tarieventabel behorend bij de Precariobelasting- en legesverordening, alsmede wijziging van de Grondwaterheffingsverordening.

Statenvoorstel luchthavenregeling Zuidzijdseweg 100a in Polsbroek, gemeente Lopik.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorstellen.

Statenvoorstel luchthavenregeling Oostkanaaldijk 5, Loenen aan de Vecht, gemeente Stichtse Vecht.

De VOORZITTER: Dit voorstel staat genoemd als sterstuk, maar daarbij hebben wij iemand over het hoofd gezien. Mevrouw Hoek en de heer Meijer hadden inderdaad gemeld dat zij daarover nog iets willen zeggen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! In korte tijd ken ik u al als een charmante man. Voor mij hadden de dames eerst gemogen, maar vooruit.

Ik wil volstaan met een korte opmerking. Wij vinden dat er toch wel risico's zijn verbonden aan de oplossing zoals deze nu gekozen is. Met name gezien het feit dat elke controle op de tijdelijkheid is weggevallen. Wij weten dat landelijke regelgeving dominant is, maar omdat er toch onduidelijkheden zijn met betrekking tot de manier waarop het terrein in de toekomst zal worden gebruikt en wij daarop toch een zeker toezicht zouden willen hebben in relatie tot de manier waarop het gebruikt gaat worden en of dit nog wel in overeenstemming is met hetgeen wij willen, wordt mijn fractie geacht tegen te stemmen. Ik wil dit graag bij dezen in de notulen laten opnemen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij uiteraard aan bij de opmerkingen van de heer Meijer. Er is nog een ander punt.

Bij "bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid" staat dat in principe, doordat het gebied waar dit luchthaventerrein is gesitueerd, de weidevogels veel aanwezig zijn. In de provinciale luchthavennota is dit gebied voor nieuwe initiatieven als verboden opgenomen in de natuurkaart. De bescherming van de weidevogels is opgenomen in de Flora- en faunawet en dat het Rijk daarover gaat. 50Plus wil graag opnemen dat in de luchthavennota is opgenomen dat het verbod niet geldt voor de bestaande luchthaven, behalve tijdens het broedseizoen. Nu is dat broedseizoen er gewoon. Het is ook beschermd gebied. Het gebied ligt midden in een heel groot gebied met alleen maar weilanden. In de nieuwe verordening mag men acht keer per dag aanvliegen en opstijgen. Dat is natuurlijk niet alleen het kleine stukje waar dat mag, maar dat bestrijkt een veel groter gebied. We hebben het uitgezocht. Ik heb net het bericht gekregen dat het Rijk contact heeft met de eigenaar en handhaaft. Mijn amendement kan ik dus niet indienen, omdat wij er niet over gaan.

Toch wil ik dan nog de opmerking maken dat het eigenlijk vreemd is dat aan de ene kant het ene bepaalt en dat aan de andere kant de provincie het andere mag bepalen. Het Rijk gaat over de vogels, maar wij mogen toch wel bepalen dat er een luchthaven gerealiseerd kan worden. Dit is dan een bestaand beleid. Overigens is het een luchthaven die in principe al jaren niet meer gebruikt wordt, omdat de eerste aanvrager inmiddels op leeftijd is, waardoor hij niet meer in zo'n vliegtuigje kruipt of dat in elk geval niet meer gaat doen. Er is nu een nieuwe aanvrager en dat is wel de grote angst, want die zal er waarschijnlijk toch weer optimaal gebruik van gaan maken binnen de mogelijkheden. Dat is een heel ander verhaal. Maar goed, dat is het verhaal. We moeten er dus op vertrouwen dat er inderdaad gehandhaafd wordt.

Ik heb ook contact gehad met het college van de gemeente. Wij zullen wel een dossier gaan opbouwen als zich zaken voordoen die niet kloppen met de verordening. Dan hoop ik toch dat, als misschien over drie of vier jaar, misschien wel over twee jaar, de zaken zo uit de hand lopen, er dan toch een mogelijkheid is om het besluit terug te draaien. Daarover moeten wij het dan nog maar eens even hebben.

De VOORZITTER: Tot zover de beraadslagingen in eerste termijn. Het woord is aan gedeputeerde De Vries.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het mooie van de bijdrage van mevrouw Hoek is dat zij eigenlijk antwoord heeft gegeven op haar eigen vraag. Dat is zeer behulpzaam in dit verband. U hebt gelijk: het zijn twee verschillende overheden die met dit dossier te maken hebben. Enerzijds wij vanuit het geven van zo'n luchthavenverordening en anderzijds zijn er de dienstregelingen die toezicht moeten houden op de Flora- en faunawet en op hoe daar daadwerkelijk geen verstoringen in plaatsvinden. Laten wij hier in elk geval afspreken dat deze twee elkaar goed in de gaten houden en elkaar goed informeren. Wij gaan graag in op uw aanbod om signalen vanuit Stichtse Vecht, als daar zaken gebeuren die niet kunnen of die in elk geval niet in lijn zijn met de vergunning die wij verleend hebben, ook naar ons te sturen. Ik ontvang die informatie graag. Op die manier kunnen wij ook handhavend optreden, wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. Ik sluit daarmee de beraadslagingen over dit onderwerp. De stemming zal straks plaatsvinden. Daarvoor heeft de heer Meijer al een tipje van de sluier opgelicht.

Statenvoorstel Natuurbeleid 2.0.

Statenvoorstel Hoofdlijnennotitie en Bestuursovereenkomst Grond.

De VOORZITTER: De agendapunten 14 en 15, over het natuurbeleid, worden gezamenlijk behandeld.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Natuur: alles wat groeit, bloeit, zich voortplant en ons elke keer weer boeit. Deze dag hebben wij daar ook al weer van kunnen genieten.

De VVD is tevreden met het Natuurbeleid 2.0 en zal het statenvoorstel steunen. Waarom? De natuur gedijt bij vrijheid. De natuur is zelfs nog iets liberaler dan de VVD, want waar wij als liberalen vrijheid nog beperkt zien door de vrijheid van anderen, is het in de natuur zo dat die vrijheid van anderen helemaal niet gerespecteerd wordt. De natuur laat zich maar tijdelijk knechten en overwint uiteindelijk altijd. Wanneer u over de A12 rijdt vanuit richting Den Haag langs Woerden, dan ziet u door het asfalt al berkenboompjes en riet en grassen opgroeien. Dat is het teken dat de natuur ons geeft. De natuur stelt: over 100 jaar, als jullie niets weg doen, ben ik bos en ben ik gewoon terug.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn twee kwesties waarop ik graag een reactie van de heer Joustra wil horen. De ene kwestie is die van het grote aantal stropereien. Het gaat om dieren die door stropers vaak op een verschrikkelijke manier om het leven komen. Het andere punt is het uitsterven van bepaalde diersoorten en de afname van de biodiversiteit. U zegt: "Ach, het komt

allemaal wel weer goed. Je hoeft de natuur niet te helpen." Deze punten lijken mij hierbij toch echt bijzonder strijdig.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik geloof dat er nu woorden in mijn mond gelegd worden. Een voorbeeld van de natuur is dat ik het over voortplanting heb en dat is in elk geval interessanter ben een potje patiënten. Voor de beantwoording zou ik even willen wachten op het vervolg van mijn betoog, want daarin worden antwoorden gegeven. Natuurlijk ben ik tegen stroperij. Natuurlijk ben ik ervoor om de natuur te beschermen. Ik heb ook helemaal nergens gesteld dat dat niet zou hoeven. Dat de natuur ons overwint, is echter evident. De natuur was hier voordat de mens er was en zal ook lang nadat de mens als soort verdwenen is, er nog zijn.

De natuur luistert niet naar de overheid. In de ogenschijnlijke chaos van de natuur heersen natuurwetten die de wetgeving van de mens als futiele regeltjes terzijde schuiven. De VVD wil ruimte geven voor natuur en ruimte maken voor natuur en haar haar gang laten gaan. De VVD is verheugd met de inzet op een robuust netwerk van natuur in plaats van losse, kleinere gebieden. In het grote, robuuste netwerk is er dan als sterk punt het sturen op hoofdlijnen en ecosystemen in plaats van op detail en individuele soorten. Soorten komen en gaan namelijk. In de geschiedenis van de planeet zijn meer dan 100.000.000 soorten verdwenen. Niet door de mens, maar zo gaat de natuur daarmee om. Vandaar dat soortenbeleid eigenlijk iets tegennatuurlijks is. De natuur kiest zelf haar favorieten. De natuur is overal, maar het milieu selecteert, zoals Baas Bekkers ons in de jaren '30 voorhield. In het stuk Natuurbeleid 2.0 is een trendbreuk te destilleren die stelt dat de mens als deelnemer deel uitmaakt van de natuur. Dit komt tot uiting in meer aandacht voor beleefbaarheid en toegankelijkheid van de natuur voor de mens. Daarbij denkt de VVD dat hoe meer mensen in aanraking komen met de natuur, hoe meer zij de natuur waarderen en dus hoe minder zij geneigd zijn om lege verpakkingen langs bermen en paden te laten slingeren en wellicht minder geneigd zijn om te stropen. Wat dat betreft ben ik het eens met de heer Nugteren van GroenLinks. Die sociale controle zou wel eens heel nuttige effecten kunnen hebben.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het prachtig dat de heer Joustra de natuur als voorbeeld ziet voor het liberalisme. Ik denk dat de VVD wat dat betreft nog wel wat voorbeelden kan gebruiken. Er is een mooie uitspraak van Bertolt Brecht, namelijk: "De vrijheid van de wolven is de dood van de schapen". In dit geval is dat wel een heel toepasselijke kwestie. Mijn vraag aan u is of u ook rekening wilt houden met de zwakkeren in de natuur. Eerlijk gezegd denk ik dat wij in dat geval vaak de wolven zijn.

De heer JOUSTRA (VVD): Ik ben er in de natuur niet voor om te discrimineren. Het schaap zal beschermd moeten worden wanneer het schaap een economische functie verricht. Waar doelt u precies op? Ziet u het schaap als pure natuur?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is in elk geval zo dat ik natuur zie als meer dan datgene wat wij handig en nodig en functioneel vinden. De natuur heeft in zijn eigen recht bestaansrecht. Ik denk dat het goed is als wij kijken naar de rol die wij spelen in de natuur. Wij zijn daarin een behoorlijk bedreigende rol. Liberalisme is leuk, maar het is ook wel handig om in de gaten te houden wat je er zelf voor evenwichtverstorende werking in hebt.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! In de liberale natuurbeleving gaat het erom de natuur ruimte te geven en daarna de natuur haar gang te laten gaan. Wat de gevolgen zijn en wat de uitkomsten zijn, is in onze optiek niet in eerste instantie een taak van een VVD als overheid of een andere overheid. Wij verzanden nu echter in een discussie die met het Natuurbeleid 2.0 niet zo gek veel te maken heeft. Mijn woorden worden geïnterpreteerd en daarop reageer ik. Dat kost alleen maar tijd, want in wezen wordt datgene wat ik bedoel niet aangehaald. Nee, als ik kies tussen de ene wolf of de andere wolf, dan is het zo dat de wolf die wint, of won. Dat is natuur. Als wij dan kiezen: het edelhert dat wordt opgejaagd door wolven is zo groot en sterk dat hij een van die wolven een rotschop geeft, zodat die sterft. Dat is de natuur. Het is niet aan de overheid om te zeggen: "Pas op, edelhert, dat hij jou wil bijten is gemeen, maar je mag hem niet zomaar schoppen." Nee, de natuur gaat haar gang

en de mens is een deelnemer in die zin dat de mens ook natuur is, tot op zekere hoogte. De mens is een deelnemer. De mens is echter geen vijand van de natuur. Ik begrijp dat u dat anders ziet. Dat is dan ons verschil van mening.

Beleefbaarheid en toegankelijkheid van de natuur voor de mens. Ik denk dat ik daar de heer Nugteren heb aangehaald. Zo vaak zijn wij het niet eens, mijnheer Nugteren, maar deze keer toch echt wel.

De VOORZITTER: Ik dacht even: het lost zichzelf op. (Hilariteit)

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik was even aan het afwachten waar de heer Joustra het als volgende punt over ging hebben. U bracht zelf zojuist de tijdsdimensie in: het kost te veel tijd, die vragen van mevrouw Mineur. Tijdsdimensie is nu echter precies waarover ik u een vraag wil stellen. Misschien is het niet eens verbazingwekkend genoeg, maar het verhaal tot nu toe kan ik helemaal volgen.

De heer JOUSTRA (VVD): 'I feel a lot of love in this room.'

De heer BEKKERS (GroenLinks): Er is alleen misschien één aspect dat nog aandacht behoeft, namelijk dat die ontwikkeling en de achteruitgang van biodiversiteit op dit moment – laten wij zeggen in de afgelopen 50 à 100 jaar – dermate snel gaat dat wellicht de principiële benadering dat de natuur het zelf wel oplost, niet opgaat. Simpelweg vanwege de snelheid van die verandering. Hoe ziet u dat?

De heer JOUSTRA (VVD): Ik heb een lijntje met Frans Vera, de ontwerper van de Oostvaardersplassen, zo zullen wij maar zeggen. Hij heeft als stelling: biodiversiteit; willen wij alles halen, dan moet je aan de ene kant dingen doen die aan de andere kant vervelende effecten hebben, of aan die kant dingen regelen die dan aan die andere kant vervelende effecten hebben. Daarmee kun je, als je aan de ene knop draait, biomassa krijgen, wat dan weer een probleem wordt. Daardoor is menselijk ingrijpen op dingen helaas nodig. Bijvoorbeeld, als de wolf zou terugkeren in mijn dorp en een kinderwagen zou tegenkomen met vulling, dan is menselijk ingrijpen nodig om de wolf te stoppen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Zou dat genoeg zijn, denkt u?

De heer JOUSTRA (VVD): Ik heb een aantal burens met honden die groter zijn dan wolven. Ik denk dat dat effectiever is. "Niet het wolfje bijten, nee, nee, alleen maar wegjagen". De natuur heeft meer tijd dan wij. De biodiversiteit die u aanhaalt als problematiek wordt door de VVD niet als zodanig zo heftig ervaren.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Een ander punt is dat de heer Joustra zojuist aangaf dat de mens ten dele deel is van de natuur. Mijn vraag gaat over het volgende. Enerzijds zou u kunnen betogen – ik geloof dat u dat doet – dat om die reden de mens niet te veel compenserende maatregelen zou moeten treffen, maar vooral de natuur een beetje de ruimte moet bieden zich te ontwikkelen. Andersom is de huidige staat van de natuur, ook al ervaart u dat probleem niet zo, en is de feitelijke situatie wel zo dat de biodiversiteit enorm achteruit kachelt. Bent u het ermee eens dat dit een gevolg is van fors menselijk ingrijpen door middel van industriële productie, de wijze waarop landbouw is geïntensiveerd en onze wijze van verkeer?

De heer JOUSTRA (VVD): Als u doelt op het onderhouden van een grote stedelijke bevolking, dan is dat niet bevorderlijk voor de natuur als geheel in de zin van hoeveel soorten er zijn en hoeveel oppervlakte er is voor dieren en planten. Daarin is een balans nodig. De VVD is de laatste partij die zal zeggen dat alle mensen moeten vertrekken uit die steden en ergens in de wijde wereld moeten gaan wonen, waar ze de natuur niet meer in de weg zitten. Daarin zal een balans moeten worden gezocht. Ik wil het voorbeeld aanhalen van Ghana en een onderzoek van Alterra, dat u waarschijnlijk nog beter hebt gelezen dan ik. In Ghana bleek dat de biodiversiteit afnam, zoals ook hier. Dat was het gevolg van verbeteringen in de landbouw. Als je landbouw namelijk verbetert en je hebt een akker waarop

maïs verbouwd gaat worden, dan groeit daar maïs op en verder niets. De biodiversiteit neemt daarmee af. Toch waren die Ghanezen er verschrikkelijk enthousiast over. Zij zeiden dat hun voedselzekerheid verbeterd is. Biodiversiteit in Ghana? De Ghanezen dachten: interessant, maar voedselzekerheid? Yes. Dit is eigenlijk een heel serieus onderwerp. Wij hebben die keuze al meer dan 600 jaar geleden gemaakt. Wij hebben al eeuwen boeren die zorgen voor meer voedselproductie dan zij zelf op kunnen. Daardoor krijg je stedelijke bevolking of een mogelijkheid tot stedelijke bevolking. Dat mag, dat kan. Het is niet zo dat de VVD gaat zeggen dat boeren minder gaan produceren, want dan gaan we de voedselzekerheid naar beneden brengen en de biodiversiteit verbeteren. De VVD is namelijk toch een beetje een partij voor de mensen. Wij doen het ook wel een beetje voor de mensen. Dat betekent dat eten strategisch is en dat er zonder boeren geen eten is.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De discussie en de bijdrage van de VVD over wat de VVD vindt, volgen wij met belangstelling. Ik denk echter dat ik niet de juiste persoon ben om alle achtergronden met u te bediscussiëren over het liberalisme, het recht van de sterkste, enzovoort. Ik zou dus eigenlijk aan u het volgende willen vragen. U heeft heel illustere partijgenoten die er volgens mij iets anders over denken, zoals de heer De Graaf en de heer Nijpels. Ik heb hen andere dingen horen zeggen. Ik zou het heel goed vinden als u een keer een bijeenkomst zou willen organiseren. Ik kom graag en dan ga ik mee discussiëren over deze onderwerpen, met een aantal van uw VVD-partijgenoten.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Blom mag mij altijd bellen, behalve tussen 00.00 uur en 03.00 uur 's nachts. Daarvoor hoeft zij deze vergadering niet te gebruiken. Dat kan ik regelen.

De VOORZITTER: Het kan telefonisch. (Hilariteit)

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als ik hierop nog even mag reageren ... Ik ben erg blij met deze uitnodiging. Ik weet niet waarover wij het dan moeten hebben. Ik bedoel ermee te zeggen dat u het brengt als "De VVD vindt dit". Ik zou het willen vertalen als: "De VVD-fractie, hier van Provinciale Staten, vindt dit". In het verleden heb ik namelijk partijgenoten van de VVD wel hun zorgen over de biodiversiteit horen uiten, alsmede de wens om maatregelen te nemen voor het behoud van biodiversiteit. We kunnen hier een discussie over de VVD houden. Dat vind ik niet zo zinvol. Een andere keer kom ik graag. Wij willen ook wel een keer een bijeenkomst organiseren en een aantal van uw partijgenoten uitnodigen om hierover te discussiëren.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb gisteren nog even gebeld met Den Haag. Ik volg de partijlijn. Ik wil verder gaan afronden. Het versterken van maatschappelijke verantwoordelijkheid. Een voorbeeld daarvan zijn de vrijwilligers die in de uiterwaarden van de Rijn taken op zich nemen voor de beleefbaarheid van de natuur. De provincie kan vrijwilligers die natuur een warm hart toedragen ondersteunen. Die vrijwilligers kunnen hun directe omgeving opvoeden en vanuit hun liefhebberij doen zij dat ook. Inzet op nieuwe financieringsmodellen om het natuurbeleid minder afhankelijk te maken van overheidsfinanciering, is in deze tijden misschien wel pure noodzaak. Er is minder geld voor natuur en het is daarom in tijden van crisis verstandig de ambities aan te passen aan de beschikbare middelen. De andere kant is dat degenen die het genot ervan ondervinden, kunnen participeren. Modellen zoals het Engelse National Trust zouden hieraan kunnen bijdragen. Ondanks dat moeten wij niet vergeten dat in de provincie elk jaar nog steeds tientallen miljoenen aan natuur worden besteed. Het is dus geen onderdeel dat geen aandacht verdient.

De korte termijnvisie tot 2027 is bevredigend voor de VVD. De realisatie van de EHS, als ruggengraat van natuur, is realistisch. Het maakt de natuur overigens niet zo veel uit of het een paar jaar later is.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het laatste was toepasselijk, want dat ging over het Natuurbeleid 2.0. Ik zoek echter nog naar de link tussen die eerste inleidende opmerkingen en het beleid dat op tafel ligt. Het liberalisme van 'laat de natuur maar haar gang gaan' was 100 jaar

geleden in natuurbeschermingskringen een gangbare zaak. Je liet de natuur gewoon haar gang gaan. Dan kreeg je bos en was je heel veel van je biodiversiteit kwijt. Al heel snel leerden de natuurbeschermers dat je moet ingrijpen en dat je op een bepaalde manier gericht beheer moet toepassen, om ervoor te zorgen dat die biodiversiteit groter is dan wanneer je het zomaar laat waaien. Nu gaat ons Natuurbeleid 2.0 er juist over hoe wij dat ingrijpen en dat zorgvuldige beheer en grote biodiversiteit zo goed mogelijk moeten doen. Ik zoek nog naar de link tussen die eerste inleidende schermutselingen en het eindverhaal over het Natuurbeleid 2.0.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb grote moeite om een vraag te destilleren uit het betoeg van de heer De Heer. Wat is precies zijn vraag?

De heer DE HEER (ChristenUnie): Het is grappig dat de bal nu wordt teruggekaatst. Het begin was dat je de natuur juist haar gang moet laten gaan. Juist de natuur zonder de mens is prima. Ik bedoel te zeggen dat de natuurbeschermers al heel snel leerden dat je dan alleen maar bot overhoudt en niet zo'n rijke, gevarieerde natuur en dat, als je heel gericht ingrijpt, je een veel rijkere natuur en een veel grotere biodiversiteit krijgt. Het aardige van Natuurbeleid 2.0 is dat wij kijken hoe wij, door op de goede manier in te grijpen, juist een zo rijk mogelijke natuur krijgen. Dat kost echter wel heel veel geld. Het hele Natuurbeleid 2.0 gaat erover hoe wij het geld het best kunnen aanwenden, juist omdat wij het niet allemaal zijn gang kunnen laten gaan, zoals aan het begin uw liberale pleidooi was. Ik vroeg naar de link tussen die eerste paar zinnen die u uitsprak en het Natuurbeleid 2.0. Ik zie de link daartussen nog niet.

De heer JOUSTRA (VVD): In onze visie is de hoofdzaak van het natuurbeleid om in die grote rug van Rhenen tot aan Amersfoort-Zuid een groter vlak te hebben van natuur en ook aan uiterwaarden. Hoe groter dat oppervlak aaneengesloten is, hoe meer de natuur de kans krijgt om een echte biotoop te vormen. U zegt dat het dan allemaal bos wordt, maar dat ben ik niet helemaal met u eens. Er zit namelijk wat variatie in dat landschap. Er zal dus ook variatie in begroeiing en flora en fauna optreden. Voor de VVD is het belangrijk om niet versnipperde gebiedjes te hebben, maar het allemaal te plakken aan een ruggengraat. Daar zit de grondbeleidsgedachte achter. Vanuit die ruggengraat kunnen wij de natuur inderdaad haar gang laten gaan en moeten wij in onze visie niet te veel te sturen op welke soort goed is en wat er fout is in de natuur. Het bos is wat ons betreft ook mooi en ook natuur. Als er andere soorten zijn die zich beter kunnen handhaven of er op kunnen kapitaliseren, dan mogen ze hun gang gaan.

Het soort natuur, waarbij wij zeggen dat wij de Bataafse stroommossel hebben en die is goed, en waarbij ervoor moeten zorgen dat alles ten dienste staat van de Bataafse stroommossel, stoelt op dezelfde gedachte als voor de pandabeer. Ik zal de parallel even trekken. De pandabeer is eigenlijk te lui om zich voort te planten, waardoor Chinezen hem in dierentuinen tot voortplanten brengen, zodat er nu dan weer tien baby'tjes zijn. Dat is groot in het nieuws geweest. Als, in onze optiek, een beest niet meer de moeite wil doen om te overleden en hij de mens daarvoor nodig heeft, dan moeten wij ons afvragen hoe het gaat als de mens verdwenen is. Het wordt dan een soort dierentuindee.

Wel weten wij dat als wij dat oppervlak beschikbaar hebben en wij erop handhaven dat er niet gestroopt wordt of dat er fikkies gestookt worden in vuilnisbakken, de natuur door de seizoenen heen haar gang gaat. Ik begrijp dat u bepaalde voorkeuren heeft. Die voorkeuren zijn geborgd in de Flora- en faunawet. In bijlage 2 staan iets van 57 soorten. Die zijn beschermd. Er is een soortenrijkdom. Het is wat ons betreft niet zo heel erg liberaal om te zeggen dat de ruige dwergvleermuis wel beschermd is en de andere niet. Daarbij zitten wij minder op één lijn. Het mooie van het Natuurbeleid 2.0 vinden wij de basis, dus het niet sturen op soorten, maar gewoon op het complete systeem; dat is in onze beleving het oppervlak. Hoe meer oppervlak, hoe meer kans dat er een autonome biotoop ontstaat. Dat moet u met mij eens zijn. De Oostvaardersplassen kunnen niet autonoom functioneren. Daarbij is menselijk ingrijpen nodig. Zou het gebied groter zijn geweest, dan zou dat misschien niet het geval zijn geweest.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat die Bataafse stroommossel waarover u het heeft naar ik vermoed familie is van de stroman. Ik geloof niet dat er één iemand in deze zaal is die zegt dat wij alles moeten doen om de Bataafse stroommossel in leven te houden. Eerlijk gezegd vind

ik dat u een beetje een stromandiscussie aangaat. Dat is jammer, want het onderwerp is ingewikkeld genoeg. Biodiversiteit gaat er niet om dat wij een lijstje hebben van 'hier moeten wij er zestien van hebben en daarvan 33 en daarvan 7.000.000', maar het gaat erom dat wij een samenhangend systeem houden waar plaats is voor verscheidenheid. Het is namelijk niet iets of wij het nodig hebben om onze bedrijven draaiende te houden. Het gaat om de vraag of wij een ecosysteem overeind houden. Dat is de achterliggende gedachte. Ik vind het erg jammer dat u die simplificatie inbrengt in deze discussie.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat is geen vraag. Ik ben klaar met mijn betoog.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Vandaag staat de langverwachte nota Natuurbeleid 2.0 op de agenda. Voor de provincie en voor de PvdA is dat een belangrijk onderwerp. Een groene omgeving, waarin de burgers van onze provincie rust en recreatie vinden, is belangrijk. Het behoud van de soortenrijkdom en van de biodiversiteit gaat onze hele planeet en de toekomst van onze kinderen aan.

Meestal bouw ik mijn betoog op, waarbij ik eerst de punten vertel die wij goed vinden. Daarna komt er dan nog een hele lijst met kritiek. Vandaag doe ik het een keer andersom. Ik begin met wat wij niet goed vinden en eindig met wat goed is en onze steun krijgt. Misschien onthoudt u dat dan beter.

Waarmee hebben wij moeite? De Natuurnota 2.0 gaat over de natuur en niet over landschap, terwijl deze twee onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. In Nederland hebben wij geen natuur die er vanaf de oertijd is. Alles is ooit door mensen gecreëerd of ontstaan als gevolg van menselijk handelen. Voor het landschap is wat wij hier natuur noemen heel belangrijk, en andersom. Een hoge kwaliteit van het landschap vinden wij essentieel. Wij zouden dus ook graag horen hoe u dat in relatie tot natuur zou willen bereiken.

Recreatie om de stad. U geeft prioriteit aan de Natura 2000-gebieden en de EHS. Voor ons is dat ook heel belangrijk. Wij zijn ook blij met de aandacht voor robuuste natuur en voor grotere gebieden. Natuur in de stad en om de stad, of met andere woorden: groen dicht bij huis, is belangrijk voor de natuurdoelen en belangrijk voor het welzijn van de mensen in de provincie. De provincie is van de natuur – zo heeft u dat zelf ook eerder gezegd – en moet zich op dit terrein dus ook niet terugtrekken. Tijdens de workshop hebben wij vorige week gehoord dat u als college aan het schuiven bent tussen de portefeuilles waar het bij hoort. Recreatie bij de heer De Vries en natuur bij de heer Krol. Het gaat hier om recreatie rondom de stad. Dan ga je in de toekomst misschien wat veranderen.

Recreatie zoals dat in de commissie MME wordt besproken, levert bij mij visioenen op van attractieparken, crossbanen, golfterreinen en pannenkoekenboerderijen. Dat is een verkeerde associatie met recreatie om de stad. Ik zou zeggen: noem het groen rond de stad of groen rond de woonkern. Laat de heer Krol er zich samen met de gemeenten voor inzetten dat wij hier mooie groene gebieden houden, op natuurlijke wijze beheerd. Dan mag er best af en toe een pannenkoekenboerderij tussen zitten

De ecoducten. U besteedt er aandacht aan in de nota. Het is een belangrijke voorwaarde voor een robuust, natuurlijk systeem. Ik hoorde net, tijdens de begrotingsbehandeling, zeggen dat de ecoducten ten laste komen van het mobiliteitsbudget. Ik zou daarover graag wat meer informatie horen. Ik begreep namelijk altijd dat de ecoducten juist van het natuurbudget af gaan.

Nog even terug naar de versnippering van het landschap door wegen en spoorlijnen. Dat is het probleem voor een robuuste natuur. De ecoducten proberen dit probleem voor een klein deel op te lossen. Bij de aanleg van infrastructuur moeten er dus al voldoende ecoducten en faunapassages aangelegd worden. Nu lossen wij het probleem op van een verleden waarin dat onvoldoende is gedaan. Dus: ten laste van het infrastructuurbudget en dan maar een asfaltweg minder. Dat spaart ook weer ecoducten uit.

Het laatste wat wij niet zo goed vinden, is dat de ambitie en doelen van de nota veel te vaag zijn. Het is ons onduidelijk waar de provincie precies naar streeft en wanneer wij met z'n allen tevreden kunnen zijn. De gedeputeerde heeft toegezegd dat er meer concreetheid in het natuurbeheerplan komt. Daar kijken wij dus naar uit. Wij denken echter dat het goed zou zijn als er op zeer korte termijn een notitie

komt die daar nog tussen staat, dus die meer concreet aangeeft wat de doelen en de ambities zijn, en waarbij een brug wordt geslagen tussen deze vage nota op hoofdlijnen en het zeer concrete natuurbeheerplan dat ons is toegezegd.

Dat waren de punten waarop onze fractie kritiek heeft. Dan nu de punten die wij goed vinden in deze nota en waarmee wij kunnen instemmen.

Allereerst: de nota valt ons alleszins mee. We waren bang voor een veel somberder beeld en veel meer snoeien op natuur. Wij begrijpen dat er keuzes nodig zijn. De tijd dat alles kon, is voorbij. Alle lof dus voor de inzet en het geld dat deze gedeputeerde en dit college voor natuur over heeft in een tijd van bezuinigingen. Wij kunnen daar als PvdA van harte mee instemmen.

Zo zijn wij verheugd over het belang dat het college hecht aan een robuuste en beleefbare natuur. Wij zijn blij met het geld dat in de komende vijf jaar naar recreatie rond de stad gaat, of naar groen dicht bij huis, zoals ik het net noemde, zodat er in elk geval in de komende jaren continuïteit is voor dit onderwerp.

De keuze voor de systeembenadering kan ook op onze instemming rekenen. In het verleden – dat is misschien een stukje waarin ik het met de vorige spreker eens ben – schoot het doelsoortenbeleid soms door. Dan kun je het inderdaad over typen slakjes hebben. Het is veel beter om alles in samenhang te bekijken en inzet te plegen op een robuuster natuurlijk systeem.

Een derde punt is het stoppen met agrarisch natuurbeheer voor individuele bedrijven en de inzet op een meer effectief en efficiënt agrarisch natuurbeheer heeft onze volledige instemming. Het natuurdoel staat voorop. Een goed beargumenteerd plan, de samenwerking tussen agrariërs en een goede monitoring zijn essentieel. Uw toezegging bij RGW dat u juist ook in de groene contouren een rol ziet voor effectief en efficiënt agrarisch natuurbeheer geeft ons het vertrouwen dat het toch nog wat gaat worden met de groene contouren. Als een extra steuntje in de rug hebben wij een motie voorbereid. Ik zal hem uitdelen, maar over het dictum kunnen wij nog wat overleg voeren aan de hand van de vraag wat u precies als steun in de rug hiervoor ervaart.

Motie M51 (PvdA): agrarisch natuurbeheer in de groene contour.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013, ter bespreking van Natuurbeleid 2.0;

constaterende dat:

de beleidsnota Natuurbeleid 2.0 stelt dat agrarisch natuurbeheer een belangrijk instrument is om de natuurwaarden in het agrarisch gebied te versterken;

overwegende dat

- *de provincie Utrecht agrarisch natuurbeheer gericht wil inzetten;*
- *de nota stelt dat agrarisch natuurbeheer ingezet kan worden in de groene contour;*
- *de provincie kiest voor een aanpak met gebiedscollectieven;*

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

actief de inzet van agrarisch natuurbeheer in de groene contour te stimuleren, met name daar waar onvoldoende natuur in de groene contour ontwikkeld wordt.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dan een vierde punt. De nota ademt het beleid dat wij in deze provincie zullen moeten samenwerken om wat van het natuurbeleid te maken. Dit doen wij in veel gremia al, maar het zal nog geïntensiveerd moeten worden en het zal vooral effectiever en efficiënter moeten zijn. Dan gaat het om de gebiedscommissie. Daarmee heeft u al een slag gemaakt. Ook gaat het om samenwerking met de bedrijven, agrariërs, gemeenten, waterschappen, burgers en met de natuurbeherende organisaties.

Omdat samenwerking af en toe een wat speelse en positieve impuls nodig heeft en betrokkenheid van de burger bij de natuur heel belangrijk is, hebben wij een motie voorbereid om de actie 'Plant een boom' van Haarzuilens te ondersteunen. Wij stellen voor en rekenen op uw Provinciale Staten, met uw betrokkenheid bij de natuur, om zo natuureducatie te steunen. Misschien is ook wel belangrijk dat het niet veel geld kost.

Motie 52 (PvdA): plant een boom.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013, ter bespreking van Natuurbeleid 2.0;

constaterende dat:

- *de nota Natuur 2.0 stelt dat een belangrijke opgave is de realisatie van nieuwe groene recreatiegebieden om de stad;*
- *wij het belangrijk vinden dat de burgers meer betrokken raken bij hun eigen groene woonomgeving en dat het natuurbeleid weer midden in de samenleving komt te staan;*

overwegende dat:

- *een manier om dat te bereiken is om de participatie van burgers te vergroten;*
- *natuureducatie belangrijk is en je niet vroeg genoeg daarmee kunt beginnen;*
- *je voor € 30 vriend kunt worden van landgoed Haarzuilens en je dan uitgenodigd wordt om op een van de boomplantdagen een boom te komen planten;*

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- *om aan ouders van pasgeboren baby's de mogelijkheid te bieden om een boom te planten;*
- *voor de eerste 1000 ouders die zich aanmelden de boom cadeau te doen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Wij hebben dit natuurlijk even uitgeprobeerd of dit iets is dat aansluit bij ouders van pasgeboren baby's. Ik heb het aan mijn collega, de heer Essousi, gevraagd. Hij zegt dat hij het een heel mooi gebaar zou vinden als hij een boom zou kunnen planten voor zijn zoon die niet zo lang geleden geboren is.

De VOORZITTER: De moties M51 en M52 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Zestig jaar geleden dichtte de heer Küppers, een medewerker van deze provincie, een lied dat wij inmiddels kennen als het Utrechts Volkslied. Het tweede couplet geeft goed weer hoe men ook toen al over onze provincie dacht. U hoeft nog niet mee te zingen, want ik snap dat uw inburgeringscursus waarschijnlijk nog niet zo ver is gekomen. Ik kan mij echter voorstellen dat er bij een aantal statenleden melodieën door hun hoofd gaan zingen. Ik lees het tweede couplet voor. Ik zing het niet voor; dat kan ik u niet aandoen.

Utrecht, parel der gewesten,
'k Min Uw bos en lustwarand'.
'n Eigen stempel draagt Uw landschap:
Plas, rivier of heid' en zand,
Weid' en bongerd, bont verscheiden,
Utrecht, hart van Nederland!

Ook toen al had men dus oog voor het feit dat Utrecht een zeer gevarieerd cultuurlandschap is. Natuur in de zin van ruige natuur komt in dit gedicht niet voor en komt in onze provincie ook niet echt voor. Overall waar je kijkt zie je het werk van mensenhanden. Of het nu gaat om het Westelijk Weidegebied,

de Utrechtse Heuvelrug of de Gelderse Vallei, overal hebben mensen het landschap en de natuur vormgegeven.

Ik vind het dan ook moeilijk om te spreken van natuur of natuurontwikkeling alsof dit een zelfstandig proces is. Laat staan dat wij mensen daadwerkelijk grote invloed kunnen uitoefenen op de processen in de natuur, alsof wij mensen natuur kunnen creëren. Beter is het, naar onze mening, om daarmee terughoudend te zijn en te erkennen dat we weliswaar randvoorwaarden kunnen creëren, maar geen natuur. In die zin spreekt het voorgestelde beleid ons aan, omdat het niet meer uitgaat van de maakbaarheid van de natuur, maar van het erkennen van de eigen dynamiek van de natuur en de keuzes die dit kunnen beïnvloeden.

Natuurbeleid verdient een langetermijnvisie. Niet alleen omdat dit zekerheid geeft aan de uitvoerders, maar ook omdat de natuur zich niet aan een planningsperiode, van zeg vier jaar, houdt of zich daarin laat persen. Uit de evaluatie van het afgelopen natuurbeleid is af te lezen dat, hoewel dit beleid al 21 jaar wordt gevoerd, de natuurdoelen niet overal gehaald zijn. Niet bij de professionele natuurbeheerders en ook niet bij de agrarische natuurbeheerders. Een en ander betekent naar ons oordeel dat natuurbeleid een lange adem nodig heeft en dat we niet moeten proberen ons vast te leggen op details, maar op grote lijnen of, zoals het voorstel zegt: systeemgericht en op hoofdlijnen. Dit betekent ook dat beheerovereenkomsten wij straks gaan sluiten, gesloten moeten worden op deze langetermijnvisie en vastgelegd moeten worden voor een langere termijn dan tien jaar. Hiermee geef je aan de beheerders en de natuur zekerheid. Kan de gedeputeerde aangeven of hij dezelfde mening is toegedaan?

Wie in de afgelopen weken het Dagblad Trouw heeft gelezen, heeft daarin een polemieek kunnen volgen tussen natuurprofessionals over de maakbaarheid van de natuur. Onze nieuwe wildernis in de Oostvaardersplassen levert niet alleen een prachtige film op, maar ook een stevige discussie tussen de professionals over de diversiteit en functionaliteit van het gebied, met als eindpunt de conclusie dat de diversiteit van de vogels enorm is teruggelopen sinds de komst van de grote grazers. Met deze discussie is maar weer bewezen dat niet alleen op het punt van het geloof fikse discussies gevoerd kunnen worden, maar dat ook de natuur een geloofskwestie lijkt geworden met alle daarbij horende facties en afsplitsingen.

Gelet op dergelijke discussies zijn we zeer content met het grote draagvlak dat gedeputeerde Krol heeft weten te creëren. Tijdens de laatst door ChristenUnie en SP georganiseerde rondetafelgesprekken is gebleken dat de partners in de natuur eensgezind waren in hun goedkeuring met betrekking tot de voorliggende voorstellen. Naar ons oordeel heeft dit niet alleen te maken met de aanpak, maar zeker ook met de inhoud van de voorstellen. Zoals ook in het plan verwoord staat is natuurbeleid niet alleen iets van de overheid, maar een verantwoordelijkheid van de hele samenleving, in CDA termen 'de verantwoordelijke samenleving' of zoals nu vaak gezegd wordt 'de participatiemaatschappij'. Natuurbeleid dient de gehele samenleving en verdient het dus door de gehele samenleving gedragen en uitgevoerd te worden. Dit geldt wat ons betreft ook voor de financiering van het natuurbeleid. Daar waar de middelen krappere worden, zullen we tot meer en creatievere financieringsmogelijkheden moeten komen.

Als je een willekeurig iemand vraagt wat hij onder natuur verstaat, zal het overgrote deel zeggen dat hij geniet van het groene land waarin koeien figuren of van de prachtige bossen op de Utrechtse Heuvelrug. Als inwoner van het Groene Hart en voormalig inwoner van Veenendaal en het Kromme Rijngebied kan ik beide beamen: Niets is mooier dan ruime vergezichten van de polders waar je de natuur ziet, hoort en ruikt, maar ook de geur van bossen en heiden in het voor- en najaar zijn onvergetelijk in hun indrukken op de zintuigen. Waar het om gaat is dat al deze gebieden zo goed mogelijk bereik- en beleefbaar zijn voor onze inwoners. In Natuurbeleid 2.0 wordt hierover opgemerkt dat het provinciale beleid zo dicht mogelijk moet aansluiten bij de beleving van de natuurconsumenten, of het nu gaat om de terreinen van de professionele natuurbeheerders of om het grote open gebied waar de boeren bezig zijn met natuurbeheer. Graag zien we dit verder uitgewerkt in de toekomstige plannen die niet alleen betrekking hebben op het natuurbeleid, maar ook in de koppelingen die gemaakt gaan worden met de toekomstige plannen met betrekking tot recreatie.

Tijdens de eerder aangehaalde rondetafelgesprekken is door meerdere partners in het natuurbeleid gevraagd om vertrouwen van de overheid; vertrouwen in de goede uitvoering door de maatschappelijke partners. Nu het natuurbeleid een kerntaak van de provincie is geworden – overigens moet nog blijken of de rijksoverheid dit ook op alle terreinen zo beleeft –, moeten wij als provincie niet in de val trappen van het dichtregelen van dit beleidsterrein. Laten we met dit beleidsveld aantonen dat het mogelijk is gebruik te maken van de kracht van de samenleving. Alle maatschappelijke partners hebben aangegeven vertrouwen te hebben in het voorgestelde beleid. Laten we dat nu niet tenietdoen door detailmaatregelen.

Afrondend kunnen we als CDA-fractie instemmen met het voorliggende voorstel. Wij hebben er alle vertrouwen in dat de ingeslagen weg winst is voor de natuur in onze provincie en voor de inwoners die dit allemaal mogen beleven.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! D66 kiest voor investeren in natuurgebieden die tegen een stootje kunnen, zodat je de natuur vol vertrouwen zelf haar werk kunt laten doen in het herstel van de biodiversiteit. Pas als je ervoor hebt gezorgd dat de natuur tegen een stootje kan, kun je vervolgens ook wat meer ruimte geven. Daarnaast zorgt dit goed voor de unieke natuurwaarden die dan nog op zichzelf staan.

We moeten realistisch zijn in de doelen die wij stellen ten aanzien van de natuur en hoe wij deze in de tijd zetten. Er is nu eenmaal minder geld beschikbaar dan waarvan voorheen werd uitgegaan. Met al het geld dat op papier beschikbaar was, vonden wij het eerlijk gezegd niet allemaal zo heel voortvarend gaan. Geld kan ook de creativiteit hinderen. De natuur heb je niet echt in de hand, laat staan dat je daarop gemakkelijk kunt sturen. Dat zijn wat ons betreft goede redenen om het over een andere boeg te gooien. Wij begrijpen en steunen dan ook de prioriteiten die worden gegeven en de keuzes voor een systeembenadering, in plaats van het sturen op natuurdoeltypen. D66 wil met het overheidsgeld mensen uitdagen om te komen met projecten waarmee wij de schaarse ruimte in onze provincie optimaal beheren en gebruiken. We wonen in een dichtbevolkt stuk Nederland. Dan zul je onderwerpen als natuur, landbouw en recreatie integraal moeten bezien. Wij zijn dan ook blij met de relatie die met recreatie wordt aangebracht. Het speelt een belangrijke rol voor de leefbaarheid. Via zonering kun je wat ons betreft de natuurwaarden goed beschermen en toch maatwerk bieden voor recreatie als economische sector.

Ik heb een andere volgorde gekozen dan mevrouw Blom. Ik ben begonnen met het feit dat wij de keuzes zeer waarderen. Nu kom ik met een aantal punten waarop ik graag een reactie wil hebben van GS.

Stikstof is een van de belangrijkste knelpunten in de natuurontwikkeling. GS vertrouwen erop dat de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), die vanuit Den Haag op ons af komt, dit knelpunt zal wegnemen; zo vat ik het maar even vrij op. Die PAS focust zich, naar wij begrijpen, echter vooral op stalniveau en op investeringen die daarin worden gedaan. Het lijkt ons goed om in deze aanpak zo veel mogelijk ruimte te bieden aan de landbouw, om daadwerkelijk stikstof aan te pakken en daar maatregelen te nemen die naar verwachting niet zullen meewegen in de PAS, maar wel in het beperken van de stikstof en die minder of geen investeringen vragen. Denk daarbij aan maximale beweiding, aanpassingen in diervoeding, kunstmest en mestgebruik. Ook in het project Duurzaam Bodemgebruik dat al een tijdje loopt zien wij goede voorbeelden. De vraag aan GS is dan ook: is GS bereid zich ervoor in te zetten, bijvoorbeeld richting Den Haag, om die ruimte daadwerkelijk te krijgen in de uitvoering van de PAS, om echt dit soort initiatieven een steuntje in de rug te kunnen geven?

Een ander belangrijk knelpunt in de natuur is de verdroging. Het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heeft tijdens die rondetafelbijeenkomst aangegeven de problemen in de provincie Utrecht sec te kunnen oplossen. Dit zal echter in de combinatie met de aanpak van stikstof nieuwe knelpunten opleveren. Het is dus de vraag of wij genoeg middelen hebben om de problemen die er in de provincie liggen, dus qua combinatie van stikstof en verdroging, te kunnen oplossen. Ik ben daar erg benieuwd naar.

Dan het onderwerp landschap. De voorgaande sprekers zijn daarover ook al begonnen. Ik wil daarbij gelijk inzoomen op één onderdeel, omdat ik ook de aansluiting daarbij vind in het natuurbeleid. Dat betreft de kleine landschapselementen, zoals houtwallen en bomenrijen. In het natuurbeleid wordt gesproken over een bijdrage die groene dooradering vanuit de EHS kan bieden om de uitwisseling met de omgeving te bevorderen. Nu is er binnen de algemene subsidieregeling voor de natuur SNL (Subsidie Natuur en Landschap) een structurele maatregel voor het onderhoud en beheer van deze elementen. Hoewel de meningen daarover mogelijk verdeeld zullen zijn, biedt deze regeling wat ons betreft hiervoor een ruime vergoeding. Naar verluidt zijn er echter vier grondeigenaren die vanuit hun hart voor het landschap met veel minder genoegen zouden nemen, maar nu niet in aanmerking kunnen komen. Daarin lijkt het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid in de EU ook geen grote veranderingen te kunnen aanbrengen. Bent u bereid te onderzoeken of te laten onderzoeken hoe juist meer van deze elementen op een creatieve manier kunnen worden onderhouden, met beperkte publieke middelen, maar met een grotere inzet van vrijwilligers en eigenaren?

De rol van de gemeente. Door de prioriteiten focussen wij ons als provincie vooral op Natuur, met de hoofdletter N. Zoals ook uit de enquête van – volgens mij – TNS Nipo is gebleken, wordt natuur door de inwoners wat ruimer opgevat, namelijk dichterbij dorpen en steden. Het is logisch dat de binnenstedelijke ontwikkeling van groen vooral aan de gemeente wordt overgelaten. Het buitengebied is echter nauw verbonden met de focus van de provincie. Het beleid van de provincie is gericht op het beschikbaarstellen van die kennis. Zo staat het nu althans verwoord. De vraag is: hoe wilt u de gemeenten echt stimuleren om ook in hun eigen beleid aansluiting te zoeken bij provinciaal natuurbeleid? Nu kunnen zij het beschikbaarstellen negeren. Daarover zouden wij graag iets meer horen.

Het laatste punt: langjarige zekerheid. In de commissie heb ik dit ook al gevraagd. Langjarige zekerheid is van belang bij het ontwikkelen van de natuur, zeker als er ook desinvesteringen moeten worden gedaan door bedrijven. Er wordt nu naar verluidt, ingegeven door Europese regels, uitgegaan van het beginsel dat overeenkomsten voor zes jaar worden gesloten. Het zou wat ons betreft echter beter zijn om deze standaard los te laten en casus voor casus te bekijken wat het beste is binnen alle randvoorwaarden en de financiering. Er zijn namelijk vast wel gevallen waarbij de Europese regelgeving niet zo knellend hoeft te worden toegepast. Hoe kijkt het college hier tegenaan? Ziet GS mogelijkheden hierin tegemoet te komen?

Een afsluitende opmerking. In maart 2011 ben ik in Provinciale Staten gekozen. Toen, ruim tweeënhalve jaar geleden, werd er al gesproken over 1500 hectare nieuwe natuur die zou worden gerealiseerd in het kader van het Akkoord van Utrecht. De natuur merkt pas dat er stappen worden gezet in de feitelijke realisatie. Laten wij alsjeblieft aan het werk gaan. We moeten ervoor zorgen dat ten minste die 1500 hectare worden gerealiseerd en dat aangekochte gronden worden ingericht. Dat is een kerntaak van de provincie, die wat D66 betreft zeker de moeite waard is.

De VOORZITTER: Ten eerste is er zojuist een motie M52 ingediend door iemand die geen lid is van de Staten. Ik heb de griffier daarom gevraagd om uit te zoeken hoe dat moet. Ursula Bom heb ik namelijk niet op mijn lijst staan.

Ten tweede zou ik de dames willen vragen even te controleren of zij nog in het bezit zijn van hun autosleutels. Die sleutels bevonden zich op een plaats waar de heren zich niet horen te begeven.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik even een vraag stellen over die motie in mijn naam? Kan het gewoon opgelost worden door er even een L tussen te zetten, of is het echt nodig om ...?

De VOORZITTER: Ik denk dat ik daarvoor permissie nodig heb. Als u er een L tussen zet, lost zich dat probleem op. Ik heb wel een overzicht met alle namen.

Mevrouw BLOM (PvdA): Het zou zonde zijn als de motie om die reden zou worden afgewezen.

De heer SCHERER (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik citeer eerst heel kort uit de beleidsnotitie. 'De natuur beleefbaar en toegankelijk. De natuurgebieden robuust en verbonden. Het systeem op orde, waardoor je meer bijzondere dieren ontmoet.' Dus besloot ik een tijd geleden om er nu eens op uit te gaan om dit te ondervinden en te beleven. Ik doe u daarvan verslag.

Het was een mooie dag. Ik maakte een lunchpakketje. Ik ging in mijn elektrische autootje richting de Heuvelrug. Ik vond daar in de buurt van de Kaapse Bossen een parkeerplaats. Daar kon ik mijn auto kwijt. Op een heel mooie plek vond ik een bankje. Daar installeerde ik mij aan de rand van het bos. Het was prachtig weer, dus ik begon met het schillen van een appeltje. Juist op het moment dat ik een appeltje in mijn mond stop, komt er uit het bos een grote boze wolf. Hij is al eerder voorbijgekomen. Mijn hart zat in mijn keel. Daar zat het appeltje ook. In lichte paniek verslikte ik mij hevig, terwijl door mijn hoofd schoot: natuur beleven, bijzondere dieren ontmoeten. Ik begreep natuurlijk wel dat die wolf uit was op mijn lunchpakketje, maar ik moest er toch niet aan denken dat ik op de Heuvelrug zou worden opgegeten door een wolf. Ik zag al een krantenkop voor mij, zo van: 'PVV-statenlid gedood door wolf'. Dat zou menigeen niet zo erg hebben gevonden, maar het was in elk geval niet mijn bedoeling. Ondertussen kroop die wolf steeds dichterbij. Met een soort ingehouden worp gooide ik mijn lunchpakketje richting de wolf. Inderdaad nam hij het in zijn bek, draaide hij zich om en liep hij op zo'n gluisperige manier terug naar waar hij vandaan kwam en verdween in het bos. Ik maakte dat ik wegkwam en ik wist niet hoe snel ik weer naar mijn autootje terug moest komen. Ik kwam echter niet weg. Mijn accu was namelijk leeg.

In het afgelopen weekend werd ik verrast door een artikel in ons provinciemagazine. Ik heb het even meegenomen. Ik hoop dat jullie het allemaal ook hebben gekregen. Daarin staat een artikel over de vliegbasis Soesterberg. De boswachter die daar actief is, vertelt over zijn bevindingen en is lyrisch over dat natuurgebied. Hij geeft het cijfer 9. Een 10 is ongetwijfeld voor het paradijs. Daar zie je dus dat zonder enig natuurbeleid daar over een lange periode een ongelooflijk mooi natuurgebied is ontstaan. Het is met rust gelaten, terwijl straaljagers daar jarenlang hun uitstoot hebben geproduceerd en blijkbaar die verschrikkelijke stikstof er geen vat op heeft gekregen. Wat ons betreft kan de PAS verdwijnen in het gat van Nederland.

In lijn met het artikel over de vliegbasis is er nog een ander leuk artikel dat ik recent las, namelijk over de 35-jarige ervaring van opperhoutvester van het Kroondomein Het Loo.

De VOORZITTER: De heer De Heer heeft nog een vraag over uw vorige punt.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De heer Scherer ging wel heel snel met die vliegbasis. Weet u hoeveel energie, tijd en geld het ministerie erin heeft gestopt om die schrale graslanden op een goede manier te beheren, zodat er een grote biodiversiteit zou blijven? Het terrein is jarenlang goed beheerd met het oog op de toekomstige bestemming.

De heer SCHERER (PVV): U weet misschien wel hoeveel geld erin is geïnvesteerd. Ik hoor het graag als u het weet. Het viel mij echter op dat het om een prachtig natuurgebied gaat, waaraan eigenlijk heel lang niets is gedaan. Hier en daar zal het ministerie wel datgene hebben gedaan, zodat het goed uit de voeten kon met de vliegtuigen.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Er is dus juist wel heel veel gedaan. Er is gewoon jarenlang goed beheerd. Dat kon ook omdat er geen recreanten doordenderden, met het oog op een grote soortenrijkdom.

De heer SCHERER (PVV): Dat is eigenlijk een soort pleidooi om de Heuvelrug ook maar af te sluiten.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik verwacht dat de heer Scherer uiteraard zijn betoog verder zal voortbouwen op deze constatering. Ik wil hem daarbij behoeden voor een denkfout. De heer De Heer heeft het eigenlijk al aangegeven. Er is hier juist heel fors beleid oorzaak van geweest. Decennialang is het terrein niet toegankelijk geweest voor mensen. Het gaat om fors beleid. Het is dus niet 'geen beleid'.

De heer SCHERER (PVV): Dat is het beleid van niet toegankelijk zijn.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Voor een deel is het al gezegd. Ik wil alleen nog iets opmerken over de PAS. Er waren natuurlijk ook geen agrariërs op het vliegveld Soesterberg.

De heer SCHERER (PVV): Nee, maar wel heel veel vliegtuigen en heel veel mobiliteit. Het zijn niet alleen de agrariërs die stikstof produceren.

Mevrouw BLOM (PvdA): Ja, maar ik zou graag ook wel een keer met u de cijfers doornemen van de uitstoot en waar de uitstoot van vliegtuigen precies terecht komt en hoe dat dan precies zit met de PAS. Dit is echt weer erg kort door de bocht.

De heer SCHERER (PVV): U heeft ook mijn telefoonnummer. Ik sta gewoon op de lijst.

Mevrouw BLOM (PvdA): Ja, en u wilt zeker ook graag 's nachts bellen.

De heer SCHERER (PVV): Nee, ik vind de termijn tussen 00.00 uur en 03.00 uur zelfs erg kort.

Sommige mensen doen het echter met weinig slaap.

Ik begon te vertellen dat in lijn met het verhaal van de vliegbasis er een 35-jarige ervaring is van een opperhoutvester van Kroondomein Het Loo, de heer Kuper. Hij is enige tijd geleden met pensioen gegaan en toen hield hij een mooi betoog. Hij heeft 30 jaar lang natuurvolgend bosbeheer ingesteld op dat kroondomein. In die tijd werd hij daar om uitgelachen, want dat kon niet. Als je het zo zou doen als hij dat wilde, dan zou het bos kapot gaan. Dat natuurlijke bos vergde heel weinig onderhoud doordat daar de natuurlijke processen gewoon hun gang mochten gaan. Wij moeten de natuur natuurlijk vooral haar gang laten gaan, waardoor natuurbeheer goedkoper en natuurlijker wordt.

Het woordje natuur. Het lijkt zo simpel, want iedereen begrijpt waarover je het hebt en iedereen is er voor. Toch is het een heel beladen woord. Aan hoe iemand over natuur praat en hoe hij erover denkt en wat hij erin ziet zit meteen een heel wereldbeeld vast. Dat zal een aantal van de statenleden zeker beamen. Hoe iemand over de natuur denkt, wat hij erin ziet, dat wereldbeeld; opvattingen over onszelf, wat wij wel en wat wij niet behoren te doen.

In de commissie en ook aan de ronde tafel hebben wij meer dan genoeg gesproken over de inhoud van dit natuurbeleid. Ik ben ervan overtuigd dat met dit beleid onze natuur zeker niet slechter wordt. Als PVV hebben wij absoluut niet veel invloed op dit beleid. Soms bekruipt ons wel eens het gevoel dat wij enige mate van invloed bespeuren, maar wij verbeelden ons niets. Wij weten hoe de hazen lopen. De notitie is zeker niet geschreven door iemand die op de PVV stemt. Het is geen feit, dat geef ik toe; het is een veronderstelling, maar die veronderstelling is gebaseerd op de groene duurzaamheidsstaal die wij binnen dit stuk toch tegenkomen. Wij willen niet op een bankje zitten in de groene duurzaamheidskerk die vaak toch het morele gelijk aan haar kant claimt. Van de vele stellingen en zienswijzen in de notitie sprong de term 'tijdelijke natuur' er voor mij uit. Ik heb ook al een motie rondgestuurd. Iedereen heeft hem kunnen zien. In ons leven is natuurlijk alles tijdelijk. In de natuur echter niet. Daarom dien ik nu al in de eerste termijn een motie in, om te voorkomen dat wij provinciegeld uitgeven aan die tijdelijkheid.

Motie M53 (PVV): tijdelijke natuur.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013;

gehoord de beraadslagingen inzake het Statenvoorstel PS2013RGW10 (Natuurbeleid 2.0);

constaterende:

- *dat het voorstel in Pijler 1 stelt dat tijdelijke natuur kansen biedt voor ontwikkeling van natuurwaarden;*

- *dat in Pijler 3 gesteld wordt dat burgers een belangrijke rol toekomt bij de realisatie natuurbeleid, waar dit mogelijk is.*

overwegende:

- *dat de beschikbare middelen voor natuur schaars zijn en derhalve gezocht wordt naar nieuwe financieringsvormen;*
- *dat in de nieuwe provinciale rol grotere verantwoordelijkheid gelegd wordt bij de partners c.q. de burgers;*

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

geen middelen ter beschikking te stellen voor zogenaamde tijdelijke natuur en alleen onder strenge voorwaarden burgers en vrijwilligers door middel van een overeenkomst de gelegenheid te bieden tijdelijk braakliggende terreinen te beheren en/of in te richten als natuurgebied.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M53 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie is vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Waarom is de PVV zo kritisch over tijdelijke natuur? Ik neem dat plekje in gedachten dat uw collega Dercksen net bij de begrotingsbehandeling in gedachten had. Dat plekje in Den Dolder, waar een gebouw van drie verdiepingen niet gebouwd kon worden en waar nu een ontmoetingsplek is. Daar staan vast bankjes. Als je daar een vlindertuin omheen zou aanleggen en je zou een bloemenzee maken met een bijenhotel, dan is dat vele malen goedkoper dan een gebouw van drie verdiepingen. Dan krijgt die ontmoetingsplek toch een veel mooiere plek en kun je daar toch heerlijk op een groen bankje zitten?

De heer SCHERER (PVV): Dat is geweldig, maar u heeft de motie al kunnen lezen. Ik heb namelijk via de griffie verzocht om hem rond te sturen. Ik heb het gevoel dat wij met tijdelijke natuur ons wel eens weer zouden kunnen vergalopperen in situaties waarin ik niet verstrikt zou willen raken. Bijvoorbeeld omdat wij te maken krijgen met terreinen die door particulieren, vrijwilligers en boeren worden ingericht en dat wij ze na een jaar of vijf, zes, zeven, acht toch weer nodig hebben, en dat wij daar dan opeens de vermiljoenkever aantreffen. Dan zitten we zwaar in de problemen en kunnen wij plotseling niet meer doen wat wij dachten te doen. Ik zou die tijdelijke natuur absoluut willen voorzien van middelen; daar gaan geen provinciegelden heen. Als burgers en vrijwilligers er gebruik van willen maken, maak dan een goede overeenkomst met hen, waardoor die problemen nooit kunnen ontstaan. Dat is mijn gevoel bij tijdelijke natuur.

De heer DE HEER (ChristenUnie): De zeldzame vermiljoenkever geeft geen problemen, want daarover zijn op rijksniveau goede afspraken gemaakt. Die staan ook in de nota. Juist omdat die regels er zijn, geeft die tijdelijke natuur nooit een probleem bij ontwikkelingen die dan alsnog komen. Dat is helemaal vastgelegd.

De heer SCHERER (PVV): Ik voorzie toch situaties die je moet zien te vermijden. Je moet zeker in tijdelijke natuur geen provinciegeld steken.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij aan bij wat de heer De Heer zegt. Het punt is juist dat er afspraken worden gemaakt dat je van tevoren inventariseert wat er precies aan de hand is op een bepaalde plek. Als er op dat moment een vermiljoenkever is, dan heb je daarmee natuurlijk te 'dealen'. Als er op het moment van inventariseren echter niets aan de hand is, of in elk geval niets waarmee je er met de Flora- en faunawet niet uit komt, dan wordt het inderdaad tijdelijke natuur. Er zijn gebieden waarvan je weet dat hier de eerste jaren echt niets mee gaat gebeuren. Ik denk bijvoorbeeld aan het Hissing-terrein in De Bilt. Je kunt er donder op zeggen dat dat nog wel een tijdje blijft vervallen, zo zou je kunnen zeggen. Wat is er tegen om op zo'n plek de natuur haar gang te laten

gaan? Je maakt nu afspraken, je kijkt wat er aan de hand is, je inventariseert dat en dan laat je de natuur haar gang gaan. Als er inderdaad op een gegeven moment een toekomst is voor dat gebied, dan moet het weer gewoon beschikbaar gesteld worden. Dat is het idee van tijdelijke natuur.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind sowieso de term tijdelijke natuur vreemd. Natuur is niet tijdelijk; natuur is er gewoon. Als je zo'n terrein als het Hessing-terrein met rust laat gedurende twintig jaar, dan denk ik dat de heer Joustra gelijk krijgt en dan wordt het bos. Het is echter een particulier terrein. We hebben het over terreinen die eigendom zijn van de provincie.

Mevrouw MINEUR (SP): Het gaat in dit geval om een terrein dat eigendom is van SNS-Reaal, dat dan weer is genationaliseerd. Je kunt het je dan afvragen.

De heer SCHERER (PVV): Of het toch een beetje van ons is, bedoelt u?

Mevrouw MINEUR (SP): Het is toch een beetje van ons, ja. U zegt dat u een hekel hebt aan de term 'tijdelijke natuur'. Het gaat echter toch om een plek waar op dit moment bijvoorbeeld geen woningen staan. Het oude Hessing-gebouw staat er nog wel degelijk. Eromheen ligt de oude parkeerplaats. Waarom zou je dat niet ...

De heer SCHERER (PVV): Ik heb toch iet gezegd dat het niet kan. Natuurlijk kan dat.

Mevrouw MINEUR (SP): Dat zegt uw motie volgens mij.

De heer SCHERER (PVV): Nee, mijn motie zegt dat daar geen proviciemiddelen naartoe moeten gaan en dat je dat met een goede overeenkomst moet organiseren. Dus wel de regie bij de provincie. Met u misschien? Misschien vindt u het wel leuk met uw club om mooie bomen voor pasgeboren kindjes te planten en te verzorgen. Dat moet dan echter wel met een goede overeenkomst plaatsvinden, zodat u na vijf, zes, zeven, tien jaar er wel weer af gaat.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Vandaag bespreken wij een strategische koerswijziging in ons natuurbeleid. Ik wil mijn bijdrage graag voortzetten op het punt waar de heer Joustra is gestopt. De heer Joustra gaf een fundamentele beschouwing over de relativering van de rol van de mens, de wijze waarop de natuur zich ontwikkelt en dat soorten komen en soorten gaan. Graag wil ik een korte economische analyse geven van het publieke belang van natuur.

Allereerst is er het existentiële belang: het ecosysteem met al zijn biodiversiteit, onderlinge afhankelijkheden en wederzijdse functies is de basis voor ons bestaan. Hoe technologisch ontwikkeld we ook zijn, we eten, drinken en ademen, wij zijn biologische wezens en zullen ons op natuurlijke wijze moeten aanpassen aan veranderende omstandigheden. Daarvoor hebben wij de enorme variëteit aan biodiverse soorten nodig. Dat belang kan alleen maar collectief gedragen worden, zo u wilt, door middel van goed rentmeesterschap.

Ten tweede: de natuur levert een directe economische bijdrage in de productie van hout, vruchten en – vooruit – wild, maar bijvoorbeeld ook drinkwater. Of wat dacht u van verlaging van zorgkosten en schone lucht?

Ten derde levert de natuur indirecte bijdragen aan ons economisch functioneren: namelijk door recreatiemogelijkheden en dat is veel genoemd als vestigingsfactor in onze provincie.

Sinds de industriële revolutie heeft de mens door intensivering van landbouw, zware industrie en gebruik van fossiele brandstoffen voor onze mobiliteit fors ingegrepen op ons ecosysteem. In de jaren '70 werd de westerse wereld zich ervan bewust dat er grenzen zijn aan de mate waarin grondstoffen aan de aarde kunnen worden onttrokken en afvalstoffen op de aarde kunnen worden geloosd. Op dat moment greep de overheid omwille van het collectieve belang fors in: Ik noem de Wet milieubeheer, de Natuurbeschermingswet, EHS, Europese richtlijnen, Natura 2000. Deze juridisering leidde, zo vermoed ik, tot polarisatie, die wij op provinciaal niveau vooral ervaren op het gebied van natuur en landbouw. De meerderheid van de samenleving vond nog steeds, ondanks die enorme schade, dat

landbouw, industrie en verkeer zich toch nog steeds zo maximaal mogelijk moesten kunnen blijven ontwikkelen. In plaats van een voorzorgprincipe, een beetje regelgeving die in ruime mate, maar eenvoudigerwijs onze biologische oorsprong beschermt, werd de regelgeving steeds technischer, nauwkeuriger en gedetailleerder om dat boerenbedrijf toch maar net die extra procent stikstofuitstoot die misschien toch wel zou kunnen, ook te gunnen. Men had ook voor eenvoudige regels kunnen kiezen. Dan hadden we hier vandaag anders gestaan. Op dit moment zitten wij echter met een technisch-juridisch kader, waarvan geen sterveling nog iets begrijpt. Eerlijk gezegd – wellicht zal het u vreemd voorkomen – levert dat ook voor mijn fractie koddige excessen op. Een stedelijke ontwikkeling die democratisch gewenst is en waar desondanks voor elk van de 2000 te kappen bomen een aparte vergunningsaanvraag moet worden ingediend. Of een bouwrijp terrein, waar nog niet meteen gebouwd kan worden en waar een paar maanden lang een metalen wals heen en weer dendert om maar te voorkomen dat een zeldzaam dier zich daar vestigt. Dat is ook niet wat wij zouden willen als effect van zulke regelgeving.

De nota zegt echter op pagina 4 dat het natuurbeleid steeds verder af is komen te staan van de samenleving. Volgens GroenLinks is dat een eenzijdige manier van voorstellen. Ik zou zelfs willen zeggen dat het een misleidende manier van voorstellen is. In onze ogen zijn het namelijk eerder de sectoren als industrie, verkeer en landbouw die zich hebben afgekeerd van de natuurlijke wortels van de mens, met al die regels tot gevolg.

Opmerkelijk is ook dat in de evaluatie die bij de stukken zit, staat dat ondanks forse inspanningen en ondanks dat de biodiversiteit vandaag de dag nog steeds achteruitgaat, het nog steeds zo is dat in agrarische gebieden de ruimte voor en kwaliteit van de natuur nog steeds afneemt. De woordvoerder van het CDA gaf net aan dat mensen naast de bossen ook de polders en de landbouwgebieden als natuur aanmerken. Was het maar waar. Ze zullen dat misschien zeggen, maar sloeg het maar ergens op. De binnenstad van Utrecht bevat meer biodiversiteit dan dat agrarisch gebied dat in de ogen van mensen natuur genoemd mag worden.

GroenLinks is van mening dat er een economisch overtuigende redenering ligt voor forse bescherming en investering voor natuur vanuit de overheid. Daarbij kan zeker gezocht worden naar financiering door degenen die gebruik maken van de vruchten van de natuur, het principe 'de gebruiker betaalt'. Dan moet het ook zo zijn dat degenen die schade toebrengen aan de natuur dit in hun prijs verrekend moeten zien. Dus in industriële en in landbouwproducten en in onze mobiliteit, zou volgens het principe van 'de vervuiler betaalt' ook een deel van de rekening neergelegd moeten worden. Dat is misschien meteen een tipje van de sluier voor het terugkerende pleidooi van de heer Dercksen over de opcenten, wat heel logisch is, dat als het dan waar is hoe die hele opstelling is, het hartstikke logisch is dat een deel van het geld wordt benut voor bredere taken dan alleen mobiliteit.

GroenLinks steunt de koerswijziging in het Natuurbeleid 2.0. Sterker nog, wij hebben zelfs lof voor dit stuk. Het is helder geschreven. Ook vinden wij, in tegenstelling tot sommige partijen, het strategisch document het tegendeel van vaag. Wij vinden het heel concreet en helder. Het gaat om mooie paragraafjes met onze inzet, waarin helder staat waaruit die inzet gaat bestaan. Waarom steunen wij dat? Onder andere omdat wij het simpelweg ongewenst vinden de natuur te beschermen op een manier die niet begrepen wordt.

We hebben over drie punten nog vragen. Een belangrijk element is de omzetting van sturing op soorten naar sturing op systeemfactoren, abiotische factoren en allerlei andere technische namen.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Bekkers. Hij zei dat sommige partijen het vaag vinden. Omdat ik dat woord in de mond heb genomen, vind ik zijn opmerking nu vaag. Wat bedoelt hij dan precies? Ik zei net – ik zal het herhalen – dat de nota vaag is, omdat de ambitie en de doelen er niet concreet genoeg in staan. Dat vind ik vaag. U zegt nu echter dat u hem heel helder vindt. Wilt u dat toelichten?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat wil ik. Op het punt van de doelen ben ik het met u eens. Wij zien erg uit naar de uitwerking, waarin de doelen die wij realiseren eigenlijk

ook in de begroting zouden moeten staan. De doelen staan daar, maar zouden hier ook kunnen staan. U bedoelde kennelijk dat u eerder hebt gezegd dat u het stuk vaag vond. Daar sloeg ik op aan. Ik begrijp nu dat u dat corrigeert. Het enige dat ik aangaf is dat ik er veel dingen in vind die mij wel concrete handvatten bieden. Volgens mij zijn onze gezamenlijke opmerkingen daarbij gefuseerd tot een eensluidend standpunt.

Mevrouw BLOM (PvdA): Het is weer geweldig.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De sturing op systeemdoelen. GroenLinks steunt dat, maar er zijn wel verschillende natuurwaarden die een precieze combinatie van die systeemfactoren nodig hebben. GroenLinks zou willen vermijden dat wij door nu een al te generieke sturing op wat abiotische factoren zulke unieke gebieden verliezen. Kan GS toezeggen dat bij de uitwerking in een natuurbeheerplan zulke belangrijke natuurwaarden geborgd blijven? Kan GS ook al een tipje van de sluier oplichten hoe zij dat zal doen?

Ten tweede: een belangrijke ecosysteemdienst is het leveren van drinkwater. Kan GS aangeven hoe ver het gesprek met Vitens daarover is gevorderd? Wat heeft Vitens eventueel nodig van Provinciale Staten aan ondersteuning om daarin stappen te kunnen maken?

Ten derde: wanneer zal GS bij ons komen met voorstellen over handhaving? Tijdens de begrotingsbehandeling is dit punt al aan bod gekomen. Wanneer kunnen wij daarover uitsluitsel krijgen?

Ik heb nog een paar dichtregels, waarvan ik hoop dat ze van toepassing mogen blijken op het Natuurbeleid 2.0. Het gaat om woorden van de dichter Lucebert:

"Alles van waarde is weerloos en wordt van aanraakbaarheid rijk en aan alles gelijk
Als het hart van de tijd, als het hart van de tijd."

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is nogal een opgave die wij van de rijksoverheid gekregen hebben. "Neem het rijksnatuurbeleid maar van ons over en ga het zelf doen". Dat biedt kansen en mogelijkheden maar het brengt ook risico's en gevaren met zich mee. In de provincie Utrecht is het Akkoord van Utrecht het uitgangspunt voor het nationaal natuurnetwerk, voorheen; de ecologische hoofdstructuur. Daarin is ook bij gewijzigd rijksbeleid geen verandering gekomen. Wat ons betreft is dat een gemiste kans. Het sterkt ons in de opvatting dat deze provincie niet al het mogelijke wil doen om de natuur de ruimte te geven. Dat blijkt overigens ook bij het beleid rondom het Boele Staal ecoduct, dat is stilgevallen. Het is alsof je de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal permanent opent en toch volhoudt dat Utrecht het belangrijkste verkeersknooppunt van Nederland is. Dit ecoduct is nu juist de draaischijf voor natuurverkeer in onze provincie.

Het is spijtig om te zien dat de agrarische sector in onze provincie wordt opgevat als concurrent van de natuur, in plaats van als een bondgenoot. Wilde dieren zijn een bedreiging voor de oogst of zijn overbrengers van dierziekten. Hoge waterstanden verpesten goed landbouwgebied. Stillegebieden worden vooral gezien als zonde van de ruimte. Als je natuur niet kunt vermarkten als lokkertje voor bezoekers van recreatiewoningen en pannenkoekenrestaurants, uitzicht vanuit een luxe villa of desnoods als bron voor vers haardhout, dan willen we er eigenlijk geen geld in steken. Toch is het van belang dat wij de natuur in stand houden. De holisten hebben wel een klein beetje gelijk als zij zeggen dat alles met alles samenhangt. 'No man is an island, Entire of itself', zei de Engelse dichter John Donne. Dat geldt ook voor de mensheid als geheel. Geen enkele diersoort is een eiland. Het is een samenhangend stelsel. Het is een kwestie van beschaving dat wij niet als een stel piranha's alles opvreten wat voor onze mond komt. Het is ook in ons eigen belang dat wij zuinig omgaan met de soortenrijkdom om ons heen. Hoe eenvoudiger de soort, hoe kwetsbaarder hij is voor ziekten en gebreken. Kijk maar naar de inteelt in sommige hondenrassen. Datzelfde geldt voor planten en andere organismen. Wie weet welke medicijnen we nog nodig hebben in de toekomst. Dat is ook duurzaamheid. Met die bril hebben wij naar deze nota gekeken. Wij willen op een zo duurzaam mogelijke manier omgaan met de natuur en dus met het behoud van die verscheidenheid.

Een deel van onze wensen is verwoord in twee moties die de ChristenUnie straks zal toelichten en die wij mede ondertekenen. De eerste motie roept het college op om de regierol in het natuurbeleid te behouden en niet achterover te leunen, omdat de gemeenten het nu moeten opknappen. De tweede motie roept het college op om ook een visie te formuleren op het landschapsbeheer.

Dan is er de kwestie biodiversiteit, waarop wij al geruime tijd hameren en waaraan ook deze nota niet tegemoetkomt. Voor een deel zullen wij wel moeten letten op de effecten van het natuurbeleid, omdat wij te maken hebben met Europese doelen. Vooralsnog is dat althans het geval. Ik hoop dat dat zo blijft. Los daarvan is het verstandig om in het oog te blijven houden hoe het gaat met de natuur in onze provincie. Een soort kan maar één keer uitsterven.

Motie M54 (SP, 50Plus, ChristenUnie, PvdD): veranderen met de vinger aan de pols.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013;

gehoord de beraadslagingen over Natuurbeleid 2.0;

constaterende:

- *dat de provincie Utrecht overstapt van de soortenbenadering naar de systeembenadering;*
- *dat de provincie te maken heeft met Europese eisen voor wat betreft de natuurdoelen;*
- *dat de biodiversiteit in Utrecht blijkens de eigen "Staat van Utrecht"-onderzoeken diverse rode kaarten behaalde en er geen aanwijzingen zijn dat dat radicaal ten goede veranderd is;*

overwegende:

dat de biodiversiteit in onze provincie te kwetsbaar is om onbezonnen experimenten uit te voeren;

verzoeken het college van GS:

- *om gebruik te maken van onderzoek dat gedaan wordt door vrijwilligers, zoals van SOVON en IVN;*
- *om eventueel aanvullend onderzoek te doen naar de biodiversiteit in de provincie Utrecht;*
- *Provinciale Staten daar met regelmaat over te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Verwant daaraan zijn de effecten op het milieu. Tijdens het rondetafelgesprek, dat wij vorige week maandag organiseerden, kwam duidelijk naar voren dat de toenemende verstedelijking en de toenemende intensivering van de landbouw grote gevolgen hebben voor de natuur. Het gaat met name om ammoniak en stikstof. Dat heeft dan weer te maken met de biodiversiteit waarover ik sprak. De heer Joustra pleitte er afgelopen maandag voor om de stikstof maar lekker de ruimte te geven en daarmee optimale omstandigheden te creëren voor de brandnetel. Hoewel ik een erg lekker recept heb voor brandnetelsoep, houd ik toch ook erg van lavendel en heide. Wat dat betreft wil ik graag dat wij kunnen blijven kijken welke gevolgen dit beleid heeft, zodat wij eventueel snel kunnen bijsturen. Ik dien hierbij mijn tweede motie in.

Motie M55 (SP, 50Plus, ChristenUnie, PvdD): mensen maken net milieu.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013

gehoord de beraadslagingen over Natuurbeleid 2.0;

constaterende:

- *dat de provincie te maken heeft met schaarse ruimte, waarin wonen, reizen, ondernemen, landbouw, veeteelt en natuur om voorrang strijden;*

- dat de verschillende gebruikswijzen van het gebied alle invloed hebben op de kwaliteit van het milieu;
- dat een te hoog gehalte aan zaken als stikstof en ammoniak een serieuze bedreiging zijn voor de gezondheid van mensen, dieren, planten en andere organismen;

verzoeken het college van GS:

- om het milieu in onze provincie goed te blijven monitoren;
- om Provinciale Staten daarover geregeld te informeren;
- waar nodig in te grijpen, waar mogelijk preventief.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties M54 en M55 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor mevrouw Mineur heel vaak praten over de biodiversiteit. Nu wil ik u een heel simpele vraag stellen: is het uw insteek dat wij alle soorten behouden? Of bent u het met mij eens dat dat niet kan?

Mevrouw MINEUR (SP): Het is onze insteek om ervoor te zorgen dat wij waar mogelijk de biodiversiteit zo goed mogelijk beschermen. Dan is het dus noodzakelijk dat wij in de gaten houden wat er gebeurt. Bij de Staat van Utrecht hebben wij namelijk een aantal jaren al een aantal fikse rode kaarten gekregen. Het gaat niet zo best met de natuur in onze provincie.

De heer SCHERER (PVV): Ik hoor u twee keer 'mogelijk' zeggen. Daarmee ben ik wel tevreden. U zegt 'waar mogelijk'. Dat vind ik een nuchtere constatering. Het is namelijk niet overal mogelijk.

Mevrouw MINEUR (SP): Uiteraard is het niet overal mogelijk. Waar mogelijk moeten wij dat dus wel degelijk doen.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Natuur 2.0 is geen beleid, want er is over nagedacht. Tijdens het symposium over buitenplaatsen, van vorige week, werd er druk getwitterd over het erfgoedbeleid van de gemeente Rheden. Volgens een van de twitteraars was dit erfgoedbeleid geen echt beleid, omdat er over is nagedacht. Met een knipoog naar dat getwitter zou je kunnen zeggen dat Natuurbeleid 2.0 geen beleid is, omdat er heel goed over is nagedacht. Er zijn boeiende werkconferenties geweest. We hebben als provincie allerlei partijen en partners geraadpleegd. Het resultaat is een fundamentele herijking van het natuurbeleid.

De ChristenUnie is niet blij met de ingrijpende rijksbezuinigingen op het natuurbeleid. Wij beseffen echter dat wij die rijksafspraken niet veranderen in provinciehuizen. Daarom zijn wij blij dat het huidige kabinet in de komende jaren op natuurgebied weer iets meer financiële ruimte geeft. De ChristenUnie accepteert de hoofdlijnennotitie en de bijbehorende bestuursovereenkomst als een werkbaar financieel compromis.

Met de hoofdzaken van het beleid 2.0 gaat de ChristenUnie helemaal akkoord. Wij zien echter nog wel een paar addertjes onder het gras en wij zien een paar slakjes waarop wij zout kunnen leggen. Wij kunnen ons prima vinden in de vier pijlers waarop het nieuwe natuurbeleid rust. We hebben echter wel de nodige zorgen over de uitwerking daarvan. Alles staat of valt natuurlijk met een zorgvuldige uitwerking van de systeembenadering, in uitgekiende natuurbeheerplannen, een zorgvuldig leefgebiedenbeleid waar de zeldzame rode leisoorten van zullen profiteren. Dat betekent heel veel voor de milieuconditie, want dat betekent dat wij de verdroging en de stikstofuitstoot nog veel verder moeten terugdringen. Tijdens de rondetafelconferentie van vorige week hebben de inleiders daarvoor waardevolle suggesties gedaan. Duurzaam bodembeheer, niet alleen kijken naar stalemissies, maar ook naar mestmanagement en nutriëntenconvenanten. Wat ons betreft discussiëren wij daarover verder

als wij het hebben over de keuzenotitie voor het wonen, water en milieubeleid en als wij het hebben over de PAS.

Tijdens de vertaalslag van de systeembenadering naar concrete beheerplannen moeten allerlei knopen worden doorgemaakt en doelen worden vastgesteld. Wie stelt die doelen dan vast? Wie hakt de knopen door als er eindeloos over doelen wordt gediscussieerd en als enkele partijen in de gebiedscoalitie de besluitvorming dreigen te traineren? Tijdens ons rondetafelgesprek klonk er een hartstochtelijk pleidooi voor een gebiedsregisseur. Voor de een is dat dan een charismatische leider, voor de ander vooral een onafhankelijk persoon. Voor de een is overduidelijk dat die regisseur één persoon moet zijn, voor de ander is het juist een taak voor het collectief. Hoe voorkomen wij dat straks in die gebiedscoalities langdurig en vruchteloos over de doelen wordt gediscussieerd?

De ChristenUnie maakt zich grote zorgen over de handhaving. Vandaar dat wij zojuist bij de begrotingsbehandeling op dit punt een motie hebben ingediend. Ik ben ook op pad geweest in de Utrechtse Heuvelrug. Ik heb daar een foto gemaakt die via de app te zien is. De foto is gemaakt op de Elsterberg. Het gaat om een vernield informatiebord langs een van de drukste wandelroutes. Er komen daar veel mensen, maar daar werkt de sociale controle. Zelfs op de drukste wandelroute op de Heuvelrug, worden regelmatig informatieborden vernield. Het bewijs staat op onze app. Tijdens de behandeling in de commissie RGW noemde de gedeputeerde de handhaving een zorgenkindje. Voldoende toezicht en handhaving zijn echter cruciale schakels in het bouwwerk van de Natuur 2.0.

Wij maken ons zorgen over de financiering, want de passages over nieuwe verdienmodellen zijn gemakkelijker opgeschreven dan in praktijk gebracht. Voor nieuwe situaties is het niet zo moeilijk om rechten en plichten aan elkaar te koppelen, maar in de bestaande, scheefgegroeide situaties is dat geen peulenschil. Wij zijn net als GroenLinks benieuwd naar de eerste ervaringen van de contacten met Vitens. Lukt het om de grondwaterwinners te laten bijdragen aan de bestrijding van de verdroging die zij veroorzaken?

Wij zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde over het landschapsfonds en de streekrekening en dat hij op dit vlak de regio zijn advies gaat geven. De grootste adder onder het gras is wat ons betreft de vacature voor de regierol in de recreatieve zones rond de stad. De provincie lijkt zich te concentreren op een faciliterende rol en laat de regierol aan de steden, dus aan de gemeenten. Van allerlei kanten klinkt echter de roep om een actievere rol van de provincie. Wat ons betreft is dat verzoek aan de provincie aan het juiste adres. In veel gevallen is het natuurbeleid namelijk goed te koppelen aan de belangen van recreatie, cultuurhistorie, landschap, gezondheid, economie, landbouw, drinkwater, veiligheid, waterbeheer en binnenstedelijk gebied. Veel van deze thema's zijn door de provincie als provinciaal belang bestempeld. Aangezien veel van deze belangen juist in de recreatiezones rond de stad geknoopt kunnen worden, ligt het heel erg voor de hand om de regisseursrol niet vacant te laten. Vandaar onze vraag aan het college: gaat de provincie de regisseursrol oppakken zodra steden het op dit vlak laten afweten? Wat ons betreft is de regisseur in zo'n geval niet de grootste geldschietter, maar is hij er vooral voor om de inhoudelijke trekken die partijen steeds bij elkaar brengt en iedereen steeds de volgende stap laat zetten.

Ik heb nog een tweede verzoek aan het college. Dat gaat over het landschap 2.0. Er is erg veel overlap tussen het natuurbeleid en het landschapsbeleid. De herijking van het natuurbeleid biedt allerlei mogelijkheden om het provinciale landschapsbeleid nieuwe impulsen te geven. Tijdens ons rondetafeloverleg gaven vrijwel alle inleiders ons suggesties mee op landschapgebied. D66 refereerde er ook al aan, waar het gaat over de kleine landschapselementen. Tijdens de behandeling in de commissie RGW benadrukte onze gedeputeerde dat hij op landschapgebied heel erg op het planologische spoor zit met de kwaliteitsgidsen. Dat is echter slechts een klein deel van het provinciale landschapsbeleid. Als het gaat om de verandering in het agrarisch natuurbeheer, om het nieuwe plattelandsbeleid of om het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid van de Europese Unie, dan liggen daar allerlei mogelijkheden, juist in combinatie met het natuurbeleid. Een gedetailleerde verkenning en een onderlinge afstemming van al die mogelijkheden op provinciaal niveau ontbreken

nog. Om die reden vragen wij het college in een motie om een beleidsnota landschapsbeheer 2.0 op te stellen.

Motie M56 (ChristenUnie, SP, PvdA, 50Plus): regisseursrol.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013, ter bespreking van Natuurbeleid 2,0;

constaterende dat:

de beleidsnota Natuurbeleid 2.0 grote opgaven bevat als het gaat om toegankelijke natuur en recreatiezones rond de steden;

overwegende dat:

- *de provincie Utrecht zich op dit terrein lijkt te concentreren op een faciliterende rol, terwijl de provincie de regisseursrol bij gemeenten probeert te leggen;*
- *de Provinciale Commissie voor de Leefomgeving pleit voor een regisseursrol voor de provincie;*
- *de Provinciale Commissie voor de Leefomgeving pleit voor koppelingen van het natuurbeleid met de belangen van recreatie, cultuurhistorie, landschap, gezondheid, economie, landbouw, drinkwater, veiligheid, waterbeheer en binnenstedelijk beleid;*
- *veel van deze thema's door de provincie als 'provinciaal belang' zijn bestempeld;*
- *veel van deze belangen juist in de recreatiezones rond de stad verknoopt kunnen worden;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

een actieve rol te blijven spelen als het gaat om toegankelijke natuur en recreatiezones rond de steden.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M57 (ChristenUnie, SP, 50Plus, PvdA): Landschap 2.0.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013, ter bespreking van Natuurbeleid 2.0;

constaterende dat:

er veel overlap is tussen het natuurbeleid en het landschapsbeleid;

overwegende dat:

- *de herijking van het natuurbeleid eveneens nieuwe mogelijkheden biedt om het provinciale landschapsbeleid nieuwe impulsen te geven;*
- *de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie veel aandacht geeft aan het landschap vanwege de mogelijkheden om de ruimtelijke kwaliteit flink te verbeteren;*
- *het agrarisch landschapsbeheer een grote rol krijgt in het nieuwe plattelandsbeleid en het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid van de Europese Unie;*
- *een gedetailleerde verkenning en onderlinge afstemming van al deze mogelijkheden op provinciaal niveau nog ontbreekt;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten

zo snel mogelijk een beleidsnota Landschapsbeheer 2.0 op te stellen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties M56 en M57 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Ik schors de vergadering voor korte tijd.

Schorsing van 17.15 uur tot 17.19 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik verzoek om aandacht voor de volgende inbreng.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Er is natuurlijk al heel veel gezegd. In principe zijn wij het eens met alles wat ten goede komt aan de natuur. Ik ben het ook eens met alle inzet die ten goede komt aan de natuur. Wat dat betreft zou het heel gemakkelijk zijn en zouden wij snel klaar zijn. Toch maken wij ons zorgen. Eigenlijk is het recreatiebeleid de grootste bedreiging voor de natuur. We hadden een tienpuntenplan kunnen maken van wat de bedreigingen voor de natuur zijn. In het begin is ook al gezegd dat de natuur zich wel redt, als wij de natuur maar niet verstoren. Dat is natuurlijk heel mooi gesproken. Zo is het ook, maar er is ook een mens. Voorheen zei ik altijd dat wij de natuur moeten achterlaten voor onze kinderen en kleinkinderen. In het vervolg zal ik echter zeggen dat wij de natuur moeten achterlaten voor de volgende generaties. Dat lijkt mij beter.

Verder wil ik nog zeggen dat wij de natuur heel hard nodig hebben. Als er geen samenhangend ecosysteem is, zoals ook mevrouw Mineur al eerder heeft gezegd, dan klopt het op een gegeven moment ook niet meer. Dan ontstaan er hiaten en daardoor tekorten en uiteindelijk zullen wij met z'n allen ten onder gaan. De natuur iets eerder.

Ik merk op dat de afname van weidevogels in de provincie zeer verontrustend is. Ik zou willen meegeven dat er toch een betere afstemming moet komen tussen het Rijk en de provincie. De Flora- en faunawet valt onder het Rijk. Wij doen van alles. Als er echter geen juiste afstemming is, dan kan hetgeen wij investeren gewoon weer tenietgedaan worden. Ik neem nog maar even het voorbeeld van de luchthaven, het onderwerp dat wij zojuist aan de orde hebben gehad. Dan kan het toch niet goed gaan. Je zou veel beter moeten samenwerken.

In de notitie staan ook de wegbermen genoemd. Die vormen in feite bijna een gratis middel om te zorgen voor de biodiversiteit. In Frankrijk en België waren de bermten altijd een feest. Daarin stonden allerlei klaprozen, margrietten en nog veel meer. Ik moet zeggen – dat staat ook in de notitie – dat er wel steeds meer aandacht aan besteed wordt. Dat is een heel goede verbetering. Zoals ik het zie, zou het echter vele malen beter moeten kunnen. We moeten gewoon van alle bermten één grote bloemenzee maken. Dat is dan ook weer heel goed voor de bijen. De bijen zijn weer goed voor ons, de kruisbestuiving voor de appels en peren en nog veel meer. Daaraan zouden wij nog veel meer aandacht moeten besteden.

Er is een afspraak bij het Rijk over een toestemmingsbeleid op beschermde diersoorten die schade veroorzaken. Eigenlijk zouden wij ook een afspraak moeten maken voor het beschermingsbeleid, indien nodig. Dan kom ik terug op de weidevogels, als voorbeeld. Zo zijn er natuurlijke vele andere soorten.

Verder blijft de watervoorziening natuurlijk een grote zorg. Als je schoonmaakt, wil dat niet zeggen dat je moet zeggen dat er is schoongemaakt en dat je niet meer rond hoeft te kijken. De nazorg is echter zeker zo belangrijk, juist omdat water vooral onder de grond met elkaar in verbinding staat. Het is niet zo dat als je ene week het hier schoonmaakt, het de andere week ergens anders te merken is. Daar kunnen soms wel eeuwen overheen gaan, maar toch moeten wij daaraan voor de toekomst heel veel aandacht blijven besteden.

Er staat natuur genoemd als tegenwicht tegen de drukte in onze provincie. Dan kom ik terug bij het begin van mijn betoog, namelijk de recreatie, vooral de recreatie rond de stad. Aan de ene kant wil je het iedereen naar de zin maken, maar aan de andere kant zijn er toch bedreigingen. Ik merk op dat gezegd werd dat stilteplaatsen eigenlijk verwaarloosde plaatsen zijn. Het is echter heel erg als stilteplaatsen niet gekoesterd worden en het onderspit delven ten behoeve van recreatie en horeca. Die zorgen heb ik willen uitspreken.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! 'If you build it, he will come.' Aan dit zinnetje uit de film *Field of Dreams* moest ik denken, toen ik het Natuurbeleid 2.0 las. De film gaat over een boer die in zijn maïsveld loopt en opeens een fluisterend stemmetje deze zin hoort zeggen. Uiteindelijk gaat het er in de film om dat wanneer hij een baseballstadionnetje bouwt, sterspelers uit lang vervlogen tijden een wedstrijd komen spelen. 'If GS build it, they will come.' De sterspelers zijn in dit geval de dieren, de biodiversiteit. De benadering die GS kiest met zijn systeembenadering vind ik daarom heel interessant. Als je een goed huis wilt bouwen, begin je met het leggen van een stevig fundament. Daarom is de PvdD geen voorstander van het uitzetten van dieren. Het huis, de biotoop, is vaak niet in orde en dus gaat het uitzetten vaak gepaard met allerlei onwenselijkheden.

Het is een ambitieus uitgangspunt van GS om het huis in orde te krijgen. Ik complimenteer GS daarmee. Hierin schuilt echter ook direct een gevaar. Wat als GS ontdekt dat er meer paalrot in de fundering zit dan oorspronkelijk verwacht? Wordt er dan een verdieping van het huis afgehaald? Of handhaaft men de oorspronkelijke bouwplannen? Daarnaast moet je ook niet verzanden in alleen maar te groot willen denken: alle aandacht voor specifieke natuurwaarden van een gebied, ook als dit een kleinschalig gebied is. Een netwerk is vaak opgebouwd uit allerlei kleine componenten. Die diversiteit geeft dynamiek aan het systeem.

Natuurbeleid 2.0 biedt een goed uitgangspunt, maar zal gaandeweg verder moeten worden ingevuld. Wij hopen dat de ambities niet naar beneden bijgesteld worden. Een robuuste natuur kan namelijk een stootje hebben. Dat betekent ook dat er dan meer mogelijk is voor de mens. Focus daarom ook op bronbeleid; neem daar de problemen weg. Anders is het zogenaamde effectgerichte beheer dweilen met de kraan open.

Het is ook goed dat GS naar nieuwe financieringsmogelijkheden zoekt. Focus echter niet alleen op de prijs van de natuur. Houd aandacht voor de intrinsieke waarde. Natuur heeft een waarde vanuit zichzelf en voor de mens via ecosystemendiensten. De natuur kan wel zonder de mens, maar de mens kan niet zonder de natuur.

In het Natuurbeleid 2.0 staan heel goede dingen, zoals het ecologisch beheer van provinciale wegbermen, de aandacht voor bijen bij tijdelijke natuur en maatschappelijke participatie via biodiversiteitsteams. Hieruit kan een eigen dynamiek ontstaan, waarbij overheid en maatschappelijk veld elkaar versterken.

Als je voor een systeembenadering kiest ten aanzien van het huis, dan hoort daar ook een systeembenadering bij ten aanzien van de bewoners van dat huis en zou je ook een integrale blik horen te hebben op de verschillende dieren en hun onderlinge relatie. Op 21 mei 2012 hebben wij vragen gesteld omtrent de gans en de vos, naar aanleiding van een onderzoek van Rijn in Beeld, getiteld 'Zomerganzen in het rivierengebied: naar een duurzaam kleinere populatie.' Uit dit onderzoek bleek dat de zomerganzenpopulaties op een natuurlijke wijze kleiner gemaakt kunnen worden door de vos niet te bestrijden in de uiterwaarden en dat broedkolonies soms vrijwel verdwenen door de komst van vossen. Het vermelde onderzoek leverde onder andere een inhoudelijke bijdrage om op een alternatieve manier te kijken naar de zomerganzen langs de Rijntakken in de provincie Utrecht. GS antwoordde toen dat de vos op een landelijke vrijstellingslijst staat en dat het niet bevoegd is om het gebruik van de landelijke vrijstelling te verbieden. Dat klopt. Hierin zit ook direct de crux. GS heeft nu niet in de mogelijkheid om te zeggen dat wij de vos in dit door ons geschikt geachte gebied de ruimte geven om ganzen te beheren. Dat kan nu niet. De vrijstelling dwarsboomt dat. GS kan dus eigenlijk geen maatwerk verrichten in de relatie tussen vos en gans. Dat zou best wel eens interessant kunnen zijn, ook vanuit financieel oogpunt. Nu worden er door de intensivering van het afschotbeleid, veroorzaakt door het ganzenakkoord, behoorlijke bedragen gereserveerd. Waarom niet de vos gratis inzetten? SOVON-onderzoek toonde namelijk al in 2006 aan dat de vos de ganzenstand kan beperken en Alterra adviseerde in 2007 om de vos rond Schiphol met rust te laten. Recentelijk toonde onderzoek van SOVON omtrent de invloed van bijvoorbeeld de grauwe gans ook aan dat de vos de belangrijkste predator is voor ganzennesten: slechts 10% kwam uit. Ik wil dan ook bij motie voorstellen om de vos de ruimte te geven om op een natuurlijke manier de ganzenpopulatie te beheren, door hem van de

landelijke vrijstellingslijst te halen. Als GS van mening is dat de vos beheerd moet blijven, hoeft het weghalen van de landelijke lijst niets te betekenen. De ontheffingsmogelijkheden van artikel 68 van de Flora- en faunawet laten dit onverlet. GS houdt dus ruimte voor vossenbeleid als het dat wil. Nu hoor ik u denken: en de weidevogel dan? SOVON-onderzoek laat zien dat kuikens voornamelijk worden opgegeten door vogels en eieren door zoogdieren. Ja, de vos is er daar één van. Hetzelfde onderzoek laat echter ook zien dat de totale predatie, dus van alle roofdieren bij elkaar, niet de verklarende oorzaak is van de achteruitgang van de weidevogel. Die oorzaak moet veeleer gevonden worden in het huidige intensieve agrarische gebruik. Een robuuste populatie weidevogels zou de natuurlijke omstandigheden, zoals predatie, namelijk moeten kunnen opvangen.

Ik zou het wel interessant vinden om in de gebieden die daarvoor geschikt worden geacht door GS de natuur de natuur te laten en te kijken of de vos kan helpen in zijn wens om tot kleinere ganzenpopulaties te komen. Dat past ook bij het coalitieakkoord. Dat spreekt ervan om binnen het huidige beleid alternatieve en innovatieve verjaag- en bestrijdingsmethoden op te zetten.

Tot slot nog een cijfertje. Uit opgevraagde cijfers van de faunabeheereenheid blijkt dat in de afgelopen jaren jaarlijks zo rond de 400 vossen worden afgeschoten in de provincie Utrecht. Let wel: dit is een absoluut minimum aantal, want op basis van de landelijke vrijstelling is het geen verplichting om de afgeschoten vossen te melden en te tellen. Het werkelijke aantal ligt waarschijnlijk dus veel hoger.

Graag wil ik nog enkele moties indienen. De eerste twee betreffen de vos, met het verzoek om deze van de landelijke vrijstellingslijst te halen en om dit onderwerp in IPO-verband te bespreken. De derde motie betreft tijdelijke natuur.

De Scherer had een leuk verhaal over de wolf die hij tegenkwam, terwijl hij een appel aan het eten was. Het was me even niet zo heel erg duidelijk of dit nu positief was bedoeld voor de wolf of niet. Ik zou hem er daarom willen helpen herinneren aan zijn steun in juli ten aanzien van de motie 'Welkom wolf.'

Motie M58 (PvdD): tijdelijke natuur.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013, ter bespreking van Natuurbeleid 2.0;

constaterende dat:

de provincie in Natuurbeleid 2.0 het idee uitspreekt dat er tijdelijke natuurwaarden tot ontwikkeling kunnen worden gebracht op terreinen die voor een bepaalde periode braak liggen;

b

overwegende dat:

het verlenen van de desbetreffende ontheffingen van de Flora- en faunawet nu nog een bevoegdheid van het Rijk is die zeer waarschijnlijk naar de provincies zal worden gedecentraliseerd.

verzoekt het college van GS:

om zodra de bevoegdheid voor het ontwikkelen van tijdelijke natuur van het Rijk is overgedragen naar de provincies, een meer uitgewerkt voorstel te doen aan Provinciale Staten.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M59 (PvdD): gans, vos en IPO.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013, ter bespreking van Natuurbeleid 2.0;

constaterende dat:

- *het college van plan is om minimaal 20.000 ganzen te doden als uitvloeisel van het Ganzenakkoord;*
- *dit ook een financiële intensivering betekent;*
- *de vos op de landelijke vrijstellingslijst staat;*

overwegende dat:

- *de vos ganzenpopulaties kan beheren;*
- *de provincies nu geen maatwerk kunnen verrichten, inhoudende de vos ruimte te bieden ganzenpopulaties te beheren;*

verzoekt het college van GS:

in IPO-verband het onderwerp 'de vos als beheerder van ganzenpopulaties' bespreekbaar te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie M60 (PvdD): gans en vos.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november, ter bespreking van Natuurbeleid 2.0:

constaterende dat:

- *het college van plan is om minimaal 20.000 ganzen te doden als uitvloeisel van het Ganzenakkoord;*
- *dit ook een financiële intensivering betekent;*
- *de vos op de landelijke vrijstellingslijst staat;*

overwegende dat:

de vos ganzenpopulaties kan beheren;

verzoekt het college van GS:

om bij het Rijk te pleiten om de vos van de landelijke vrijstellingslijst te halen, zodat het mogelijk wordt om in gebieden die daarvoor geschikt worden geacht de vos eventueel de gelegenheid te geven om op een natuurlijke manier ganzenpopulaties te beheren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties M58, M59 en M60 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer Balemans zal de leiding van de vergadering overnemen. De heer Krol zal dan namens het college antwoorden.

De heer Balemans neemt het voorzitterschap over.

De heer Van Beek verlaat de vergadering.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In algemene zin beginnend: ik zou het wel willen doen in de 22 minuten en 55 seconden die mij gegeven zijn. Ik zal in algemene zin antwoorden op het natuurbeleid en zoals wij dat bedoeld hebben. Daarna ga ik in op de respectievelijke fracties. Aan het einde van mijn betoog zal ik proberen om op de respectievelijke moties in te gaan. Dat zal nog een hele toer worden.

Ik begin met het verhaal dat ik graag wil neerzetten. Ik ben blij met de reacties op het nieuwe natuurbeleid, zoals wij die van velen van u gekregen hebben. Dat geldt in de volle breedte; in de breedte van deze statenzaal en in de breedte van de Utrechtse samenleving. Er is namelijk misschien

geen beleid dat zo spannend is op het provinciale erf als het natuurbeleid. Het is al gauw een gepolariseerd beleid. Op sommige momenten proef je daar vandaag wel iets van terug: moeten wij nu wel voor de individuele soort gaan of niet, gaat het om een systeem of niet, hebben we genoeg geld of niet, is het te bureaucratisch geworden of niet, zijn wij blij met Europese regelgeving of niet? Zo kun je een heleboel tegenstellingen op het erf van natuur samen opzoeken. Ik vind het op zich prettig om te constateren, en ik ben ook blij met het proces dat wij daarvoor met de samenleving hebben gevoerd, dat wij in grote lijnen met elkaar bij deze grote wijziging van het natuurbeleid sinds 1992 constateren dat het echt op een paar punten anders moet. Voor wat betreft die grote punten proef ik in uw Staten geen groot verschil van opinie. Het moet robuust en niet meer op individuele planten- en diersoort. Het moet meer met mensen en het moet meer met de samenleving en het moet ook beter gefinancierd worden, mede door de samenleving. Dat zijn opvattingen die door u breed ondersteund worden. Ik ben daar blij mee, omdat het naar mijn gevoel een kans geeft, ook nu er in Den Haag op dat punt een aantal dingen veranderd zijn, om het natuurbeleid weer in een positieve zin stevig verankerd in de Utrechtse samenleving neer te zetten. Nogmaals: op het erf waar wij als provincie in de komende jaren een heel belangrijke rol te spelen hebben. Het is goed om te constateren. Dat geeft energie. Het geeft ook energie aan de mensen die de creativiteit binnenbrengen, aan de beheerders die het moeten doen, aan de maatschappelijke partners die het met ons samen doen. Dat is iets om met elkaar positieve gevoelens bij te hebben. Dan blijft er echter genoeg over om vandaag met elkaar discussie over te voeren hier in PS. Ik zal proberen om dat naar aanleiding van de inbreng van de respectievelijke fracties te doen.

De VVD-fractie. Uiteraard geven wij geen recensies voor toespraken die namens de Staten zijn gegeven. Dat zou geheel niet op zijn plaats zijn voor mij. Ik moet echter wel zeggen dat ik op enig moment toch wel plezier gehad heb aan de bijdrage zoals de heer Joustra die namens de fractie van de VVD heeft aangegeven. Met name – daar herkent hij volgens mij wel veel van in het beleid – op zijn punt dat wij naar groot en stevig gaan en dat wij daar heel veel vrijheid aan geven. Die vrijheid is wel vrijheid in gebondenheid, zo zou ik tegen de heer Joustra willen zeggen, want die vrijheid functioneert alleen maar als je je planologische bescherming, waterpeil, waterkwantiteit, waterkwaliteit, stikstofemissie wel op een goede manier hebt georganiseerd. Dat zegt deze nota ook. Als je dat goed voor elkaar hebt, pas dan is het robuuste systeem in staat om zichzelf te versterken en is dit systeem in staat om zichzelf te onderhouden. Ter vreugde: de Bataafse stroommossel – ik dacht even dat het een grapje was, maar dat lag aan mijn gebrekkige kennis op dit gebied, een zeer zeldzame zoetwatermossel; dank aan Wikipedia in dit geval en een paar oplettende ambtenaren op de tribune die mij daarop even gewezen hebben – bestaat echt. Hij is inderdaad ernstig bedreigd. U had op dat punt het goede voorbeeld aangehaald om uw verhaal te illustreren. U hebt mij niet een concrete vraag gesteld op dit punt. Daar zou ik het dus even bij willen laten.

De fractie van de PvdA stelde een aantal vragen over het landschap, over de RodS (Recreatie om de Stad) en ook nog een paar andere punten. In de commissievergadering heb ik gezegd dat landschap enerzijds planologisch is. We hebben onze landschappen op een goede manier vastgesteld in de PRS. Wij moeten echter op het gebied van landschap nog wel een paar dingen meer doen. Omdat ik niet meer om een schorsing durfde te vragen na mijn korte sanitaire pauze, hoop ik dat ik het allemaal bij de hand heb. We hebben met elkaar, behalve op de PRS in planologische zin, natuurlijk ook de zogenaamde kwaliteitsgidsen gemaakt als het gaat over landschap. Daarnaast hebben wij ook nog afgesproken in het nieuwe agrarisch natuurbeheer, het natuurbeheerplan en het ABP-programma en in de zogenaamde Waardenkaart landschap die ten behoeve van de landschapsverordening wordt vastgesteld, hebben wij in mijn optiek een zwaar document aan elementen die met het landschap te maken hebben, waarmee wij dat landschap op een goede manier beheren en bewaren. De vraag is of het schrijven van een aparte landschapsvisie, zoals wij dat vroeger wel gedaan hebben – in 1992 hadden wij een natuur- en landschapsvisie; nu hebben wij een natuurbeleid gemaakt gewenst is. Wij gaan dat uitrollen in het natuurbeheerplan. De vraag is of het maken van een aanvullend landschapsbeheerplan goed is. Het klinkt natuurlijk fantastisch, maar het is weer een plan. Het is weer papier, terwijl wij eigenlijk op weg moeten naar dat borgen van die kwaliteitsgidsen en het goed vastleggen in de PRS van die Waardenkaart landschap. Daar voel ik meer voor dan voor het schrijven van weer een nieuwe beleidsnota, die op dat punt best wel veel vreugde kan scheppen onderling omdat

wij daarover een mooi verhaal hebben geschreven, maar niet zo gek veel toevoegt aan datgene wat wij op het punt van landschap allemaal aan goede dingen doen.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Misschien is het wel voldoende als u de vragen die u nog aan de orde stelt beantwoordt, maar wij voelen de behoefte om toch nog wat te concretiseren wat wij aan ambities en doelen hebben en om dat ook in elk geval in de relatie natuur en landschap te doen. Dat zeg ik met name, omdat wij in het verleden natuurlijk al wat dingen voor het landschap hebben gedaan. Ook is op dat vlak de wereld in Nederland wel wat veranderd: we hadden nationale landschappen. Op de momenten dat die boekjes werden geschreven, was de wereld in Nederland iets anders. Nu zou ik dus wel graag willen weten wat wij nu nog willen. Wat willen wij met elkaar? Welke middelen hebben wij daartoe? Of laten wij het landschap echt volledig aan de anderen binnen de provincie over?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat in elk geval niet. Het Utrechtse landschap, de cultuurhistorische waarde daarvan, de planologische kwaliteiten die wij daarin vinden en die wij willen beschermen, gaan wij sowieso niet overlaten. Dat is in elk geval nooit de bedoeling. U vraagt eigenlijk om daarop apart beleid te maken. Van de combinatie van de Waardenkaart landschap, de kwaliteitgidsen, de borging in de PRS, de borging van de kleine landschapselementenregeling binnen de SNL, om maar even heel snel vier elementen te noemen, vind ik dat wij de kwaliteit van het landschap in Utrecht op een goede wijze geborgd hebben. Ik kan wel proberen u enigszins tegemoet te komen. Ik zou mij het volgende kunnen voorstellen. Wij moeten natuurbeleid uitwerken in het natuurbeheerplan. U zei zelf eigenlijk al in uw bijdrage dat u nog wel behoefte heeft aan wat uitwerkingen, ook op het totale gebied. Ik zou mij kunnen voorstellen dat wij over het onderwerp landschap nog eens even, wat ik nu in drie zinnen te snel zeg, op het gebied van de kwaliteitgidsen, de PRS, de Waardenkaart en op het punt van wat wij alleen gedaan hebben, de zaken benoemen en beschrijven in de vorm van een notitie. Ik wil het niet te zwaar maken, want wij hebben al zo veel papier in dit huis. Dan kunnen wij dat nog eens delen. Dan kunt u zelf beoordelen of u het genoeg vindt. Als u het genoeg vindt, is het genoeg. Als u zegt dat u het nog te weinig vindt, dan heeft u als Staten op alle momenten nog de mogelijkheid om te vragen of er een wat zwaarder type document voor kan worden gemaakt. Op dit moment zou ik dat echter een te zware interventie vinden. Laat ik u dan in die zin tegemoetkomen. Laten wij dan voor een van de komende commissievergaderingen op papier zetten wat wij al doen en bespreken of u het genoeg vindt. Op die manier kunnen wij dan het gesprek voeren.

Mevrouw BLOM (PvdA): Wij hebben een motie ingediend. Wij moeten dan even overleggen met de indieners van de motie om de indruk misschien nog iets te nuanceren.

De heer KROL (gedeputeerde): Uiteraard.

De tweede opmerking van de PvdA iging over de RodS, voor het groen om de stad. Vroeger heette het Groen in en om de stad. De beleidscategorie RodS met de rijkssubsidiestroom is weg. Dat wil echter niet zeggen dat wij niets meer doen aan recreatiebeleid. Sterker nog, wij hebben die gebieden planologisch beschreven en beschermd en begrensd. Wij werken natuurlijk met de gemeente Utrecht en het BRU intensief samen om de laatste middelen die wij daarvoor nog beschikbaar hebben, in die gebieden in te zetten. Als wij dat gedaan hebben – wij zijn daarmee nu zo'n beetje bezig –, is de afspraak binnen het college dat het dan geen RodS-beleid meer is, waar rijksgeld voor is, maar dat het dan onderdeel is van ons algemene recreatiebeleid dat in de portefeuille van de heer De Vries zit. Dat hoort ook zo. Het zit in die zin namelijk een beetje wonderlijk in mijn portefeuille. Het is de portefeuille Natuur en RO. Er zit een recreatie-elementje in waarvan wij zeggen dat dit beter zou passen in de portefeuille van de heer De Vries. Dat betekent overigens dat de provincie Utrecht wel degelijk, ook op die voormalige RodS-terreinen, ook nadat dat geld beschikbaar is gesteld, zich actief en intensief zal opstellen als het gaat om het onderdeel van het integrale recreatiebeleid, maar dan niet meer in de categorie RodS.

De VOORZITTER: Mijnheer Krol, ik onderbreek u even, omdat u straks komt bij de bespreking van een aantal moties en amendementen. Ik zie hier twee moties van de PvdD; één over gans en IPO en

één over gans en vos. Daar zit een behoorlijke synergie in. Klopt het dat het de bedoeling is ze als twee moties te zien of is het de bedoeling die moties ineen te voegen? U vraagt aan de ene kant namelijk iets voor het IPO en aan de andere kant aan het Rijk. Het is dus echt de bedoeling dat het twee aparte moties worden? OK, dan laten wij het zo.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank. Dat vreesde ik ook al.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nog even over het woord RodS, Recreatie om de Stad. Vorige week, waar de gedeputeerde niet bij was, hebben wij het erover gehad. De natuurorganisaties refereerden er toen ook aan dat het vroeger Groen om de stad heette. In essentie gaat het er natuurlijk om dat wat ons betreft de nadruk ligt op groen en niet op recreatie in de zin van de attractieparken, pannenkoekenboerderijen, golfterreinen, enzovoort. Daar gaat het om. Ik heb niets tegen de heer De Vries, dat is het punt niet, maar met de overgang naar de heer De Vries zou in elk geval wat in essentie groen is behouden moeten blijven.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Eén nuancering daarop: wij hebben in planologische zin gezegd dat dit recreatiegebieden zijn. Die zijn voornamelijk groen. Als je echter vindt dat recreatiegebieden rondom de stad zich veel beter zelf moeten kunnen bedruipen in hun kosten van beheer, dan vraagt dat enige planologische speelruimte. Dan kun je niet heel Utrecht vlak dekkend met pannenkoekenboerderijen beleggen. Dat is dan ook niet echt een serieus verdienmodel meer. Dat je echter in die gebieden iets meer wilt toestaan om die zelfredzaamheid mogelijk te maken, is evident. Voor mij betekent het dat het recreatiegebied is. Dat verpest je niet door het helemaal te asfalteren, maar het betekent aan de andere kant wel dat je er iets van ruimte in planologische zin mogelijk moet maken. Voor mijn gevoel hebben wij dat in de PRS gedaan en zullen wij dat, als het onderdeel van die reguliere recreatie in portefeuille is, steeds moeten bezien. Wij zeggen er wel bij dat wij in de afrondende fase van de gesprekken met de partners zijn. Dat gesprek vindt deze week plaats. Wij hebben geprobeerd de laatste middelen in te zetten. Dan kunnen wij in die RodS-gebieden nog zeker vijf jaar vooruit met een vrijwel vergelijkbare mate van beheer zoals wij die nu hebben. Ik mag het nu nog niet zeggen, want wij moeten het nog besluiten, maar het is om u even een beeld te geven. Wat mij betreft en wat college De Vries betreft zijn die vijf jaar dan wel bedoeld om die stap te maken naar een vorm van beheer waarbij de overheid niet meer in die mate zoals nu – wij zijn het nu namelijk bijna volledig – verantwoordelijk is. Dat is de situatie. Een aantal vragen van de PvdA-fractie behandel ik bij de moties die zijn ingediend.

Ik ga verder met de fractie van het CDA. De belangrijkste vraag van de heer Westerlaken was of wij geen afspraken voor langere termijnen voor beheer kunnen maken. Bij agrarisch natuurbeheer is dat ingewikkeld. Daar hebben wij inderdaad met de termijn van tussen de vijf en zeven jaar te maken die wij in het kader van de afspraken met Brussel hebben gemaakt. Daarvoor is natuurlijk wel wat te zeggen. Ook hier in de Staten hebben wij heel expliciet gezegd dat we in de gaten houden wat wij aan het doen zijn. Als wij in de gaten houden wat wij aan het doen zijn, dan moet je ook kunnen bijsturen en moet je ook kunnen corrigeren. Die termijn van zes jaar is behalve Europees interessant, ook belangrijk om na een aantal jaren te kunnen zeggen dat hier iets gebeurt wat niet onze bedoeling was en dat hier effecten plaatsvinden die wij niet met elkaar bedacht hadden en dat wij in die zin misschien moeten ingrijpen. Voor natuurbeheer in algemene zin – zo heb ik het ook in de commissievergadering gezegd en misschien ondervang ik nu een interruptie – zijn wij niet gehouden aan die termijn van de zes jaar. Daarvoor kunnen wij ook langere termijnen hanteren. Het is dus mogelijk om gebiedscontracten buiten agrarisch natuurbeheer voor een langere periode af te sluiten. Dat kan, zo heb ik het gezegd, ook interessant zijn om daarmee voor toekomstige beheerders, particulieren, soms ook langere termijn afspraken te maken wanneer zij meer zekerheid kunnen bieden. Als de heer Westerlaken dus vraagt of het altijd langer kan, dan is het antwoord nee. Als u zegt of ik wil kijken of het op een aantal plekken langer kan, omdat daarmee meer zekerheid wordt geboden, dan is het antwoord ja.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een kleine verhelderende vraag. Om te kunnen bijsturen, maak je afspraken. Op basis van die afspraken gaan beide partijen aan het werk of gaat er in

elk geval één aan het werk. Als één zich niet aan het contract houdt, dan ga je toch gewoon naar de rechter, als uiterste redmiddel? Wat is het probleem?

De heer KROL (gedeputeerde): Ik ben het wel met u eens. Je maakt een afspraak met een beheerder en je zegt dat wij willen dat er dit en dit en dit gebeurt. Na een aantal jaren constateer je dat het niet gebeurt en dan begin je met te zeggen: "Beste vrienden, we hadden iets afgesproken. Het gebeurt niet. Doe beter uw best of doe het anders." Er zijn echter ook situaties waarin dat niet werkt of niet helpt. Dan is er de mogelijkheid dat je kunt zeggen dat er nu weer een moment is om de hele afspraak te herzien, waarbij het een voordeel is dat je de afspraak kunt herzien. Dan is de gang naar de rechter in theorie altijd wel een mogelijkheid, maar je zou je natuurbeleid op dit punt toch liever niet op gangen naar de rechter willen baseren. Mijn antwoord is dus dat het op een aantal plekken langer kan, maar dat het soms ook een voordeel is als je momenten van heroverweging met elkaar kunt beleven.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In vervolg op de opmerking van de gedeputeerde over de langere overeenkomsten het volgende. In de toekomst gaat het met name om de gebiedscollectieven. Dat is iets anders dan sec agrarisch natuurbeheer. Wellicht dat het een mogelijkheid is om te kijken of die variant dan wel voor een langere termijn mogelijk is.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik zeggen dat ik daarop toch wel een helder antwoord moet geven. De gebiedscollectieven – dan heb ik dat onderwerp ook maar meteen even bij de kop gehad – zijn niets anders dan samenwerkingen van agrariërs. Dat wij zeggen dat wij dat graag met agrarische natuurverenigingen willen doen in Utrecht, is evident. Het gaat echter om een samenbundeling van agrariërs die zo veel mogelijk die doelstellingen van het agrarisch natuurbeheer in de provincie Utrecht op een goede manier vormgeven. De middelen die daaraan gekoppeld zijn kunnen voor mijn gevoel niet langer ingezet worden dan voor die periode van vijf tot zeven jaar, omdat ze op het agrarisch erf landen. Daarvoor kan ik die toezegging dus niet doen. Juist op dat specifieke punt, in het kader van het agrarisch natuurbeheer en de middelen die daarvoor beschikbaar zijn, kan ik in het kader van europeesrechtelijke uitspraken daarvoor geen langere contracten afsluiten. Er wordt niet nee geschud; er wordt zelfs ja geknikt. Dit is dus een correct antwoord. Als je stellig bent, moet je wel zeker weten dat het klopt.

Ik ga over naar de fractie van D66. 'Aanvullende maatregelen bepleiten in het kader van de uitvoering van de PAS': zo heb ik het even kort opgeschreven. Alle maatregelen die wij in Utrecht kunnen nemen ter reductie van de stikstofproductie, onder meer door innovatieve stallen en aanpassing van voedselsporen, gaan allemaal positieve effecten hebben op de werking van de PAS. Als u vraagt of dat soort aanvullende maatregelen op nationaal niveau zijn te bespreken en te bepleiten, dan is het antwoord daarop voor mijn gevoel: ja. Het helpt ons om de PAS op een goede manier te laten werken.

U stelde een vraag over de verdroging. Verdroging an sich is vooral een probleem in het kader van de natuur – ik hoop dat ik collega De Vries hiermee niet voor het hoofd stoot – is niet zo verschrikkelijk interessant. De verdroging doet iets negatiefs met de natuur. Verdroging is dus een essentieel en vitaal onderdeel van het natuurbeleid als je dat op een goede manier wilt voeren. Als wij kijken naar wat wij in de komende jaren te doen hebben qua inrichting, beheer en verwerving en de hoeveelheid geld die wij daarvoor nodig hebben, dan is mijn constatering dat wij op het gebied van inrichting, beheer en verwerving voldoende middelen bij elkaar hebben om dit op een goede manier te kunnen doen. Dus inclusief de middelen die nodig zijn om de verdroging te bestrijden op die plekken die vooral aan de natuur gerelateerd zijn. Van verdroging in de brede zin zou ik dat op die manier niet willen zeggen, maar van verdroging waar het een effect heeft op de natuur zeker wel. Mijn indruk, uit de contacten die ik op dit punt met de waterschappen heb gehad, is dat zij van mening zijn dat wij daarvoor inderdaad voldoende middelen bij ons voorzien.

U vroeg naar de KLE, de kleine landschapselementen. U weet dat wij de kleine landschapselementenregeling niet kunnen handhaven, omdat dat europeesrechtelijk niet kan op die manier. Het gaat op dit moment om zo'n € 300.000 per jaar. Ik heb u wel toegezegd, ook al in de commissie, dat wij die via de SNL inzetten voor landschapsdoeleinden. Als u vraagt wat er gebeurt

met de € 300.000 per jaar die in de KLE-regeling zit, dan zitten die in de SNL voor landschapsdoelen. Daarover kunnen wij in die zin afspraken maken.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het ging mij vooral om de hoogte van de bijdrage die dat geeft, terwijl er juist heel veel eigenaren met veel minder of op een creatieve manier gestimuleerd zouden kunnen worden om die landschapselementen te versterken, waardoor je dus een veel grotere dooradering door het landschap kunt krijgen. Dat werkt niet met die SNL, want dat kun je maar voor een beperkt deel doen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Eigenlijk vraagt u of we nog meer kunnen doen dan we al doen in het kader van de SNL en of we dat Europeesrechtelijk op een goede manier kunnen doen. Die vraag kan ik op dit moment niet goed beantwoorden. Ik denk niet dat dit zomaar kan. Als PS zeggen dat zij het belangrijk vinden dat dit uitgezocht wordt, dan kan ik dat uiteraard doen. Ik kan er op dit moment echter geen concreet antwoord op geven. We kunnen er twee dingen aan doen: ik zorg dat ik het antwoord in de tweede termijn geef, mocht die er zijn, of wij kunnen daarover in commissieverband nog eens spreken. Dat laat ik aan u over of u dat op die manier wilt.

De heer BOERKAMP (D66): Als ik dan, als lid van PS mag zeggen: ja, graag, laat het in de commissie een keer aan de orde komen om het uit te zoeken, dan wil ik hierbij graag het verzoek indienen.

De heer KROL (gedeputeerde): Dan zeg ik dat toe. Dan hebben wij dat geregeld. Ik kan mij voorstellen dat wij de discussie die de fractie van de PvdA gevraagd heeft over het punt van landschap en ook over het punt van financiën voor dat landschap, want daarover heb je het dan feitelijk, aan elkaar knopen. Het lijkt mij mooi dat de discussie KLE in relatie tot SNL tot de behoefte van de PvdA om te spreken over al dan niet het landschap wordt gevoerd. Dat lijkt mij prima.

De VOORZITTER: Ik zag de voorzitter van RGW ook al druk typen, dus ik vermoed dat ...

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet dat hij de toezegging heeft genoteerd en dat is goed.

Ik heb een vraag staan van D66 over de rol van de gemeenten: hoe stimuleren wij gemeenten om aan te sluiten op het provinciaal beleid? Zo is het volgens mij geformuleerd. Dat vind ik een lastige vraag. Ik vind dat wij goed samenwerken met gemeenten als het gaat om RodS, maar ook als het gaat om natuurbeleid. Op de meeste momenten zijn wij natuurlijk vooral met ons planologisch instrumentarium in de weer met de gemeenten, om de gemeenten er nog eens aan te helpen herinneren dat niet alles kan wat schadelijk is voor de natuur. Ik zie echter ook heel veel gemeentebesturen die op eigen erf heel bewust proberen invulling te geven aan de groene contour en daarmee de relatie met het provinciaal beleid te zoeken. Het staat er dat wij het moeten stimuleren. Dat is ook een punt van aandacht in de gesprekken over de Ruimtelijke Agenda gemeenten, waarbij wij met gemeenten echt langetermijnafspraken maken over wat de dingen zijn die ons beide raken. In die Ruimtelijke Agenda gemeenten is dit echt een punt van discussie, waarbij wij proberen onze plannen zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Het vindt dus plaats. Ik vind dat we het vooral via dat spoor doen en dat dit werkzaam is bij de meeste gemeenten.

Over langere beheerperiodes heb ik bij andere fracties al geantwoord.

De PVV heeft een motie over tijdelijke natuur ingediend. Daarop kom ik straks terug. Overigens heb ik wel genoten van uw verhaal over uw, op uw bankje zittend, grote boze wolf, hoewel ik niet op aarde was om uw bijdrage te recenseren. Ik vond het wel een mooie beeldspraak die u daar heeft neergelegd. Bij de behandeling van de motie kom ik erop terug.

GroenLinks heeft gesproken over sturing op systemen. Hoe blijven de bijzondere waarden geborgd? Dat is uw eerste punt. Ook daarover hebben wij in de commissie RGW stevig gediscussieerd. Het sturen op systeem betekent niet dat bijzondere kwaliteiten in Utrecht verloren mogen gaan. Het betekent alleen dat wij niet meer op individuele planten- of diersoorten sturen. Het betekent echter ook

niet het volgende. Afgelopen vrijdagmiddag was ik in Groot Sanderink , omdat ik daar uitgenodigd was. Daar is van alles gebeurd. Het waterpeil is omhoog gebracht. De erfafspoeling is voorkomen vanaf het nabijgelegen erf vanuit de agrarische natuurvereniging die daar actief is. Er is zeer geprobeerd dat gebiedje meer kwaliteit te geven. Dat is geen Natura 2000 meer. Dat was even de bedoeling. Het is nu eigenlijk alleen maar een natuurbeschermingswetgebied. Dat gebiedje heeft bijzondere kwaliteiten. Wij vinden dat die bijzondere kwaliteiten niet achteruit mogen gaan. Het beleid, groot, robuust en systeem, betekent natuurlijk niet dat wij op de pareltjes van Utrecht moeten zien dat die kwaliteit achteruitgaat. Bij de behandeling van een van de moties, over de monitoring, kom ik daarop nog wel terug aan de hand van de vraag hoe wij dat op een goede manier in de gaten houden.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik de heer Krol vragen of ik dit kan opvatten als een toezegging dat bij de uitwerking in het natuurbeschermingsplan de bijzondere natuurwaarden, de specifieke combinaties van systeemfactoren, geborgd zullen blijven?

De heer KROL (gedeputeerde): Ja. Om het even helder te maken voor iedereen: in het natuurbeheerplan zullen wij nader aangeven waar die bijzondere parels zitten die om specifiek beheer vragen. Daar hebben wij een paar voorbeelden van. Ik noemde er net één voorbeeld van. Daarmee voldoen wij voor mijn gevoel aan datgene wat u op dat punt vraagt.

De tweede vraag van de heer Bekkers was: wat heeft het college van PS nodig om het gesprek met Vitens op een goede manier te kunnen voeren? Ik heb hierover met collega De Vries gesproken, want volgens mij spreekt hij deze week met de directie van Vitens. We hebben afgesproken dat hij die vraag zal beantwoorden. Dat is volgens mij de kortste weg.

De derde vraag van GroenLinks ging over de voorstellen voor handhaving. Bij het onderwerp van de begroting heb ik voor mijn gevoel in de richting van de ChristenUnie aangegeven – voor een deel heeft collega De Vries dat gedaan in het kader van de RUD – dat wij kijken naar een zo goed mogelijke handhaving in de groene gebieden. Wij zien daar mogelijkheden met de bestaande formatie en met de bestaande middelen in een betere samenwerking van de beheerders, met een betere inzet van de BOA's en al dat soort maatregelen. Mochten wij met elkaar, met de particuliere grondbezitters en met de terreinbeheerders, constateren dat het onvoldoende is, dan zullen wij als college u hierover berichten bij de voorjaarsnota en dan met voorstellen komen. We moeten even een concreet moment hebben, dus volgend jaar. Ik vind echter wel – dat is nog een aanvulling op wat erover bij de begroting is gezegd – dat je begint bij het zo goed mogelijk aan elkaar knopen van de mensen, de middelen en de capaciteit die wij hebben, zowel van particulieren als van de samenleving en van de reguliere politie. Het sluitstuk moet zijn om er dan weer extra geld en extra middelen tegenaan te zetten. Naar mijn gevoel moet je daarmee niet als eerste beginnen. Vandaar de opmerkingen van de heer De Vries bij de begroting en van mij nu, om te zeggen dat wij eerst beter moeten afstemmen en dat wij daarna moeten bekijken of dat voldoende is.

Op de woorden van de SP kom ik terug bij mijn reactie op een aantal moties. Laat ik een klein tipje van de sluier oplichten: die kunnen bij mij wel op enige sympathie rekenen. Dat is dan om uw bijdrage toch wel even te waarderen.

De ChristenUnie vroeg naar de RodS. Daarop heb ik al ruim antwoord gegeven in de richting van een aantal andere fracties.

De regie overlaten aan de steden? Dat wil ik er nog wel even aan toevoegen. Bij de RodS is de regie niet overgelaten aan de steden. Wij houden onze regie op het gebied van de ruimtelijke ordening. Wij houden onze regie op het gebied van het reguliere recreatiebeleid. Alleen de tijd dat de groene gebieden rondom de stad alleen maar de verantwoordelijkheid waren van de provincie, kan echt niet meer. Even heel goed voor de historie: wij hebben ooit afgesproken dat er flink gebouwd zou gaan worden rondom Utrecht en dat wij met het geld dat verdiend werd met bouwen – in die periode werd er nog flink geld verdiend met bouwen – de groene gebieden zouden aanleggen. Ergens in dat traject zijn wij de mist ingegaan. Er is namelijk heel veel geld verdiend met die woningbouw. Dat geld is

allemaal vrolijk uitgegeven. Vervolgens: hoep, weg, op. Nu zegt iedereen: "O jee, er is ook nog groen. Ja, dat moet de provincie dan maar regelen". Daar zijn wij de mist ingegaan. We hebben heel dicht gebouwd, heel dicht op elkaar, voor heel veel mensen en met heel veel geld. Die mensen hebben recht op een fatsoenlijke plek om te genieten en te recreëren. Daaraan doen wij als provinciale overheid zeker mee. Wij beschermen het. we zorgen voor nieuwe verdienmodellen, we stoppen er nog miljoenen in en wij maken het onderdeel van ons recreatiebeleid in algemene zin. We zijn niet de enige partner. Dat is wel even van essentieel belang als het gaat over de recreatieopgave rondom de stad. Dat is ook de verantwoordelijkheid – en niet alleen de verantwoordelijkheid – van die grote stad met zijn grote hoeveelheid inwoners om daaraan inhoudelijk, financieel en regisserend mede een bijdrage aan te leveren. Nogmaals: wij laten het niet uit onze handen vallen.

U vraagt om een gebiedsregisseur en dan met name voor buiten de EHS. U heeft het dan wat mij betreft vooral over het agrarisch natuurbeheer buiten de EHS, waarvan sinds maar een of twee maanden weer definitief duidelijk is dat het een provinciale verantwoordelijkheid wordt. Het past in mijn optiek niet helemaal in wat wij met elkaar willen in het agrarisch natuurbeheer. De behoefte aan betere effectiviteit, dus niet meer op een individueel agrarisch perceel, maar samen, zodat het zo veel mogelijk effect heeft, onze grote mate van verantwoordelijkheid aan die collectieven te geven. Die filosofie – en dat is echt de bedoeling van het college en voor mij – is: spreek goed af wat je wilt, maak dat scherper dan in het verleden gebeurd is en geef dan zo'n gebied ook een aantal jaren de vrijheid om daarmee op een goede manier aan de gang te gaan. Daarbij past in mijn optiek niet in eerste instantie een provinciale gebiedsregisseur. Eerlijk gezegd is het de kunst van het loslaten, zo heb ik een fractie vandaag in de algemene beschouwingen horen uitspreken. Loslaten is niet hetzelfde als iets uit je handen laten vallen en iets niet meer tot je verantwoordelijkheid rekenen. Het betekent wel dat je vertrouwen geeft aan collectieven die daarmee samen op een goede manier aan de gang gaan. Een gebiedsregisseur zou altijd nog kunnen als het niet goed gaat, maar het zou in mijn optiek niet de eerste inzet van de provincie moeten zijn.

Op de vraag over Landschap 2.0 van de ChristenUnie heb ik antwoord gegeven. Op de beleidsnota Landschapsbeheer 2.0 en de motie die daarover is ingediend, heb ik in de richting van de PvdA voor mijn gevoel een helder antwoord gegeven.

Ik was blij met de opmerking van de PvdD; laat ik dat ook eens gezegd hebben. Wij hebben nog wel eens een debat als het over de zwerfkatten gaat of zoals het over de vos of grote hoefdieren gaat. Uw opmerking over het nieuwe natuurbeleid en de mate waarin u dat in grote lijnen steunt, heb ik als zeer positief ervaren. Op de moties kom ik nog even terug.

Met uw welnemen loop ik nu de moties even langs.

Motie M51 gaat over het stimuleren van actief agrarisch natuurbeheer in de groene contour. Van mevrouw Blom heb ik begrepen dat wij daarover nog wel enigszins mochten discussiëren of dit het goede dictum is en of het niet alleen daar is. Het agrarisch natuurbeheer kan een heel waardevolle bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de groene contouren. Deze motie beschouw ik als een ondersteuning van hetgeen wij aan het doen zijn. Dat is de kortste reactie die ik kan geven.

Motie M52, plant een boom. Het gaat over het geven van een boom aan 1000 ouders. De motie is sympathiek. Ik miste echter de financiële dekking. Een beetje boom doet € 100, een klein boompje. Het gaat om 1000 ouders.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het was juist benoemd in het kader van samenwerking met de organisaties. Voor € 30 kun je een boom planten. In dit geval betaalt de organisatie een deel. Daarmee komen ze er waarschijnlijk niet. Wat mij betreft, als het bedrag te hoog wordt – het zou in onze ogen dus om € 30.000 gaan –, dan mag het ook gaan om de eerste 500 ouders. Wie weet krijgen we ook nog wel gemeenten mee om nog iets te doen. Het gaat gewoon om het idee dat de provincie nu echt natuur helemaal onder zich krijgt. Dat is ook leuk als je dat aan de inwoners van de provincie laat weten. Dan kan dit een heel positieve manier zijn.

De heer KROL (gedeputeerde): Als u nu een dekking zou willen aangeven, of het nu om € 15.000 of € 30.000 gaat, dan wil ik er nog wel met een vriendelijke bril naar kijken. Dat is voor mij wel van belang, want als het af gaat van budgetten die wij nodig hebben voor verwerving, voor de realisatie van het Akkoord van Utrecht, dan vind ik dat een beetje zonde. Als u zegt dat u vandaag ergens nog iets hebt gevonden in de begroting, dan vind ik het een leuk idee. Met excuses in de richting van de schatkistbewaarder die dit geen leuke opmerking vindt.

De VOORZITTER: Ik kan mij voorstellen dat dit in de schorsing of tijdens de dinerpauze verder wordt uitgezocht. Dan kunnen wij voor de stemmingen eventueel horen wat de definitieve stand van zaken is. We kunnen hier namelijk door blijven discussiëren, maar ...

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat hij het een sympathieke motie vindt. Waarom denkt hij dat dit tot meer betrokkenheid zal leiden? Dat is mijn voornaamste dilemma. Mevrouw Blom gaf het voorbeeld van haar fractiegenoot, die er enthousiast op reageerde. In mijn geval heeft mijn schoonmoeder een boom gekocht voor mijn kinderen en die zelf ergens geplant en daarvan foto's gemaakt. Ze heeft het hele fotoverslag naar ons opgestuurd. Op zich is dat in mijn beleving iets meer betrokkenheid dan dat je bij automatisme van de provincie een boom overgemaakt krijgt. Zou niet eigenlijk ons doel moeten zijn dat wij zodanig werken aan die betrokkenheid dat als het ware een indicator daarvan is dat mensen uit eigen beweging bij geboorten een boom planten? Ik heb geen principiële bezwaren tegen het sympathieke.

De heer KROL (gedeputeerde): Ik herken uw opmerking. Volgens mij bevindt zich in het Gagelbos een geboortebos. Volgens mij valt dat onder Staatsbosbeheer Ik zie bevestigend knikken: Staatsbosbeheer heeft een geboortebos in het Gagelbos. Volgens mij hebben wij daaraan nooit een euro uitgegeven. Dat hebben ze zelf gedaan, met behulp van ouders of familieleden die dat voor elkaar hebben gekregen. Dat kan ook. Ik onderschrijf uw opvatting dat dat de kracht van het natuurbeleid in de vorm van zelfredzaamheid wel onderschrijft.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor nu allerlei bedragen voorbijkomen bij het toch wel sympathieke voorstel van mevrouw Blom. Vandaar een opmerking die wellicht daarbij behulpzaam kan zijn. Op 17 december 2011 – mevrouw Mineur heeft het zojuist nog voor mij nagezocht – hebben wij als reactie op de plannen van staatssecretaris Bleker een verzetbos opgericht bij Vianen, met medewerking van het Utrechts Landschap. De bomen kostten toen € 5.

De heer KROL (gedeputeerde): Dan zijn ze volgens mijn brief een stuk duurder geworden.

De VOORZITTER: We gaan het niet over de inflatiecorrecties hebben.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik reageer nog even op de woorden van mijn collega Bekkers. Het gaat er nu juist om eens anderen dan bijvoorbeeld de heer Bekkers of zijn schoonmoeder geïnteresseerd te krijgen voor natuur. Ik vond dat ik een goed voorbeeld gaf. Ik denk dat je juist mensen die er misschien zelf niet zo snel op zouden komen, hierdoor voor natuur kunt interesseren. Ik zal het nog bij een grotere omgeving van mij gaan proberen. Dat is trouwens niet mijn schoonmoeder, dat is het idee van hier. Wij kennen allemaal de blije doos. Daarin zit van alles. Daar zou dit prima in passen. Je krijgt misschien gelijk wat meer betrokkenheid bij de provincie. Dat is positief.

De VOORZITTER: Ik wil u verzoeken de discussie te verplaatsen naar de pauze en dan te bekijken wiens schoonmoeder of schoonvader al dan niet overtuigd moet worden van de noodzaak van het kopen van een boom.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat ik weet wat een blije doos is.

De VOORZITTER: Ik denk dat de meeste mensen die kinderen hebben, hem ook wel gehad hebben. Meestal hebben zij bij twee soorten winkels een vergelijkbare doos opgehaald.

De heer KROL (gedeputeerde): Ik heb hem twee keer gehad, maar verder wil ik in de openbaarheid geen enkele toelichting geven op dit punt.

De VOORZITTER: Ik denk echt dat u moet gaan afronden, wilt u geen ruzie krijgen met de heer De Vries.

De heer KROL (gedeputeerde): Ik was van plan om even het advies van het college over de moties te geven. Als u het goed vindt, doe ik dat nog even.

Motie M53 van de PVV-fractie: geen middelen beschikbaar stellen voor tijdelijke natuur. Dat willen wij ook niet. Als het door een overeenkomst mogelijk is om die terreinen te gebruiken, dan is dat precies wat wij willen. Deze motie is een onderschrijving van het beleid zoals wij dat met tijdelijke natuur willen: geen geld ernaar toe. Wel overeenkomsten en precies doen wat uw fractievoorzitter over dat leuke stukje groen in Den Dolder al had aangegeven. Geen belemmeringen opwerpen, maar wel kansen bieden om iets leuks te doen.

Motie M54 van de SP. Ik zal in de gaten houden of het goed gaat met de biodiversiteit in Utrecht. U weet – dat heb ik in de commissievergadering aangegeven, misschien via uw fractiegenoten – dat het met de biodiversiteit in Nederland in de laatste jaren iets beter gaat. We zeggen vaak dat het minder goed gaat, maar op een aantal terreinen gaat het echt beter. Het is goed om dat tegen elkaar te zeggen, want daarmee zien wij dat het beleid dat wij op dat punt voeren en het geld dat wij uitgeven effect heeft. De motie over 'houd de vinger aan de pols als je nieuw natuurbeleid maakt', voeren wij graag uit. Ook die motie beschouw ik als een ondersteuning van de werkzaamheden die wij uitvoeren op het punt van natuurbeleid. Dat geldt ook voor motie M55.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde omarmt deze motie. Ik begrijp het niet. Wij gaan toch als provincie zelf zorgen voor monitoring van onze natuur? Kan de gedeputeerde dat bevestigen en kan hij vervolgens uitleggen waarom hij deze motie dan nog van toegevoegde waarde vindt?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb niet gezegd dat ik de motie van toegevoegde waarde vind. Er staat namelijk: "maak gebruik van vrijwilligers, van SOVON en IVN, kijk naar biodiversiteit en vertel de Staten daarover. Dat doen wij, dat doe ik graag. Daarmee is niets mis.

Het tweed punt was: blijf het groen goed monitoren en informeer PS daarover regelmatig. Er staat 'milieu', maar ik neem aan dat u het niet erg vindt dat ik het vertaal als groen. Als je een drastische koerswijziging maakt van het nieuwe natuurbeleid en je denkt dat dat goed is, dan mag je erop aangesproken worden om te bekijken of het ook zo is. Dat doen wij met onze partners. Zo beschouw ik deze twee moties.

De motie M56 om een actieve regisseursrol te blijven spelen bij de toegankelijke natuur en recreatie rondom de steden ontraad ik, omdat in mijn optiek wij daarin een belangrijke rol blijven spelen, op de manier zoals ik die geschetst heb.

Motie M57 gaat over een notitie Landschapsbeheer 2.0, ook van de heer De Heer en een aantal anderen. In de richting van de PvdA heb ik een tussenvoorstel gedaan waar het gaat over de financiering en de borging van de kwaliteiten van het landschap.

Motie M58 gaat over tijdelijke natuur en verzoekt het college om, om zodra de bevoegdheid voor het ontwikkelen van tijdelijke natuur van het Rijk is overgedragen naar de provincies, een meer uitgewerkt voorstel te doen aan Provinciale Staten. Ik zal daarover even moeten nadenken. Hij lijkt erg veel op de motie die de PVV heeft ingebracht.

Mijnheer Van der Steeg, als ik ze samen mag beschouwen, dan gaan wij er geen geld aan uitgeven en doen wij wat er in het nieuwe natuurbeleid staat op dit punt en wij gaan u echter wel voorstellen voorleggen en ideeën brengen, dan beschouw ik die motie als ondersteuning van het beleid zoals dat is afgesproken.

Motie M59 gaat over de vos als beheerder van ganzenpopulaties. Motie M60 verzoekt het college de vos van de landelijke vrijstellingslijst af te halen. Aangezien de tijd op is, zal ik er geen ideologische inbreng over geven. In de problematiek van de gans in Nederland en het beheer dat wij daarop moeten loslaten, speelt de vos een heel beperkte rol. We kunnen er een paar pakken, maar we hebben heel veel minder ganzen nodig. De Utrechtse natuur moet beheerd blijven. Ook de vos in Utrecht moet, gezien de effecten die hij heeft, enigszins beheerd blijven. Deze twee moties zou ik daarom willen ontraden.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het nodig om even een verduidelijking te krijgen. Het gaat om motie M56. U heeft die ontraden. De motie spreekt erover om een actieve regisseursrol te blijven spelen. Heeft u die ontraden, omdat u het opvat als een regisseur, als een mens? Ik lees het zelf zo dat de provincie daar waar nodig een actieve regie moet blijven aanmoedigen om het proces in gang te houden en dat je, als het goed gaat, je handen ervan af trekt.

De heer KROL (gedeputeerde): Ik heb het in elk geval niet opgevat als zou het om een persoon gaan. Dat kan nooit in dit werk. Ik heb het opgevat als dat de provincie als overheid ...

De heer BOERKAMP (D66): Ik zei 'persoon', ik had het niet over persoonlijk.

De heer KROL (gedeputeerde): Het gaat natuurlijk om de overheid als bestuurslaag. Ik heb het volgende gezegd: ik vind dat wij een belangrijke rol hebben op een aantal erven als het gaat om de ruimtelijke bescherming van de groene recreatiezones rondom de stad. We zijn er ook om planologische speelruimte te bieden en om een aantal verdienmodellen neer te leggen. Met de opmerking over de bouw van een grote hoeveelheid huizen en nu die verantwoordelijkheid voor het groen heb ik geprobeerd duidelijk te maken dat ik vind dat wij daarbij niet de actieve regisseur zouden moeten zijn. Ik ontraad de motie dus, omdat deze de mate van verantwoordelijkheid op dit erf, tegen die stad aan, te eenzijdig bij de provinciale overheidslaag neerlegt, terwijl onze maatschappelijke partners, de terreinbeheerders en de steden daarin eigenlijk ook een grote rol moeten spelen. Dat is de reden van mijn bezwaar tegen de motie.

De VOORZITTER: Is dit voldoende uitgediscussieerd? De antwoorden zijn duidelijk. Ik geef het woord aan de heer De Vries om ons nog even in te wijden over Vitens. Daarna vindt de schorsing plaats voor het diner.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Vitens is vanmiddag heel populair. Dat merken we wel.

In het licht van de verdrogingsopgave, zo zal ik maar zeggen: u heeft allemaal het nieuws gezien, zoals dat in Noord-Brabant speelde, waarbij er afspraken zijn gemaakt met waterwinbedrijven om te bekijken hoe zij samen kunnen optrekken om ervoor te zorgen dat er geld beschikbaar komt om te kunnen werken aan verdrogingsbestrijding. Ik denk echter dat er nog meerdere mogelijkheden zijn. Ik denk dat wij de waterwinbedrijven niet moeten zien als 'cashcow', maar dat je ze als partner naar binnen moet slepen, om ervoor te zorgen dat ze of door beheer of bijvoorbeeld door Natuurmonumenten als beheerorganisatie op dat gebied te zetten, waarbij zij afspraken kunnen maken over het drinkwater die heel goed passen in de wijze waarop wij vanuit de Kaderrichtlijn Water. Ze kunnen vanuit de bestrijding van de droogte, samen optrekken om ervoor te zorgen dat wij die opgave goed kunnen invullen en tot in lengte van jaren kunnen blijven financieren. Dat zou mijn opgave zijn. Als u dat deelt en uitspreekt, dan heb ik daarmee iets in de binnenzak zitten waarmee ik het gesprek met Vitens op die manier kan voeren. Er is het voorbeeld van Brabant, maar ook in de omgeving van Nijmegen zijn dergelijke afspraken gemaakt om het gesprek op die manier met hun te kunnen aangaan, daarbij geruggensteund door u, maar ook door de natuurorganisaties die graag daarmee willen optrekken.

De VOORZITTER: Daarmee zijn wij gekomen aan het einde van de eerste termijn van de kant van Gedeputeerde Staten. Is er behoefte aan een tweede termijn? Dat is het geval. Dan schors ik toch de vergadering tot 19.00 uur en gaan wij na de dinerpauze verder met de tweede termijn.

Ik schors de vergadering.

Schorsing van 18.18 uur tot 19.07 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering van Provinciale Staten. Ik inventariseer wie er behoefte heeft aan een tweede termijn, na de uitgebreide beantwoording en discussies die hebben plaatsgevonden. Ik zie mevrouw Blom, mevrouw Mineur, de heer Bekkers, de heer De Heer en de heer Van der Steeg. Ik wil het dan tot die mensen beperken.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik gebruik deze tweede termijn alleen om het over de moties te hebben. Aan de motie M52 'plant een boom' wordt onder "verzoekt het college van Gedeputeerde Staten" toegevoegd: "en daarvoor dekking te zoeken binnen het restant", zoekopdracht structurele ruimte begroting 2013", tot een maximum van € 20.000." Om u gerust te stellen dat het echt om een beperkt bedrag gaat.

GroenLinks stelt er prijs op dat de ouders wat moeten doen. In elk geval moeten zij zich aanmelden. Dan laat ik aan degenen die het uitvoeren over of zij nog meer moeten doen. Het zou namelijk kunnen dat je het daardoor zo moeilijk maakt dat het meer kosten met zich meebrengt om iets te gaan doen dan daadwerkelijk nodig is. Het idee is in elk geval dat zij iets moeten doen en dat zij het niet zomaar anoniem gestort krijgen.

De VOORZITTER: Ik heb hier de nieuwe tekst van motie M52. Kan deze motie even gekopieerd worden en opnieuw uitgedeeld worden? Dank.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Bij de motie M52 'plant een boom' hechten wij er toch wel aan dat er gewoon geplant wordt door degenen die dat willen om die natuurbeleving aanwezig te laten zijn. Ik heb een motie, min of meer op uitnodiging van collega De Vries, om ook namens deze Provinciale Staten aan te geven dat er waarde wordt gehecht aan het met Vitens en aandeelhouders in gesprek zijn over de bijdrage van Vitens aan natuurbeheer. Deze motie dien ik in, mede namens D66, ChristenUnie, 50Plus, CDA, VVD en de PvdA.

Motie M61 (GroenLinks, D66, ChristenUnie, 50Plus, CDA, VVD, PvdA): ecosysteemdienst drinkwater.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013, ter bespreking van Natuurbeleid 2.0;

constaterende dat:

- *de provincie Utrecht mede aandeelhouder van drinkwaterbedrijf Vitens is;*
- *Vitens voor de drinkwaterproductie grondwater gebruikt dat met behulp van de zuiverende werking van het natuurgebied de Utrechtse Heuvelrug beschikbaar is;*

overwegende dat:

- *de beleidsnota Natuurbeleid 2.0 beoogt de samenleving breder bij natuurontwikkeling en –beheer en de financiering daarvan te betrekken;*

verzoeken het college van GS:

vanuit de rol van aandeelhouder met Vitens en andere aandeelhouders in gesprek te gaan om vanuit de opbrengsten van drinkwater een extra financiële bijdrage te leveren aan natuurbeheer.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: U bedoelde dat het ging op uitnodiging van gedeputeerde De Vries, want uw collega De Vries zit daar.

De motie M61 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Gedeputeerde De Vries, zeker.

Ik heb nog een vraag over motie M56, over de regisseursrol. De gedeputeerde heeft hem ontraden. Ik zou hem echter willen vragen er toch nog iets meer over te zeggen. Ik volg hem namelijk als hij zegt dat dit niet alleen een opgave van de provincie moet worden. Er moeten ten minste ook steden of andere partijen meedoen die een rol hebben gespeeld in de ruimtelijke ontwikkeling. De motie heeft het over het blijven spelen van een actieve regisseursrol. Daarbij kun je je van alles voorstellen. Of het in deze formulering echt zo overbodig is, omdat wij het al doen of omdat hetgeen hier staat een wijziging is van wat wij al doen. Ik ging ervan uit dat dit is wat wij op dit moment doen: wij regisseren met andere partijen dat daar iets gaat gebeuren. Als de gedeputeerde kan toezeggen dat wij doorgaan met het voeren van de regie dat er in die gebieden door verschillende partijen verantwoordelijkheid wordt genomen, dan beschouw ik deze motie als totaal overbodig. Ik wil die toezegging echter graag horen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Heel even kort, vanaf mijn eigen plaats. Dank voor het steunen van onze motie. Wij zullen hem handhaven, maar ik stel de steun ervoor erg op prijs. Dank u wel.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik concentreer mij op een paar opmerkingen over de moties M56 en M57 over regisseursrol en landschap, omdat het college daarover een aantal dingen heeft gezegd waarbij het graag een kanttekening wil maken. Volgens mij is motie M56 niet overbodig, omdat in de nota toch heel veel staat over de faciliterende rol die wij daarin hebben en omdat de nota zich niet echt uitspreekt over regie rond die recreatiezones rond de stad. De gedeputeerde argumenteert heel erg vanuit de Utrechtse situatie, omdat daar die RodS-opgave overgebleven is. Hij argumenteert het als het gaat om de financiën vanuit Utrecht, dat heel veel geld verdiend heeft in die wijken. De motie is echter bedoeld voor alle steden. In het begin had Amersfoort ook een RodS-opgave. In de loop van de afgelopen vijftien jaar zijn wij dat kwijtgeraakt. In feite ligt die opgave voor recreatie rond de stad natuurlijk bij alle steden. We proberen daarin een actieve rol te spelen als het gaat over het planologische verhaal van de stadsrandzones en de kernrandzones; daar willen wij wat mee. Er liggen heel veel provinciale belangen, juist in die stadsrandzones en recreatieve zones rond de stad. Daarom pleit ik ervoor dat de provincie daar toch een regisseursrol speelt, zeker als de gemeenten die regisseursrol niet oppakken. Als de stad de verantwoordelijkheid neemt en de regisseur de regie pakt, dan hoeft de provincie dat niet te doen. In alle situaties echter, waarin de gemeente niet de regie pakt en wij alleen maar faciliteren, dan gebeurt er niets. Daar kan de provincie volgens mij een regisseursrol blijven spelen, gezien de reacties van zojuist over wat het betekent om het woordje 'actieve' te schrappen. Het gaat dan over het blijven spelen van een regisseursrol als het gaat over toegankelijke natuur- en recreatiezones. In motie M56 wordt het woordje 'actieve' dus geschrapt.

De VOORZITTER: Dat staat onder het verzoek aan het college van Gedeputeerde Staten, in het dictum.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Motie M57 gaat over het Landschap 2.0. De gedeputeerde heeft een aantal stapjes gezet bij landschapsbeheer, wat ook mijn onderdeel was van Landschap 2.0. Mijn motie gaat echter een stapje verder en dan vooral op advies van Landschap Erfgoed Utrecht, dat tijdens onze rondetafelconferentie het aanbod aan de provincie deed dat, zoals de maatschappelijke partners onze natuurvisie hebben herijkt, zij ook in de startblokken staan om met ons de landschapsvisie te herijken en in te vullen voor alle nieuwe opgaven die op ons afkomen voor het Europese landbouwbeleid, enzovoort.

De VOORZITTER: Mijnheer De Heer, u bent aan het einde van uw tijd gekomen. Ik weet niet hoeveel u nog wilt zeggen. Ik wil enige coulance toepassen, maar geen vijf minuten meer.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Ik wil proberen het aanbod van de partners te vertalen in de motie.

De VOORZITTER: Nee, dan zult u gewoon over de moties moeten praten. U moet het dictum dan uitleggen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik mijn tijd toevoegen aan die van de heer De Heer. Hij verwoordt namelijk ook mijn motie.

De VOORZITTER: Nee.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb twee zinnen nodig om duidelijk te maken wat ik bedoel. De gedeputeerde zegt toe ..

De VOORZITTER: Ik geef u nog die twee zinnen, maar u moet echt korter en krachtiger gaan worden.

De heer DE HEER (ChristenUnie): De gedeputeerde doet in feite de toezegging dat hij de landschapsbeheersing wil uitwerken. Dat is de helft van wat ik voorstel. Het tweede punt betreft meer een plattelandsvisie met het oog op landschap. Daar staan de partners voor in de startblokken om van al die belangen op het platteland spelen de meekoppelkansen op te pikken. Dat onderdeel heb ik in de motie bedoeld. De plattelandsvisie met het oog op landschap.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! In de eerste plaats dank aan de heer Krol voor zijn steun voor onze motie Tijdelijke natuur.

Ik merk enige angst bij de gedeputeerde ten aanzien van de vos. U zegt dat de vos gewoon beheerd moet blijven. Het schrappen van de landelijke vrijstellingslijst hoeft echter helemaal niets te betekenen. U weet net zo goed als ik dat u via het ontheffingenbeleid provinciedekkend de vos zou kunnen blijven beheren als u dat zou willen. Andersom geldt dat u nu bijvoorbeeld niet kunt zeggen dat u het wel een interessant gebied vindt, rekening houdend met allerlei belangen om eens te bekijken wat er gebeurt als we de vos op een bepaalde plek even laten gaan. Dat kan niet, omdat de vos op de landelijke vrijstellingslijst staat, hetgeen inhoudt dat alle jachtaktehouders de vos gewoon kunnen afschieten. U kunt, als u dat zou willen, nu geen maatwerk verrichten. Daarvoor is de motie bedoeld, om u ook de mogelijkheid te bieden om maatwerk te leveren.

De VOORZITTER: De tweede termijn van de kant van de Staten is hiermee aan de orde geweest. Ik geef nu gelegenheid aan de heer Krol om, voor zover er vragen gesteld zijn of reacties gevraagd zijn, een nadere uitleg te geven.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat er een enkele vraag is blijven liggen. De PvdA-fractie heeft de motie aangepast: tot een maximum van € 20.000. Het zal ongetwijfeld niet helemaal de goede orde der dingen zijn, maar ik heb aan mijn geliefde college Financiën gevraagd even te kijken of dit een ordentelijke dekking is. Daar schijnt een klein beetje spanning op te zitten, want het gaat er bij de PvdA om incidenteel iets te doen. Het is eigenlijk een post waarin wij nog structurele bedragen aan het zoeken zijn. Er wordt op dit moment dus even ter plekke gezocht naar een andere dekking. Als dat tussen die twee geregeld wordt, lijkt mij dat vanuit collegeperspectief een ordentelijke dekking. Daarbij zou ik het dan even willen laten.

GroenLinks heeft een opmerking gemaakt over motie M56. Ik wil niets afdoen aan de discussie van vandaag. We behandelen twee agendapunten aangaande het grote natuurbeleid en alle financiën die er in het kader van het bestuursakkoord met het Rijk nog onder zitten. Even voor het beeld: € 27.500.000. Wij moeten volgens mij uitkijken dat wij in het perspectief van vanavond niet heel ver gaan in wat wij nu precies bedoelen. Ik ga het nog één keer proberen bij motie M56. De provincie heeft en houdt een belangrijke regisserende verantwoordelijkheid voor de natuur in heel Utrecht. Daar verandert niets aan met dit beleid. Dat willen wij ook niet. Wij gaan over onze kerntaken en staan daarvoor aan de lat. Niet in ons eentje, maar met partners. Dat is het nieuwe natuurbeleid. Dat deel van

de motie is dus helemaal wat wij doen en wat ik vind. Waar het over de recreatiezones gaat: "toegankelijke natuur en recreatiezones rond de steden", dat doen wij. Planologisch, zo hebben wij dat in belangrijke mate in de PRS gedaan. Wij doen dat voor een deel financieel, in het kader van de afronding van het RodS-beleid, in het algemene recreatiebeleid zoals collega De Vries dat voert. Meer dan dat, waar het gaat over de recreatieve ontwikkeling, gaat eigenlijk verder dan wij zouden moeten willen. Dan hebben wij het over de verantwoordelijkheid van de steden. De heer De Heer sprak over RodS, maar ik heb het niet alleen over RodS, maar ook de stad Amersfoort heeft een medeverantwoordelijkheid voor de invulling van haar eigen recreatieve groene gebieden rondom de stad. Niet omdat wij die niet hebben, maar omdat zij die ook hebben. Dat is een beetje het probleem dat ik met deze motie heb. Voor een deel van de motie doen wij het gewoon. We zijn de regisseur op het gebied van de ruimte, de natuur en de recreatie in de hele provincie Utrecht. Echter, met name op het onderwerp recreatie hebben de recreatieschappen, de ondernemers, de steden, een medeverantwoordelijkheid. Dat is precies de reden dat ik heb gezegd dat ik mij ietwat ongemakkelijk voel bij deze motie en ben ik blijer uit met de formulering van de heer Bekkers die zegt dat dit feitelijk hetgeen is wat wij doen.

Dan nog even naar de PvdD. Ik probeer het zo kort mogelijk te maken. De heer Van der Steeg heeft volkomen gelijk: als de vos van de landelijke vrijstellingslijst zou worden geschrapt, dan kunnen wij met ontheffing in Utrecht nog steeds, als wij dat willen, de vos bestrijden. Dat is nu precies de reden dat ik er geen groot voorstander van ben. We zijn het dus gewoon oneens over het van de landelijke vrijstellingslijst halen van de vos. Overigens zouden wij er in IPO-verband wel over kunnen praten en er met het Rijk over kunnen spreken, omdat het geen primaire verantwoordelijkheid van de provincie is. Dat verandert, dat is om inhoudelijke redenen, niets aan mijn advisering over de moties van de PvdD. Ik ben het eens met uw redenerlijn.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Motie M61, die zojuist is uitgereikt, gaat over Vitens. Het is op zich een prima motie. Ik kan er goed mee leven, maar laten wij hier wel helder afspreken dat het niet alleen gaat om financiële bijdragen en dergelijke. Ik vind namelijk dat wij het gesprek dan bij voorbaat al op slot zetten. Het gaat erom hoe wij ervoor kunnen zorgen dat drinkwaterwinning en natuurontwikkeling elkaar kunnen versterken en dat wij dat oppakken in het licht van wat Vitens in bepaalde gebieden doet. Dat kan wellicht via een financiële impuls, maar dat kan ook in de regie van het beheer. Dat moet volgens mij de breedte zijn waarin wij deze motie moeten zien: het moet niet alleen om het geld gaan.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wat mij betreft, ik hoop ook namens de andere indieners, mag de motie zo begrepen worden. Het financiële is in de zin dat de bijdrage vertaald kan worden in financiële termen. Wellicht is een daadwerkelijke, echte financiële bijdrage ook een van de opties.

De VOORZITTER: Daarmee zijn wij gekomen aan het einde van de behandeling van dit agendapunt. Ik sluit dit agendapunt af. De moties en amendementen zullen bij de stemmingslijst worden gevoegd. Overigens vermeld ik nog dat motie M52 nu een versie dichterbij staat. Hij is opnieuw aangepast. Inmiddels is het de derde versie. Als wij straks gaan stemmen, is motie M52 dus opnieuw aangepast.

Statenvoorstel (her)benoeming voorzitter en leden Provinciale Commissie Leefomgeving.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

Interpellatie van de fractie van de PVV over Windmolens in Houten en Lage Weide.

De VOORZITTER: Zoals aan het begin van de vergadering door de voorzitter is toegezegd wordt nu de de interpellatie van de heer Scherer behandeld. Zoals u weet is de procedure zo dat de heer Scherer start. Hij stelt zijn vragen aan het college. Het college antwoordt. De heer Scherer krijgt de tweede

gelegenheid om te reageren. Daarna kunnen andere leden, zo zij daaraan behoefte hebben, hun bijdrage leveren aan het debat.

De heer HOEFNAGELS (D66): Vanaf wanneer zijn interrupties toegestaan?

De VOORZITTER: Na het antwoord van GS. De interpellant krijgt eerst de gelegenheid om zijn vragen te stellen. Dan komt het antwoord van GS. Daarna krijgt de interpellant de gelegenheid om te reageren op het antwoord van GS. Het moment daarna kunt u uw vragen stellen aan de interpellant of aan GS. Ik wijs u er wel op dat dit onderwerp zich in de toekomst ongetwijfeld nog zal gaan lenen voor enig debat in deze Staten als deze en gene op enig tijdstip allerlei besluiten hebben genomen. Ik formuleer het wat breed. Ik verzoek u zich te beperken tot het momentum van nu en niet te spreken over alles wat er anders nog kan gebeuren. Het klinkt wat cryptisch, maar ik geloof dat wij elkaar begrijpen.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor uw uitleg. Ik zal meteen ter zake komen. In Houten doen zich wat ons betreft onacceptabele situaties van geluidsoverlast voor tengevolge van de opgerichte windturbines. Waar wij in de periode dat wij de PRS vaststelden, al voor vreesden manifesteert zich op dit moment gewoon op die plek. Overlast door geluidshinder vinden wij nog steeds een schending van een mensenrecht. Dat mag gewoon niet zo passeren.

De gemeente Houten verschuilt zich achter haar vergunningverlening en stelt zich op het standpunt dat de normen niet worden overschreden. De praktijk is echter anders. Een van de inwoners die is gedupeerd, heeft vorige week donderdag zich tot de rechter in Utrecht gewend. Haar belangrijkste verzoek was om een onafhankelijke geluidsmeting te laten uitvoeren. De uitspraak zal ergens rond de 14^e november zijn. Die expertise hebben wij als provincie in huis. Dat kunnen wij zelf. Wij vragen dus aan GS om hierbij niet op hun handen te blijven zitten. De commissaris heeft vandaag uitgelegd hoe het precies zit met het interbestuurlijk toezicht. In mijn schriftelijke verzoek tot de interpellatie heb ik gevraagd om op die manier proactief te handelen. Daar zitten procedureel gezien misschien nog een haakje en oogje aan, omdat die wet nog niet helemaal rond is. Ik zou echter toch willen vragen om niet op uw handen te blijven zitten. Treedt proactief op om die problemen op te lossen. Graag uw reactie.

Dan ga ik over op het punt van Lage Weide. Daar dient zich het volgende dilemma aan. Er is overduidelijk een meerderheid in de gemeenteraad die geen windturbines opgericht wil hebben. De gemeente schijnt een voorbereidend plan te hebben om dat in elk geval binnenkort neer te leggen. Die meerderheid is zich echter overduidelijk aan het aftekenen. De provincie zit met een probleem dat zij op zich heeft genomen 60 MW in onze provincie toe te laten. Wij vinden dat de belangen van onze burgers in Utrecht, die het recht hebben op kwaliteit van hun leefomgeving, zodanig door hen worden verdedigd dat wij die belangen en wensen voorrang willen laten hebben op het provinciaal beleid of het provinciaal belang. Omdat wij de reactie van de gedeputeerde denken te kunnen raden, dien ik in eerste termijn meteen een motie in, zodat de Staten zich kunnen uitspreken.

Ten slotte wil ik met nadruk wijzen op het volgende. In het dictum van de motie dragen wij GS op om het ruimtelijk instrument inpassingsplan op Lage Weide niet in te zetten en om ook het meerderheidsstandpunt dat zich aftekent in de raad te respecteren. Als wij als Staten zo'n uitspraak niet doen, als wij de motie niet indienen en u de motie niet ondersteunt, dan is het dilemma dat ik schetste dat een marktpartij – Eneco, Energie-U Utrecht – middels een beroep op wet- en regelgeving bij de bestuursrechter kunnen afdwingen dat GS dat inpassingsplan maken. Dan hebben wij als Staten daarover niets meer te zeggen.

Motie M62 (PVV): Lage Weide.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 november 2013;

gehoord de beraadslagingen inzake het interpellatiedebat windenergie Lage Weide;

constaterende:

dat de gemeenteraad van Utrecht in meerderheid tegen het plaatsen is van windturbines in het stedelijke gebied Lage Weide;

overwegende:

- *dat de plaatsing van windturbines op Lage Weide door duizenden inwoners van Utrecht wordt ervaren als een ernstige inbreuk op hun leefomgeving.*
- *dat een goede werking van onze democratische rechtsstaat vereist dat ook met meerderheidsbesluiten van een gemeenteraad ultiem rekening wordt gehouden bij toetsing aan het provinciaal belang;*

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

het standpunt van de gemeenteraad van Utrecht inzake windturbines op Lage Weide te respecteren en af te zien van de mogelijkheid het ruimtelijke instrument inpassingsplan toe te passen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M62 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Het woord is aan GS. GS zal voor wat betreft de Houtense situatie antwoord geven via gedeputeerde De Vries en voor zover het de Utrechtse situatie betreft via gedeputeerde Krol.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Bij afwezigheid van onze commissaris, die IBT (Interbestuurlijk Toezicht) in zijn portefeuille heeft, zal ik een reactie geven op de eerste vraag die is gesteld door de fractie van de PVV. De vraag luidt of wij overwegen IBT in te zetten bij een mogelijke overschrijding van de geluidsnormen in Houten. Het antwoord daarop is door de heer Scherer al gegeven. De milieuvergunning is een gemeentelijke aangelegenheid. U gaf zelf ook al aan dat wij op dit moment een kort gedingzaak bij de rechter hebben liggen. Ik hoop dat daarover over anderhalve week een uitspraak ligt. Het is goed gebruik dat wij die uitspraak even afwachten. Op basis daarvan kunnen wij bekijken welke stappen wij wel of niet moeten zetten. Het is echter natuurlijk vanzelfsprekend dat er inmiddels ambtelijk en bestuurlijk contact is met de gemeente Houten, om te zien hoe de zaken er op dit moment voor staan. Het lijkt ons niet gepast om nu, vooruitlopend op die eventuele uitspraak, allerlei stappen te ondernemen. We moeten dat even afwachten.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Iedereen heeft via de media kunnen vernemen wat de situatie is bij het college van Utrecht. Dat college heeft een plan voor de ontwikkeling van windmolens op Lage Weide voorgelegd aan de gemeenteraad. Daarover is wat reuring ontstaan. Dat is een korte samenvatting. Het college van GS kan echter niet acteren op basis van de reuring in de media. De besluitvorming in de commissie en in de raad van Utrecht heeft nog niet plaatsgevonden. Het zou eerlijk gezegd ernstig voor onze beurt spreken zijn als wij daarop vanavond, al is het maar verbaal, zouden interveniëren. Een paar feiten zijn relevant. We hebben in Utrecht een afspraak over windenergie: 65,5 MW. Dat is 1% van de hele opgave in Nederland. We zijn niet zwaar beledigd met die opgave. We hebben inderdaad te maken met een aantal wetten en regels die de rol van de provincie definiëren als het gaat over de bevoegdheid en het daarop acteren. Juist omdat het indienen van moties – ik moet de motie overigens nog krijgen – de suggestie zou kunnen wekken dat wij daarmee een uitspraak doen die op dit punt helderheid zal geven – dat is juridisch niet het geval –, gaat dit ons niet helpen. In welke richting van het politiek perspectief je dat dan zou willen, zou ik het volgende willen zeggen.

1. We horen af te wachten – zo hoort dit in dit huis te zijn – de besluitvorming zoals die in de commissievergadering van november politiek helder wordt. Wij moeten niet afgaan op hetgeen er op dit moment in de media over naar voren komt.
2. Wij bereiden voor u voor, voor de komende vergadering, op een goede manier de vrij complexe juridische situatie die er kan ontstaan als het voorstel wordt afgewezen in de gemeenteraad van Utrecht en wat op dat moment de rol van de Staten van Utrecht zou kunnen of zou moeten zijn.

Het indienen van de motie op dit moment heeft daarop onvoldoende effect. Sterker nog: het zou in het kader van een schijnzekerheid misschien wel een verkeerd beeld geven. Mijn voorstel zou daarom zijn de discussie op 28 november in de commissievergadering af te wachten. In de tussentijd kan er stevig juridisch advies worden gegeven over uw mogelijkheden en onmogelijkheden. U denkt daarover verschillend. Dat is nu eenmaal zo en dat mag ook. Aan de hand van die stevige notitie over mogelijkheden en onmogelijkheden kan de discussie dan op dit punt worden gevoerd. Niet vanavond op grond van een motie, want dat levert juridische ongelukken op die niet in het belang zijn van de stad, het onderwerp en de provincie Utrecht. In die zin zou ik de motie willen ontraden. Ik heb de motie inmiddels gekregen. Dan kan ik het dictum in elk geval even benoemen: "het standpunt van de gemeenteraad van Utrecht inzake windturbines op Lage Weide te respecteren en af te zien van de mogelijkheid het ruimtelijke instrument inpassingsplan toe te passen." Ik heb daarop gereageerd zoals ik gereageerd heb. Het standpunt van de gemeenteraad van Utrecht moet nog bekendgemaakt worden. Over de overige punten denk ik dat het verstandig is dat wij ons uitgebreid laten adviseren en dat wij u daarvan kennis geven, zodat u een ordentelijk besluit kunt nemen en niet op basis van deze motie.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dank aan beide gedeputeerden dat ze mij hebben geantwoord. Ik begrijp van de heer De Vries dat er ambtelijk contact is met de gemeente Houten. U zit in dat opzicht niet meer op uw handen. Wij houden de situatie daar scherp in de gaten. Natuurlijk heeft u een punt dat wij de uitspraak van de rechter moeten afwachten. Die uitspraak is echter niet zo vreselijk ingewikkeld, omdat men vraagt om een onafhankelijk onderzoek. We wachten het af. Ik wil er ook niet over speculeren. Ik zou er op voorhand voor willen pleiten dat wij dat als provincie doen, want ik vind dat wij daarin onafhankelijk kunnen opereren.

Dan de reactie van gedeputeerde Krol. Ik had wel enigszins verwacht dat u zo zou reageren. U heeft natuurlijk het gelijk aan uw kant dat er nog niet echt een uitspraak ligt in de gemeenteraad. De belangen bij dit alternatieve energiegewin zijn echter groot. Er zijn veel partijen die daarop toch willen inspringen. De mensen die zich breed hebben georganiseerd in Utrecht – het zijn er duizenden – zijn oprecht bezorgd over hun leefomgeving. Zij vragen de meest maximale zekerheid en vragen wat de provincie nou nog kan betekenen. Om die reden heb ik het interpellatiedebat aangevraagd en heb ik die motie neergelegd. Ik laat hem liggen; ik neem hem niet terug. Ik zou een oproep willen doen aan mijn collega's in de Staten om u bij het beoordelen van die motie niet te laten leiden door het in beton gegoten standpunt over windenergie. Laat u zich gewoon eens leiden door uw democratische hart en het belang van die mensen. Op u komt het aan.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! In het kader van Houten heeft de heer Scherer het over een schending van een mensenrecht op het moment dat er te veel geluidsoverlast is. Stel dat de cijfers van de gemeente Houten kloppen en de geluidsnormen worden niet overschreden, hoe kijkt u daar dan tegenaan?

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat weet ik nog niet, want ik heb het onderzoek van de gemeente niet gezien of gehoord. Ik weet alleen van inwoners die zelf hebben gemeten aan de gevel van hun huis dat de normen fors worden overschreden. Eneco is niet bereid om die meting ook te doen. Eneco meet onder zijn eigen windmachines. Het is een welles-nietesspelletje. Er moet gewoon geconstateerd worden dat de mensen die klagen, gelijk hebben. Mensen gaan niet zomaar brieven schrijven aan de commissaris van de Koning of aan de rechter. Ik vind de suggestie die u wekt, dat de mensen zeuren, niet goed.

De VOORZITTER: Even voor de duidelijkheid: volgens mij heeft de heer Hoefnagels het woord zeuren niet gebruikt. Hij heeft u een vraag gesteld over hoe u iets interpreteert en 'als, dan'. Daarop heeft u antwoord gegeven. Dat is correct. Nu kijk ik even of de heer Hoefnagels naar aanleiding nog een tweede vraag wil stellen over dit punt.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb inderdaad een tweede vraag. De provincie Utrecht kenmerkt zich door een zeer grote hoeveelheid aan wegen, waar auto's rijden die geluidsoverlast veroorzaken. Daarvoor zijn normen vastgesteld. Over het algemeen, zo hebben wij gezien, op 3000 woningen na, voldoen al die andere woningen aan de normen. Dat wil echter niet zeggen dat de mensen die daar wonen geen last kunnen hebben van het geluid. Als mensen last hebben van geluid, betekent dat nog niet per definitie dat dat de schending van een mensenrecht is. Het is ontzettend vervelend. We weten nu eenmaal allemaal dat op het moment dat je een geluidsnorm hebt, er ook onder die norm nog steeds mensen zijn die daarvan last hebben. Leidt het doortrekken van wat u nu zegt ertoe dat wij al die wegen moeten afwaarderen, dus dat wij daar 60 km/uur moeten gaan rijden of misschien nog wel langzamer, om te voorkomen dat ook daar de mensen, die misschien ook wel terecht klagen, geschonden worden in hun mensenrecht?

De VOORZITTER: Ik snap de vergelijking die u maakt. Wel wil ik even de waarschuwing meegeven dat wij niet moeten verzanden in een discussie over geluidsnormen bij wegen. Ik geef echter graag de gelegenheid om te reageren op de vergelijking.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Natuurlijk is dat niet zo. De mensen in Houten hebben over het algemeen 's nachts last van die dingen. Overdag verdragen ze de overlast. 's Nachts gaan die molens echter gewoon door. Dan staan over het algemeen de meeste auto's geparkeerd bij de woningen. Dan is de overlast van de snelwegen, het omgevingslawaaï, veel minder. In de norm zit een verschil tussen wat die machines 's nachts mogen produceren en wat ze overdag mogen produceren.

De VOORZITTER: Ik denk dat u inhoudelijk blijft verschillen over hoe je het moet interpreteren, maar volgens mij zijn de discussie en de uitleg over en weer voldoende duidelijk.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een aantal opmerkingen en vragen voor beide situaties. In aanvulling op de uitstekende vragen van collega Hoefnagels het volgende. Het grote vraagstuk qua geluidsoverlast is het autoverkeer. Wanneer komt de PVV daarvoor op? Een ander punt: u heeft net vrij fel gereageerd op de heer Hoefnagels, alsof er de insinuatie zou zijn dat er mensen onterecht zouden klagen of dat zij niet echt die geluidsoverlast ervaren. Insinueert u daarbij dat op dit moment de wettelijke normen voor geluid van deze windmolens in Houten overschreden worden, zonder dat daarop gehandhaafd wordt? Bent u op de hoogte van die normen, bijvoorbeeld 's nachts 41 dB, buiten de gevel. Dat is ongeveer een koelkast op één meter afstand. Volgens onze informatie vindt geen overschrijding plaats van deze wettelijke normen. Bent u er ook van op de hoogte dat het bestemmingsplan al lange tijd geldig is? Mensen die er zijn komen wonen, weten al lange tijd dat die windmolens daar zullen komen en dat er nu vooral een actie gaande is met een toch wel hoog bedrag van € 50.000, terwijl er feitelijk op dit moment een inregelperiode gaande is, waarin Eneco op alle fronten voldoet aan de toezegging om aan de regelgeving te voldoen. De molens worden stilgezet als dat nodig is. Waarom nu paniek zaaien als er een inregelperiode is en Eneco aan alle regels wil voldoen?

De situatie in Lage Weide. Aan het begin van dit jaar hebben wij, bij de PRS, onder meer samen nagedacht over de vraag hoe wij de kloof kunnen overbruggen tussen de belangrijke energievorm van windenergie – u deelde dat toen ook – en de gevoelens in de samenleving daarbij? U was toen geïnteresseerd in modellen waarin initiatieven die door inwoners zelf werden gedragen, modellen waarin omwonenden die daarvan enige overlast ondervinden, ook zouden meedragen in de baten. Nu hebben wij hier in Utrecht een geweldig initiatief van een aantal honderden particulieren die dat deels in hun vrije tijd opbouwen. Zij zijn in hun vrije tijd, avond aan avond, de wijk in getrokken om met die mensen te spreken. Zij hebben een vorm gevonden waarin fors op de energierekening wordt bezuinigd, met € 150 tot € 250, van de mensen die eromheen zitten. Kunt u daarop ook enige positieve reactie geven, omdat wij hier een initiatief hebben dat wij zouden moeten koesteren?

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bekkers spreekt zo lang, dat ik zijn eerste vraag al bijna weer vergeten ben. Het ging vooral om de vraag waarom ik nu paniek zaai over de situatie in Houten. Het is helemaal niet mijn bedoeling om paniek te zaaien over de situatie in Houten.

U vraagt van alles: "Bent u op de hoogte van dit en van dat"? Ja, daarvan ben ik op de hoogte. Ik ben echter ook op de hoogte van de ernstige klacht die de mensen daar hebben. Het is gewoon overlast. Het kan toch niet zo zijn dat wij vanuit de groene stroomgedachte tegen die mensen zeggen dat je daar dan maar niet had moeten gaan wonen? U vergeet dat in mijn bijdrage voor de PRS, van naar ik meen 4 februari, ik er vooral voor gepleit heb om een bepaalde afstand tussen windturbines en wonen te respecteren. Daar werd ik nog net niet hardop om uitgelachen, maar ik geloof dat er nauwelijks steun was. Er was vooral geen steun, omdat dit, naar ik meen bij monde van de gedeputeerde, zou leiden tot het helemaal niet kunnen plaatsen van windturbines in de provincie Utrecht. In andere landen en in andere situaties zijn die eisen er wel. Bij ons zijn ze er echter niet. Dat vind ik een groot gemis. Dat is een omissie, even los van de discussie of wij überhaupt windenergie flauwekul vinden of niet. Dat staat er even los van. Het komt er echter wel uit voort; dat zal ik niet ontkennen.

Dan de situatie die u schetst voor Lage Weide. Daar geldt voor mij precies hetzelfde. Het gaat om windmolens in een stedelijk gebied. De mensen daar zijn enthousiast. Zij zien mogelijkheden om geld te verdienen. Zij denken een bijdrage te leveren aan het redden van de planeet. Er zijn echter ook een heleboel mensen die u gewoon negeert. Zij willen die dingen niet. Zij zien het als een bedreiging van hun levensgeluk. Een waardedaling van de huizen staat voor de deur als die dingen er staan. Ik hoop dat dat een beetje een antwoord is, waarmee ik u achter de interruptiemicrofoon vandaan kan krijgen.

De VOORZITTER: Ik vind dat u elkaar niet helemaal kunt overtuigen in dit debatje.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Eén laatste opmerking hierover. Bij mijn weten is er in Nederland een afstandsnorm en wordt die in beide situaties gerespecteerd. Daarnaast is er ook nog bescherming vanuit de geluidsbeschermingswet. Er is vooralsnog geen aanleiding om aan te nemen dat daaraan getornd wordt. Sterker nog: dat mag helemaal niet. Dan zouden die molens acuut stilgezet moeten worden of afgebroken moeten worden of nooit geplaatst moeten worden. Kortom, op dat laatste punt heeft de heer Scherer niet ontkend of niet gezegd dat op dit moment een bewezen overschrijding van de wettelijke normen plaatsvindt.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil best, als de uitslag van de rechter er is, samen met de heer Bekkers werken aan een onderzoeksplan om daar onafhankelijk te constateren wat bij normaal gebruik van de windturbines de decibelproductie is. Ik ga hierbij namelijk af of de gegevens die ik krijg van de inwoners van de provincie.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil het even hebben over het democratisch hart van de heer Scherer van de PVV. Een angst die ik veel hoor in dit huis is de angst voor het geval het Rijk op de stoel van de provincie wil zitten. Dat is een kwalijke zaak. Wij zijn hier tenslotte allemaal gekozen als volksvertegenwoordigers. Nu kijk ik naar de situatie, specifiek in dit geval. Dan zie ik dat de gemeenteraad op dit moment nog niet eens een raadsvergadering heeft gehad over dit onderwerp en zelfs nog geen commissiebehandeling. Mijn vraag aan de heer Scherer is: is dit niet te prematuur? Is de discussie niet te prematuur? Moeten wij als provincie niet alleen niet op de stoel van de gemeente willen zitten, maar daadwerkelijk de ruimte gunnen aan de gemeenteraad om ervoor te zorgen dat de raad daarover een uitspraak kan doen? Vindt u niet dat u iets te prematuur bent geweest?

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb hierover al gepraat met de heer El Yassini. U heeft natuurlijk een punt. Ik ben liever laat dan nooit. Er is gewoon heel veel zorg bij heel veel mensen op Lage Weide. Zij zijn ervan overtuigd dat de gemeenteraad in meerderheid tegen deze windmolens zal gaan stemmen. Natuurlijk heeft u puur bestuurlijk vanavond het gelijk aan uw kant: die gemeenteraadsvergadering heeft nog niet plaatsgevonden. Misschien moet ik hier over enige tijd opnieuw staan met een nieuw interpellatiedebat. Ik ga er niet voor uit de weg. Ik wil opkomen voor die mensen die op Lage Weide concreet hun levensgeluk bedreigd zien worden. Ik blijf in herhaling vallen.

De VOORZITTER: Volgens mij is dat punt wel duidelijk.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap dat de heer Scherer dit inzet en dat hij met name kijkt naar de inwoners, wat zijn goed recht is, net als het recht van ons allen. Daarvoor zijn wij toch volksvertegenwoordigers? Wij luisteren natuurlijk naar het volk en het algemeen belang. Het enige dat ik duidelijk wil aangeven, is dat dit voelt als een soort onmacht die, en ongeduld dat ik voel bij de PVV, om eerst de gemeenteraad te laten spreken. Zij zijn tenslotte door diezelfde inwoners gekozen. Ik zou juist willen vragen aan de PVV om goed na te denken over het democratisch hart van de heer Scherer zelf en duidelijk in te zien dat nu de gemeenteraad aan zet is. Geef de raad zijn ruimte. Op het moment dat de commissiebehandeling aan de orde is geweest, weten wij wat de officiële standpunten zijn van de verschillende partijen in de gemeenteraad. Dan kunnen wij daarover wellicht op een later tijdstip een debat voeren. Op dit moment kijken wij meer naar emoties, dat snap ik ook, maar wij moeten de besluiten afwachten van de gemeenteraad.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een korte reactie van mijn kant. Natuurlijk heeft de heer El Yassini gelijk dat er eerst nog iets moet gebeuren in Utrecht. Daarover kan ik niet oordelen. Ik wil mij ook helemaal niet bemoeien met de procedure in Utrecht. Die procedures gaan zoals ze moeten gaan. Dat neemt echter niet weg dat ik hier als statenlid gewoon de vrijheid heb om jullie te vragen hierover een uitspraak te doen. Als u dat niet wilt of als u dat op dit moment niet kunt, dan is dat jammer, maar ik heb het dan wel in het belang van de inwoners geprobeerd.

De VOORZITTER: Volgens mij is de discussie nu echt gevoerd. Wie probeert wie nu te overtuigen?

De heer EL YASSINI (VVD): Het heeft niet met overtuiging te maken, maar het heeft te maken ...

De VOORZITTER: U krijgt nog één laatste gelegenheid.

De heer EL YASSINI (VVD): Ik wil hieraan dit nog toevoegen. U zegt dat u er als statenlid iets over hebt te zeggen. Dat is heel goed. In de Provinciale Structuurvisie staat echter duidelijk voor Lage Weide dat het een plek is voor windmolens, zolang er draagvlak is bij de gemeente. Daar hebben wij toch onze taak als statenleden neergezet? Dan kunnen wij nu toch de raad respecteren en wachten met en antwoord?

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Er is geen draagvlak bij de bevolking.

De VOORZITTER: Die discussie hebben wij op 4 februari gevoerd. Die gaan we nu niet herhalen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb eigenlijk niet zozeer een vraag voor de heer Scherer, maar wel voor het college. Zo veel alternatieve energiebronnen zijn er niet. Het belang van windenergie als zodanig kan absoluut niet overschat worden. Die noodzaak om daarmee aan de slag te gaan, heeft zich overduidelijk aangetoond. We hebben zonnepanelen en er zijn andere, minder sterk ontwikkelde alternatieve energiebronnen. Wij kunnen dus niet onder onze verplichting uit, namelijk ten minste de verplichting van 0 MW die landelijk is afgesproken voor 2020. Als echter één ding vooropstaat, dan is dat wel dat je, wil je op een geloofwaardige manier erin slagen windenergie ingang te doen vinden bij lokale gemeenschappen, draagvlak moet vinden en dat je er ook voor moet zorgen dat je de mensen mee krijgt. Dat betekent ook voor een deel dat de mensen zelf het voordeel ervaren van deze andere energiebronnen en de stappen die zij daarmee zetten. Daarom is in eerste instantie mijn vraag aan het college: is dit niet bij uitstek de gelegenheid om meer dan voorheen de vooral kleine corporaties op dit gebied maximaal in te zetten en ervoor te zorgen dat zij met de bewoners in de omgeving waar deze molens worden ingezet plannen uitwerken waar zij zelf nadrukkelijk het voordeel bij ervaren en dat juist die kleine corporaties extra moeten worden ingezet? Het is immers mogelijk dat in Utrecht en andere plaatsen grootschalige plannen met grote molens het niet redden.

De VOORZITTER: Dit gaat volgens mij een beetje meer over het algehele beleid van plaatsing. Ik spaar de reacties op en dan geef ik de gedeputeerde Krol daarna de gelegenheid om daarop in een keer te reageren.

Ik inventariseer of er nog vragen zijn voor de heer Scherer.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Scherer. Er is net gezegd dat wij nu maar heel kort zouden debatteren, vooral over de vraag of het nu aan de orde moet komen. Wij zouden niet diep inhoudelijk ingaan op het onderwerp windenergie, PRS, Lage Weide en Houten omdat het nu eerst in de gemeenteraad wordt besproken. Ik dacht net: "Dan ga ik dus nu niet reageren, want wij gaan in de commissie RGW van gedachten wisselen." Nu wordt het langzamerhand echter toch zo'n soort debat. Wordt het nu een debat of zijn we er nog steeds op gericht om hier snel doorheen te gaan?

De VOORZITTER: Ik zou bijna zeggen: allebei. De kern van de zaak is het interpellatiedebat dat door de heer Scherer van de PVV is aangevraagd. Het gaat dus over die twee elementen: geluidshinder in Houten, zo zeg ik maar even kort door de bocht, en het draagvlak en of je al dan niet voorafgaand aan een gemeenteraadsbesluit hier een uitspraak zou moeten doen over windenergie.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijn verzoek is dan om het vooral over dat laatste te hebben en daarop te sturen.

De VOORZITTER: Ik voel dit als een enorme ondersteuning van wat mijn doelstelling is. Fijn dat u mij eraan herinnert.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag over de procedure, om te zien of ik die helder voor mij heb en of iedereen die helder heeft. In mijn beleving is het zo dat in de PRS de ruimtemogelijkheid benoemd is, zo van: daar zou dat moeten kunnen. Vervolgens ligt het nu bij de gemeenteraad van Utrecht voor of hij dit daadwerkelijk wil, ja of nee. Als hij het wil, dan komt het terug bij de provincie en deze maakt op dat moment een ruimtelijk inpassingsplan. Of is het ruimtelijk inpassingsplan alleen het instrument op het moment dat de gemeente het niet wil en wij het toch willen doorvoeren? Dat laatste is van toepassing? OK, dat is helder. Dat bepaalt straks mijn positie bij deze motie.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb één vraag. Af en toe hoor ik zeggen: "na de commissievergadering in Utrecht" en anders hoor ik zeggen: "na de raadsvergadering in Utrecht". Ik neem aan dat het hier gaat om besluitvorming en dat wij dus afwachten wat de raad van Utrecht daarover besluit.

De VOORZITTER: Ik kan u in elk geval zeggen wat er in Utrecht gaat gebeuren. Daar zal een raadsinformatieavond plaatsvinden. Daarna gaat er een commissievergadering overheen en vervolgens doet de gemeenteraad van de stad Utrecht een uitspraak.

De heer HOEFNAGELS (D66): Dus we wachten af wat de gemeenteraad besluit? OK.

De VOORZITTER: Dat is het hoogste orgaan dat het besluit neemt in de stad Utrecht.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Naast de vragen die ik net aan de gedeputeerde gesteld heb, merk ik dat de discussie over de motie van de PVV ook gaat over de vraag of wij nu praten voordat de gemeenteraad aan zet is of dat het nu min of meer duidelijk is wat de gemeenteraad gaat vinden. Ik zou aan de PVV willen vragen: heeft u geen aanleiding om deze motie aan te houden totdat Utrecht tot een keuze gekomen is, zodat wij dan niet meer over de mogelijkheid spreken, maar over de feitelijkheid?

De VOORZITTER: Dat is een zeer relevante vraag. Misschien kan de heer Scherer daarover licht in de duisternis brengen.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb daarover ook nagedacht in de korte tijd die hieraan voorafging. Ik zie op dit moment echter geen reden om dat te doen. Ik wil de motie nu gewoon in stemming brengen. De mensen in dat gebied zijn heel erg ongerust en zijn ervan overtuigd ...

De VOORZITTER: Mijnheer Scherer, dit is nu een herhaling van zetten. Het gaat nu om het simpele feit dat de heer Meijer u gevraagd heeft of u de motie aanhoudt of niet aanhoudt. U zegt dat u de motie in stemming wilt brengen. Discussies over wel of niet de juistheid van dat gedeelte van de procedure en hoe wij dat vinden, zijn niet meer relevant, omdat de motie gewoon op de stemmingslijst komt. U heeft met uw vraag daarmee duidelijkheid gecreëerd voor de Staten.

Ik geef nu de gedeputeerde de gelegenheid om in laatste instantie nog enige toelichting, verklaring en reactie te geven. Daarna wil ik dit punt graag afsluiten en overgaan tot het opmaken van de stemmingslijsten.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik trachten enig licht in deze ietwat duistere discussie te scheppen. Los van het feit – die discussies hebben wij hier met grote stevigheid gevoerd – of je nu vindt dat je voor of tegen windmolens moet zijn en hoe ver ze van huizen moeten staan en of ze ideaal zijn als middel om duurzame energie op te wekken, het gaat nu even puur om het proces. Ik heb geprobeerd mij enigszins te verplaatsen in de heer Scherer. Daar heb ik even over nagedacht; dat kunt u zich voorstellen.

Als u denkt dat het in stemming brengen van een motie een besluit oplevert zoals bedoeld in artikel 4.1 lid 5 van de Wro – met dank aan de ondersteuning –, dan is dat niet het geval. Als u dus wilt bereiken dat de Staten van Utrecht zeggen dat wij het feit respecteren dat er onder een meerderheid van de gemeenteraad van Utrecht geen draagvlak voor windmolens is, dan moet u deze motie niet op deze wijze in stemming brengen. Het is namelijk geen besluit van uw Staten en heeft in die zin ook geen effect op de discussie zoals wij die in de PRS hebben gevoerd. Met andere woorden: u kunt de motie in stemming brengen; dat is uw goed recht, dat mag u doen. Daarover mogen ook alle statenleden een oordeel uitspreken, maar het brengt geen licht in de discussie die op dit moment in de gemeente Utrecht wordt gevoerd. Een motie is namelijk geen besluit. Het besluit hierover heeft u bij de PRS in die zin al genoemd. Ook onze Elektriciteitswet is in werking. U kent de werking van de Elektriciteitswet: dan zijn wij alsnog gehouden om die besluitvorming hier te bediscussiëren. Als u het anders wilt – en ik heb echt geprobeerd u daarin ter wille te zijn – dan zult u echt een ander type debat moeten voeren in deze Staten. Dat type debat kunt u alleen maar voeren als u op de hoogte bent van alle juridische kwetsbaarheden die in dit onderwerp zitten. Daarom heb ik in mijn eerste termijn geadviseerd netjes af te wachten tot de gemeenteraad van Utrecht op 28 november – want het moet wel op tijd zijn – zijn commissievergadering heeft gehad. Dan heb je in elk geval meer dan de discussie die in de media heeft plaatsgevonden. Dan zorgen wij dat er een ordentelijke voorbereiding vanuit het college is op hoe de situatie in elkaar zit, wat de afspraken zijn die in de PRS zijn gemaakt en hoe de wet in elkaar zit. Politiek gezien zit er heel veel verschil in deze Staten ten aanzien van dit onderwerp. Dat mag ook. Dan kunnen wij er samen een ordentelijke discussie over voeren. Of je echter voor of tegen bent, is even niet relevant. De motie is leuk voor de bühne en leuk voor de media, maar doet niet wat u probeert te bereiken, namelijk een besluit van PS als een soort voorbereidingsbesluit te kunnen zien, waardoor deze locatie niet meer aan de orde is. Dat moet u dus niet doen. Ik ontraad het u zeer. Nadat ik het nu drie keer heb ontraden, is het uiteraard aan uzelf om daarover een ander oordeel uit te spreken.

Er is nog één vraag gesteld door de heer Van Wikselaar. Als de gemeenteraad van Utrecht doet wat hij tot nu toe steeds heeft uitgesproken, namelijk dat men het besluit neemt om die zes windmolens die gepland zijn in Lage Weide gewoon te laten doorgaan, dan zal de gemeente Utrecht het planologisch proces – het is een gedelegeerde bevoegdheid, als ik het heel precies zeg – helemaal aflopen. Dan komen wij als provincie Utrecht niet in beeld. Op het moment dat de discussie anders afloopt, komen wij wel in beeld en dat is precies de reden dat wij dat even heel goed moeten bespreken. Dan hebben wij ook de volle vrijheid in PS om daarover een goed gesprek en een goed debat te voeren. Anders hebben wij dat niet en dat zou uitermate onverstandig zijn.

De VOORZITTER: Die discussie zou ik nu niet hier willen voeren.

De heer KROL (gedeputeerde): Die discussie wordt ook wat mij betreft hier niet gevoerd.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb ook een vraag gesteld aan de gedeputeerde.

De heer KROL (gedeputeerde): Ja, over kleine, compacte corporaties die misschien prettiger zouden zijn in het kader van het draagvlak. Mag ik de vraag zo onparlementair samenvatten?

De heer MEIJER (SP): Doet u dat maar.

De heer KROL (gedeputeerde): Ik heb geprobeerd te luisteren naar de voorzitter. De voorzitter heeft gezegd dat wij spreken over het interpellatiedebat en over de motie in generieke zin. Dus: hoeveel megawatt opgave hebben wij? De 65,5. Welke locatie hebben wij daarvoor in de PRS gezet? Die vragen staan wat mij betreft nu helemaal niet ter discussie, want daarover hebben wij afspraken gemaakt. Die gaan wij nu wat mij betreft niet opnieuw behandelen. Ik vind het sympathiek dat u het inbrengt, maar ik heb getracht te luisteren naar de voorzitter, die zei dat wij ons in een kort debat behoren te beperken tot het onderwerp zoals het in de interpellatie geagendeerd is.

De VOORZITTER: Het is in elk geval wel gehoord en het zal terugkomen ...

De heer MEIJER (SP): Nee, daarmee ben ik niet helemaal tevreden mee en ik zal zeggen waarom. Als je je zorgen maakt over de doelstellingen, als je je zorgen maakt over de vraag of wij daadwerkelijk die norm halen en er komt op enig moment een dreiging of in elk geval een complicerende factor die misschien maakt dat je het daar moeilijker mee krijgt, dan is het toch niet zo gek dat, voordat je je keuze daaromtrent bepaalt, je eerst vraagt of er geen alternatieve mogelijkheden zijn en of die corporaties daarin niet meer een instrument kunnen zijn? Dat is op zich, in relatie tot de keuze hier, nu, vandaag, wel relevant.

De VOORZITTER: In zoverre dat je kunt zeggen dat het straks inderdaad meespeelt bij de totale afweging als Utrecht iets zou beslissen, in welke richting dan ook, waardoor de provincie een bepaalde rol zou kunnen gaan spelen. Het eenvoudige gegeven dat hier voorligt is dat de PVV via een interpellatiedebat en een motie een uitspraak wil van deze Staten over de vraag of zij nu al een uitspraak willen doen over een eventueel besluit van de gemeenteraad, dat in de toekomst moet worden genomen en dat zij dat willen onderschrijven; dat wordt in feite gevaagd, nog even los van de inhoudelijke discussie. We hebben heel goed gehoord wat u hebt gezegd en dat is ook relevant voor de discussie die wij later in de provincie nog zullen voeren. Daar wil ik het bij laten.

De heer MEIJER (SP): Dat is afhankelijk van het verloop van de motie Scherer.

De VOORZITTER: Natuurlijk, maar daarover zijn wij het niet oneens. Op een later moment komt er echter ongetwijfeld nog een debat waarin dit punt een belangrijke rol zou kunnen spelen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Zou ik u in dit geval mogen vragen om de vergadering voor enkele ogenblikken te schorsen?

De VOORZITTER: Als u dat vraagt, moet ik daartoe overgaan. Ik schors de vergadering voor twee minuten.

Schorsing van 20.06 uur tot 20.12 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering van uw Staten. Ik kijk even rond. De heer Meijer heeft gevraagd om een schorsing. Ik vermoed echter dat dit tot enige discussie met de heer Scherer heeft geleid. Ik vraag even aan u beiden om mij aan te geven wie het verlossende woord gaat voeren. De heer Scherer? Dan geef ik u het woord.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat is echter niet het verlossende woord dat bij de heer Meijer vandaan komt.

We hebben binnen onze fractie overlegd. We hebben de gedeputeerden gehoord. Wij willen de motie aanhouden en wachten het voorstel van GS af.

De VOORZITTER: Daarmee zal de motie geen deel uitmaken van de stemmingslijst van vandaag. De motie wordt aangehouden en zo nodig op een ander moment in stemming gebracht. Dat zal echter op uw verzoek moeten zijn. De motie is nu aangehouden. Dat betekent dat indien u hem in de toekomst in stemming wilt brengen, al dan niet gewijzigd, moet u het initiatief nemen. Vanuit de Staten blijft het nu dus ... Even voor alle duidelijkheid, zodat u niet straks naar mij toe komt en zegt dat de motie nu of de volgende keer op de stemmingslijst moet staan.

Eén opmerking? Akkoord. U zou tevreden moeten zijn, want dat was toch uw verzoek?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ja, daarom. De heer Scherer zegt dat dit niet het verlossende woord is waarop de heer Meijer zit te wachten, maar het is op zich juist wel waarop ik zat te wachten.

De VOORZITTER: Dan zijn er vanavond weer twee mensen gelukkig gemaakt. Daarmee komen wij aan het eind van de behandeling van het agendapunt 16a over de interpellatie.

Nu sta ik op het punt om te schorsen voor het maken van de stemmingslijst. Er is echter een motie gewijzigd door de heer De Heer. Het gaat om een klein onderdeel. Hij wil dat graag toelichten.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Over motie M56 meld ik u graag, mede namens de drie mede-indieners, dat het dictum nogmaals is gewijzigd. De motie is intussen rondgedeeld. Het dictum luidt: "verzoekt het college: om samen met de steden een actieve rol te blijven spelen." Wij verwachten dat wij dan meer fracties achter de formulering krijgen.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering voor vijftien minuten.

Schorsing van 20.15 uur tot 20.32 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Stemverklaringen.

De VOORZITTER: Dames en heren, wij zijn gekomen bij agendapunt 17, de stemverklaringen. Alvorens wij daartoe overgaan, schets ik u even de rest van de vergadering. Op dit moment zijn 44 leden van Provinciale Staten aanwezig. De heer Lutfula is wegens ziekte afwezig. Mevrouw Alsem is om persoonlijke redenen afwezig. Om evenwicht te brengen in de verhoudingen en uit respect voor de fysieke onmogelijkheid voor mevrouw Alsem om aanwezig te zijn, is de heer Kasper Driehuijs ook afwezig. Ik meld dit in elk geval. Dank voor die coulance in de richting van mevrouw Alsem. Dat betekent dat de PvdA met zes leden aanwezig zal zijn.

Stemverklaringen zijn kort en bondig. Ik verzoek u om, als u een stemverklaring aflegt – nogmaals: het hoeft niet – het nummer van motie of amendement duidelijk te noemen. Het is namelijk wat lastig voor de notulisten en de staf om dat anders correct en snel bij te houden. Bij de stemmingen is uiteraard alleen maar sprake van voor of tegen. Er is één hoofdelijke stemming aangevraagd. Ik kijk even of dat nog steeds het geval is. Mijnheer Van der Steeg, wilt u nog steeds hoofdelijke stemming?

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ja, ik wil echter nog iets wijzigen in mijn motie. Moet ik dat nu doen?

De VOORZITTER: Dan moet u dat nu doen. U vergt veel van mij als voorzitter; dat zeg ik er even bij. U zult het nu moeten aangeven.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat om motie M48, over voorkomen zwervkattenpopulaties. In het dictum wil ik iets weghalen. Nu staat er: "verzoekt het college van GS om: bij het Rijk te pleiten voor gedegen TNR-ontheffingsbeleid (Trap, Neuter, Return) zodat voorkomen kan worden dat zwerv kattenpopulaties ontstaan." Er staat nu ook nog: "en identificatie- en registratiebeleid". Het dictum wordt dan als volgt: "verzoekt het college van GS om: bij het Rijk te pleiten voor gedegen TNR-ontheffingsbeleid (Trap, Neuter, Return) zodat voorkomen kan worden dat zwerv kattenpopulaties ontstaan." Daarover wil ik graag gestemd hebben.

De VOORZITTER: Akkoord. Daarnaast wilt u hoofdelijke stemming over motie M49. Dan kunt u zich daarop voorbereiden.
Ik kom bij de stemverklaringen.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Even in het kort, zonder meteen een hele rij moties te benoemen. Een aantal moties is ingediend; daarbij kijk ik naar de moties M51, M53, M54 en M58, waarbij uit de beantwoording van de gedeputeerde is gebleken dat de provincie dat verzoek al uitvoert of ermee bezig is. Wij zijn van mening dat we geen moties moeten indienen en erover moeten stemmen op het moment dat het al beleid is. Wij zullen tegen die moties stemmen.
Motie M52 van de PvdA, gaat over 'plant een boom'. De fractie van de VVD vindt dit geen kerntaak van de provincie. Wij zullen daarom tegen stemmen.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Een tweetal opmerkingen. In de eerste plaats een opmerking bij motie M48. Wij zullen hieraan steun verlenen, met name vanwege het feit dat de preventie toch ook hoog in ons vaandel staat.
Motie M49 zullen wij daarentegen niet steunen. Er ligt vastgesteld beleid en daaraan willen wij op dit moment vasthouden. Mocht er een hernieuwde discussie komen – die komt er – dan zijn wij absoluut van plan om onze overwegingen nog eens opnieuw op een rijtje te zetten en desnoods tot een heroverweging te komen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben één stemverklaring. Die gaat over motie M51 over agrarisch natuurbeheer in de groene contour, ingediend door de PvdA. Het CDA is enthousiast voorstander van agrarisch natuurbeheer en, zoals wij vandaag al gezegd hebben, denken wij dat wij hier de kunst van het loslaten aan de orde moeten laten zijn. Wij willen het agrarisch natuurbeheer niet dichtregelen en hebben er vertrouwen in dat de agrariërs het goed zullen oppakken. Wij vinden deze motie een verkeerd signaal.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een vijftal stemverklaringen. De motie M49: D66 wil graag de discussie opnieuw voeren op basis van feiten en cijfers als wij het flora- en faunabeleid volgend jaar opnieuw bespreken. Wij zullen nu tegen stemmen.

Motie M44: D66 heeft voor de zomer het initiatief genomen om tot een gezamenlijke proef te komen. De gemeente heeft ervoor gekozen hiervoor geen geld beschikbaar te stellen en in te zetten op vrijwillige busdiensten. D66 steunt de gemeente in de gemaakte keuze en zal deze motie daarom niet steunen.

Motie M52: het idee vinden wij goed, maar het voelt een beetje als opgelegde participatie. Zo wil D66 niet vormgeven aan participatie. Wij zullen tegen stemmen.

Motie M53: wij kunnen het dictum wel ondersteunen, maar wij vonden de bijdrage van de PVV zo negatief, dat wij deze motie niet positief kunnen interpreteren als ondersteuning van beleid. Wij zullen dus tegen stemmen.

Motie M60: wij zijn voorstander van het laten bepalen van de hele landelijke vrijstellingslijst door de provincie. Wij zullen dus voor stemmen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb één stemverklaring en ik zal mijn niet laten leiden door aversie tegen andere partijen.

Amendement A61: wij zullen voor stemmen, omdat, zo begreep ik, uiteindelijk het doel van mevrouw Mineur was om de prijs van water te laten zakken. Dat prevaleert boven de andere punten.

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In het algemeen gesproken zullen wij die moties steunen die door het college als ondersteuning van zijn beleid zijn gekenmerkt. Dat doen wij bij andere moties niet, op twee uitzonderingen na, omdat wij menen dat er een sluitend beleid is van het college, zowel wat de betreft de begroting en alles wat daarbij hoort als wat betreft het natuurbeleid. Over twee onderwerpen zullen wij anders stemmen. Dat betreft de moties M48 en M49 over de katten en de moties M59 en M60 over de vossen, waarvoor wij buitengewoon veel sympathie hebben en waarvan wij het goed vinden dat deze discussie altijd gevoerd blijft worden. Wij willen erop terugkomen bij de behandeling van de Flora- en faunawet.

De VOORZITTER: Even voor de duidelijkheid: stemt u nu voor of tegen?

De heer NUGTEREN (GroenLinks): Wij stemmen daar voor, aangezien het college het niet positief had betiteld of eigenlijk niets had gezegd. Wij zijn er voor.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben één stemverklaring, die gaat over statenvoorstel 14, het natuurbeleid. We hebben daarover goed nagedacht en wij hebben ons goed laten informeren. Met, grofweg gezegd, driekwart van wat er in de nota staat, zijn wij het eens. Uiteraard hebben wij nog wel onze wensen en aanvullingen, maar wij zullen toch voor stemmen vanwege dat driekwart.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben twee stemverklaringen. De ene gaat over motie M48. Wij zullen daar tegen stemmen, omdat wij hem nu nog wat prematuur vinden en dit aan de orde vinden bij de herziening van het faunabeheerplan. De andere motie is motie M53. Na wikken en wegen zijn wij uiteindelijk niet per se tegen tijdelijke natuur, maar kun je het zien als een evenement dat een interessante spin-off kan hebben. Wij zijn dus tegen die motie.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Bij het besluit over de begroting 2014 ebben wij de gebruikelijke stemverklaring. Een aantal zaken kan onze goedkeuring niet krijgen vanwege ethische normering. Wij willen geacht worden daar tegen te zijn. Wij zullen echter wel voor de begroting stemmen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! De enige motie waar ik tegen zal stemmen, is toch de motie over de luchthavenregeling Oostkanaaldijk 6 te Loenen aan de Vecht. Ik weet dat we geen kant op kunnen. Er stond al een T, maar ik had het nog niet aangegeven. Ik stem echter wel tegen, gewoon omdat ik er tegen ben dat daar een luchthaven komt. Het gaat gewoon door en het gaat gewoon gebeuren, maar ik wil toch een signaal afgeven. Ik blijf dus wel tegen. Er is niets aan te doen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb één stemverklaring. Wij zullen voor de begroting stemmen, maar ten aanzien van de reserveringen voor ganzenbestrijding kunt u zich voorstellen dat dit niet onze instemming heeft.

De VOORZITTER: Dan noteren wij dat u op dat onderdeel geacht wordt tegengestemd te hebben. Daarmee kom ik aan het einde van de stemverklaringen.

Stemming.

De VOORZITTER: Wij beginnen bij agendapunt 9.

Provinciale Staten verwerpen amendement A61. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PVV, SP, 50Plus en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel Najaarsrapportage 2013, PS2013PS09, met de aantekening dat de fractie van de SP geacht wordt tegengestemd te hebben.

Provinciale Staten verwerpen amendement A62. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van SP, 50Plus en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel Begroting 2014, PS2013PS10, met inachtneming van de stemverklaringen van de fracties van SGP en PvdD en de aantekening dat de fracties van PVV en SP geacht worden tegengestemd te hebben.

Provinciale Staten verwerpen motie M43. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M44. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP en 50Plus.

De VOORZITTER: Motie M45 is ingetrokken.

Provinciale Staten verwerpen motie M46. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M47. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen gewijzigde motie M48. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, GroenLinks, SP, 50Plus en PvdD.

De VOORZITTER: Provinciale Staten stemmen bij hoofdelijke stemming over motie M49. We gaan een nummer trekken. De persoon die bij dat nummer hoort, zal als eerste stemmen. Daarna wordt de lijst gevolgd. Het is nummer 8, mevrouw Broere.

Na hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M49. Voor de motie hebben gestemd mevrouw Broere, de heren Dercksen, Fastl, mevrouw Hoek, de heren IJssennagger, Meijer, mevrouw Mineur, de heren Nugteren, Scherer, Van der Steeg, Ubaghs, Bekkers, mevrouw Boelhauer en de heer Boer. Tegen de motie hebben gestemd de heer Buiting, mevrouw Doornenbal, de heren Emons, Essousi, Germs, Graaff, De Heer, Hoefnagels, Joustra, Kiliç, Kocken, Konings, De Kruijf, mevrouw Nap, de heren Oosterom, Peters, Schaddelee, mevrouw Smit, de heren Thonon, Tuijnman, mevrouw Versteeg, mevrouw Van Viegen, mevrouw Vlam, de heren De Vries, Westerlaken, Van Wikselaar, El Yassini, Balemans, mevrouw Blom en de heer Boerkamp.

Provinciale Staten verwerpen motie M50. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, 50Plus en PvdD.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel Vaststelling van de tarieventabel behorend bij de Precariobelasting- en legesverordening, alsmede wijziging van de Grondwaterheffingsverordening, PS2013BEM10.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Luchthavenregeling Zuidzijdseweg 100a in Polsbroek gemeente Lopik, PS2013MME11, met de aantekening dat de fracties van 50Plus en PvdD geacht worden tegengestemd te hebben.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel Luchthavenregeling Oostkanaaldijk 6 te Loenen aan de Vecht, PS2013MME12, met de aantekening dat de fracties van SP, 50Plus en PvdD geacht worden tegengestemd te hebben.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel Natuurbeleid 2.0, PS2013RGW10, met de aantekening dat de fractie van de PVV geacht wordt tegengestemd te hebben.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten unaniem overeenkomstig het voorstel Hoofdlijnennotitie en Bestuursovereenkomst Grond, PS2013RGW08.

Provinciale Staten besluiten over motie M51 met 22 stemmen voor en 22 stemmen tegen.

De VOORZITTER: De stemmen staken. Dat betekent dat deze motie in de volgende vergadering opnieuw in stemming wordt gebracht. Hij wordt doorgeschoven naar de stemmingslijst van de volgende vergadering.

Provinciale Staten aanvaarden de gewijzigde motie M52. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van VVD, D66, PVV en SGP.

Provinciale Staten verwerpen motie M53. Voor de motie heeft gestemd de fractie van PVV.

Provinciale Staten besluiten over motie M54 met 22 stemmen voor en 22 stemmen tegen.

De VOORZITTER: De stemmen staken. Dat betekent dat deze motie in de volgende vergadering opnieuw in stemming wordt gebracht. Hij wordt doorgeschoven naar de stemmingslijst van de volgende vergadering.

Provinciale Staten besluiten over motie M55 met 22 stemmen voor en 22 stemmen tegen.

De VOORZITTER: De stemmen staken. Dat betekent dat deze motie in de volgende vergadering opnieuw in stemming wordt gebracht. Hij wordt doorgeschoven naar de stemmingslijst van de volgende vergadering.

Provinciale Staten verwerpen de gewijzigde motie M56. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, GroenLinks, SP, ChristenUnie, 50Plus en PvdD.

Provinciale Staten verwerpen motie M57. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, 50Plus en PvdD.

Provinciale Staten besluiten over motie M58 met 22 stemmen voor en 22 stemmen tegen.

De VOORZITTER: De stemmen staken. Dat betekent dat deze motie in de volgende vergadering opnieuw in stemming wordt gebracht. Hij wordt doorgeschoven naar de stemmingslijst van de volgende vergadering.

Provinciale Staten aanvaarden motie M59. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van VVD, CDA, ChristenUnie en SGP.

Provinciale Staten verwerpen motie M60. Voor de motie hebben gestemd de fracties van D66, PVV, GroenLinks, SP, 50Plus en PvdD.

Provinciale Staten aanvaarden motie M61. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van de PVV.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel (Her)benoeming voorzitter en leden Provinciale Commissie Leefomgeving, PS2013RGW09.

De VOORZITTER: De motie M62 Lage Weide, inzake de windmolens, is ingetrokken. Deze zal eventueel op een later tijdstip aan de orde kunnen komen.

Sluiting.

De VOORZITTER: Voor zover u nog graag in ons midden wilt blijven is er gelegenheid voor een borrel. Voor het overige dank ik u voor uw inzet en uithoudingsvermogen. Ik wens u een goede reis naar huis. Tot de volgende keer. Ik sluit de vergadering.

Einde van de vergadering om 21.04 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 9 december 2013.

De voorzitter,

De griffier,